

**Załącznik do Uchwały Nr XIII/142/2019
Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 21 sierpnia 2019r.**

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański na lata 2017 – 2025

Opracowanie:

**Prof. dr hab. inż. arch. Piotr Lorens
Wydział Architektury Politechniki Gdańskiej**

Współpraca redakcyjna:

**Dr inż. arch. Dorota Kamrowska – Załuska
Mgr Wojciech Nowik
Mgr inż. arch. Aleksandra Przyk
Mgr inż. arch. Barbara Zgórska**

Gdańsk, czerwiec 2017r.

Spis treści:

1.	Wstęp	Str. 3
2.	Streszczenie Programu	Str. 4
3.	Wprowadzenie do problematyki rewitalizacji struktur miejskich	Str. 6
4.	Przyjęty tryb prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański	Str. 12
5.	Syntetyczna charakterystyka miasta Starogard Gdański	Str. 15
6.	Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	Str. 18
7.	Określenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji objętego zapisami programu	Str. 29
8.	Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji	Str. 32
9.	Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji	Str. 69
10.	Cele rewitalizacji	Str. 71
11.	Sposoby realizacji celów – określenie głównych kierunków działań	Str. 73
12.	Lista przewidzianych do realizacji projektów i przedsięwzięć oraz ich osadzenie we wnioskach wynikających z konsultacji społecznych oraz szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji.	Str. 76
13.	Mechanizm integrowania działań - projekt zintegrowany	Str. 79
14.	Ostateczne wskazanie projektów i przedsięwzięć do realizacji wraz z określeniem uproszczonego planu rzeczowo – finansowego oraz ich lokalizacją	Str. 83
15.	Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych	Str. 98
16.	Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z określeniem kosztów oraz harmonogramem realizacji programu	Str. 101
17.	Zasady wyznaczania składu oraz reguł działania Komitetu Rewitalizacji	Str. 116
18.	System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych	Str. 117
19.	Specjalna Strefa Rewitalizacji oraz zmiany w uchwałach odnoszących się do gminnego zasobu mieszkaniowego.	Str. 121
20.	Wskazanie dotyczące sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	Str. 122
21.	Podsumowanie	Str. 132
	Aneks 1. Udokumentowanie konsultacji społecznych	Str. 133
	Aneks 2. Koncepcje projektów i przedsięwzięć sformułowane w trakcie konsultacji społecznych. Wstępne określenie i opisanie koncepcji możliwych do realizacji projektów i przedsięwzięć	Str. 141
	Spis tabel i rycin	Str. 209

1. Wstęp

Niniejszy dokument Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański został wypracowany w trybie partycypacyjnym, przy szerokim udziale społeczności lokalnej, w okresie od września 2013r. do października 2016r. Przygotowano go zgodnie z zapisami Ustawy o Rewitalizacji z dnia 9 października 2015r. oraz Wytycznych Ministra Rozwoju w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016r.

Podstawą do opracowania Programu stała się analiza wskaźnikowa obszaru miasta (ukończona w grudniu 2014r.), na bazie której określono delimitację obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji.

Równocześnie przyjęto iż pierwszym etapem programowania rewitalizacji miasta jest strategia jego rozwoju. W dokumencie tym zawarto szereg odniesień do kształtowania zintegrowanej, nowoczesnej polityki miejskiej. Tym samym Gminny Program Rewitalizacji staje się jednym z dokumentów operacyjnych uszczegóławiających zapisy sformułowane na poziomie celów i wytycznych wyznaczonych w Strategii Rozwoju Miasta. Oznacza to że jego zapisy bazują na opracowanych w trakcie przygotowania Strategii diagnozach oraz stanowią oprzyrządowanie celów w niej wskazanych.

Zgodnie z zapisami Ustawy, zapisy programu zostały wypracowane w trybie partycypacyjnym, przy udziale szeregu interesariuszy reprezentujących różne sfery życia miasta, w tym – radnych, przedstawicieli środowisk społecznych i lokalnych przedsiębiorców oraz prywatnych osób zainteresowanych problematyką rewitalizacji. W szczególności znacząca grupę spotkań konsultacyjnych i warsztatowych stanowili mieszkańcy, przedsiębiorcy i przedstawiciele różnorodnych organizacji rezydujących na obszarze rewitalizacji. Zapis wyników tych spotkań – w szczególności dotyczący szczegółowego opisu koncepcji poszczególnych projektów i przedsięwzięć do realizacji – został zawarty w aneksie do Programu.

2. Streszczenie Programu

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański został opracowany w oparciu o Ustawę o Rewitalizacji z dnia 9 października 2015r. Przy jego przygotowaniu kierowano się także wytycznymi dotyczącymi programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 sformułowanymi przez Zarząd Województwa Pomorskiego. Program jest także zgodny z zapisami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 2 sierpnia 2016r., przygotowanymi przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

Program ma charakter dokumentu operacyjnego, realizującego zapisy Strategii rozwoju miasta i zgodnego z zapisami dokumentów planistycznych. Ponadto, realizuje także zapisy Strategii rozwiązywania problemów społecznych. Tym samym wpisuje się w strukturę dokumentów strategicznych dla miasta. Celem pełnego przedstawienia tych relacji w Programie zawarto opis jego powiązań z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy. Dodatkowo, przedstawiono także syntetyczną charakterystykę miasta.

W dokumencie ujęto wyniki delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji (choć sama analiza wskaźnikowa obejmująca szczegółową analizę poszczególnych zagadnień w kontekście przestrzeni całego miasta stanowi odrębny dokument), zgodne z zakresami określonymi w Uchwale Rady Miasta z dnia 27 kwietnia 2016r. W konsekwencji tych prac przyjęto iż obszar rewitalizacji obejmie historyczne centrum miasta, w tym zarówno zespół staromiejski jak i tereny wzdłuż ul. Kościuszki. Przyjęto także, iż wszystkie zapisy Programu odnosić się będą do pięciu sfer – społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej oraz technicznej. Pozwoli to na wyważenie jego zapisów i osiągnięcie założenia komplementarności i integralności dokumentu.

Dla tak zarysowanego obszaru rewitalizacji możliwym stało się przeprowadzenie szczegółowej jego diagnozy, w tym analizy zjawisk negatywnych oraz lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji. Przy jej przeprowadzeniu wykorzystano m.in. szereg wniosków płynących z innych dokumentów, wypracowanych w trakcie prac nad programem, jak diagnoza zjawisk społecznych czy mapy mentalne miasta. Dodatkowo przygotowano szczegółową, pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji, obejmującą analizę negatywnych zjawisk oraz potencjałów występujących na jego terenie.

Na tej bazie określono wizję obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji oraz określono cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego. Założono przy tym iż w wyniku realizacji programu osiągnięty zostanie jego cel główny, tj. *„Kompleksowa rewitalizacja obszaru z uwzględnieniem różnorodnych funkcji i walorów przyrodniczych i kulturowych”*. Ponadto dla każdej ze sfer sformułowano cele nadrzędne i szczegółowe, pozwalające na określenie zakresu działania. W konsekwencji możliwym stało się sformułowanie koncepcji możliwych do realizacji projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Posłużyły one jako podstawa do sformułowania finalnych działań do podjęcia, których wdrożenie doprowadzić ma do realizacji wizji i celów.

Zaproponowano także metodę integrowania poszczególnych projektów i przedsięwzięć – poprzez budowę tzw. „projektów zintegrowanych”. Metoda ta pozwala na wiązanie ze sobą działań ze wszystkich sfer w odniesieniu do danych obszarów – a więc na określenie szeregu projektów i przedsięwzięć o charakterze komplementarnym. Działanie takie służy integracji

działań oraz zapewnieniu kompleksowości podejmowanej interwencji. Pozwala ono także na koncentrację interwencji na wybranym obszarze. W efekcie możliwym stanie się osiągnięcie komplementarności przestrzennej, problemowej, instytucjonalnej, międzyokresowej oraz związanej ze źródłami finansowania programu. W konsekwencji możliwym stało się opisanie w dokumencie także szacunkowych ram finansowych realizacji programu oraz zasad jego wdrażania. Dzięki temu możliwym stało się także określenie obszaru planowanej interwencji o charakterze priorytetowym – w tym działań możliwych do sfinansowania ze środków europejskich w bieżącym okresie finansowania.

Szczegółowe określenie planowanych do podjęcia działań składających się na „projekty zintegrowane” pozwoliło także na wypracowanie struktury zarządzania realizacją programu wraz z określeniem kosztów i harmonogramu jego wdrażania jak również systemu monitoringu prowadzonych działań. W tym kontekście w dokumencie zawarto także odniesienie do kwestii Komitetu Rewitalizacji (w tym określenie zasad wyznaczania jego składu oraz reguł działania), a także wskazania dotyczące ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji oraz sposobu realizacji Programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Integralną częścią opracowania jest załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Całość programu została opracowana w sposób partycypacyjny, przy czym główne jego zapisy określone zostały w ramach szeregu warsztatów, przygotowanych i prowadzonych przez redaktorów całości Programu. Dodatkowo przeprowadzono liczne spotkania konsultacyjne z poszczególnymi grupami interesariuszy, badania ankietowe oraz zorganizowano spacer studyjny po obszarze rewitalizacji. Szczegółowa dokumentacja tych spotkań zawarta została w aneksie do Programu.

3. Wprowadzenie do problematyki rewitalizacji struktur miejskich

Współczesne procesy rozwoju miast coraz częściej wiążą się z zagadnieniem rewitalizacji. Pojęcie to bywa nadużywane, bardzo często określa się bowiem za jego pomocą procesy sanacji czy przywrócenia systemów miejskich do stanu pełnej sprawności. Niezależnie od tego, właściwie rozumiane procesy rewitalizacyjne – czyli kompleksowa odnowa, także w wymiarze społeczno – ekonomicznym, starych dzielnic miejskich – zyskują coraz więcej zainteresowania samorządów lokalnych, społeczeństwa, mediów. Dzieje się tak m.in. z uwagi na fakt, iż procesy te – niezależnie od polepszenia stanu technicznego istniejącej starej zabudowy oraz sanacji społeczno – ekonomicznej – przyczyniają się do ochrony tożsamości kulturowej danego obszaru, dzielnicy, miejscowości – w tym poprzez ochronę istotnych wartości krajobrazu kulturowego.

3.1. Definicje podstawowe

W ramach prac nad niniejszym dokumentem przyjęto szereg definicji w ślad za zapisami dokumentu „Wytycznych dotyczących programowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych w celu ubiegania się o środki finansowe w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020”, stanowiącego załącznik nr 13 do Zasad wdrażania RPO WP 2014-2020 – zatwierdzonego w grudniu 2015r. Definicje te dotyczą zarówno pojęcia rewitalizacji, obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, programu rewitalizacji oraz projektu rewitalizacyjnego.

I tak, zgodnie z zapisami „Wytycznych” **„rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (połączone wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez **programy rewitalizacji**.”

Oznacza to iż w ramach rewitalizacji zakłada się optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów. Proces ten ma charakter wieloletni, a jego wdrażanie wiązać się powinno z zaangażowaniem szeregu interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych, właścicieli nieruchomości, organów władzy publicznej itd.) tego procesu, ale przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. W szczególności dotyczy to interesariuszy związanych z obszarem rewitalizacji oraz obszarem rewitalizacji, przy czym:

- **Obszar zdegradowany** to obszar miasta, na którym zidentyfikowano **stan kryzysowy** rozumiany jako sytuację, w której mierniki poziomu rozwoju społecznego oraz gospodarczego i przestrzennego są na niskim poziomie lub obserwuje się ich silną tendencję spadkową.
- **Obszar rewitalizacji** to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, który na podstawie analizy mierników społecznych, gospodarczych i przestrzennych wyłania się jako obszar, w którym nasilenie stanu kryzysowego jest relatywnie najwyższe w skali całego miasta co oznacza, że obszar ten jest predestynowany do objęcia kompleksowym wsparciem w zakresie rewitalizacji.

Zakłada się przy tym iż samorząd miasta może wyznaczyć kilka obszarów rewitalizacji, w tym obszarów nie posiadających ze sobą wspólnych granic, o ile w każdym z nich zidentyfikowano nasilenie stanu kryzysowego. **Z uwagi na konieczność zapewnienia koncentracji interwencji, obszar rewitalizacji nie może obejmować jednak łącznie więcej niż 20% powierzchni gminy oraz więcej niż 30% mieszkańców gminy.**

Dla obszarów zdegradowanych miast opracowuje się programy rewitalizacji. Zakłada się przy tym iż „**program rewitalizacji** to inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy wieloletni program działań w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji”.

Program rewitalizacji przedstawia rozwiązania konkretnych problemów identyfikowanych na obszarach zdegradowanych miast. Wpływające bezpośrednio lub pośrednio na poprawę istniejącego stanu przedsięwzięcia winny być w założeniu finansowane z różnych źródeł (zarówno środków wsparcia międzynarodowego czy krajowego, jak i środków własnych).

Na bazie programu rewitalizacji wypracowane zostają projekty rewitalizacji. Zakłada się przy tym iż „**projekt rewitalizacyjny** to projekt w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji (zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów) albo logicznie powiązany z treścią i celami programu rewitalizacji, zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego”.

Poszczególne projekty rewitalizacyjne składają się z przedsięwzięcia o charakterze zintegrowanym. Zakłada się przy tym iż **Zintegrowany Projekt Rewitalizacyjny** to co najmniej dwa projekty powiązane ze sobą tematycznie w ramach wspólnego celu, jaki ma zostać osiągnięty dzięki ich realizacji, a ich wybór do dofinansowania lub realizacja jest koordynowana przez Instytucję Zarządzającą RPO WP.

3.2. Cele rewitalizacji

Cele podejmowania wysiłku rewitalizacyjnego są odmienne w każdym z opisanych w literaturze przedmiotu przypadków. Wynika to z odmiennej sytuacji i problemów każdego z miast i ośrodków, podejmujących tego typu działania. Bardzo często jednak cele te są do siebie podobne, lub też dotyczą podobnych zagadnień. Można więc je grupować w odniesieniu do zagadnień, jakich procesy rewitalizacji dotyczą.

W kontekście uwarunkowań prawnych, stanowiących podstawę przygotowania niniejszego Programu, wyróżniono następujące grupy celów:

- **Spoleczne** – związane z zatrzymaniem rozwoju negatywnych tendencji społecznych, przeciwdziałaniem patologiom i wykluczeniu społecznemu, a także z poprawą stanu bezpieczeństwa;

- **Gospodarcze** – związane z ożywieniem gospodarczym, w tym z promocją przedsiębiorczości, rozwojem turystyki i realizacją nowych przedsięwzięć o charakterze komercyjnym;
- **Środowiskowe** – związane z polepszeniem stanu środowiska oraz likwidacją zagrożeń wynikających z niskiej emisji czy innych rodzajów zagrożeń;
- **Przestrzenno - funkcjonalne** – związane z remontem i modernizacją – lub czasami rewaloryzacją – zespołów architektonicznych, w tym mieszkaniowych i przemysłowych, a także ze świadomym kształtowaniem krajobrazu kulturowego danego obszaru, jak i z poprawą jakości struktur miejskich – w tym infrastruktury technicznej i drogowej;
- **Techniczne** – dotyczące m.in. poprawy stanu infrastruktury technicznej obszaru.

Wymienione grupy celów rewitalizacji są wzajemnie ze sobą związane. Wynika to wzajemnego wpływu na siebie np. poprawy stanu struktur miejskich i polepszenia jakości środowiska czy stworzeniem warunków dla ożywienia społeczno – ekonomicznego. Oznacza to, iż każde z działań, podejmowanych w ramach procesu rewitalizacji, wiąże się z efektami w innej sferze, a także może negatywnie bądź pozytywnie wpływać na nią. Dlatego też kwestie związane ze sferami środowiskową, przestrzenno – funkcjonalną oraz techniczną ujęto w zapisach poszczególnych rozdziałów Programu jako jeden punkt.

3.3. Poszczególne projekty i zamierzenia jako podstawa planowania i realizacji programów rewitalizacji

Jak wskazano, celem wysiłku planistycznego w odniesieniu do obszarów objętych rewitalizacją jest wykreowanie szeregu projektów, z których każdy może być realizowany przez inny podmiot i mieć będzie określony budżet. Założenie takie wynika z faktu iż jedynie tak określone projekty mogą zostać sfinansowane ze źródeł budżetowych oraz uzyskać dofinansowanie z funduszy europejskich. Dla każdego z projektów określone winny zostać elementy pozwalające na określenie jego szczegółowej charakterystyki.

Kolejnym etapem prac nad projektami winno stać się określenie i opisanie tzw. „projektów zintegrowanych”. W niektórych wypadkach koniecznym może być sporządzenie studium wykonalności projektu oraz bardziej szczegółowe oszacowanie kosztów jego realizacji. Dopiero tak przygotowany materiał może stać się przedmiotem podejmowania decyzji o przeznaczeniu środków na realizację danego zamierzenia, w tym także służyć do pozyskiwania środków zewnętrznych – zarówno z funduszy publicznych jak i prywatnych.

3.4. Zasady przygotowania programu rewitalizacji

Zgodnie z „Wytocznymi”, programy rewitalizacji opracowane na rzecz obszarów zdegradowanych objętych zjawiskami kryzysowymi i wyznaczonymi na podstawie kryteriów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, powinny być sporządzone z uwzględnieniem następujących zasad:

- **Zasady kompleksowości** – co oznacza iż program rewitalizacji powinien ujmować działania w sposób kompleksowy nie pomijając aspektu społecznego, gospodarczego i przestrzennego (w tym również infrastrukturalnego, środowiskowego i kulturowego) związanego zarówno z danym obszarem, jak i jego otoczeniem. Program ten złożony powinien być z różno-

rodnych przedsięwzięć mających przyczynić się w założeniu do kompleksowej interwencji na rzecz obszaru zdegradowanego.

- **Zasady koncentracji interwencji** – co oznacza iż ograniczone środki własne oraz fundusze zewnętrzne kierowane na realizację procesu rewitalizacji wymuszają koncentrację interwencji i konieczność hierarchizacji potrzeb. Tym samym programy rewitalizacji dotyczą obszarów o największym nasileniu różnorodnych problemów i zjawisk kryzysowych, a jednocześnie obszarów o istotnym znaczeniu dla samorządu miasta, obejmujących całość lub część obszaru zdegradowanego, w zależności od jego wielkości. Działania rewitalizacyjne z definicji skierowane są na określony i zidentyfikowany dzięki diagnozie obszar rewitalizacji, przy założeniu zastosowania adekwatnych narzędzi oraz możliwości finansowania procesu rewitalizacji.

- **Zasada komplementarności interwencji** – co oznacza iż wymogiem niezbędnym dla wspierania projektów i przedsięwzięć o charakterze rewitalizacyjnym jest zapewnienie ich wielowymiarowej komplementarności. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

- **Zasada komplementarności przestrzennej** – co oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas programowania i realizacji procesu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy różnymi projektami realizowanymi zarówno na obszarze zdegradowanym, jak i znajdujących się poza nim, ale na ten obszar oddziałujących. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów ma służyć temu, by program rewitalizacji w sposób efektywny oddziałował na cały dotknięty kryzysem obszar rewitalizacji, a projekty dopełniały się przestrzennie i zapewniały efekt synergii. Zachowanie tej zasady powinno również zapobiegać społecznej segregacji i wykluczeniu. Zapewnienie komplementarności przestrzennej skutkuje koniecznością analizy następstw decyzji przestrzennych w skali gminy i otoczenia dla skuteczności programu rewitalizacji.

- **Zasada komplementarności problemowej** – co oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie sprawiając, że proces rewitalizacji będzie odczuwany we wszystkich niezbędnych aspektach, w tym zwłaszcza w aspekcie społecznym, gospodarczym i przestrzennym (w tym technicznym i środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej będzie przeciwdziałać fragmentacji działań w zakresie rewitalizacji oraz postrzeganiu tego procesu wyłącznie sektorowo, np. wyłącznie pod kątem społecznym lub technicznym. Określenie stanu pożądanego, który ma okazać się skutkiem realizacji przedsięwzięcia, ułatwi wybór odpowiednich mierników realizacji celów programu. Komplementarność problemowa dotyczy również konieczności powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami miasta w innych sferach, co wpływa na lepszą koordynację tematyczną oraz sprawną organizację działań.

- **Zasada komplementarności instytucjonalnej** – co oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędna jest weryfikacja osadzenia systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę ogólnym systemie zarządzania.

- **Zasada komplementarności międzyokresowej** – co oznacza iż w oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności

2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020. Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007- 2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

- Zasada komplementarności źródeł finansowania – co oznacza, że projekty o charakterze rewitalizacyjnym wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia z różnych źródeł, tak publicznych, jak i prywatnych. W przypadku korzystania ze wsparcia w ramach EFS, EFRR czy FS niezbędne jest wykluczenie ryzyka podwójnego finansowania przedsięwzięć.

Zgodnie z przepisami ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 przyjęto także iż należy zmierzać do realizacji schematu, w ramach którego samorząd miasta opracowuje i uchwala jeden program rewitalizacji (Gminny Program Rewitalizacji), w ramach którego – w przypadku ich wyznaczenia na podstawie diagnozy – ujmowane są poszczególne obszary rewitalizacji. Zgodnie z przepisami ustawy obszar rewitalizacji nie może stanowić łącznie więcej niż 20% powierzchni gminy oraz nie może obejmować więcej niż 30% mieszkańców gminy. Zgodnie z art. 8 ww. ustawy w przypadku, gdy gmina zamierza realizować zadania własne w zakresie rewitalizacji, Rada Gminy wyznacza w drodze uchwały obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Projekt uchwały wraz z jej uzasadnieniem oraz diagnozą potwierdzającą spełnienie przesłanek do wyznaczenia tych obszarów, podlegają społecznym konsultacjom w trybie określonym w ww. ustawie.

3.5. Struktura i cechy programu rewitalizacji

Dla potrzeb realizacji procesu rewitalizacji zgodnego z zasadami ujętymi w Umowie Partnerstwa oraz Założeńmi Narodowego Planu Rewitalizacji zakłada się iż opracowywane dla obszarów rewitalizacji programy rewitalizacji, na podstawie których miasta będą starały się o środki pomocowe na kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne, obejmowały w swym minimalnym zakresie następujące elementy:

- a. *Streszczenie programu;*
- b. *Opis powiązań z dokumentami strategicznymi i planistycznymi;*
- c. *Diagnoza stanu obszaru, przeprowadzona w trzech podsystemach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym;*
- d. *Wizja stanu pożądanego i planowanych efektów procesu rewitalizacji;*
- e. *Cele szczegółowe rewitalizacji oraz założenia procesu (w bezpośrednim nawiązaniu do strategii rozwoju miasta)*
- f. *Środki realizacji celów*
- g. *Komplementarność w realizacji programu*
- h. *Indykatywne ramy finansowe interwencji w obszarze rewitalizacji*
- i. *System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych*
- j. *System zarządzania realizacją programu rewitalizacji oraz system budowania i wspierania partnerstwa*

3.6. Wnioski do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański

Przygotowanie programu rewitalizacji zgodnego z wytycznymi wynikającymi z w/w dokumentów oznaczało konieczność podjęcia partnerskiego – wraz z reprezentacją wszystkich zainteresowanych stron i przedstawicieli społeczności lokalnej – wysiłku planistycznego prowadzącego do wspólnego wypracowania zasadniczych zapisów Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański, a następnie ich uszczegółowienia do stopnia pozwalającego na czytelne zidentyfikowanie poszczególnych zadań, projektów i przedsięwzięć do realizacji.

Równocześnie zdecydowano o wyłonieniu **„projektu zintegrowanego”, co stanowi realizację przyjętych w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020 założeń co do podejmowania działań o charakterze zintegrowanym**. Podejście takie zostało także zaprezentowane w dokumencie wytycznych, przygotowanych w sierpniu 2016r. przez Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju. Takie rozumienie zagadnienia rewitalizacji jest także obecne w dokumentach opracowanych na szczeblu samorządu województwa, które stanowią będą podstawę do ubiegania się o środki unijne na realizację projektów w polskich miastach. Przyjęcie go za punkt wyjścia pozwoli na wpisanie się szczegółowych projektów i przedsięwzięć w politykę wyższego szczebla, co pozwoli na osiągnięcie wysokiego stopnia zgodności celów rewitalizacji miasta z zapisami w/w dokumentów.

4. Przyjęty tryb prac nad opracowaniem Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański

Wraz z przystąpieniem do opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański zdecydowano o przyjęciu modelu uspołecznionego prac nad projektem, przy udziale zaproszonych ekspertów odpowiedzialnych za przygotowanie i przeprowadzenie całości procesu. Przyjęto, iż zasadnicze elementy składające się na ostateczny kształt dokumentu Programu zostaną wypracowane w trakcie serii moderowanych sesji warsztatowych, otwartych dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców miasta. **Wypracowane w ten sposób zapisy Programu zostały także poddane konsultacjom z kluczowymi grupami interesariuszy – w tym mieszkańców obszaru rewitalizacji, organizacji społecznych oraz podmiotów gospodarczych.** Odbłyły się także spacer studyjne po obszarze rewitalizacji, a zainteresowani interesariusze mogli składać wnioski i uwagi drogą elektroniczną i za pośrednictwem ankiet w formie papierowej.

Na ostateczny kształt dokumentu złożyło się szereg elementów, w tym szereg przewidzianych do realizacji projektów i przedsięwzięć ze sfery przestrzennej, społecznej i ekonomicznej.

Prace nad dokumentem przebiegały w kilku fazach:

- w okresie od września do grudnia 2013r. przeprowadzono serię warsztatów z szeroką reprezentacją społeczności lokalnej, obejmujących następujące etapy:

- Etap „0”
 - Przegląd zapisów istniejących dokumentów planistycznych na szczeblu lokalnym, regionalnym i centralnym
- I warsztat – 22.10.2013
 - Aktualizacja granic obszaru objętego planem
 - Analiza problemów związanych z rewitalizacją miasta
 - Przeformułowanie celów rewitalizacji
 - Wstępne sformułowanie analizy SWOT dla nowego programu
- II warsztat – 29.10.2013
 - Hierarchizacja celów rewitalizacji miasta
 - Identyfikacja projektów i przedsięwzięć do realizacji
 - Identyfikacja poszczególnych obszarów inwestycji, przekształceń i przestrzeni publicznych
 - Wstępna identyfikacja „projektów zintegrowanych”
- III warsztat – 19.11.2013
 - Ostateczna identyfikacja „projektów zintegrowanych”
 - Analiza SWOT dla poszczególnych projektów i przedsięwzięć zintegrowanych
 - Wybór „projektów zintegrowanych” o charakterze priorytetowym
 - Budowa szczegółowego opisu dla wybranych przedsięwzięć
- IV warsztat – 26.11.2013
 - Kontynuacja prac nad zapisami dotyczącymi „projektów zintegrowanych”
 - Budowa wspólnego harmonogramu działania dla wszystkich projektów
 - Określenie systemu monitorowania i wdrażania Programu
- V warsztat – 04.12.2013
 - Doprecyzowanie zapisów przyjętych na poprzednich warsztatach
 - Określenie źródeł finansowania poszczególnych przedsięwzięć i projektów
- Podsumowanie prac

- Przedstawienie wyników prac w postaci spójnego dokumentu końcowego (dokument przekazany w grudniu 2013r.);
- w okresie od września 2014r. do czerwca 2015r. przeprowadzono **delimitację obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji**, podstawą której stała się analiza wskaźnikowa wypracowana w oparciu o wytyczne opublikowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego (dokument przekazany w czerwcu 2015r.);
- w okresie od września do listopada 2015r. przeprowadzono **kolejną serię warsztatów** z szeroką reprezentacją społeczności lokalnej, obejmujących następujące etapy:
 - Etap 1 – Spotkanie otwierające – 21.09.2015 – przypomnienie wyników poprzedniej serii warsztatów oraz prezentacja delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru
 - Etap 2 – Spacer po obszarze zdegradowanym – 22.09.2015 – identyfikacja głównych problemów i potencjałów terenu
 - Etap 3 – Spotkania konsultacyjne z przedstawicielami organizacji pozarządowych i biznesu – 13-14.10.2015
 - Etap 4 – Spotkania warsztatowe z kluczowymi interesariuszami rewitalizacji – 9-10 oraz 16-17.11.2015
 - Etap 5 - Podsumowanie prac – Przedstawienie wyników prac w postaci spójnego dokumentu końcowego (dokument przekazany w listopadzie 2015r.);
- w okresie kwiecień – grudzień 2016r. zrealizowano **szereg opracowań studialnych**, w tym:
 - Analiza poziomu integracji, aktywności i odpowiedzialności społecznej oraz zaufania społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji;
 - Aplikacja mapowa dla celów publikacji zagadnień dotyczących rewitalizacji Miasta Starogard Gdański, jako elementu działań w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji;
 - Badania socjologiczne społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji jako uzupełnienie analiz z lat 2008 i 2013;
 - Diagnoza zjawisk społecznych w celu podejmowania działań służących rozwiązywaniu problemów związanych z opieką, wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, bezrobociem, wykluczeniem społecznym, starzeniem się mieszkańców i biernością społeczną;
 - Analiza zagrożeń dysfunkcjami edukacyjnymi oraz analiza relacji rodzinnych mieszkańców obszaru rewitalizacji;
 - Analiza komunikacyjna obszaru rewitalizacji – z uwzględnieniem uwarunkowań i potrzeb ruchu pieszego, rowerowego i komunikacji zbiorowej
 - Obrazowanie obszaru rewitalizacji metodą map mentalnych

Elementem tych prac stało się także przygotowanie analizy zmian planistycznych dotyczących obszaru rewitalizacji wynikających z zapisów projektu programu rewitalizacji oraz struktury zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański, których wyniki stanowią część niniejszego dokumentu.

- w okresie od sierpnia do października 2016r. przeprowadzono **finalną serię spotkań warsztatowych**, mających na celu ostateczną weryfikację wypracowanych wcześniej zapisów oraz wypracowanie wniosków dotyczących ostatecznego kształtu zapisów projektu rewitalizacyjnego przewidzianego do realizacji z funduszy unijnych, obejmującą:

- Etap 1 – spotkanie otwierające – 24.08.2016 – przypomnienie wyników poprzedniej serii warsztatów oraz przedstawienie stanu prac nad programem oraz wynikającą z niego koncepcją projektu rewitalizacyjnego, jaki władze miejskie zamierzają zrealizować
- Etap 2 – spotkanie informacyjne – 31.08.2016 – zebranie wstępnych uwag dotyczących zakresu i treści zapisów Programu, konsultacje robocze związane z wyjaśnieniem poszczególnych zapisów
- Etap 3 – warsztat I – 28.09.2016 – praca nad aktualizacją „projektów zintegrowanych” oraz listy projektów i przedsięwzięć przewidzianych do realizacji
- Etap 4 – warsztat II – 5.10.2016 – praca nad aktualizacją celów rewitalizacji
- Etap 5 – warsztat III – 12.10.2016 – praca nad aktualizacją wizji obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji

Na bazie tych prac zredagowano finalną wersję dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański na lata 2017-2025 został przyjęty uchwałą Nr XXXIX/379/2017 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 29 marca 2017r.

W związku z negatywną oceną programu przez Zespół ds. rewitalizacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego wyrażoną pismem nr DPR-E.433.20.2017 z dnia 19.05.2017r. do projektu GPR wprowadzono zmiany zgodne z w/w pismem.

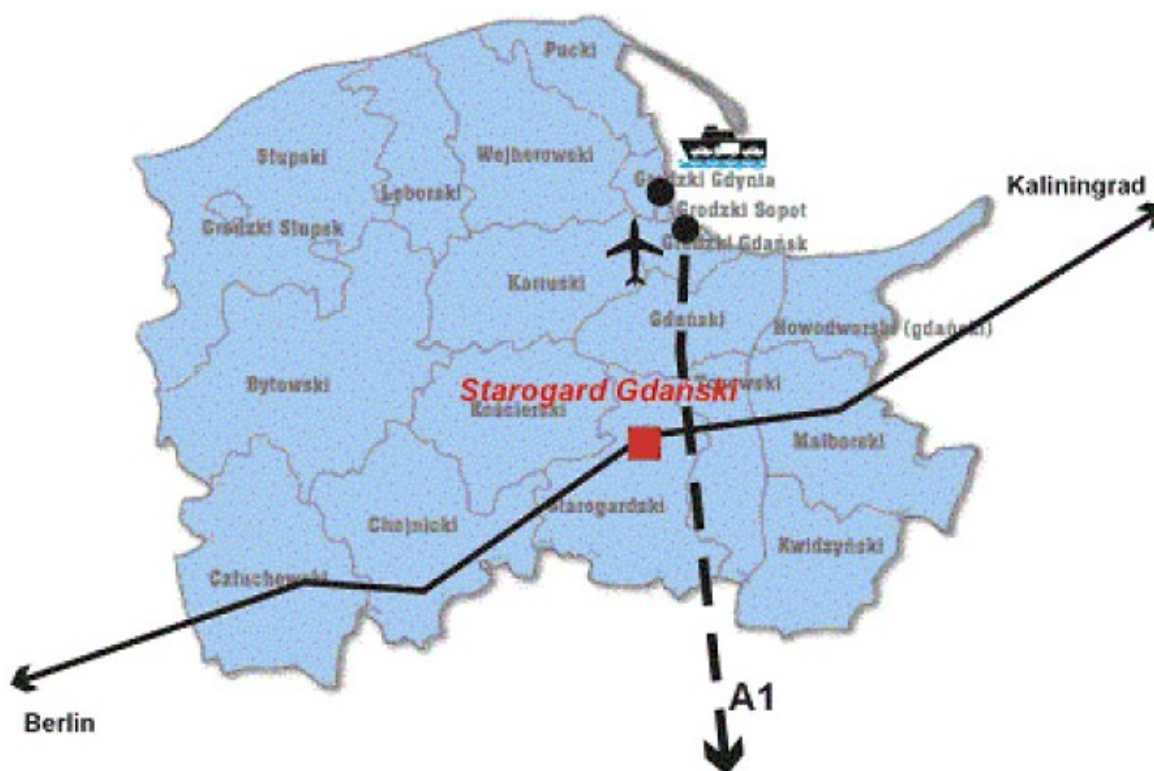
Konsultacje społeczne projektu dokumentu przeprowadzono w okresie od 1 do 31 lipca 2017 w formie:

- uwag, opinii i pomysłów dotyczących programu rewitalizacji przesyłanych elektronicznie lub pisemnie w terminie od 1 lipca do 31 lipca 2017r – nie zgłoszono żadnych uwag.
- spotkania otwartego z mieszkańcami (19 lipca 2017r.) - przedstawienie podstawowych założeń oraz przewidywanych do realizacji przedsięwzięć projektu Gminnego Programu Rewitalizacji,
- spacer studyjny po obszarze rewitalizacji (20 lipca 2017r.) - analiza problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji oraz przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w ramach programu.

5. Syntetyczna charakterystyka miasta Starogard Gdański¹

Starogard Gdański jest centrum obszaru etniczno-kulturowego zwanego Kociewiem, liczącego około 3 000 km². To miasto powiatowe o powierzchni 25,27 km² znajduje się w południowej części województwa pomorskiego, w odległości 50 km od Gdańska, przy drodze krajowej nr 22. Przez Starogard przebiega linia kolejowa, która łączy się z węzłem kolejowym w Tczewie. Położenie uatrakcyjnia malownicza dolina rzeki Wierzycy, przepływającej przez środek miasta. Równocześnie Miasto Starogard Gdański jest ważnym ośrodkiem miejskim – administracyjnym i przemysłowym – południowej części województwa pomorskiego. Ulokowany na historycznie ważnym szlaku komunikacyjnym Berlin – Królewiec, obecnie o mniejszym znaczeniu. Jednocześnie miasto jest stolicą Powiatu Starogardzkiego.

Historia osadnictwa na terenie miasta sięga czasów neolitycznych (ok. 5 tys. lat temu), choć pierwsza pisana wzmianka o mieście pojawiła się dopiero na początku XII wieku. Z tego czasu pochodzi regularny plan Starego Miasta z najważniejszą jego przestrzenią – Rynkiem. W XIX wieku Starogard stał się ważnym ośrodkiem przemysłowym. Wykorzystując ciek rz. Wierzycy oraz dogodne położenie komunikacyjne, w obszarze miasta ulokowano szereg zakładów przemysłowych, z czego część pracuje do dnia dzisiejszego. Na terenie miasta ulokowano także garnizon wojskowy oraz kompleks szpitala dla psychicznie i nerwowo chorych.

Ryc. 1. Starogard Gdański w kontekście regionu pomorskiego

¹ Rozdział powstał z wykorzystaniem materiałów zawartych w opracowaniu „Diagnoza zjawisk społecznych w celu podejmowania działań służących rozwiązywaniu problemów związanych z opieką, wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży; bezrobociem; wykluczeniem społecznym; starzeniem się mieszkańców i biernością społeczną”, opr. Biostat sp. z o.o., 2016r.

W 2015 r. w Starogardzie Gdańskim mieszkało 45 544 osób, z czego 51,9% stanowiły kobiety. Mieszkańcami miasta jest 38,0% ludności powiatu starogardzkiego (127 289). W ostatnich 5 latach obserwuje się stopniowy spadek liczby zamieszkujących miasto (od 2011 do 2015 r. o 1,6%) przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców powiatu jak i całego województwa. Saldo migracji w Starogardzie Gdańskim w 2014 r. było ujemne, podobnie jak w latach poprzednich i wynosiło -177 osób. Oznacza to, że wielkość emigracji z miasta przewyższa wielkość imigracji do miasta. Wskaźnik ten w porównaniu do sytuacji w powiecie i województwie przedstawiał się niekorzystnie w całym analizowanym okresie. W 2015 r. przyrost naturalny w mieście (107) był o połowę niższy niż w powiecie (201). W 2014 r. odnotowano ubytek naturalny (-30), co oznacza spadek liczby ludności o 30 osób w związku z tym, że liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń.

W 2015 r. 61,3% ludności miasta stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, a po 19,4% znajdowało się w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Podobnie, jak w całym kraju na przestrzeni ostatnich lat, również w Starogardzie obserwowany jest trend starzenia się społeczeństwa – udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym ulega stopniowemu zmniejszeniu, podczas gdy odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrasta. Warto też zauważyć, że lepiej pod tym względem przedstawia się sytuacja w powiecie. W porównaniu do niego, w Starogardzie obserwuje się niższy udział osób w wieku przedprodukcyjnym (o ok. 1 punkt procentowy) i produkcyjnym (ok. 1-2 p.p.), a wyższy w wieku poprodukcyjnym (ok. 3 p.p.). Prognozy ludności powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego opracowane w 2014 r. pokazują, że do 2025 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym będzie spadał, a w wieku poprodukcyjnym rósł i to w coraz większym stopniu.

Wskaźnik obciążenia demograficznego w postaci liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2015 r. wynosił w Starogardzie Gdańskim 63,2 osoby i był wyższy niż w powiecie (58,4) i województwie (60,7). Różnica pomiędzy wartością wskaźnika dla miasta, powiatu i województwa zwiększyła się w analizowanym okresie na niekorzyść miasta.

W 2015 r. na terenie miasta działalność prowadziło 5 391 podmiotów, w porównaniu do 5 302 w roku 2011. Na przestrzeni 5 lat nastąpił zatem niewielki wzrost liczby podmiotów, o 1,7% (w porównaniu do 7,2% dla powiatu i 9,2% dla województwa). Największa zmiana ogółem dotyczyła wzrostu liczby starogardzkich mikroprzedsiębiorstw. Liczba małych podmiotów do 2014 r. spadała, by w 2015 r. zbliżyć się do poziomu z roku 2011, liczba średnich firm niemal się nie zmieniła, a w przypadku dużych utrzymywała się. Obecnie Starogard Gdański posiada bardzo wysoki wskaźnik osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 ludności, w ostatnich 5 latach wynoszący ok. 87-89 osób (wobec 69-72 dla powiatu i 83-87 dla województwa).

W ciągu ostatnich lat liczba bezrobotnych zarejestrowanych starogardzian spadała i to w większym stopniu niż w powiecie. Na koniec 2015 r. wynosiła 1 499 osób w porównaniu do 3 195 w 2011 r. (spadek ogółem o 53,1%, podczas gdy w powiecie o 45,6%, a w województwie o 27,2%). Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Starogardzie w 2011 r. przyjął wartość 10,2%, stopniowo jednak spadał i obecnie wynosi 5,1%. Podobnie duże zmiany można zaobserwować w powiecie w latach 2011-2015 (z 11,3% do 6,1%). W województwie odsetek ten był niższy (w latach 2012-2013 było to 7,8%) i doszło do jego spadku o zaledwie 2,4 p.p.

Z pomocy społecznej korzysta w Starogardzie ok. 4,7 tys. osób (w 2014 r. 4 696). W okresie 2010-2014 r. można zaobserwować spadek korzystających z pomocy społecznej starogardzian o 1,7% (z 4 777 w 2010 do 4 696 w 2014 r.). W powiecie w ostatnich latach liczba ta wahała się od 14 339 (2014 r.) do 15 637 (2010 r.), co oznacza spadek aż o 8,3% (w tym samym czasie w województwie doszło do 10-procentowego spadku). W ponad połowie rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2010 r. główne źródło dochodu było niezarobkowe (53,8%; dodatki, świadczenia, fundusz alimentacyjny, zasiłki). Dużo rzadziej był to brak dochodu, emerytura lub renta, praca najemna stała. Najczęstszym powodem przyznawania pomocy rodzinie w powiecie starogardzkim w 2014 r. (na podstawie decyzji) było ubóstwo (26,3% decyzji), bezrobocie (21,2%), niepełnosprawność (14,4%) i długotrwała lub ciężka choroba (14,1%). Najrzadziej były to: sytuacja kryzysowa (0,03%), zdarzenie losowe (0,1%), narkomania (0,1%), sieroctwo (0,2%), przemoc w rodzinie (0,9%).

Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują 980 ha (39,1%). Na terenie miasta znajduje się ok. 5 500 budynków mieszkalnych. W ostatnich latach nastąpił wzrost ich liczby (o 2,9%, z 5 414 w 2011 r. do 5 569 w 2015). W powiecie doszło do większego wzrostu, o 4,7% (z 22 005 do 23 039). W województwie był to wzrost o 5,3%. Z dostępnych w BDL informacji wynika, że w 2013 r. na terenie miasta w zasobie gminy miejskiej znajdowały się 24 pustostany. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania (w m²) w Starogardzie Gdańskim zwiększyła się o 0,6 w 2014 r. w porównaniu do roku 2010 i wynosi ok. 66 m². W powiecie doszło do wzrostu o 0,9 (2014 r.: 79,5m²), a w województwie aż o 1,6 (2014 r.: 71,6 m²).

W 2013 r. liczba mieszkań w zasobach miasta Starogard Gdański, których lokatorzy mieli zaległości w opłatach zdecydowanie wzrosła (ponad 6-krotnie; do 657). W powiecie był to wzrost niemal 2,5-krotny (do 970). W województwie doszło natomiast do spadku (o 12,3%, do 22 244). W przypadku miasta znaczącemu wzrostowi liczby mieszkań posiadających zaległości towarzyszył dużo mniejszy wzrost wysokości zaległości (ponad trzyipółkrotny; do 770,1 tys. zł).

Wyposażenie w instalacje w mieszkaniach Starogardu Gdańskiego najlepiej przedstawia się w przypadku wodociągów (99,7-99,8% ogółu mieszkań), nieco gorzej jest w kwestii łazienek (93,6-93,8% ogółu mieszkań), najniższy poziom odnotowuje się natomiast w przypadku centralnego ogrzewania (86,0-86,3%).

W 2015 r. w Starogardzie zrealizowano 31 nowych inwestycji, w tym 4 na obszarze rewitalizacji (12,9%). W śródmieściu oddano do użytku ponad 1/10 nowych, zmodernizowanych lub wyremontowanych dróg (1,23 km z 10,25; 12,0%). Dokonano 200 nowych podłączeń do sieci wodociągowej (w tym 18 na obszarze rewitalizacji; 9,0%) i 389 podłączeń do kanalizacji (23 w śródmieściu; 5,9%). Do sieci ciepłowniczej podłączono 42 budynki.

Na terenie miasta w 2016 r. zarejestrowane były 104 aktywne organizacje pozarządowe. Najwięcej z nich deklarowało działalność w obszarze sportu, turystyki i wypoczynku (40), nauki, kultury, ekologii (27), przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych i udzielania wsparcia (26). Wartość wskaźnika fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1000 mieszkańców wzrasta zarówno w mieście, powiecie, jak i województwie. W 2011 r. wynosił on 1,85 dla Starogardu, 2,07 dla powiatu starogardzkiego i 2,84 dla województwa pomorskiego. W 2015 było to 2,38 w przypadku miasta (wzrost o 28,4% w stosunku do roku 2011), 2,58 – powiatu (wzrost o 25,1%) i 3,51 – województwa (wzrost o 23,7%).

6. Opis powiązań Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

W niniejszym rozdziale przedstawiono omówienie podstawowych dokumentów, wiążących się z problematyką kształtowania polityki rozwoju lokalnego i mających związek z przyszłością wybranego obszaru rewitalizacji. Dokumenty te często określa się mianem „strategicznych”, ponieważ określona w nich jest polityka i/lub strategia rozwoju odnosząca się odpowiednio do poziomu krajowego, regionalnego i lokalnego. Analiza taka pozwala określić uwarunkowania wynikające z zapisów tych dokumentów dla zarówno ogólnej konstrukcji i założeń budowania zapisów planu jak i warunkujących szczegółowe rozwiązania. Jednocześnie wnioski z niniejszej analizy służyć mogą ocenie możliwości wykorzystania wsparcia ze strony środków budżetowych – w szczególności pochodzących z budżetu państwa, regionu, ale przede wszystkim środków unijnych – przy realizacji poszczególnych projektów i przedsięwzięć, które wynikać będą z zapisów Programu.

Szczególne znaczenie w tej analizie mają zapisy dokumentu Strategii Rozwoju Miasta. Wynika to wprost z przyjętej zasady uznania Gminnego Programu Rewitalizacji za dokument o charakterze operacyjnym, realizującym kierunki wyznaczone w Strategii.

Z uwagi na wielość pozostałych dokumentów o charakterze strategicznym, które potencjalnie mogą zawierać zapisy mogące mieć wpływ na zapisy programu, siłą rzeczy przegląd ten dotyczy jedynie najważniejszych dla przedmiotu opracowania elaboratów. Pamiętać przy tym należy iż dokumenty te ulegają ciągłej ewolucji, co w szczególności dotyczyć może szczegółów realizacji polityki wsparcia przy wykorzystaniu środków unijnych jak i polityki rozwoju lokalnego. Podsumowaniem omówienia jest określenie szeregu wniosków do dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji.

I tak, na poziomie lokalnym możliwa jest identyfikacja szeregu dokumentów o charakterze strategicznym. Wśród nich wyróżniono cztery najważniejsze, mające kluczowe znaczenie dla budowy zapisów Programu. Ich lista obejmuje:

- **Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Starogard Gdański na lata 2013-2020** (opracowanej we wrześniu 2013r.);
- **Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Starogard Gdański;**
- **Dokumenty miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;**
- **Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025** (uchwalonej dnia 28 czerwca 2017r.);

6.1. Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Miasta Starogard Gdański na lata 2013-2020

Opracowany we wrześniu 2013r. dokument Strategii wyznacza zasadnicze kierunki rozwoju miasta na najbliższe dziesięciolecie. Jej podstawę stanowi przyjęta misja miasta, określona jako²:

*„Starogard Gdański – miasto atrakcyjne dla mieszkańców, inwestorów i gości,
Efektywne w wykorzystaniu zasobów i położenia geograficznego”*

Uszczegółowieniem tak zarysowanej misji jest lista czterech priorytetów rozwojowych, zdefiniowanych jako strategiczne cele rozwojowe miasta (cele główne). Ich zapisy określono następująco:

1. *Poprawa warunków osiedleńczych w mieście*
2. *Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta*
3. *Poprawa infrastruktury miasta*
4. *Rozwój społeczny*

Osiągnięcie tych celów – w zamyśle twórców dokumentu – przyczynić się ma m.in. do:

- *poprawy warunków osiedleńczych i życia mieszkańców, aby zahamować ich odpływ z miasta i przyciągnąć nowych,*
- *wykorzystania współpracy międzynarodowej i doświadczeń innych miast, zwłaszcza w Regionie Morza Bałtyckiego, a także funduszy Unii Europejskiej do poprawy atrakcyjności i promocji miasta,*
- *współpracy z gminami Kociewia i Obszaru Dolnej Wisły na rzecz lepszego gospodarczego wykorzystania tradycji kulturowych, historycznych i walorów turystycznych regionu,*
- *rozwoju oferty inwestycyjnej na terenie miasta oraz Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,*
- *poprawy powiązań komunikacyjnych z Trójmiastem i Tczewem,*
- *polepszenia i rozszerzenia oferty edukacyjnej, z naciskiem na znajomość języków obcych,*
- *poprawy sytuacji na rynku pracy – zmniejszenie bezrobocia.*

Przytoczone powyżej cele zostały następnie rozpisane na zapisy obejmujące zarówno cele szczegółowe jak i działania. Poniżej przytoczono zapisy wybranych celów zawartych w dokumencie Strategii, mających największe znaczenie dla zapisów Programu wraz z krótkim określeniem tych powiązań:

Cel szczegółowy 1.3: Rewitalizacja zdegradowanych obszarów miasta

Kompleksowa rewitalizacja historycznego centrum Starogardu Gdańskiego poprzez poprawę wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, warunków życia i rozwoju społeczności lokalnej oraz zachowanie usługowo – handlowego charakteru Starego Miasta.

² Wszelkie elementy cytowane za dokumentami poszczególnych dokumentów strategicznych zostały w niniejszym rozdziale wyróżnione kursywą

Cel ten wprost wskazuje na konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych, w tym z szczególnym uwzględnieniem obszaru powszechnie uważanego za wymagający najpilniejszej interwencji – tj. Starego Miasta. Dodać tu należy iż obszar ten zawarty jest w granicach obszaru rewitalizacji, określonego Uchwałą Rady Miasta (patrz – kolejne części Programu).

Cel szczegółowy 1.4: Ochrona dziedzictwa kulturowego miasta

Zachowanie, utrwalenie, podkreślenie tożsamości miasta oraz aktywizacja obywatelska, społeczna i zawodowa mieszkańców.

Cel ten ma kluczowe znaczenie dla rewitalizacji wskazanego w wymienionej powyżej Uchwale Rady Miasta dot. delimitacji obszaru zdegradowanego terenu Starego Miasta. Kompleksowa jego rewitalizacja wiązać się będzie bowiem z aktywizacją społeczną mieszkańców.

Cel szczegółowy 2.2: Stworzenie optymalnych warunków dla rozwoju działalności gospodarczej

Wspieranie działalności gospodarczej przedsiębiorstw funkcjonujących w Starogardzie Gdańskim.

Cel ten wiąże się z ożywieniem gospodarczym obszaru rewitalizacji, gdzie zdiagnozowano szereg problemów wynikających z niskiego poziomu przedsiębiorczości wśród mieszkańców oraz w stosunku do którego wskazano na konieczność stymulowania rozwoju nowych form działalności gospodarczej.

Cel szczegółowy 3.1: Budowa dróg oraz wdrażanie usprawnień komunikacyjnych w mieście

Systematyczne utwardzanie dróg publicznych oraz budowa nowych, w tym obwodnicy drogi krajowej nr 22. W pierwszej kolejności utwardzane będą drogi związane z potencjalnym rozwojem przedsiębiorczości i mieszkalnictwa wielorodzinnego, z uwzględnieniem współczesnych standardów technicznych i estetycznych.

Cel ten związany jest m.in. z przebudową infrastruktury drogowej i przestrzeni publicznych w obszarze rewitalizacji, wymagających szeroko zakrojonej interwencji. Dotyczy to zarówno głównych ulic jak i płyty Rynku.

Cel szczegółowy 4.2: Poprawa infrastruktury sportowo- rekreacyjnej w mieście

Modernizacja istniejących obiektów infrastruktury sportowej i rekreacyjnej oraz budowa nowych obiektów, rozwój sportu i rekreacji. Dostosowanie rzeki Wierzycy do aktywnego wypoczynku oraz wzrost wykorzystania terenów zielonych.

Cel ten także w sposób istotny wiąże się z problemami zdiagnozowanymi w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. W szczególności dotyczy on przekształcenia terenów przylegających bezpośrednio do rz. Wierzycy, wymagających podjęcia kompleksowych działań modernizacyjnych i związanych z zagospodarowaniem go na nowe cele.

Cel szczegółowy 4.4: Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu

Ograniczenie wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych poprzez odpowiednie przystosowanie przestrzeni publicznej i niwelowanie różnic społecznych.

Cel ten wiąże się zarówno z przekształceniami w odniesieniu do zarówno głównych przestrzeni publicznych miasta jak i do podjęcia działań społecznych związanych z aktywizacją społeczną osób niepełnosprawnych i wykluczonych. Dotyczy on także podejmowania działań w stosunku do grup społecznych dotkniętych ubóstwem oraz do środowisk patologicznych.

Na bazie powyższych zapisów w dokumencie Strategii sformułowano także zapis wizji Starogardu Gdańskiego w 2020 roku. Kluczowe jej elementy – istotne dla zapisów Programu Rewitalizacji – obejmują:

Dostatnie i bezpieczne życie - Starogard Gdański jest atrakcyjnym miastem, oferującym trwale, dobrze płatne miejsca pracy oraz mieszkania dostępne dla różnych grup dochodowych. Oferta usługowa, edukacyjna i kulturalna nie odbiega od standardu miast europejskich średniej wielkości. Okoliczne piękne i nieskażone tereny rekreacyjne służą mieszkańcom i liczny turystom.

Profil gospodarczy - Starogard Gdański jest ośrodkiem zróżnicowanego przemysłu i usług, szybko dostosowującym się do potrzeb inwestorów i oferującym im atrakcyjne lokalizacje. Wraz z Tczewem, Malborkiem, Sztumem, Kwidzynem, węzłem „Swarożyn” i „Ropuchy” oraz szybko urbanizującymi się obszarami wiejskimi stanowi południowy biegun rozwoju gospodarczego regionu pomorskiego.

Samorząd i współpraca dla rozwoju - Gmina Miejska Starogard Gdański współpracuje z Gminą Starogard Gdański (wiejską) i Powiatem Starogardzkim w zakresie planowania strategicznego i przestrzennego, ochrony środowiska, transportu publicznego, turystyki i rekreacji, wspierania przedsiębiorczości oraz promocji. W pełni wykorzystywane są możliwości wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Władze samorządowe, środowisko biznesu i organizacje społeczne Starogardu Gdańskiego opanowały umiejętność łączenia środków budżetowych i strukturalnych Unii oraz prywatnych dla realizacji ważnych przedsięwzięć gospodarczych i społecznych.

Powyższe zapisy określają politykę rozwoju miasta i jej relacje do kwestii rewitalizacji urbanistycznej oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Z zapisów tych wynika iż **rewitalizacja winna być rozpatrywana w kontekście celów związanych z rozwojem społeczno – gospodarczym Starogardu**, a także można uznać iż **zapisy niniejszego dokumentu Programu Rewitalizacji są zgodne z zapisami Strategii**.

6.2. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Starogard Gdański

Dokument Studium został opracowany w 2005r., a w późniejszym okresie wprowadzano do jego treści szereg zmian i uzupełnień. Obejmuje on dwie zasadnicze części – opis uwarunkowań oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. W pierwszej części bardzo starannie przeanalizowano wszelkie czynniki mogące mieć wpływ na kształtowanie struktury przestrzennej miasta, w tym m.in. zasoby i stan ochrony środowiska kulturowego. Podsumowaniem tej części jest generalna syntetyczna ocena miasta, stanowiąca podstawę do kształtowania polityki jego rozwoju.

Podstawą tej polityki jest określenie celów rozwojowych miasta, wśród których znalazły się m.in. zapisy dotyczące „ochrony i właściwego wyeksponowania oraz wykorzystania zgodnie z przyjętą strategią rozwojową zasobów środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego miasta, (...) podkreślenie i wydobywanie elementów zagospodarowania przestrzeni decydujących o tożsamości i indywidualności Starogardu”. Jednocześnie w ramach listy obszarów i struktur ważnych dla prestiżu i tożsamości miasta oraz obszarów szczególnych szans wymieniono najważniejsze kompleksy terenów o wysokich walorach kulturowych – w tym obszar śródmiejski (w tym Stare Miasto) oraz obszar pomiędzy centrum miasta a zespołem dworca PKP. Najważniejsze elementy – istotne dla zapisów Programu Rewitalizacji – obejmują:

II.5.2.1. Polityka przestrzenna dotycząca obszarów zurbanizowanych - zabudowanych i za-inwestowanych, w tym wymagających przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji

Z uwagi na znaczny stopień zachowania przejrzystości układu urbanistycznego Starogardu Gdańskiego, działania które należy podjąć wobec przedmiotowych obszarów, powinny dotyczyć przede wszystkim porządkowania struktury funkcjonalno - przestrzennej miasta, bez wprowadzania diametralnych różnic, które miałyby w zasadniczy sposób zmienić jego wizerunek.

W ramach polityki przestrzennej wydzielono dwie kategorie działań: o charakterze ogólnym - odnoszące się do obszaru całego Starogardu Gdańskiego oraz szczegółowe - wskazujące konkretne obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji.

Postulowane działania o charakterze ogólnym

- *Uzupełnienie zabudowy, poprzez tworzenie zwartych pierzei ulic oraz czytelnych kompozycji kwartałów zabudowy, przy zachowaniu pierwszeństwa dla jednostek położonych bliżej centrum.*
- *Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez uporządkowanie zagospodarowania poszczególnych terenów m.in.: wyznaczenie czytelnych granic pomiędzy przestrzeniami publicznymi i niepublicznymi oraz kształtowanie zieleni.*
- *Uwypuklenie historycznych układów przestrzennych osiedli np. wielodrożnicowego - wsi Żabno oraz ulicowego - zespołu zabudowy wzdłuż ulicy Druha Józefa Grzybka poprzez odpowiednie kształtowanie zagospodarowania terenów, w tym usunięcie elementów zakłócających historyczny układ przestrzenny.*
- *Tworzenie ram przestrzennych dla terenów zabudowy kubaturowej oraz obszarów o charakterze publicznym np.: w postaci okalających układów komunikacyjnych, w celu odpowiednio: zahamowania chaotycznego rozprzestrzeniania się zabudowy oraz zapewnienia dobrego dostępu do terenów o funkcjach publicznych.*
- *Dostosowanie funkcji poszczególnych terenów adekwatnie do aktualnych potrzeb lokalnej społeczności oraz stosownie do położenia obszarów względem centrum miasta, w tym przeniesienie terenów zabudowy usługowo - produkcyjno - składowej i produkcyjno - magazynowej w strefy obrzebne miasta, w szczególności w rejon linii kolejowej i projektowanej obwodnicy miasta.*
- *Utworzenie czytelnych powiązań terenów zieleni i wód m.in.: poprzez poszerzenie ich zasięgów, utworzenie ścieżek edukacyjnych, rowerowych i pieszych, kreując sieć obszarów rekreacji i wypoczynku, oplatających obszary zabudowane.*

Działania o charakterze szczegółowym

Ze względu na bogactwo zachowanych obiektów zabytkowych oraz walory przyrodnicze występujące na obszarze Starogardu Gdańskiego, działania o charakterze szczegółowym podzielono na trzy grupy - dotyczące obszarów wymagających rehabilitacji, przekształceń oraz rekultywacji.

Do obszarów wymagających **rehabilitacji** w zakresie istniejącej zabudowy i infrastruktury technicznej należą:

1) fragmenty Starego Miasta:

- kwartał zabudowy między ulicami: Chojnicką, Rycerską, Kellera i Krzywą,
 - południowe części kwartałów zabudowy między ulicami: Sambora, Sobieskiego, Tczewską i Zajezdną,
 - zabudowa pomiędzy ulicami: Podgórną, Browarową i Wodną a kanałem Wierzycy;
- dla których postuluje się:
- ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez m.in. usunięcie elementów dysharmonizujących z historyczną tkanką miejską, wprowadzenie rygorystycznych zasad kształtowania reklam i szyldów, uniemożliwiając zasłanianie lub przysłanianie obiektów zabytkowych,
 - ograniczenie ruchu kołowego,
 - rozbudowę i modernizację sieci infrastruktury technicznej;

2) obszar zespołu Młynów wraz z otoczeniem Pałacu Wiecherta, dla którego postuluje się:

- ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez m.in. rekonstrukcję (odtworzenie) spalonych budynków młynów, usunięcie elementów wtórnych zacierających historyczny charakter obiektów, adaptację obiektów na funkcje o charakterze reprezentacyjnym, uporządkowanie zagospodarowania terenów,
- przekształcenie południowego sąsiedztwa Pałacu Wiecherta w sposób podkreślający jego walory estetyczne poprzez np.: likwidację parkingu placowego oraz ukształtowanie zieleni;

3) obszar stanowiący obudowę ulicy Sikorskiego, dla którego postuluje się:

- ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez m.in. usunięcie elementów dysharmonizujących z historycznym charakterem obiektów zabytkowych, wprowadzenie rygorystycznych zasad kształtowania reklam i szyldów, uniemożliwiając zasłanianie lub przysłanianie obiektów zabytkowych, uporządkowanie otoczenia zabytków,
- przeniesienie parkingów placowych w głąb kwartałów oraz uzupełnienie zabudowy w celu utworzenia zwartych pierzei ulicy,
- uporządkowania skwerów poprzez m.in.: świadome kształtowanie zieleni oraz wprowadzenie małej architektury użyteczności publicznej wykonanej według jednorodnego projektu;

4) obszar tzw. przedmieścia chojnickiego aż do rzeki Wierzycy, dla którego postuluje się:

- ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez m.in. usunięcie elementów wtórnych zacierających historyczny charakter obiektów, podkreślenie walorów architektonicznych zabytkowej zabudowy, uporządkowanie otoczenia obiektów zabytkowych,
- uzupełnienie zabudowy w celu utworzenia zwartych pierzei ulic i czytelnych kompozycji kwartałów zabudowy,
- urządzenie przestrzeni publicznych - miejsc spotkań lokalnej społeczności,
- wprowadzenie ramy przestrzennej dla osiedla od strony rzeki Wierzycy np. w formie publicznego ciągu komunikacyjnego;

5) obszar w rejonie ulic: Sobieskiego - Owidzkiej - Kościuszki, dla którego postuluje się:

- ochronę dziedzictwa kulturowego poprzez m.in. usunięcie elementów dysharmonizujących z historycznym charakterem obiektów zabytkowych, uporządkowanie otoczenia zabytków,
- uzupełnienie zabudowy w celu utworzenia zwartych pierzei ulic i czytelnych kompozycji kwartałów zabudowy,
- rozbudowę i modernizację układu komunikacyjnego,

- *urządzenie przestrzeni publicznych - miejsc spotkań lokalnej społeczności np. w formie niewielkich placów, skwerów, zieleńców,*
- *ochronę istniejącej zieleni o wysokich walorach przyrodniczych;*

Należy podkreślić, że podjęcie wyżej wskazanych działań, nie tylko pozwoli na ochronę dziedzictwa kulturowego i poprawę jakości przestrzeni, ale równocześnie przyczyni się do rozwoju więzi międzyludzkich wśród lokalnej społeczności i w konsekwencji budowy zintegrowanego miasta. W celu realizacji przedmiotowych działań, oprócz wykorzystania własnych środków finansowych, lokalne władze powinny starać się o pozyskanie dodatkowych funduszy, a także stanowić wsparcie w zakresie wiedzy nt. pozyskania przedmiotowych funduszy dla właścicieli poszczególnych nieruchomości, objętych ww. działaniami.

Obszarami wymagającymi przekształceń są:

1) fragmenty Starego Miasta:

- *teren zieleni nad Wierzycą w części północno-zachodniej Starego Miasta wraz z rejonem ul. Mostowej, dla którego postuluje się docelowo przekształcenie w park miejski, na fragmentach z nową zabudową nawiązującą do historycznych form,*
- *północna część zachodniego kwartału przyrynkowego (od strony kościoła św. Mateusza), dla której postuluje się docelowo wprowadzenie nowej zabudowy nawiązującej do historycznych form,*
- *południowa część kwartału zabudowy między ulicami: Sambora, Basztową, Tczewską i Zajezdną oraz południowo-zachodni narożnik u zbiegu ulic: Sobieskiego i Tczewskiej, dla których postuluje się docelowo wprowadzenie nowej zabudowy nawiązującej do historycznych form;*

W tym kontekście uznać należy iż zapisy ujęte w dokumencie Studium mają potencjalnie duże znaczenie dla budowy programu, ponieważ stanowią mogą podstawę do określania bardziej szczegółowych polityk w odniesieniu do poszczególnych, wyodrębnionych obszarów o różnej strukturze i walorach. Jednocześnie analiza zapisów dokumentu – w kontekście zawartych w niniejszym dokumencie Programu Rewitalizacji treści – pozwala na stwierdzenie iż **dokumenty te są ze sobą zgodne.**

6.3. Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego

Dokumenty planów miejscowych są prawną podstawą wszelkich działań w przestrzeni. Jednocześnie wskazać należy na odmienny od wszystkich opisanych powyżej charakter dokumentu jakim jest plan miejscowy – z jednej strony stanowi on o priorytetach i warunkach rozwoju przestrzeni, w tym m.in. ochrony zasobów dziedzictwa, z drugiej zaś jest narzędziem zarządzania operacyjnego – a więc realizacji przyjętej polityki. W odniesieniu do przestrzeni Starogardu Gdańskiego zaznaczyć należy iż znakomita większość obszaru miasta jest objęta zapisami kompleksowo przygotowanych planów miejscowych, regulujących w sposób kompleksowy działania w przestrzeni. W zapisach planów wskazano regulacje dotyczące zagospodarowania kluczowych przestrzeni miejskich, w tym dotyczące obszaru rewitalizacji. Wszelkie działania, zaplanowane do podjęcia w ramach niniejszego Programu, są z nimi zgodne i wprost bazują na zapisach planów. Tym samym można stwierdzić iż **dokumenty te są ze sobą zgodne.**

6.4. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Starogard Gdański 2017 – 2025

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Starogard Gdański na lata 2017 – 2025 stanowi wyznaczenie kierunków i działań w sferze społecznej miasta. Jest ona kontynuacją i uzupełnieniem celów określonych w realizowanej przez Gminę Miejską Starogard Gdański Strategii w latach 2005 – 2015. Zakres Strategii obejmuje zadania jakie dla samorządu gminnego wynikają m.in. ustawy o samorządzie gminnym, o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, o przeciwdziałaniu narkomanii, o ochronie zdrowia psychicznego, o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, o przeciwdziałaniu przemoc w rodzinie, o świadczeniach rodzinnych, o świadczeniach wychowawczych, o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, o opiece nad dziećmi do lat 3, o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, Prawo oświatowe. Strategia stanowi jednocześnie kompendium zapisów dotychczas realizowanych i projektowanych w sferze polityki społecznej Gminy Miejskiej Starogard Gdański, ukierunkowanej w szczególności na włączenie społeczne i aktywną integrację. Strategia to koncepcja działań zmierzających do utworzenia trwałego systemu rozpoznawania i profilaktyki zagrożeń społecznych w Starogardzie Gdańskim oraz budowy systemu skutecznej interwencji w sytuacjach zagrażających prawidłowemu funkcjonowaniu mieszkańców miasta.

W dokumencie Strategii zdefiniowano jej misję oraz główne cele. Zapisy te przedstawiają się następująco:

Misja Strategii:

„Wysoka jakość życia mieszkańców Starogardu Gdańskiego, aktywnych społecznie i zawodowo, w systemie gwarantującym profesjonalne wsparcie.”

W strategii sformułowano szereg celów strategicznych i operacyjnych. Poniżej przytoczono wybrane zapisy dotyczące celów wraz z towarzyszącymi im kierunkami działań interwencyjnych, mających największe znaczenie dla zapisów Programu wraz z krótkim określeniem tych powiązań:

Cel strategiczny 1. WSPIERANIE RODZINY.

Cel operacyjny 1.1. Efektywny i sprawny system wspierania rodziny i dziecka.

- 1) Wspieranie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania, pomoc rodzinom będącym w kryzysie;
- 2) Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju;
- 3) Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w mieście;

Cel operacyjny 1.2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

- 1) Zapewnienie osobom i rodzinom bezpieczeństwa socjalnego;
- 2) Wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących pracy;
- 3) Pomoc osobom i rodzinom zagrożonym bezdomnością i bezdomnym;
- 4) Podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie ład przestrzenny i architektoniczny – partycypacja mieszkańców w aktywnej realizacji zadań rewitalizacyjnych.

Cel operacyjny 1.3. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i poza nią.

- 1) Przeciwdziałanie występowaniu zjawiska przemocy;

2) Zwiększanie skuteczności podejmowanych interwencji i ograniczenie skutków przemocy w rodzinie i poza nią;

Cel operacyjny 1.4. Profilaktyka i minimalizowanie skutków uzależnień w rodzinie i poza nią.

1) Wspieranie działań na rzecz profilaktyki uzależnień oraz kształtowania postaw i umiejętności społecznych ważnych dla zdrowia i trzeźwości w środowisku rodzinnym i szkolnym.

2) Zwiększanie skuteczności i dostępności specjalistycznego wsparcia dla rodzin borykających się z problemem uzależnienia oraz intensyfikacja działań ograniczających degradację psychofizyczną osób uzależnionych;

Realizacja tego celu strategicznego oraz wybranych celów operacyjnych i związanych z nimi kierunków działań wiązać się powinno z wykreowaniem centrum wsparcia rodziny (w tym – zarówno przygotowania obiektów na ten cel jak i stworzeniem odpowiednich instytucji) i realizacją – w jego ramach – różnorodnych programów nakierowanych na wspomoczenie rodzin zagrożonych marginalizacją oraz rozwojem zjawisk patologicznych. Wiazać się będzie także z podjęciem interwencji o charakterze przestrzennym – w tym dotyczących zarówno odnowy przestrzeni sąsiedzkich jak i kluczowych przestrzeni publicznych w granicach obszaru rewitalizacji.

Cel strategiczny 2. AKTYWNI SENIORZY.

Cel operacyjny 2.1. Efektywny i sprawny system wspierania seniorów.

1) Udzielanie wsparcia osobom starszym i ich rodzinom, przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, jednostki systemu pomocy społecznej, podmioty lecznicze.

Cel operacyjny 2.2. Wspieranie aktywności seniorów.

1) Wspieranie działań umożliwiających seniorom udział w życiu społecznym.

2) Wzbogacanie oferty w zakresie organizacji czasu wolnego seniorów, w tym Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

3) Rozwój wolontariatu seniorów i grup samopomocowych

Cel operacyjny 2.3. Rozwój usług społecznych dostosowanych do potrzeb osób starszych.

1) Rozwój dziennych form wsparcia seniorów.

Realizacja tego celu strategicznego oraz wybranych celów operacyjnych i związanych z nimi kierunków działań wiązać się powinno z powstaniem centrum usług opiekuńczych oraz z powstaniem placówki dziennego pobytu dla osób niesamodzielnych. Dotyczyć to będzie zarówno przygotowania obiektów niezbędnych na ten cel jak i realizacji w ich murach programów związanych z aktywizacją seniorów oraz zapewnianiem im wsparcia.

Cel strategiczny 3. RÓWNOPRAWNI NIEPEŁNOSPRAWNI.

Cel operacyjny 3.1. Efektywny i sprawny system profilaktyki i pomocy osobom niepełnosprawnym.

2) Likwidacja barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym.

3) Opracowanie standardów dostępności w zakresie kształtowania przestrzeni publicznej, zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego.

Realizacja tego celu strategicznego oraz wybranych celów operacyjnych i związanych z nimi kierunków działań wiązać się powinno z przekształceniem przestrzeni publicznych w granicach obszaru rewitalizacji a także przestrzeni sąsiedzkich w sposób pozwalający na udostępnienie ich osobom niepełnosprawnym.

Cel strategiczny 4. INTEGRACJA SYSTEMU POLITYKI SPOŁECZNEJ.

Cel operacyjny 4.1. Partnerstwo międzysektorowe na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

- 1) Podejmowanie partnerstw w obszarze wsparcia społecznego.
- 2) Wypracowanie i wdrożenie mechanizmu diagnozowania potrzeb mieszkańców oraz zasobów miasta w celu efektywnej dystrybucji zasobów miasta w oparciu o zdiagnozowane potrzeby mieszkańców.
- 3) Prowadzenie badań i analiz poświęconych problemom polityki społecznej.
- 4) Wypracowanie i wdrożenie systemu pozyskiwania zasobów lokalowych na rzecz osób przebywających w instytucjonalnych formach pomocy

Cel operacyjny 4.2. Wzmacnianie i rozwój partycypacji społecznej.

- 2) Podejmowanie działań w zakresie pełniejszego udziału mieszkańców miasta i partnerów społecznych, w tym zwłaszcza organizacji pozarządowych, w życiu społecznym.

Cel operacyjny 4.3. Rozwój kapitału społecznego.

- 2) Rozwój i utrzymywanie wysokiego standardu infrastruktury niezbędnej do realizowania zadań.
- 3) Wpieranie lokalowe i doradcze organizacji pozarządowych, grup samopomocowych, podmiotów ekonomii społecznej; promowanie ich działalności w zakresie realizowanych zadań na rzecz mieszkańców miasta.

Realizacja tego celu strategicznego oraz wybranych celów operacyjnych i związanych z nimi kierunków działań wiązać się powinno z nawiązaniem – w ramach realizacji działań przewidzianych w Programie Rewitalizacji – szeregu partnerstw związanych z realizacją poszczególnych przedsięwzięć. Pozwoli to na autentyczne włączenie kluczowych interesariuszy w proces przygotowania i realizacji poszczególnych elementów Programu.

Niezależnie od w.w, w ramach Strategii zidentyfikowano szereg programów obowiązujących w Starogardzie Gdańskim. W ramach tej listy ujęto m.in.:

j) Gminny Program Rewitalizacji dla Starogardu Gdańskiego,

Analiza powyższych zapisów wskazuje iż „Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Starogard Gdański 2017 – 2025” jest w pełni zgodna z finalną listą proponowanych do realizacji działań.

6.5. Wnioski do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentów strategicznych określić można końcowy zestaw wniosków do dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański.

Pierwszym i najważniejszym wnioskiem jest stwierdzenie iż rewitalizacja jest jednym z głównych celów strategicznych miasta, wynikającym bezpośrednio z dokumentu „Strategii...”. Ponadto zapisy odnoszące się do poszczególnych sfer – w tym ze szczególnym uwzględnieniem sfery społecznej – zawarte zostały w wielu innych dokumentach strategicznych i planistycznych dla Starogardu Gdańskiego.

Z zapisów polityk ujętych w przeanalizowanych dokumentach wynika także iż promowany w sposób szczególnie winien być kompleksowy rozwój społeczno – gospodarczy miasta i jako

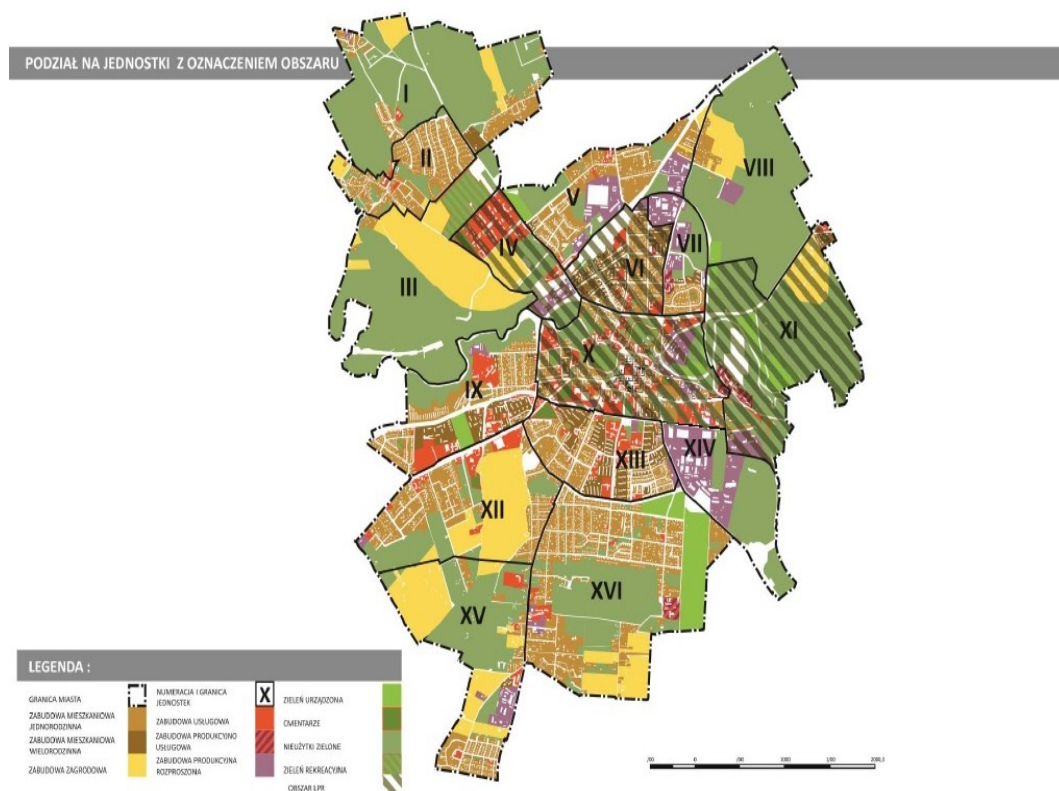
taki ma szansę na uzyskanie wsparcia ze strony programów centralnych i regionalnych, w tym – finansowanych ze środków Unii Europejskiej. Jednocześnie integralnym elementem tych działań winna stać się kompleksowa rewitalizacja obszaru centrum miasta, gdzie – w ramach obszarów zdegradowanych – zlokalizowanych jest większość elementów zasobu dziedzictwa.

Niezmiernie istotnym elementem działań rewitalizacyjnych winno stać się podjęcie działań związanych ze wsparciem rodzin i osób zagrożonych różnego rodzaju wykluczeń czy patologii, a także osób starszych i niepełnosprawnych. Dotyczy to zarówno działań ze sfery organizacyjnej jak i infrastrukturalnej – w tym zarówno wykreowania odpowiedniej bazy dla ich podejmowania czy dostosowania przestrzeni obszaru rewitalizacji do szczególnych potrzeb tych osób.

Uznać więc należy iż problematyka rewitalizacji jest dobrze osadzona we wszystkich dokumentach strategicznych. Znajduje ona także odzwierciedlenie w lokalnej polityce przestrzennej, i to zarówno na poziomie dokumentu Studium Uwarunkowań jak i w zapisach planu miejscowego. Ponadto wiele działań sugerowanych w ramach Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi wprost podstawę do planowanych działań związanych z rewitalizacją miasta.

7. Określenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji objętego zapisami programu

W trakcie pracy nad przygotowaniem programu jedną z pierwszych decyzji stała się weryfikacja granic obszaru rewitalizacji. Dokonano tego na drodze analizy wskaźnikowej, zaprezentowanej w osobnym dokumencie³. Na tej bazie podjęto ostateczną decyzję co do wyboru jednostek urbanistycznych objętych granicami planu rewitalizacji. Na liście tych znalazły się jednostki nr IV, VI, X, XI. Określone w ten sposób granice obszaru określonego jako zdegradowany przedstawiono na rysunku poniżej.

Ryc. 2. Granice obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany obejmuje cztery zidentyfikowane w trakcie prac nad analizą wskaźnikową miasta jednostki urbanistyczne: IV, VI, X i XI. Charakterystykę tych jednostek przedstawiono w tabeli poniżej (dane przyjęto za dokumentem analizy wskaźnikowej):

Nr jednostki	Powierzchnia obszaru (ha) / % pow. miasta	Liczba ludności obszaru / % ludności miasta	Krótką charakterystyką
IV	76,55 / 3,03%	311 / 0,68%	Głównym elementem w granicach jednostki jest zespół Szpitala dla Nerwowo i Psychicznie Chorych z zabudową towarzyszącą (obszar wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego)

³ Patrz: Analiza wskaźnikowa obszaru miasta. Delimitacja obszaru rewitalizacji. Opr. P. Lorens z zespołem. Gdańsk, grudzień 2014r.

VI	80,19 / 3,17%	7094 / 15,57%	W granicach jednostki znajdują się zróżnicowane struktury, obejmujące: zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z lat 30-tych XX w. oraz z lat 60-80-tych XX w., zabudowę mieszkaniową jednorodzinną z lat 30-tych i późniejszych, dworce: PKP i PKS, zabudowę handlowo-usługową oraz szkołę podstawową i gimnazjum
X	180,66 / 7,15%	6854 / 15,05%	Obszar śródmiejski z historycznym centrum miasta, zajęty przez zabudowę handlowo usługową wraz z funkcją mieszkaniową wielorodzinną oraz (w części) przez tereny przemysłowe
XI	223,30 / 8,84%	373 / 0,82%	Większość jednostki zajmuje kompleks leśny. W jej północnej części znajduje się stado ogierów (kompleks zabudowy wpisany do rejestru zabytków województwa pomorskiego). W części południowej -zabudowa produkcyjna i usługowa (hurtownie)

Tab.1. Charakterystyka jednostek wchodzących w skład obszaru zdegradowanego

Łącznie **obszar zdegradowany** obejmuje 560,7 ha i jest zamieszkały przez 14.632 osoby. Na bazie tej analizy określono także obszar rewitalizacji. Z uwagi na koncentrację zjawisk negatywnych, w szczególności o charakterze społecznym (co wynika z przeprowadzonej analizy wskaźnikowej) zdecydowano iż jako **obszar rewitalizacji** określać się będzie jedynie obszar oznaczony jako jednostka X, a więc rejon obszar śródmiejski z historycznym centrum miasta, zajęty przez zabudowę handlowo-usługową wraz z funkcją mieszkaniową wielorodzinną oraz (w części) przez tereny przemysłowe. **Zgodnie z wymogami Ustawy o rewitalizacji obszar ten stanowi łącznie mniej niż 20% powierzchni oraz jest zamieszkały przez mniej niż 30% ludności miasta.**

Obszary te zostały w sposób formalny wyznaczone zapisami **Uchwały nr XXV/230/2016 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na terenie miasta Starogard Gdański.** Jej zapisy przedstawiają się następująco:

„Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016r. poz. 446), art. 3 ust. 1, art. 8 ust. 1 oraz art. 11 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 9 października 2015r. o rewitalizacji (Dz. U. 2015r. poz. 1777) uchwala się, co następuje:

§1. Wyznacza się na terenie miasta Starogard Gdański cztery następujące obszary zdegradowane:

- 1) Obszar Kocborowo – Skarszewska o powierzchni 76,55 ha;
- 2) Obszar Aleja Wojska Polskiego, Kolejowa, Gdańska, Traugutta o powierzchni 80,19 ha;
- 3) Obszar Stare Miasto o powierzchni 180,66 ha;
- 4) Obszar Stado Ogierów o powierzchni 223,30 ha.

§2. Z uwagi na szczególną koncentrację negatywnych zjawisk oraz istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, spośród obszarów zdegradowanych wyznaczonych w §1 wyznacza się obszar Stare Miasto jako obszar rewitalizacji.

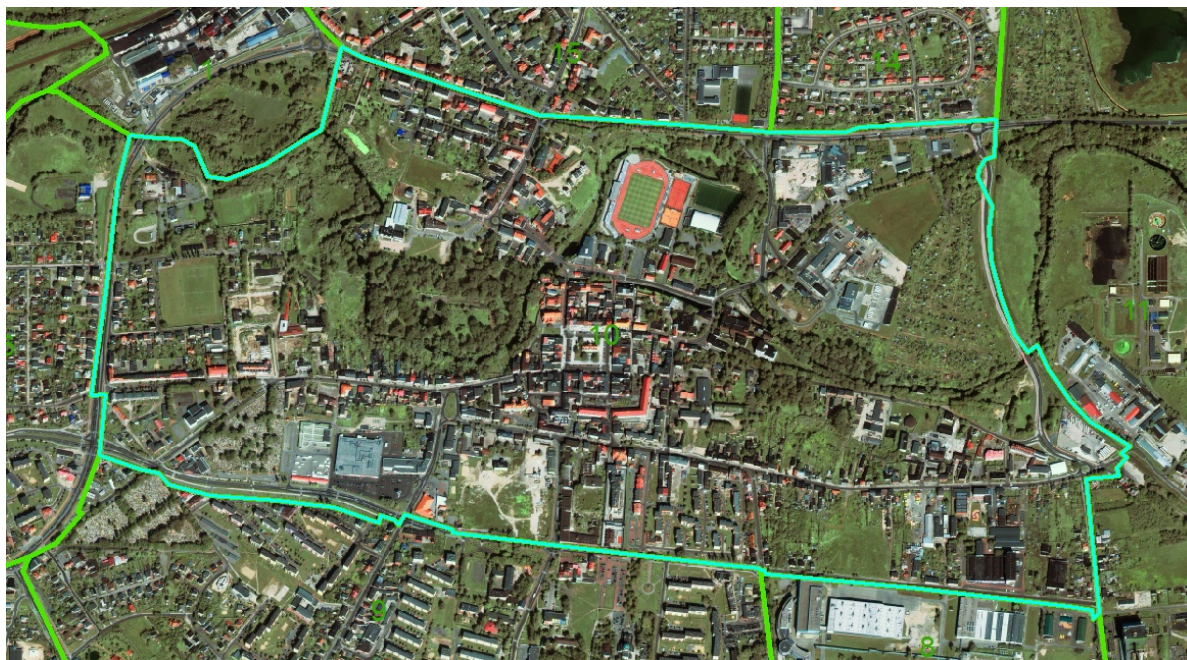
§3. 1. Granice obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji wyznaczonych w §1 i §2 wskazane są na załączniku nr 1 do niniejszej uchwały.

2. Diagnozę potwierdzającą spełnienie przez obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji przesłanek ich wyznaczenia stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały – „Analiza

wskaźnikowa obszaru miasta Starogard Gdański. Delimitacja obszaru zdegradowanego. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.”

§4. Ustanawia się na rzecz Gminy Miejskiej Starogard Gdański prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji wyznaczonym w §2 niniejszej uchwały.

§5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Pomorskiego.”

Ryc. 3. Granice i struktura obszaru rewitalizacji.

8. Szczegółowa diagnoza obszaru rewitalizacji

Istotne dla dalszej części prac nad programem rewitalizacji jest pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji, jak również wskazanie mocnych stron obszaru, na których można oprzeć pomysł na rewitalizację. Istotne jest również dokonanie analizy otoczenia obszaru rewitalizacji i wskazanie szans oraz zagrożeń dla potencjalnych działań rewitalizacyjnych.

Zgodnie z „Wytycznymi”, obejmuje ona następujące elementy:

- charakterystykę obszaru wraz z określeniem jego powierzchni oraz liczby ludności;
- wyniki konsultacji społecznych prowadzonych na obszarze;
- analizę podstawowych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych zidentyfikowanych na obszarze wraz z określeniem źródeł degradacji oraz kierunków podejmowanych działań;
- analizę charakteru i skali potrzeb w zakresie rewitalizacji obszaru;
- analizę podstawowych potencjałów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych zidentyfikowanych w granicach obszaru;
- mocne i słabe strony obszaru oraz jego szanse rozwoju i zagrożenia.

Elementy te zostały opisane w odniesieniu do **podsystemów: społecznego, gospodarczego, przestrzenno-funkcjonalnego, technicznego i środowiskowego**, tak jak wskazują to „Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” z dnia 2 sierpnia 2016r. Równocześnie w pracach nad diagnozą stanu obszaru rewitalizacji wykorzystano szereg wykonywanych równolegle analiz społecznych i związanych z funkcjonowaniem obszaru rewitalizacji, wykonanych jako niezależne opracowania. W szczególności wskazać tu należy „**Diagnozę zjawisk społecznych w celu podejmowania działań służących rozwiązywaniu problemów związanych z opieką, wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży; bezrobociem; wykluczeniem społecznym; starzeniem się mieszkańców i biernością społeczną**”, przygotowaną przez Biostat sp. z o.o. w okresie lipiec – sierpień 2016. Wszystkie te działania pozwoliły na określenie podstawowych problemów i potencjałów społecznych, gospodarczych i przestrzennych zidentyfikowanych w granicach obszaru. Na tej bazie możliwym stało się opisanie zakładanych kierunków podejmowanych działań, mających przyczynić się do eliminacji zjawisk kryzysowych. Określono je w dalszej części dokumentu na bazie wizji oraz celów rewitalizacji.

8.1. Syntetyczna charakterystyka obszaru

Obszar rewitalizacji zajmuje powierzchnię ok. 180 ha, a zamieszkuje go ok. 6800 mieszkańców. Liczba osób w wieku produkcyjnym w obszarze rewitalizacji wynosi 4422, osób bezrobotnych – 593 (dane na 2016r.). Wyznaczony obszar rewitalizacji spełnia kryteria wskazane w ustawie w zakresie rewitalizacji, a także charakteryzuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z problemami środowiskowymi, przestrzenno-funkcjonalnymi, technicznymi i gospodarczymi.

W granicach obszaru już na etapie analizy wskaźnikowej zdiagnozowano szereg negatywnych zjawisk w sferach społecznej, gospodarczej i przestrzennej. W poniższej tabeli przedstawiono wartości poszczególnych wskaźników dla obszaru.⁴

⁴ Zgodnie z zapisami dokumentu „delimitacji...”.

Nazwa wskaźnika	Wartość wskaźnika miasto / obszar
A. Sfera społeczna	
Wskaźniki kluczowe	
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys mieszkańców	34,3 / 80,1
Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	4,2 / 7,2%
Liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 10 tys mieszkańców	11 / 22,84
Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców	17,2 / 36,5
Wskaźniki fakultatywne	
Wielkość zasiłków pomocy rodzinie w przeliczeniu na rodzinę (w zł)	2385,66 / 2590,19
Liczba uczniów, którzy nie otrzymali promocji do klasy wyższej lub świadectwa szkoły (na 1000 mieszkańców)	16 / 1,75
Liczba ofiar przemocy domowej na 1 tys mieszkańców	1,03 / 45,0
Liczba fundacji, stowarzyszeń, organizacji społecznych prowadzących działalność na analizowanym obszarze (na 100 mieszkańców)	0,17 / 0,2
Wskaźniki dodatkowe	
Wielkość zasiłku pomocy rodzinie w skali roku na mieszkańca (w zł)	284 / 710
Liczba postępowań w procedurze „niebieskiej karty” na 1 tys mieszkańców	1,62 / 3,72
Czyny karalnie nieletnich na 1 tys mieszkańców	2,30 / 4,41
B. Sfera gospodarcza	
Wskaźniki kluczowe	
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	11 / 9,00
Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	12,27 / 9,76
Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub poniżej w ogólnej liczbie bezrobotnych	22% / 30%
Wskaźniki fakultatywne	
Wielkość dochodów gminy z tytułu podatku od nieruchomości (w zł na m2)	0,26 / 0,86
C. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – z uwzględnieniem zagadnień technicznych i środowiskowych	
Wskaźniki kluczowe	
Liczba budynków wybudowanych przed 1970r. do ogólnej liczby budynków	30% / 79%
Przeciętna powierzchnia lokalu na osobę	27,80 / Bd.
Wskaźniki fakultatywne	
Udział procentowy budynków wymagających remontu	14% / 42%
Wskaźniki dodatkowe	
Udział procentowy budynków niepodłączonych do sieci Star-pec	95,6 / 93,4
Intensywność zabudowy	0,11 / 0,29
Procent zabudowy	0,06 / 0,14
Udział procentowy zabudowy o charakterze zabytkowym	2% / 24%

Tab.2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

8.2. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji w odniesieniu do poszczególnych sfer

Istotne dla dalszej części prac nad zapisami Programu stało się pogłębienie diagnozy zjawisk i czynników kryzysowych występujących na obszarze rewitalizacji. Diagnozę tę przeprowadzono w odniesieniu do sfer: społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Obejmuje ona w odniesieniu do każdej z tych sfer pogłębioną charakterystykę obszaru rewitalizacji, analizę SWOT dla danej sfery, określenie głównych problemów oraz źródeł (czynników) ich degradacji, potrzeb oraz potencjałów.

A. Sfera SPOŁECZNA

POGŁĘBIONA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

W ramach badań przeprowadzonych na potrzeby przygotowania diagnozy w odniesieniu do sfery społecznej omówiono szereg zagadnień, związanych ze stanem i funkcjonowaniem społeczności obszaru, a także jej potrzebami. Wyciąg z nich (najważniejsze cechy obszaru rewitalizacji w odniesieniu do sfery społecznej) przedstawiono poniżej.

Wprowadzeniem do szczegółowych analiz przeprowadzanych na obszarze rewitalizacji stało się **Badanie socjologiczne społeczności lokalnej obszaru rewitalizacji jako uzupełnienie analiz lat 2008 i 2013** – którego celem było przedstawienie pogłębionej oceny, opinii oraz potrzeb i oczekiwań mieszkańców na temat działań rewitalizacyjnych podejmowanych przez władze miasta a także uzupełnienie dwóch poprzednich badań przeprowadzonych w 2008 i 2013r. (badania z lat 2008 i 2013 zrealizowano dystrybuując ankiety za pośrednictwem uczniów w szkołach zlokalizowanych w centrum miasta na próbie odpowiednio 1153 i 1265 osób).

W 2016r. zakres obszarów badawczych w stosunku do poprzednich analiz został rozszerzony i pogłębiony. Badania przeprowadzono za pomocą ankietów którzy przeprowadzili 950 ankiet wśród dorosłych mieszkańców obszaru rewitalizacji. Mieszkańców poproszono o odpowiedź na 50 pytań badawczych zawartych w kwestionariuszu ankiety, które podzielone zostały na 5 bloków tematycznych, odnoszących się kolejno do: ogólnej percepcji miasta (w tym Starego Miasta); funkcjonalności wybranych obszarów rewitalizacji (ład przestrzenny, infrastruktura, transport, bezpieczeństwo, handel, mieszkalnictwo, komunikacja miejska); czasu wolnego i turystyki; atrakcyjności obszarów rewitalizacji wraz z określeniem diagnozy potrzeb oraz problemów społecznych i propozycji zmian; oceny istotności zagadnienia rewitalizacji w optyce mieszkańców. Autorzy badania chcieli się dowiedzieć, jak w ocenie respondentów zmieniło się Centrum miasta pod względem funkcjonalności i warunków życia. Zależało im na zebraniu informacji, z których elementów rewitalizacji przestrzennej, społecznej i ekonomicznej mieszkańcy są najbardziej zadowoleni, a które z nich wymagają podejmowania dalszych działań. W ankiecie poproszono też aby mieszkańcy dokonali wyboru i hierarchizacji celów rewitalizacji rejonu Starego Miasta. W raporcie odwołano się także do wyników sondaży z 2008 i 2013r. roku w celu porównania deklarowanych postaw, ocen i oczekiwań dotyczących wybranych aspektów funkcjonowania miasta. Najważniejsze konkluzje płynące z tego badania przedstawiają się następująco:

- większość respondentów (71%) wyraziła zadowolenie z zamieszkiwania w Starogardzie Gdańskim. Mniej niż jedna piąta (19%) była odmiennego zdania.
- zdecydowana większość mieszkańców (82%) odpowiedziała, że gdyby miała możliwość wyboru zamieszkania w Centrum miasta, to ponownie wybrałaby to miejsce. Największe plusy i pozytywne strony Centrum zdaniem badanych to atrakcyjna sieć handlowo-usługowa (wszystko blisko) – 50% oraz zabytkowa architektura starego miasta (walory estetyczne) – 40%. Najważniejsze minusy i negatywne strony Starogardu Gdańskiego to: zbyt duży ruch samochodowy, korki i ogólny tłok -72% oraz zły stan dróg i chodników -71%.
- z kilkunastu wyróżnionych aspektów funkcjonowania najlepiej ocenione zostały funkcje dotyczące: utrzymania i jakości zieleni -74%, sieć handlowo – usługowa - 67% oraz estetyka i czystość ulic i placów na terenie centrum - 66%. Najbardziej negatywnie ocenione zostały: ilość miejsc parkingowych – 67%, stan dróg i chodników -58% oraz dostępność ścieżek rowerowych -56%.
- ponad połowa badanych uważa, że oferta mieszkaniowa w centrum Starogardu Gdańskiego (mieszkania socjalne, komunalne, TBS) nie jest wystarczająca w stosunku do potrzeb lokalnej społeczności. Przeciwnego zdania jest 43% ankietowanych.
- ponad połowa ankietowanych (65%) preferuje poruszanie się po centrum miasta pieszo. Na drugim miejscu znalazła się komunikacja miejska (16%), a na trzecim poruszanie samochodem (15%). Natomiast tylko 4% respondentów jako środek komunikacji wybrało rower.
- 54% badanych negatywnie oceniło komfort pieszego poruszania się a 28% miało zdanie przeciwne.
- ruch samochodowy – to jeden z zasadniczych problemów wskazywanych przez respondentów jeśli chodzi o komunikację miejską. Zdaniem badanych utrudnia on mieszkańcom dostępność do tej części miasta i zakłóca bezpieczne, pieszego poruszanie się w jego obrębie.
- większość ankietowanych wyraziła opinię, że najbardziej im brakuje imprez masowych i plenerowych skierowanych do szerokiego grona odbiorców tj. koncertów na świeżym powietrzu (dużych imprez muzycznych) – 48% oraz festynów i jarmarków -36%. Badani chcieliby także aby w mieście pojawiło się więcej możliwości uczestnictwa w zajęciach artystycznych (np. śpiew, taniec, zajęcia plastyczne) aktywizujących różne grupy mieszkańców – 36%
- ponad połowa ankietowanych 56% uważa, że w Starogardzie Gdańskim istnieje wyraźny problem bezdomności, alkoholizmu, narkomanii, prostytucji. Szczególnie mocno akcentowano występowanie zjawiska alkoholizmu i bezdomności. Kolejnym problemem wydaje się także brak pracy - 40% ankietowanych to osoby bezrobotne.
- mieszkańcy oczekują, że rewitalizacja Centrum przyniesie: wzrost poczucia bezpieczeństwa -38%, poprawę estetyki przestrzeni publicznej -33% oraz ożywienie społeczno-gospodarcze -25%.
- dla 69% ankietowanych zagadnienie rewitalizacji jest tematem istotnym ale jednocześnie 92% z nich w odpowiedzi na kolejne pytanie stwierdziło, że nigdy nie angażowało się osobiście w sprawy rewitalizacji oraz społeczności lokalnej. 61% badanych nie jest za wprowadzeniem działań angażujących społeczność lokalną do wspólnego rozwiązywania problemów związanych z rewitalizacją. Znacząca większość mieszkańców (88%) przyznała, że nie czuje aby miała realny wpływ na rozwój swojego miasta.
- ponad połowa badanych -51% stwierdziła, że wyobraża sobie sytuację, w której jako grupa sąsiedzka realizuje wspólny projekt, 21% miało na ten temat odmienne zdanie, a prawie 1/3 ankietowanych nie potrafiła jednoznacznie wypowiedzieć się na ten temat. Osoby stwierdzi-

ły, że nie wyobrażają sobie sytuacji realizacji wspólnego przedsięwzięcia uważają, że takimi sprawami powinno zajmować się miasto (42%) ale także stoją na stanowisku, że mieszkańcy Starogardu jako grupa sąsiedzka są ze sobą zintegrowani – 37%.

- opisane powyżej postawy świadczą o niskim kapitale społecznym i niskim poziomie integracji społecznej występującym wśród mieszkańców Starogardu Gdańskiego dlatego wskazane jest podejmowanie działań, które doprowadzą do jego wzrostu i wzmocnienia

Uzupełnieniem tych analiz stało się kolejne badanie - **Raport z badań Mieszkańcy Starogardu Gdańskiego o swoim mieście (z 2013r.)** – którego problematyka dotyczyła waloryzacji najbliższego środowiska zamieszkania oraz ogólnego wyglądu i funkcjonowania miasta w wybranych aspektach. Biorąc pod uwagę różne czynniki wpływające na percepcję miasta, takie jak wyobrażenie/ocena fizycznej struktury środowiska zamieszkania, emocjonalne związki z miastem, oczekiwania i aspiracje związane z rozwojem miasta, skonstruowano narzędzie badawcze – kwestionariusz ankiety o średnim stopniu standaryzacji. Zawierał on pytania dotyczące kilku bloków tematycznych: ogólnej oceny miasta (satysfakcji z zamieszkania; oceny infrastruktury miejskiej); wypoczynku i rekreacji; stanu i jakości zieleni; waloryzacji centrum miasta. Najważniejsze konkluzje płynące z tego badania to:

- większość respondentów (59,1%) wyraziła zadowolenie z zamieszkiwania w Starogardzie Gdańskim. Podstawę akceptacji dla zamieszkiwanego środowiska stanowiły uwarunkowania subiektywne, takie jak przywiązanie do miejsca, związki rodzinne i przyjacielskie.
- z kilkunastu wyróżnionych aspektów funkcjonowania miasta najlepiej zostały ocenione funkcje handlowo-usługowe oraz stan kanalizacji i wodociągów. Najgorzej zaś stan dróg w mieście oraz możliwości w zakresie spędzania czasu wolnego.
- większość ankietowanych wyraziła zainteresowanie, przynajmniej na poziomie deklaracyjnym, uczestnictwem w różnych formach kultury popularnej, adresowanej do masowego widza.
- zdaniem dużej części respondentów (46,9%) brakuje w mieście dobrze zagospodarowanych przestrzeni publicznych, w których bez względu na porę roku tętniłoby życie. Przestrzenie tego typu powinny w pierwszej kolejności sprzyjać interakcjom społecznym czy niezaplanowanym zdarzeniom, ponieważ z definicji są wielofunkcyjne i mogą być użyte w różnych celach.
- ankietowani mieszkańcy postrzegają centrum jako miejsce realizacji funkcji kulturalnych (46,9%). Znajdujące się w jego obszarze budynki wyznaczają także najważniejszą historyczno-symboliczną funkcję realizowaną na tym obszarze (46,2%). Jedna trzecia badanych (33,4%) byłaby skłonna aktywniej uczestniczyć w przestrzeni publicznej centrum w lepiej zorganizowanych przestrzeniach przeznaczonych dla ruchu pieszego i zintegrowanego z nim ruchu rowerowego,
- najgorzej respondenci ocenili istniejącą w centrum organizację ruchu samochodowego oraz możliwości parkowania. Wzrost satysfakcji mieszkańców Starogardu Gdańskiego z zamieszkiwanej przestrzeni, musiałby się wiązać ze zdecydowaną poprawą dostępności centrum dla ruchu pieszego, który zdaniem znacznej części badanych jest obecnie zorganizowany w sposób niezadowalający.

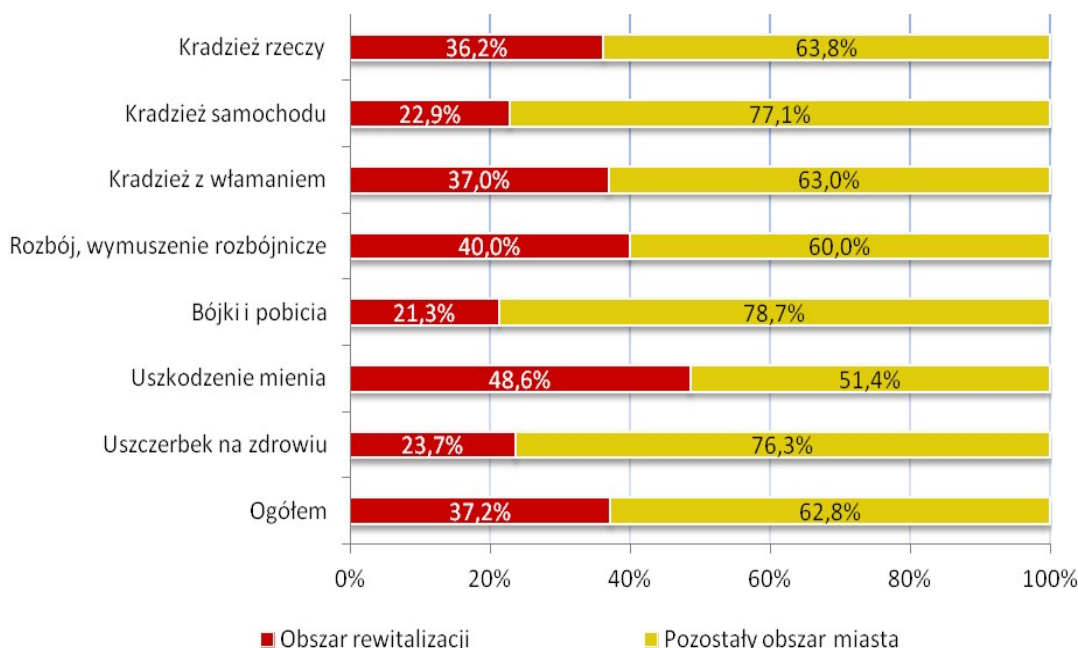
Bazą do określenia szczegółowego stanu obszaru stała się jednak przede wszystkim **Diagnoza zjawisk społecznych w celu podejmowania działań służących rozwiązywaniu problemów związanych z opieką, wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży; bezrobociem; wykluczeniem społecznym; starzeniem się mieszkańców i biernością społeczną** – która powstała na podstawie szczegółowej analizy problemów i zjawisk społecznych na obszarze

rewitalizacji. W dokumencie zaprezentowano zarówno stan obecny (problemy i potrzeby), jak i prognozowany w zakresie zjawisk społecznych w 9 obszarach życia społeczno-gospodarczego (z uwzględnieniem liczbowych danych demograficznych i społeczno-ekonomicznych): rynek pracy; bezpieczeństwo; pomoc społeczna; mieszkalnictwo; ochrona zdrowia; edukacja; udział w życiu społecznym; bariery architektoniczne; kultura.

Badania przeprowadzono metodą PAPI bezpośrednio przez ankierów na próbie 900 mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz 300 przedstawicieli firm, instytucji, organizacji, jednostek samorządowych, podmiotów kościelnych z obszaru rewitalizacji. Poniżej zaprezentowano wyciąg z przeprowadzonych badań jak i podsumowanie najważniejszych konkluzji z nich płynących.

Bezpieczeństwo

Według danych Komendy Powiatowej Policji niemal 4 z 10 zdarzeń z terenu miasta w latach 2010-2015 zostały odnotowane na obszarze rewitalizacji (37,3%). Najwyższy odsetek dotyczy uszkodzenia mienia (48,6%), a najniższy – bójek i pobić (21,3%). Na obszarze rewitalizacji w latach 2013-2015 liczba interwencji Policji utrzymywała się na poziomie ok. 500-600 rocznie.

Ryc. 4. Udział zdarzeń odnotowanych na obszarze rewitalizacji i zdarzeń z obszaru Starogardu Gdańskiego w latach 2010-2015 z podziałem na 7 podstawowych kategorii przestępstw kryminalnych.

Nieletni na obszarze rewitalizacji popełniali od 14,8% (uszczerbek na zdrowiu) do 100,0% (kradzież samochodu) przestępstw dokonywanych przez osoby poniżej 18 roku życia, odnotowywanych na terenie całego miasta w latach 2010-2015. W latach 2012-2015 wykroczenia popełnione przez nieletnich na obszarze rewitalizacji stanowiły od 46,9% (2013r.) do 75,0% (2015 r.) wykroczeń popełnionych na terenie całego Starogardu.

Podstawowe kategorie przestępstw kryminalnych	Miasto	Obszar rewitalizacji	Udział czynów popełnionych przez nieletnich na obszarze rewitalizacji w ogóle zdarzeń w latach 2010-2015
Kradzież rzeczy	41	17	41,5%
Kradzież samochodu	1	1	100,0%
Kradzież z włamaniem	16	5	31,3%
Rozbój, wymuszenie rozbójnicze	11	6	54,5%
Bójki i pobicia	22	8	36,4%
Uszkodzenie mienia	26	8	30,8%
Uszczerbek na zdrowiu	54	8	14,8%
Ogółem	171	53	31,0%

Tab.3. Liczba czynów popełnionych przez nieletnich na obszarze miasta i rewitalizacji w latach 2010-2015

W 2016 r. udział spraw z obszaru rewitalizacji, objętych nadzorem kuratora rodzinnego, w sprawach tego typu z terenu całego miasta, wynosił ponad 1/3 w przypadku osób poddanych obowiązkowi leczenia odwykowego (36,4%) i spraw opiekuńczych (35,7%). Dla nieletnich, wobec których zapadło orzeczenie o objęciu nadzorem kuratora sądowego odsetek ten był wyższy i wynosił 46,3%

Zgodnie z danymi KPP również pod względem bezpieczeństwa na drogach, obszar rewitalizacji wypada bardzo niekorzystnie. W całym analizowanym okresie (2010-2015) udział zdarzeń z obszaru rewitalizacji w ogóle zdarzeń odnotowanych na terenie miasta wynosił ponad połowę. Najgorzej było w roku 2010, kiedy to na obszarze rewitalizacji doszło do 70,0% wypadków drogowych, a odsetek rannych w zdarzeniach na tym obszarze wyniósł 69,0%.

W obszarze rewitalizacji zgodnie z wykazem KPP zlokalizowane są 3 z 5 miejsc podwyższonego ryzyka (ze względu na liczbę interwencji) w ostatnich 5 latach:

- ul. Rynek oraz ulice przyległe (interwencje publiczne związane ze spożywaniem alkoholu w miejscu zabronionym, zakłócaniem porządku publicznego oraz spoczynku nocnego) w rejonie placówek i lokali, w których oferuje się sprzedaż alkoholu,
- ul. J. Piłsudskiego 20-22 (interwencje publiczne: spożywanie alkoholu w miejscach zabronionych, zakłócanie porządku publicznego oraz spoczynku nocnego),
- ul. Kościuszki nr 101-119 (zakłócanie porządku publicznego oraz spoczynku nocnego).

Z przeprowadzonych badań wynika iż co szósty mieszkaniec obszaru rewitalizacji nie czuje się bezpiecznie na terenie swojej najbliższej okolicy lub nie ma na ten temat jasno sprecyzowanego zdania. Najbardziej niebezpiecznym miejscem na obszarze rewitalizacji jest ulica Kościuszki. Wspomniało o niej aż 17,9% mieszkańców, którzy nie czują się bezpiecznie w swojej okolicy. Miejscem, które zdaniem 9,7% respondentów wzbudza niepokój mieszkańców jest także ulica Chojnicka. Wśród miejsc zagrażających bezpieczeństwu mieszkańców znalazły się także: ul. Kopernika, Rynek, ul. Piłsudskiego. Odsetek wskazań ww. miejsc wynosił co najmniej 4%. W tym kontekście najczęściej sygnalizowanym problemem występującym na ulicy Kościuszki jest problem alkoholowy oraz obecność patologii społecznej na ulicach, co zauważalne jest również na ul. Chojnickiej. Ponadto na ulicy Kościuszki zdarza się bardzo wiele różnego typu incydentów, najczęściej są to pobicia, awantury, groźby, wyzwiska, kradzieże. Najczęstszymi problemami występującymi w dużej części wymienionych miejsc są: problem alkoholowy, niedostateczne oświetlenie, obecność

patologii, wyzwiska, wulgaryzmy oraz problem z młodymi ludźmi, którzy nie potrafią znaleźć sobie zajęcia. Rozwiązanie tej kwestii – zdaniem zdecydowanej większości badanych respondentów - wymaga zwiększenia częstotliwości patroli Policji i Straży Miejskiej. Takiej odpowiedzi udzieliło aż 73,1% mieszkańców. Ponad 60% badanych wskazało uznało za konieczność rozbudowę systemu monitoringu wizyjnego oraz zwiększenie liczby operatorów monitoringu. Jedynie co dziesiąty mieszkaniec za wartościowe uznał przeprowadzenie kampanii zwiększającej świadomość mieszkańców na temat bierności społecznej oraz zorganizowanie warsztatów dla mieszkańców na temat reagowania na najmniejsze przejawy występów, wykroczeń lub przestępstw. Wśród odpowiedzi innych znalazło się głównie lepsze oświetlenie ulicy. Znacznie rzadziej wskazano na częstsze kontrole prędkości na ulicy Południowej, likwidację pustostanów, częstsze wizyty dzielnicowego.

Zdecydowana większość respondentów twierdziła, że w ich najbliższym otoczeniu nie istnieje zjawisko przemocy domowej, zaś 12,4% respondentów nie potrafiło jednoznacznie ocenić otoczenia w związku z obecnością przemocy domowej. Dostępność poszczególnych form pomocy dla ofiar przemocy domowej najczęściej oceniano jako przeciętną. Najslabiej oceniono dostęp do pomocy prawnej oraz socjalnej. Niskiej oceny tych działań dokonało odpowiednio po 30,6% respondentów. Najlepiej oceniono dostęp do pomocy psychologicznej. Poziom dostępności uznano za raczej wysoki lub bardzo wysoki wśród odpowiednio 8,6% oraz 14,3% respondentów. Respondenci, którzy ocenili dostęp do pomocy prawnej jako niedostateczny, najczęściej proponowali podjęcie inicjatywy mającej na celu udostępnienie mieszkańcom darmowej pomocy prawnej (darmowych porad). W kontekście pomocy psychologicznej, mieszkańcy zasugerowali istnienie problemu ze świadomością mieszkańców na temat dostępności tego rodzaju pomocy. Ponadto wysunęli propozycję organizacji spotkań dla dzieci w celu podjęcia rozmów na tematy trudne. Dla polepszenia dostępności pomocy socjalnej mieszkańcy zaproponowali m.in. zwiększenie zakresu pomocy rodzinom, zwiększenie ilości mieszkań socjalnych. Mieszkańcy, którzy ocenili dostęp do pomocy medycznej jako bardzo lub raczej niski nie potrafili wskazać działań, które mogłyby polepszyć tę sytuację. Dodatkowo mieszkańcy – zapytani o działania, jakie należałoby podjąć w celu pomocy ofiarom przemocy domowej – najczęściej wskazywali konieczność organizowania akcji informacyjnych na temat zapobiegania przemocy w rodzinie i reagowania na przemoc. Takiej odpowiedzi udzieliło 32,4% badanych. niespełna 30% respondentów wskazała na potrzebę organizowania lub zwiększenia liczby zajęć dla dzieci i młodzieży na temat zjawiska przemocy domowej. Wśród odpowiedzi innych mieszkańcy wskazali m.in. na zwiększenie presji na sprawcach przemocy.

Co piąty respondent ma styczność ze zjawiskiem uzależnień od alkoholu w swoim najbliższym otoczeniu. Odsetek mieszkańców, których dotyczy zjawisko uzależnień od substancji psychoaktywnych jest nieco niższy i wynosi 6%. Zgodnie z wynikami badań, mieszkańcy w największym stopniu sugerowali zwiększenie liczby miejsc w ośrodkach wsparcia w celu zapobiegania uzależnieniom od alkoholu. Takiej odpowiedzi udzieliło 29,9% mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy zauważają problem z alkoholem w najbliższym otoczeniu. Nieco mniejszy odsetek mieszkańców dotyczył wskazań działań polegających na organizowaniu/zwiększeniu liczby zajęć dla dzieci i młodzieży na temat uzależnień (jak reagować, do kogo zwrócić się o pomoc jakie są dostępne formy wsparcia). Ponadto, 26,9% respondentów wskazała na: zwiększenie pomocy prawnej i psychologicznej dla rodzin osób uzależnionych, zorganizowanie/zwiększenie liczby zajęć dla dzieci na temat działania alkoholu na organizm człowieka i szkód wynikających ze spożywania alkoholu oraz organizowanie akcji informacyjnych na temat rozpoznawania i reagowania na przypadki uzależnień. Wśród odpowiedzi innych znalazło się m.in. ograniczenie osobom uzależnionym

dostępu do zapomóg pieniężnych, zamiana formy pieniężnej na produkty potrzebne do życia, profilaktyka oraz większa dostępność pracy dla mieszkańców.

Ponad połowa respondentów twierdziła, że na zapobieganie uzależnieniom od substancji psychoaktywnych miałyby wpływ zorganizowanie/zwiększenie zajęć dla dzieci na temat działania alkoholu na organizm człowieka. Nieco mniejszy odsetek wskazań dotyczył zorganizowania/zwiększenia liczby zajęć dla dzieci i młodzieży na temat uzależnień. Pozostałe działania były wskazywane znacznie rzadziej. Wśród odpowiedzi innych znalazły się: zmniejszenie zapomóg finansowych oraz zwiększenie działań mających na celu wyeliminowanie osób zajmujących się handlem niedozwolonymi substancjami.

Bezrobocie

W kontekście przeprowadzonych badań wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji ponad 1/5 przyznała, że w ich gospodarstwach domowych jest osoba bezrobotna (22,1%). Największa grupa bezrobotnych pozostaje bez pracy przez okres dłuższy niż 5 lat, grupę tę stanowi 33,5% badanych. Dużą grupę tworzą również bezrobotni, którzy bez pracy pozostają co najwyżej rok (26,9%).

Zgodnie z danymi PUP, w roku 2015 na obszarze rewitalizacji było 216 osób długotrwale bezrobotnych oraz 181 osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej.

Większość zarejestrowanych bezrobotnych nie korzysta z zasiłku dla bezrobotnych (83,3%). Bezrobotni zapytano o powody, dla których pozostają bez pracy. Co czwarty z nich wskazał na brak ofert pracy na lokalnym rynku. Istotnym problemem okazał się także nieodpowiedni wiek, takiej odpowiedzi udzieliło 17,7% bezrobotnych. Jak twierdzi 16,7% bezrobotnych, brakuje im także odpowiedniego wykształcenia i kwalifikacji. Ponad 15% badanych swoją sytuację na rynku pracy przypisuje złemu stanowi zdrowia. Równie często bezrobotni wskazywali na konieczność zajmowania się dzieckiem lub innym członkiem rodziny, co uniemożliwia podjęcie pracy. Dokładny rozkład odpowiedzi pokazany jest na poniższym wykresie. Wśród odpowiedzi Innych, znalazły się: likwidacja firmy, niechęć do podjęcia pracy lub częste oferty pracy bez umowy.

Bezrobotni wskazali, co mogłoby pomóc im w znalezieniu pracy. Za najbardziej wartościowe bezrobotni uznali staże, szkolenia i kursy. Tak odpowiedziało 29,8% bezrobotnych. Nieco mniej (26,8%) respondentów dostrzegło, że na ich poprawę sytuacji miałyby wpływ podniesienie poziomu wykształcenia lub nawet przekwalifikowanie się. Co piątemu bezrobotnemu pomogłoby zapewnienie opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny. Warto wspomnieć, że również co piąty bezrobotny nie jest zainteresowany żadną pomocą. Wśród innych działań, które mogłyby mieć wpływ na polepszenie sytuacji zawodowej mieszkańców znalazły się m.in.: zwiększenie ilości ofert pracy w najbliższej okolicy oraz uwzględnienie potrzeb zdrowotnych potencjalnych pracowników przez oferujących pracę.

Pomoc społeczna

Ponad 6 z 10 świadczeń z tytułu bezrobocia, wypłacanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2015 r., dotyczyło obszaru rewitalizacji (60,3%). W przypadku świadczeń z tytułu ubóstwa była to nieco ponad połowa (53,0%). Więcej niż 1/3 osób objętych pomocą MOPS zamieszkuje ten obszar (35,0%). Również ok. 1/3 świadczeń z tytułu alkoholizmu i narkomanii jest skierowana na centrum (33,8%). Wśród rodzin objętych pomocą społeczną

neco częściej niż co trzecia jest z obszaru rewitalizacji (36,2%). Wielkość zasiłków pomocy społecznej w rodzinie w przeliczeniu na rodzinę (zł), jest ponad dwukrotnie wyższa na analizowanym obszarze niż na terenie całego miasta (2 881,17 do 1 217,82).

Kategoria	Miasto	Obszar rewitalizacji	Udział osób objętych pomocą na obszarze rewitalizacji w liczbie osób objętych pomocą na terenie całego miasta
Liczba osób objętych pomocą	4 310	1 510	35,0%
Liczba świadczeń z tytułu bezrobocia	73 792	44 531	60,3%
Liczba świadczeń z tytułu ubóstwa	91 379	48 455	53,0%
Liczba świadczeń z tytułu alkoholizmu i narkomanii	11 593	3 922	33,8%
Niepieniężne formy pomocy (usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, posiłki z programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” oraz posiłki poza programem wieloletnim)	1 429	320	22,4%
Pomoc osobom bezdomnym	131	38	29,0%
Liczba rodzin objętych pomocą społeczną	1 672	605	36,2%
Wielkość zasiłków pomocy społecznej w rodzinie w przeliczeniu na rodzinę (zł)	1 217,82	2 881,17	-
Wielkość zasiłku pomocy w rodzinie w skali roku na mieszkańca	1 217,82	1 102,90	-

Tabela 4. Dane dotyczące pomocy udzielanej przez MOPS w Starogardzie Gdańskim na obszarze rewitalizacji i całego miasta w 2015 r.

Zdecydowana większość badanych mieszkańców obszaru rewitalizacji nie korzystała z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starogardzie Gdańskim (84,8%). Ponad 3/4 ze znajdujących się pod opieką MOPS korzystało z pomocy raz w miesiącu (76,6%). O kilku razach w miesiącu mówiło 7,3% respondentów, pozostali natomiast zadeklarowali korzystanie z pomocy rzadziej niż raz w miesiącu. Najczęściej ankietowani będący pod opieką MOPS korzystali ze świadczeń rodzinnych (70,8%). Ponad 1/5 wskazała pomoc społeczną (21,9%) i dodatek mieszkaniowy (20,4%). Najrzadziej wymieniano dodatek energetyczny (0,7%). Niemal 4 z 10 mieszkańców, którym udzielana jest pomoc społeczna wskazała na korzystanie z zasiłku okresowego (39,4%). Ponad 1/4 wymieniła zasiłek stały i celowy (po 27,3%). Najmniej mówiło o specjalnym zasiłku celowym (12,1%), a 9,1% nie potrafiło odpowiedzieć na to pytanie.

Świadczenia rodzinne pobierane były przez prawie 2/3 ankietowanych w formie zasiłku rodzinnego (66,0%). Najniższy odsetek mieszkańców korzystał z zapomogi z tytułu urodzenia dziecka (3,1%), a 2,1% nie potrafiło określić formy świadczenia.

Ponad połowa badanych oceniła swoją sytuację finansową jako raczej zadowalającą (56,9%), a niemal 1 z 10 jako zdecydowanie zadowalającą (9,4%). Ocenę niezadowalającą wystawiło 33,7% (w tym 9,9% – „zdecydowanie niezadowalająca”). Osoby, które określiły swoją sytuację finansową jako niezadowalającą w większości jej przyczyny upatrywały w niskich zarobkach (57,4%). Około 1/5 wskazała brak pracy (20,8%), przewlekłe choroby (19,5%) i inne, niewymienione w kafeterii opcje (17,5%; 58 odpowiedzi). W tym ostatnim przypadku chodziło głównie o niską emeryturę (20), wysokie koszty utrzymania (8), niską opłacalność

prowadzonej działalności (6), opiekę nad dzieckiem (3), kontynuację nauki, niski zasiłek pielęgnacyjny, niską rentę, podatki, za wysokie ceny leków w aptekach, niskie świadczenia rehabilitacyjne (po 2). Ponad 3/4 badanych widzących przyczynę swojej niezadowolającej sytuacji finansowej w braku pracy określiło, że chodzi o nich (78,0%). Dla 27,1% był to brak pracy członków rodziny. W przypadku przewlekłych chorób obie opcje uzyskiwały wyższe odsetki wskazań: choroby respondentów – 83,3%, członków rodziny – 37,0%. Własna niepełnosprawność dotyczyła 71,1%, a członków ich rodzin – 44,7%, spośród tych ankietowanych, którzy ocenili, że ich niezadowolająca sytuacja finansowa jest spowodowana niepełnosprawnością.

Osobami niepełnosprawnymi było 13,3% uczestników badania. Ponad połowa z nich zadeklarowała, że posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności (55,0%). Znaczny stopień dotyczył 27,5%, a lekki – 14,2%. Orzeczenia o niepełnosprawności nie posiadało 3,3%. U niemal 2/3 respondentów, których dotyczyło to pytanie, niepełnosprawność powstała w wyniku choroby (66,4%). O niepełnosprawności w wyniku wypadku mówiło 21,0%, a od urodzenia – 12,6%.

W 15,2% gospodarstw domowych uczestników sondażu były osoby niepełnosprawne. Niepełnosprawnych respondentów i tych, w których gospodarstwach domowych są niepełnosprawni członkowie, zapytano o to, z jakimi problemami się spotykają. Najczęściej wskazywano duże wydatki na lekarstwa/leczenie (39,4%) oraz utrudniony dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych (35,8%). Żadnych problemów nie widziało 13,9%, a najmniej wymieniło utrudniony dostęp do pomocy psychologicznej (2,9%). Nieco ponad 4 z 10 ankietowanych, których dotyczyła ta kwestia, nie widziało potrzeby dodatkowych działań na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych (41,6%). Zauważający potrzebę takich działań najczęściej wskazywali na zachęcanie osób niepełnosprawnych do większej aktywności (19,0%), szkolenia dla rodzin uczące sposobów opieki (13,1%), rozwinięcie usług pomagających w codziennym życiu (12,4%), organizację wydarzeń pokazujących społeczności lokalnej potrzeby osób niepełnosprawnych (11,7%) i organizację kółek zainteresowań (10,9%).

Uczestników badania w wieku 60 lat i więcej zapytano, jakie mają problemy jako osoby starsze. Najwięcej, ponad 1/3, wskazała zły stan zdrowia (37,6%). Taki sam był odsetek deklarujących brak problemów wynikających z wieku. Utrudniony dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych wymieniło 25,9% ankietowanych, a 19,5% – problemy finansowe. Najrzadziej wskazywano na brak opieki ze strony rodziny (0,7%).

Ponad połowa respondentów w wieku 60 lat i więcej nie znała oferty Uniwersytetu Trzeciego Wieku, organizacji pozarządowych i związku emerytów (55,7%). Więcej niż 1/3 znała UTW (33,9%), taki sam odsetek wskazał związek emerytów. Najrzadziej mówiono o znajomości organizacji pozarządowych (4,6%; związane z partiami politycznymi, różne fundacje, wolontariat, Stowarzyszenie Wspomagające Osoby ze Środowisk Dysfunkcyjnych „Można Inaczej”). Spośród tych, którzy znali ofertę UTW (95 osób), jedynie 9,5% korzystało z zajęć tej instytucji. W przypadku organizacji pozarządowych (13 osób) było to 15,4%. Najwyższy odsetek korzystających odnotowano w przypadku oferty związku emerytów (spośród 95 osób deklarujących jej znajomość) – 23,2%.

Uczestnicy badania w wieku 60+, w odpowiedzi na pytanie o to, co zrobić, żeby poprawić ich sytuację jako osób starszych, najczęściej mówili, że nie mają takich potrzeb (43,2%). Niemal

4 z 10 wskazywało na ułatwienie dostępu do lekarza (38,2%). Najbardziej oczekiwano organizacji wydarzeń pokazujących społeczności lokalnej potrzeby osób starszych (6,4%).

Problemy społeczne dzieci i młodzieży, zauważane przez ankietowanych w najbliższej okolicy, najczęściej dotyczyły braku: miejsc do zabawy i wypoczynku (34,8%), wsparcia i kontroli rodziców (28,8%), zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (27,1%), a także chęci do aktywności ruchowej i uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych (20,6%). Najbardziej wskazywano na przemoc domową (3,2%) i szkolną (4,6%). Niemal 1/4 nie zauważała żadnych problemów (24,1%).

Oczekiwania badanych związane z pomocą rodzinom w codziennym funkcjonowaniu dotyczyły głównie zwiększenia liczby mieszkań komunalnych i socjalnych (41,8%) i bazy placówek opiekuńczo-wychowawczych (36,8%). Ponad 1/5 wskazała na szerszą ofertę spędzania czasu wolnego dla rodzin (24,9%), dostęp do opieki dziennej nad dziećmi do lat 3 (20,8%), zwiększenie dostępności poradnictwa specjalistycznego (20,3%). Najbardziej wymieniano inne, nieumieszczone w kafeterii możliwości pomocy (2,2%; m.in. darmowe zajęcia pozalekcyjne i kolonie, większe zainteresowanie ze strony MOPS i władz miasta, większa liczba ofert pracy dla młodych ludzi).

Mieszkalnictwo

Zdecydowana większość ankietowanych uznała swoją sytuację mieszkaniową za zadowalającą (87,4%; w tym 34,1% – „zdecydowanie zadowalająca”). Uczestników badania niezadowolonych ze swojej sytuacji mieszkaniowej (12,6%) poproszono o wskazanie przyczyn takiego stanu. Najczęściej były to powody inne, niż podane w kafeterii odpowiedzi (42,0%; 47 wskazań). Wśród nich dominował brak własnego mieszkania (18). Często były także: za duże koszty utrzymania (8), nieprzystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych (6), niebezpieczne, pełne hałasu i brudu otoczenie budynku (3), brak prywatności (2) i zbyt duża powierzchnia (2). Ok. 1/3 ankietowanych upatrywała przyczyn w małym metrażu (35,7%) i potrzebie remontu (31,3%), a ponad 1/5 – w braku centralnego ogrzewania (22,3%). Najbardziej mówiono o braku kuchni jako osobnego pomieszczenia w mieszkaniu (5,4%). Nikt nie wskazał braku prądu.

Prawie wszystkie mieszkania respondentów były wyposażone w prąd (99,0%), bieżącą wodę (96,8%), łazienkę (95,4%). W media było wyposażonych 93,8%, kuchnię – 93,3%, toaletę – 90,2%. Centralne ogrzewanie dotyczyło 83,8% z nich, a gaz – 79,1%. Ok. 1/4 posiadała piec do ogrzewania (25,6%) i aneks kuchenny (23,9%). Więcej niż 7 z 10 badanych mieszkało w lokalach własnościowych (73,0%). Wynajem dotyczył 17,1%. Najmniej zajmowało lokale spółdzielcze (4,6%), komunalne (3,4%) i socjalne (1,9%). Niemal połowa mieszkań uczestników badania miała powierzchnię od 41 do 70 m² (47,0%). Większy metraż dotyczył 36,6%, pozostałe natomiast były mniejsze niż 40 m² (16,3%). W mieszkaniach tych najczęściej było 5 pomieszczeń lub więcej (45,3%). Ok. 1/5 miała cztery (21,7%) lub trzy pomieszczenia (19,7%). Jedną izbę posiadało 1,8%. W lokalach respondentów najczęściej mieszkali 3-4 osoby (46,9%). Dwie osoby zadeklarowało 28,1%, od pięciu do sześciu osób – 13,0%. Niemal co dziesiąty badany mieszkał sam (9,5%). Chęć zmiany miejsca zamieszkania wyraziło 30,2% uczestników badania. Tych, którzy wyrazili chęć zmiany, zapytano o główny powód. Ponad połowa podała inne niż wymienione w kafeterii odpowiedzi (52,6%; 143 wskazania). Najczęściej chodziło o zbyt mały metraż (18), chęć usamodzielnienia się (16), wybudowania domu (15), przeprowadzki do innego miasta (13), brak pracy (11), chęć posiadania własnego mieszkania (11), potrzebę mieszkania na parterze (lub w budynku z

windą) – 9, zbyt duże mieszkanie (9), wysokie opłaty (7), chęć otrzymania mieszkania od miasta, niskie zarobki, względy osobiste, uniknięcie hałasu i uciążliwego ruchu (po 6). Prawie 1/3 mówiła o niewystarczającym standardzie mieszkania (32,0%). Najczęściej wskazywano na utrudniony dojazd do instytucji publicznych (0,4%), brak poczucia bezpieczeństwa i porozumienia z sąsiadami (po 3,7%). Ponad połowie badanych chcących zmienić miejsce zamieszkania uniemożliwiała to sytuacja materialna (52,4%). Ci, którym sytuacja materialna uniemożliwiała zmianę miejsca zamieszkania najczęściej oczekiwali pomocy w postaci wskazania mieszkania komunalnego/socjalnego w innej części miasta (43,0%), dodatku mieszkaniowego (31,0%) i innych, niewymienionych w kafeterii możliwości pomocy (28,2%; 40 wskazań). Chodziło tutaj głównie o odpowiedzi: „nie oczekuję wsparcia” (17), „nie wiem” (4), „niższe oprocentowanie kredytu” (4), „lepsze zarobki”, „wsparcie finansowe” (3).

Barier architektoniczne

Przeważająca część respondentów twierdziła, że budynek, w którym mieszkają nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych (88,4%). Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tylko 11,6% mieszkańców. Częściej niż co czwarty badany ocenił tereny wokół budynków prywatnych i publicznych jako przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych (28,4%), a 11,1% nie potrafiła ustosunkować się do tej kwestii. Aż 60,5% odpowiedziało, że tereny te nie są przystosowane do potrzeb niepełnosprawnych. Prawie połowa ankietowanych stwierdziła, że osoby niepełnosprawne nie mogą bez przeszkód poruszać się po mieście (47,3%; w tym 16,0% – „zdecydowanie nie”). Ponad 1/3 miała odmienne zdanie (35,6%; w tym 6,3% - „zdecydowanie tak”). Odpowiedzi „trudno powiedzieć” udzieliło aż 17,0%. Zdecydowana większość respondentów, odpowiadając na pytanie o problemy jakie zaobserwowano w związku z poruszaniem się niepełnosprawnych, zwróciła uwagę na brak podjazdów (71,5%). Co drugi wskazał na wąskie chodniki (50,6%) i brak wind (50,1%). Problemami okazały się ponadto: wąskie drzwi (32,2%), wąskie korytarze 25,5%), za małe litery na rozkładach jazdy autobusów (20,5%). Najczęściej wskazywano na inne niż wymienione w kafeterii odpowiedzi (9,5%; 81) W tym przypadku chodziło przede wszystkim o zły stan chodników lub ich brak (27), trudno powiedzieć (24), wysokie krawężniki (14).

Ochrona zdrowia

W 2016 r. na terenie Starogardu usługi w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w ramach systemu świadczeń finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczyło 8 podmiotów POZ, w tym 1 mający siedzibę na obszarze rewitalizacji. Przychodni świadczących usługi specjalistyczne było 13 (w tym 5 zajmujących się też POZ), z czego 4 znajdowały się na obszarze rewitalizacji. W mieście działały też 3 szpitale oraz obiekty opieki całodobowej (Kociewskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o., Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. St. Kryzana, Szpital św. Jana)

Liczba przychodni ogółem zmieniała się nieznacznie w analizowanym okresie. W 2015 r., w porównaniu do 2011, wzrosła o 15%, z 13 do 15. Nie zmienia się natomiast liczba przychodni na 10 tys. ludności (3).

W badaniach mieszkańców obszaru rewitalizacji, najczęściej wskazywaną odpowiedzią na pytanie o częstotliwość korzystania z usług podstawowej opieki zdrowotnej była opcja „do kilku razy w roku” (47,2%). Co czwarty badany korzysta średnio raz w miesiącu (25,7%) z usług podstawowej opieki zdrowotnej, natomiast co piąty mieszkaniec obszaru rewitalizacji zadeklarował częstotliwość raz na kilka lat (21,1%). Najczęściej wybierano opcję „co najmniej raz w tygodniu” (3,2%) oraz „nigdy do tej pory nie korzystałem/am” (2,8%).

Zdecydowana większość badanych mieszkańców obszaru rewitalizacji zadeklarowała, że nigdy nie korzystała do tej pory z usług zasugerowanych lekarzy specjalistów. Badani, którzy odpowiedzieli, że korzystają z wizyt u specjalistów, najczęściej wybierali kategorię „do kilku razy w roku”. Wśród tej opcji najliczniej wskazywano ginekologa (11,2%) oraz okulistę (10,6%). Nieco mniej odpowiedzi dotyczyło wizyty u neurologa (9,3%) i kardiologa (9,2%). Badani odpowiadali, że do kilku razy w roku (74,5%) korzystają z usług innych lekarzy specjalistów niż tych, których wymieniono w kafeterii. Najniższy odsetek wskazań częstotliwości korzystania z usług lekarzy specjalistów odnotowano w kategorii „co najmniej raz w tygodniu” oraz „średnio raz w miesiącu”. Nie przekroczył on wartości 2%.

Edukacja

Na obszarze rewitalizacji znajduje się jedna publiczna szkoła podstawowa – PSP 2 (298 uczniów) i jedno publiczne gimnazjum – PG 3 (478 uczniów). Jak wynika z „Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych” obiekty te są sukcesywnie remontowane, a przyjęty harmonogram remontów kapitałnych konsekwentnie jest realizowany. Ważnym elementem tych działań jest likwidowanie barier architektonicznych w budynkach szkolnych. Szkoły miejskie posiadają zaplecze sportowe, są wyposażone w księgozbiór i pomoce dydaktyczne (w tym w pracownie komputerowe), działają w nich stołówki i świetlice szkolne.

Wyniki sprawdzianów klas szóstych z lat 2013-2014 w Publicznej Szkole Podstawowej nr 2 położonej na obszarze rewitalizacji odbiegają od średniej dla miasta (o 2,13 punktu w 2013 r. i 2,53 w 2014), powiatu (0,2 i 1,63 punktu), województwa (2,28 i 4,16 punktu) i kraju (2,62 i 4,44) na jej niekorzyść. Wyniki w szkołach z terenu całego miasta są niższe niż średnie dla województwa i kraju, jednak różnice te są mniejsze niż w przypadku PSP2. Należy podkreślić, że wyniki miejskich szkół są wyższe od wyników szkół z terenu całego powiatu

W badaniach mieszkańców obszaru rewitalizacji, na pytania w bloku tematycznym „edukacja” odpowiadały tylko te osoby, które zadeklarowały, że posiadają dziecko/dzieci poniżej 18 roku życia. Dostępność przedszkoli w najbliższej okolicy została oceniona dobrze przez większość badanych (29,1% - „raczej dobrze”; 11,6% - „bardzo dobrze”). Odpowiedzi negatywne odnotowano w 27,3% przypadków (16,5% - „raczej źle”; 11,3% - „bardzo źle”). Warto podkreślić, że 31,5% badanych nie potrafiło jednoznacznie ustosunkować się do tej kwestii.

Respondentów poproszono o ocenę dostępności szkół w najbliższej okolicy. Najczęściej wybierano opcję „raczej dobrze” (55,3%). Nieco mniej wskazań dotyczyło odpowiedzi „bardzo dobrze” (23,5%). Warto zauważyć, że odpowiedzi negatywne łącznie wskazywano w niespełna 4% przypadków (2,7% - „raczej źle”; 1,2% - „bardzo źle”). Nie potrafiło podać jednoznacznej odpowiedzi 17,3% badanych.

Na pytanie o ocenę jakości opieki w przedszkolach w najbliższej okolicy, najwięcej badanych zadeklarowało ich przeciętną jakość (53,9%). Nieco mniej wskazań dotyczyło ocen pozytywnych (31,5% - „raczej wysoko”; 11,8% - „bardzo wysoko”). Opcje negatywne były wybierane przez respondentów niezwykle rzadko (2,0% - „raczej nisko”; 0,7% - „bardzo nisko”). Podobnie jak w przypadku oceny jakości opieki w przedszkolach, również ocena jakości edukacji w szkołach w najbliższej okolicy została uznana przez respondentów za „przeciętną” (48,8%). Znacznie więcej odnotowano odpowiedzi pozytywnych (33,7% - „raczej wysoko”; 10,8% - „bardzo wysoko”) niż odpowiedzi negatywnych (5,2% - „raczej nisko”; 1,5% - „bardzo nisko”). Zdecydowana większość badanych (72,3%) odpowiedziała,

że ich dzieci nie korzystają z darmowych zajęć pozalekcyjnych świadczonych przez placówki edukacyjne i inne organizacje działające w okolicy. Co czwarty badany (26,9%) zadeklarował, że jego dziecko korzysta z takich zajęć. Natomiast jeden respondent odpowiedział, że nie wie czy jego dziecko uczęszcza na darmowe zajęcia pozalekcyjne czy nie. Wśród tych badanych, którzy zadeklarowali, że ich dzieci nie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych, najwięcej wskazań (34,1%) dotyczyło braku interesującej oferty zajęć. Nieco rzadziej podawano brak wiedzy o zajęciach (30,1%). Brak czasu zadeklarowano w 20,3% przypadków, natomiast zniechęcenie do udziału w zajęciach – 13,2%. Nikt z respondentów nie odpowiedział, że dziecko nie uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych, gdyż musi wrócić do domu natychmiast po zajęciach w szkole. Niespełna 15% wskazań dotyczyło innej opcji niż te, które zawierała kafeteria. Spośród badanych, którzy wybrali inną opcję, niż zawartą w kafeterii, zdecydowana większość odpowiedzi (78,6%) wiązała się z tym, że dzieci respondentów nie rozpoczęły jeszcze nauki w szkole. Brak możliwości dojazdu na zajęcia oraz brak darmowych zajęć pozalekcyjnych wskazano po 2 razy (po 4,8%). Inne powody, dla których dzieci respondentów nie korzystają z darmowych zajęć pozalekcyjnych to: brak oferty dla osób niepełnosprawnych (2,4%), dziecko korzysta z prywatnych zajęć (2,4%), nie ma takiej potrzeby (2,4%), przepełnienie na zajęciach (2,4%) oraz zajęcia pozalekcyjne odbywały się do południa (2,4%). Wśród respondentów, którzy zadeklarowali, że ich dziecko/dzieci korzystają z darmowych zajęć pozalekcyjnych, najwięcej wskazań (38,5%) dotyczyło kółek zainteresowań. Nieco mniej odpowiedzi (35,8%) dotyczyło uczestnictwa dzieci w zajęciach sportowych i rekreacyjnych. Kolejnymi licznymi wymienianymi zajęciami pozalekcyjnymi okazały się: zajęcia artystyczne (22,9%) i pomocy w odrabianiu zadań domowych (16,5%). Pozostałe kategorie nie przekroczyły 10% wskazań. Mowa o zajęciach: tanecznych (8,3%), technicznych (6,4%), czytelniczych (3,7%) oraz innych (7,3%), których nie obejmowała zaproponowana kafeteria. Innymi darmowymi zajęciami, z których korzystają dzieci respondentów są zajęcia: językowe (37,5%), wyrównawcze (25,0%), logopedyczne i terapeutyczne (12,5%), rehabilitacyjne (12,5%) oraz harcerstwo (12,5%).

Respondentów poproszono o określenie co pomogłoby w edukacji i rozwijaniu zainteresowań ich dziecka/dzieci. Najwięcej, bo ponad 25% odpowiedzi badanych (25,4%) odnosiło się do zwiększenia promocji zajęć pozalekcyjnych dostępnych w najbliższej okolicy. Podobną liczbę wskazań odnotowano w przypadku podniesienia jakości zajęć pozalekcyjnych (22,9%) oraz dofinansowania zakupu podręczników, książek (22,7%). Opcję „dofinansowanie zakupu przyborów szkolnych” wskazano 59 razy, co stanowi 14,5% udzielonych odpowiedzi. Warto zauważyć, że spora część udzielonych odpowiedzi wiązała się z odpowiedzią „żadne z powyższych” (24,1%). Niespełna 10% wskazań respondentów dotyczyła zwiększenia oferty zajęć pozalekcyjnych w najbliższej okolicy o zajęcia: sportowe i taneczne (17 wskazań), kółka zainteresowań (9), zajęcia językowe (4), muzyczne i artystyczne (2), przyrodnicze i techniczne (2), kółka czytelnicze i krajoznawcze (1), gimnastyczne (1) i wyrównawcze (1). Odpowiedzi inne niż zawarte w kafeterii wskazano w 7,6% przypadków. Dotyczyły one głównie opcji „trudno powiedzieć”, którą odnotowano 23 razy (74,2%).

Udział w życiu społecznym

Badanych zapytano czy są aktywnymi członkami jakiegokolwiek organizacji, stowarzyszenia, klubu. Zdecydowana większość odpowiedziała, że nie bierze aktywnego udziału. Tylko 101 badanych (11,2%) odpowiedziało twierdząco na postawione pytanie. Spośród tych, którzy potwierdzili swoje członkostwo najwięcej respondentów zadeklarowało, że jest członkami stowarzyszenia/fundacji (34,7%) oraz innej instytucji (34,7%) niż tej, którą zawierała kafeteria. Kluby sportowe wybrano w 21,8% przypadków. Natomiast pozostałe opcje nie

przekroczyły 9% wskazań. Warto zauważyć, że nikt z badanych nie jest członkiem komitetu społecznego.

Wśród badanych, którzy zadeklarowali swoje aktywne członkostwo w innej organizacji, najwięcej wskazań odnotowano wśród organizacji hobbystycznych (6 wskazań; 17,1%) oraz związku emerytów (17,1%). Polski Związek Działkowców, Niewidomych oraz Wędkarski wybierano równie często (po 8,6%). Równie często badani podawali, że są aktywnymi członkami Koła Gospodyń Wiejskich (5,2%), jak i Młodzieżowej Rady Miasta (5,2%) oraz Związku Harcerstwa Polskiego (5,2%).

Zdecydowana większość badanych (91,7%) nigdy nie była wolontariuszem. Tylko 8,3% respondentów zadeklarowała, że była w przeszłości lub nadal pełni taką funkcję. Badanych zapytano czy biorą aktywny udział w życiu społeczności lokalnej poprzez udział w spotkaniach rady miasta, spotkaniach konsultacyjnych z mieszkańcami. Odpowiedź twierdzącą podało tylko 104 mieszkańców obszaru rewitalizacji, co stanowi 11,6% ogółu badanych.

Spośród tych badanych, którzy zadeklarowali swój aktywny udział w życiu społeczności lokalnej, prawie połowa (47,1%) odpowiedzi dotyczyła chęci wpływu na wydarzenia dotyczące swojej okolicy. Wariant „czuję się związany ze społecznością lokalną” wskazano w 31 odpowiedziach (29,8%). Chęć zmiany na lepsze deklarowano w 26,0% przypadków. Po tyle samo wskazań otrzymały odpowiedzi „mam dużo wolnego czasu” oraz „chcę poznać wszystkich sąsiadów” (po 13,5%). Nikt z badanych nie wybrał innego wariantu, niż te które zasugerowano w kafeterii. Wśród tych badanych, którzy deklarowali, że nie biorą aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej, głównym powodem okazał się brak czasu (60,8%). Znacznie rzadziej (21,6%) odpowiadano, że nie interesuje respondentów to, co się dzieje w ich okolicy. „Nie mam wpływu na wydarzenia dotyczące mojej okolicy” wskazywano w 11,1% wszystkich przypadków. Odsetek pozostałych odpowiedzi nie przekroczył 10%. Innymi powodami, które wymienili respondenci były głównie: „zły stan zdrowia” (26,8%) i „niewiedza o tego typu spotkaniach” (21,4%). Powodem braku aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej okazał się również „podeszły wiek” w 14,3% przypadków, a „brak chęci” w 12,5% wskazań. Poniższa tabela zawiera szczegółowe dane dotyczące wskazań badanych, którzy nie biorą udziału w życiu lokalnej społeczności.

Prawie trzech z czterech respondentów (73,0%) odpowiedziało twierdząco na pytanie o swój aktywny udział w wyborach samorządowych i referendach lokalnych. Nie biorą udziału w wyborach i referendach 243 badane osoby obszaru rewitalizacji (27,0%). Głównym powodem, dla którego mieszkańcy biorą aktywny udział w wyborach samorządowych i referendach lokalnych okazała się chęć wpływu na wydarzenia dotyczące ich okolicy (60,6%). Nieco rzadziej (56,0%) wybierano wariant „chcę coś zmienić na lepsze”. Odpowiedź dotyczącą związania badanych ze społecznością lokalną wskazano w 20,4% przypadków. Najczęściej wymienianym innym powodem, dla którego respondenci biorą aktywny udział w wyborach i referendach, okazał się obowiązek obywatelski (19 wskazań). Najczęściej wskazywanym powodem, dla którego respondenci nie biorą aktywnego udziału w wyborach samorządowych i referendach lokalnych, był brak czasu (39,9%). Nieco mniej wskazań odnotowano w przypadku braku wpływu na wydarzenia dotyczące ich okolicy (32,5%). „Nie interesuje mnie to, co dzieje się w mojej okolicy” wybrano w 18,5% przypadków. Warto zauważyć, że 8,2% odpowiedzi dotyczyło opcji „inne”. Najczęściej wymienianym powodem, dla którego badani nie biorą udziału w wyborach i referendach okazał się „zły stan zdrowia”

(30,0%) oraz „brak pełnoletniości podczas ostatnich wyborów” (25,0%). Odnotowano również 3 wskazania respondentów na temat zniechęcenia do udziału w głosowaniu (15,0%).

Kultura / sport / rekreacja

Badanych poproszono także o ocenę dostępności usług kulturalnych/sportowych/rekreacyjnych na terenie miasta. Zdecydowana większość badanych (42,5%) nie potrafiła ustosunkować się do tej kwestii, wybierając opcję „ani dobrze, ani źle”. Zdecydowana większość respondentów częściej wybierała odpowiedzi pozytywne (40,3% - „raczej dobrze”, 6,0% - „bardzo dobrze”) niż odpowiedzi negatywne (8,1% - „raczej źle”, 3,1% - „bardzo źle”). Respondentów zapytano jak często korzystają z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie miasta. Badani najczęściej deklarowali (47,4%), że z oferty kulturalnej korzystają kilka razy w roku. Pozostałe warianty nie przekroczyły 20% odsetka wskazań, przy czym, aż 17,4% odpowiedzi odnotowano dla opcji „nie korzystam w ogóle”. Nieco rzadziej wybierano odpowiedź „raz w roku” (13,2%) oraz „raz w miesiącu” (11,6%). Niespełna 6% badanych (5,7%) zadeklarowało, że korzysta „częściej niż kilka razy w miesiącu” z oferty kulturalnej na terenie miasta. Ponad połowa udzielonych odpowiedzi (55,2%), na temat korzystania z oferty sportowej, odpowiedziała, że nie korzysta z niej w ogóle. Respondenci, którzy zadeklarowali korzystanie z oferty, najczęściej (21,6%) wybierali opcję „kilka razy w roku”. Znacznie mniej odpowiedzi odnotowano w przypadku pozostałych wariantów. Warto podkreślić, że najrzadziej respondenci wybierali opcję „raz w miesiącu” (2,8%).

Na pytanie o częstotliwość korzystania z oferty rekreacyjnej na terenie miasta, badani najczęściej (40,6%) wybierali opcję „kilka razy w roku”. Znacznie mniej wskazań odnotowano w kwestii „kilka razy w miesiącu” (14,9%) oraz „raz w roku” (9,1%). Badani najrzadziej odpowiadali, że z oferty rekreacyjnej korzystają „raz w miesiącu” (5,2%) i „rzadziej niż raz w roku” (3,2%). Warto podkreślić, że aż 27,0% badanych nie korzysta wcale z dostępnej oferty rekreacyjnej. Badanych, którzy odpowiedzieli, że „nie korzystają w ogóle”, „rzadziej niż raz w roku” lub „raz w roku” z dostępnej oferty kulturalnej/sportowej/rekreacyjnej, poproszono o podanie powodu niekorzystania. Najczęściej podawanym powodem w ofercie kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej był „brak czasu” (39,7% - kulturalne; 31,7% - sportowe; 37,1% - rekreacyjne) oraz „brak zainteresowania badanych tego typu wydarzeniami” (32,5% - kulturalne; 45,8% - sportowe; 31,9% - rekreacyjne). Pozostałe wskazania badanych nie przekroczyły 17% odsetka odpowiedzi. Inne odpowiedzi niż te, które zawarto w kafeterii podawano z częstotliwością 11,9% dla wydarzeń kulturalnych, 8,5% - sportowych, 10,4% - rekreacyjnych. Innym powodem, dla którego respondenci nie korzystają z oferty wydarzeń kulturalnych, sportowych czy rekreacyjnych okazał się „zły stan zdrowia” (47,2% - kulturalne; 45,1% - sportowe; 44,1% - rekreacyjne). Wśród wydarzeń kulturalnych, badani najczęściej wskazywali na „brak chęci” (13,9%) i „niepełnosprawność w rodzinie” (11,1%). Natomiast innymi powodami niekorzystania zarówno z oferty sportowej, jak i rekreacyjnej okazały się: „podeszły wiek” (19,6% - sportowe; 11,8% - rekreacyjne) i „niepełnosprawność w rodzinie” (15,7% - sportowe; 14,7% - rekreacyjne). Respondentów zapytano co należałoby zrobić, aby zachęcić ich do korzystania z oferty kulturalnej, sportowej czy rekreacyjnej. Ponad połowa wskazań wiązała się z organizowaniem nieodpłatnych wydarzeń sportowych połączonych z wydarzeniami kulturalnymi (52,1%). Nieco mniej odpowiedzi odnotowano w przypadku organizowania darmowych wydarzeń kulturalnych (48,8%). Odsetek wskazań dla „finansowania dodatkowych zajęć sportowych dla dzieci” wyniósł 34,1%. Warto zauważyć, że 13,0% stanowiły inne odpowiedzi, niż zawarte w kafeterii. Wśród innych działań wskazanych przez respondentów dominowały odpowiedzi: „nie ma potrzeby podejmowania dodatkowych

działań” (24,5%), „udoskonalic promocję organizowanych wydarzeń” (23,6%) oraz „nie ma potrzeby podejmowania dodatkowych działań – mimo wszystko nie skorzystam z oferty” (20,9%). Ponad 10% wskazań odnotowano w przypadku opcji „nie wiem” (10,9%).

Na bazie powyższej analizy określić można szereg wniosków dotyczących sytuacji społeczności lokalnej obszaru. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy:

- odsetek niepracujących mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy nie poszukują zatrudnienia jest wyższy od odsetka mieszkańców czynnie poszukujących pracy. Gospodarstwa domowe najczęściej składają się z 2, 3 lub 4 osób. W połowie gospodarstw domowych nie ma osób niepełnoletnich. Większość pozostałych rodzin posiada jedno lub dwoje dzieci.
- dochody rzędu od 501 do 1000 zł na jedną osobę w gospodarstwie domowym to najczęstszy poziom dochodów spotykany na obszarze rewitalizacji. Średnia wysokość czynszu jest zbliżona do średniej wysokości pozostałych opłat stałych wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Opłaty te stanowią każdorazowo 1/4 dochodów rodziny.
- w prawie co czwartej rodzinie jest osoba bezrobotna. Największą grupę bezrobotnych stanowią długotrwale bezrobotni. Ponad połowa bezrobotnych z obszaru rewitalizacji nie jest zarejestrowana w Urzędzie Pracy. Pomimo, że największa grupa bezrobotnych zarejestrowanych w Urzędzie Pracy przynależy do niego od ponad 2 lat, w dalszym ciągu pozostaje bez pracy. Co szósty bezrobotny pobiera zasiłek dla bezrobotnych.
- co trzecia instytucja ma problem z rekrutacją nowych pracowników. Problem ten wynika najczęściej z ogólnej niechęci mieszkańców do podjęcia pracy. Ważnym powodem są też często nieodpowiednie kwalifikacje bezrobotnych.
- większość mieszkańców i przedstawicieli instytucji z obszaru rewitalizacji czuje się bezpiecznie, jednak na terenie prawie połowy badanych instytucji miały miejsce niepożądane zdarzenia. Najczęściej były to kradzieże i wandalizm. Mieszkańcy najczęściej zauważają obecność patologii na badanym obszarze, problem alkoholowy, często słyszalne wulgaryzmy i wyzwiska.
- przeważająca większość mieszkańców nie zauważa zjawiska przemocy domowej w swoim najbliższym otoczeniu, jednak zgodnie z danymi Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej dla Dorosłych Sądu Rejonowego w Starogardzie Gdańskim ponad połowa spraw prowadzonych przez podaną instytucję dotyczy przemocy w rodzinie.
- z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Starogardzie Gdańskim korzysta 15% mieszkańców obszaru rewitalizacji. Ponad 3/4 z nich pomoc udzielana jest raz w miesiącu. Nieco ponad połowa zamieszkujących obszar rewitalizacji ocenia swoją sytuację finansową jako raczej zadowolającą, a 1/10 jako zdecydowanie zadowolającą.
- 13% mieszkańców obszaru rewitalizacji, którzy wzięli udział w badaniu to osoby niepełnosprawne. Zdaniem mieszkańców, którzy zetknęli się z niepełnosprawnymi, problemy tych osób to najczęściej duże wydatki na lekarstwa/leczenie oraz utrudniony dostęp do usług medycznych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych. Jednak równocześnie aż 4 z 10 ankietowanych nie widzi potrzeby dodatkowych działań na rzecz poprawy sytuacji osób niepełnosprawnych.
- ponad 1/3 osób w wieku 60 lat i więcej za największy problem osób starszych uznaje zły stan zdrowia. Prawie 2/3 starszych mieszkańców nie zna oferty Uniwersytetu Trzeciego Wieku i związku emerytów, a niemal żaden nie zna oferty organizacji pozarządowych.
- problemy społeczne dzieci i młodzieży, zauważane przez mieszkańców obszaru rewitalizacji najczęściej dotyczyły braku miejsc do zabawy i wypoczynku, wsparcia i kontroli

rodziców, zorganizowanych form spędzania czasu wolnego, chęci do aktywności ruchowej i uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych.

- zdecydowana większość mieszkańców uznaje swoją sytuację mieszkaniową za zadowalającą. Tylko nieco ponad co dziesiąty wyraził niezadowolenie. Spośród tych osób ponad 1/3 jako powód przedstawia mały metraż, a 3 z 10 – potrzebę remontu. Dość często są to też: brak CO, brak łazienki, brak własnego mieszkania. Prawie wszystkie mieszkania są wyposażone w niezbędne instalacje: prąd, bieżącą wodę, łazienkę, media, kuchnię, toaletę. Zdecydowana większość w CO i gaz.
- zdaniem zdecydowanej większości mieszkańców budynki, w których mieszkają nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Również tereny wokół budynków, zarówno prywatnych, jak i publicznych, są źle oceniane pod tym kątem. Tylko nieco ponad 1/4 ocenia je jako przystosowane.
- prawie połowa ankietowanych mieszkańców twierdzi, że osoby niepełnosprawne nie mogą bez przeszkód poruszać się po Starogardzie. Ponad 7 z 10 zwraca uwagę na brak podjazdów, a nieco więcej niż co drugi – wąskie chodniki, brak wind. Dostatecznie często zauważanymi problemami są też wąskie drzwi, wąskie korytarze, za małe litery na rozkładach jazdy autobusów.
- mieszkańcy obszaru rewitalizacji ocenili dostępność do przedszkoli w najbliższej okolicy jako dobrą. Natomiast 1/3 badanych oceniła go jako przeciętny. Ponad połowa mieszkańców oceniła przeciętnie jakość opieki, którą świadczą przedszkola w najbliższej okolicy. Odnotowano niewielki odsetek odpowiedzi negatywnych.
- dostępność szkół w najbliższej okolicy, mieszkańcy w zdecydowanej większości uznali za dobrą. Niespełna połowa mieszkańców obszaru rewitalizacji oceniła przeciętnie jakość edukacji, którą świadczą szkoły w najbliższej okolicy. Odnotowano zdecydowanie wyższy odsetek odpowiedzi pozytywnych od negatywnych.
- co czwarty badany mieszkaniec zadeklarował, że w rozwijaniu zainteresowań jego dziecka/dzieci pomogłaby większa promocja zajęć pozalekcyjnych, dostępnych w najbliższej okolicy oraz dofinansowanie zakupu podręczników czy książek.
- zdecydowana większość badanych mieszkańców obszaru rewitalizacji nie jest członkami żadnej organizacji, stowarzyszenia czy klubu. Mieszkańcy w zdecydowanej większości zadeklarowali, że nie są ani nigdy nie byli wolontariuszami. Zdecydowana większość respondentów nie bierze aktywnego udziału w życiu społeczności lokalnej.
- dostępność usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych na terenie miasta została oceniona przez mieszkańców dobrze, lecz ocenę przeciętną stawiano równie często. Głównym powodem, dla którego mieszkańcy nie korzystają z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej na terenie miasta, okazał się brak zainteresowania tego typu wydarzeniami oraz brak czasu.
- mieszkańcy głównie wymieniali kwestie związane z organizowaniem nieodpłatnych wydarzeń sportowych, połączonych z wydarzeniami kulturalnymi oraz organizowaniem darmowych wydarzeń kulturalnych, jako działania zachęcające ich do korzystania z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej. Najmniej atrakcyjne byłoby dla badanych zagęszczenie sieci świetlic i bibliotek.

Na potrzeby przygotowania pogłębionej charakterystyki obszaru przygotowano także szereg innych opracowań, w tym **Analizę poziomu integracji, aktywności i odpowiedzialności społecznej oraz zaufania społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji** – której celem było poznanie stopnia odpowiedzialności społecznej i zaufania społecznego wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji, jako podstawowego składnika życia społecznego. Badania przeprowadzono metodą PAPI oraz w formie spotkań o charakterze happeningów z

mieszkańcami i mieszkankami obszaru rewitalizacji – łączna próba 392 mieszkańców obszaru rewitalizacji. Najważniejsze wnioski płynące z tej analizy obejmują:

- respondenci ogólnie wykazują zaufanie społeczne w wymiarze horyzontalnym (prywatnym), jednakże jego stopień maleje wraz ze spadkiem poziomu znajomości osoby, która ma być tym zaufaniem obdarowana,
- zaufanie wertykalne (do różnych instytucji) - największym zaufaniem respondentów cieszy się Policja. Dużym zaufaniem większości respondentów cieszą się również osoby pracujące społecznie (58,9%), miejscowe parafie i księża,
- tylko 33,9% respondentów zadeklarowało, iż angażuje się w życie wspólnoty sąsiedzkiej,
- większość respondentów (74,3%) w ciągu ostatnich dwóch lat uczestniczyła w wydarzeniach kulturalnych w mieście bądź okolicy, jednak tylko niespełna 19,9% respondentów przynależy do organizacji społecznej, bądź z nimi współpracuje (55,2% nie potrafi wymienić lokalnych organizacji),
- tylko 25,7% respondentów wskazało na udział w spotkaniach obywatelskich bądź konsultacjach. Jako powód nie uczestnictwa w spotkaniach obywatelskich, najczęściej podawano brak informacji (przeszło 55%),
- wskazuje się na konieczność animacji czasu wolnego małoletnich dzieci z obszaru rewitalizacji ze względu na ich liczebność na dworze - w obszarze przestrzeni publicznych i półpublicznych - bez opieki. Rekomenduje się zwłaszcza działania animacyjne prowadzone w terenie połączone ze zdobywaniem umiejętności manualnych, które mogą w sposób trwały wywrzeć wpływ na życie młodych mieszkańców obszaru.
- przy odpowiedniej atrakcyjności planowanych działań animacyjnych, istnieje duże prawdopodobieństwo włączenia lekko wycofanych na dzień dzisiejszy osób dorosłych, w różnego rodzaju wspólne działania na rzecz podniesienia jakości najbliższego otoczenia. Pośrednictwo dzieci i ich energia pozostają przy tym nadal nieocenione.

Ostatnim wreszcie badaniem stała się **Analiza zagrożeń dysfunkcjami edukacyjnymi oraz analiza relacji rodzinnych mieszkańców obszaru rewitalizacji** – obejmującą analizy zagrożeń dysfunkcjami edukacyjnymi oraz relacji rodzinnych mieszkańców obszaru rewitalizacji. W wyniku przeprowadzonych w jej ramach studiów stwierdzono iż w obszarze rewitalizacji w gronie 720 osób objętych badaniem, w przedziałach wiekowych 7-13; 13-16 lat występują dysfunkcje mające wpływ na realizację procesu edukacyjnego. Poczynione obserwacje w poszczególnych procesach analitycznych wskazują, że w obszarze objętym badaniem występuje zagrożenie dysfunkcjami edukacyjnymi o różnym nasileniu. Zagrożenia te dotyczą różnych obszarów rozwoju i funkcjonowania osób badanych. Poczynione obserwacje pozwalają na wniosek, że proces kreacji problemu pozostaje w ścisłym związku z:

- indywidualnymi możliwościami,
- indywidualnymi potrzebami,
- uwarunkowaniami środowiskowymi,
- kreowanym systemem motywacji, ocen indywidualnych i sposobu wyjaśniania doświadczeń indywidualnych,
- wzorcami środowiskowymi, rodzinnymi i stosowanymi mechanizmami obronnymi,
- podejściem do indywidualnie doświadczanych konfliktów wewnętrznych,
- zakresem funkcjonowania potencjalności.

W macierzystych placówkach (szkoły) prowadzone są działania wspierające w zakresie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej, socjoterapeutycznej. Współpraca szkoły z rodzicami dzieci oceniana jest przez nauczycieli w sposób ogólny pozytywnie. Relacje rodzinne opierają się o określone systemy wartości, przy czym niektóre z oznaczonych obsza-

rów wskazują na niższy statystycznie zakres ich występowania. Zagrożenie dysfunkcjami edukacyjnymi i zakres funkcjonowania rodziny pozostają ze sobą w ścisłej korelacji.

ANALIZA SWOT – sfera SPOŁECZNA

Sily	Słabości
- Kreatywność mieszkańców - Pozytywny stosunek do zamieszkiwania w centrum	- Partykularne interesy niektórych grup społecznych - Słaba kondycja ekonomiczna mieszkańców - Słaba komunikacja społeczna - Brak dostatecznego wyposażenia w warsztaty szkół zawodowych i technicznych
Szanse	Zagrożenia
- Poprawienie wizerunku miasta - Rozwój demograficzny - Podnoszący się poziom edukacji młodzieży i dorosłych - Stworzenie silnej marki miasta - Siła robocza / wykształcenie społeczeństwa zgodnie z potrzebami rynku pracy - Rosnący poziom wykształcenia mieszkańców	- Dalsza degradacja miasta - Zwiększenie rozwarstwienia społecznego - Brak porozumienia społecznego - Zmniejszająca się atrakcyjność dla ludzi młodych (migracja i emigracja) - Dalszy odpływ mieszkańców do większych ośrodków

Tab. 5. Analiza SWOT – sfera społeczna

PROBLEMY SPOŁECZNE zidentyfikowane w trakcie spotkań warsztatowych z udziałem interesariuszy rewitalizacji obszaru:

- Brak możliwości wpływu na własne życie, brak zaradności
- Brak poczucia ładu przestrzennego
- Brak dbałości o własne otoczenie
- Brak identyfikacji (tożsamości) z miejscem zamieszkania
- Brak bezpieczeństwa głównie po zmroku
- Mała liczba ofert pracy
- Ubóstwo części społeczeństwa
- Wzrastające zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym dużej części społeczności lokalnej
- Brak czynszowego budownictwa mieszkaniowego
- Brak miejsca integrującego i kształtującego pozytywne postawy społeczne
- Niewłaściwe wykorzystanie terenów kulturalnych i turystycznych
- Struktura zawodowa i niedopasowanie do potrzeb rynku generujące ubóstwo
- Brak animatorów życia kulturalnego i społecznego
- Dezorganizacja społeczności lokalnej
- Niska aktywność mieszkańców, niechęć do włączania się do różnego rodzaju działań, przedsięwzięć
- Izolacja i alienacja poszczególnych grup społecznych
- Niewystarczająca promocja i akcentowanie dziedzictwa kulturowego śródmieścia miasta i niewystarczające wykorzystanie funkcji rynku jako placu integrującego mieszkańców
- Mała liczba turystów – w tym spowodowana niedostatecznym wyeksponowaniem walorów Ratusza, zabytkowych budynków Starówki oraz niskim poziomem niewykorzystania infrastruktury
- Mała atrakcyjność osiedleńcza śródmieścia
- Odpływ młodych, wykształconych ludzi w poszukiwaniu pracy poza gminą
- Niedostateczne wsparcie grup społecznych wymagających pomocy
- Rozbieżność między potrzebami środowiska, a ustawowymi możliwościami służb społecznych
- Mała aktywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu funduszy na dofinansowanie realizowanych zadań
- Postępująca degradacja społeczna bezrobotnych
- Dziedziczenie marginalizacji społecznej przez dzieci
- Niska tolerancja i defaworyzacja środowisk wymagających opieki
- Silna identyfikacja osób długotrwale bezrobotnych z “rolą” bezrobotnego

POTENCJAŁY OBSZARU w sferze SPOŁECZNEJ, zidentyfikowane w trakcie spotkań warsztatowych z udziałem interesariuszy rewitalizacji obszaru :

- Rada organizacji pozarządowych
- Duże zaangażowanie mieszkańców w podejmowanie inicjatyw gospodarczych
- Istnienie różnych aktywnych stowarzyszeń
- Tradycja stolicy Kociewia i historycznego Starogardu w granicach dzisiejszego Starogard Miasta
- Patriotyzm lokalny i zaufanie społeczne przejawiane w wymiarze horyzontalnym
- Duża inicjatywa i inwencja mieszkańców, chęć upiększenia swojego otoczenia
- Duży odsetek pracujących zagranicą, którzy mogą wrócić

ZDEFINIOWANE PROBLEMY REWITALIZACJI OBSZARU w sferze SPOŁECZNEJ

Na bazie powyższych analiz określono finalną listę problemów rewitalizacji obszaru w odniesieniu do sfery społecznej. Ich lista przedstawia się następująco:

- Niewielka ilość imprez masowych i plenerowych, skierowanych do szerokiego grona odbiorców
- Znaczący poziom występowania problemu alkoholowego i narkomanii, jak również problemów związanych z wykluczeniem społecznym i bezdomnością
- Znaczący odsetek osób bezrobotnych wśród społeczności lokalnej
- Dziedziczenie marginalizacji społecznej przez dzieci
- Izolacja i alienacja poszczególnych grup społecznych
- Niski poziom zaangażowania społeczności obszaru w rozwiązywanie problemów lokalnych
- Rozwinięte zjawisko przemocy domowej
- Duży udział osób z niepełnosprawnościami w strukturze społeczności obszaru
- Niski poziom kompetencji społecznych i edukacyjnych młodzieży
- Niski poziom integracji społecznej, w tym młodzieży i osób starszych
- Niski poziom uczestnictwa w działaniach konsultacyjnych oraz w pracach organizacji pozarządowych
- Brak oferty atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży

B. Sfera GOSPODARCZA

POGŁĘBIONA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

Podobnie jak miało to miejsce w odniesieniu do sfery społecznej, także przy budowaniu pogłębionej charakterystyki obszaru w odniesieniu do sfery gospodarczej (w tym ze szczególnym uwzględnieniem aspektów **rynku pracy**) posłużył niezależnym raportem sporządzanym na potrzeby prac nad Programem Rewitalizacji.⁵ Obejmowało ono zarówno badania przeprowadzone wśród **mieszkańców obszaru** jak i **działających na jego obszarze firm i instytucji**. Wyciąg z tego badania (najważniejsze cechy obszaru rewitalizacji w odniesieniu do rynku pracy) przedstawiono poniżej.

Badanie przeprowadzone wśród firm i instytucji działających na obszarze rewitalizacji

Firmy i instytucje obecne na terenie obszaru rewitalizacji najczęściej funkcjonują tam od 10 do 20 lat lub powyżej 20 lat. Przeważająca większość przedstawicieli badanych instytucji przyznała, że w ich instytucjach są zatrudnieni mieszkańcy z okolicy. Powodem, dla którego podjęli decyzję o ich zatrudnieniu była dogodność takiego rozwiązania dla pracowników (bliska odległość miejsca zamieszkania do pracy), co ma wpływ na ich dyspozycyjność. Co trzeci przedstawiciel badanych instytucji zasygnalizował problem z rekrutacją nowych pracowników (30,7%). Najczęściej jest on spowodowany ogólną niechęcią podejmowania pracy przez bezrobotnych. Prawie co drugi respondent spotkał się z sytuacją, w której osoby aplikujące nie posiadały odpowiednich kwalifikacji (48,9%). Tylko 26,1% odpowiedzi dotyczyło nieodpowiedniego wykształcenia aplikantów. Wśród odpowiedzi Innych znalazły się: niskie zainteresowanie ofertą (50%), brak podstawowej wiedzy (16,6%), brak wiedzy specjalistycznej (16,6%) oraz niechętnie nastawienie do pracy wśród osób kierowanych przez Urząd Pracy (16,6%). Po 40% respondentów przyznało, że poszukuje pracowników za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy lub zamieszczając ogłoszenia o pracy w lokalnym serwisie internetowym. W co trzeciej badanej instytucji zatrudnia się pracowników z polecenia rodziny, znajomych, pracowników (33,3%). Respondenci zostali poproszeni o ocenę w skali od 1 do 10 (gdzie 1 oznaczało najbardziej niechętnie a 10 - najbardziej chętnie) na ile poleciliby Starogard Gdański jako miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej. 24,7% respondentów wybrało oceny z zakresu od 7 do 10. Oceny od 1 do 4 były przyznawane nieco częściej – przez 36,6% badanych. Niemal 40% respondentów wybierało oceny pośrednie (oceny: 5,6). Średnia ocena Starogardu wynosiła 4,99. Ponad połowa respondentów oceniła poziom atrakcyjności okolicy jako miejsca do prowadzenia działalności na przeciętny (54,8%). Prawie co szósty respondent tej grupy twierdził, że na badanym terenie funkcjonuje zbyt mała liczba zakładów pracy, w tym przede wszystkim produkcyjnych (14,6%). Ponadto wskazano na słaby rozwój i brak nowych inwestycji. Wysokiej oceny atrakcyjności tego obszaru dokonało 22,7% respondentów. Ich zdaniem Starogard usytuowany jest w dobrej lokalizacji, na co ma wpływ droga krajowa, bliskość Trójmiasta i obecność autostrady (23,5%), ponadto okolica ma także idealne warunki turystyczne (20,6%). Część przedstawicieli instytucji dokonała negatywnej oceny okolicy jako miejsca do prowadzenia działalności (22,4%). Co dziesiąty z nich (10,4%) za powód takiej oceny uznawał brak klientów wynikający z wysokiego bezrobocia oraz niską atrakcyjność miasta i brak

⁵ Badania te przeprowadzone zostały dla obszaru rewitalizacji, a ich szeroko opisane wyniki zostały zawarte w opracowaniu „Diagnoza zjawisk społecznych w celu podejmowania działań służących rozwiązywaniu problemów związanych z opieką, wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży; bezrobociem; wykluczeniem społecznym; starzeniem się mieszkańców i biernością społeczną”, opr. Biostat sp. z o.o., 2016r. Na potrzeby niniejszej diagnozy przygotowano jedynie ich syntezę.

odpowiedniej infrastruktury. Niewiele niższy odsetek wskazań (9,0%) dotyczył braku perspektyw oraz wolnego rozwoju. Co dziesiąta instytucja zatrudnia osoby niepełnosprawne (10,3%). Osoby niepełnosprawne w tych instytucjach stanowią średnio 19,4% wszystkich zatrudnionych. W większości instytucji (61,3%), odsetek pracowników niepełnosprawnych w stosunku do wszystkich zatrudnionych mieści się w przedziale od 1 do 10%. W co trzeciej instytucji (32,3%) odsetek ten jest wyższy i wynosi od 11 do 50%. Tylko u 6,5% instytucji odsetek ten przekracza 50%. Osoby niepełnosprawne zatrudnione w instytucjach najczęściej zajmują stanowiska administracyjne (61,3%). Co trzecia osoba niepełnosprawna zajmuje stanowisko specjalistyczne (35,5%), zaś co szósta – produkcyjne. Wśród innych stanowisk znalazły się: właściciel zakładu (3,3%) i pracownik gospodarczy (3,3%). 2/3 badanych instytucji korzysta lub korzystała w przeszłości z różnego rodzaju ulg lub dofinansowań z tytułu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele instytucji, którzy odpowiedzieli przecząco na to pytanie twierdzili najczęściej, że tego typu ulgi i dofinansowania się im nie należą lub że nie wiedzą o możliwości pobierania takich dofinansowań. Ponad połowa respondentów przyznała, że otrzymuje zwrot kosztów miesięcznego wynagrodzenia dla zatrudnionych pracowników niepełnosprawnych (57,1%). Niespełna 40% respondentów ma obniżoną wielkość wpłat na PFRON (38,1%). Ponadto 28,6% badanych otrzymało zwrot kosztów przystosowania stanowiska dla osób z niepełnosprawnością. Prawie co czwarta instytucja uzyskała zwrot kosztów szkolenia pracowników niepełnosprawnych (23,8%), zaś co piąta – zwrot dodatkowych kosztów administracyjnych (19,0%) oraz dofinansowanie na wyposażenie stanowiska pracy (19,0%).

ANALIZA SWOT – sfera GOSPODARCZA

Sily	Słabości
• Rozbudowana infrastruktura handlowa • Potencjał ludzki • Kreatywność • Przedsiębiorczość mieszkańców	• Słaba sieć powiązań transportowych z innymi ośrodkami miejskimi w regionie • Słaba sieć powiązań z terenami rekreacyjnymi i turystycznymi regionu • Brak dobrych tradycji przedsięwzięć publiczno-prywatnych • Marginalizacja centrum miasta • Słaba kondycja ekonomiczna mieszkańców • Brak programu wspierającego przedsiębiorczość • Rosnące koszty utrzymania obszaru
Szanse	Zagrożenia
• Rozwój gospodarczy miasta • Poprawienie wizerunku miasta • Możliwość uczynienia procesu rewitalizacji motorem rozwoju gospodarczego miasta • Lepsze wykorzystanie walorów turystycznych regionu • Stworzenie silnej marki miasta • Pozyskanie nowych inwestorów • Lokalne produkty turystyczne	• Osłabienie znaczenia miasta w województwie na rzecz innych, dynamicznie rozwijających się miast • Wzrastające zadłużenie miasta • Zmniejszająca się atrakcyjność dla ludzi młodych (migracja i emigracja) • Dalszy odpływ mieszkańców do większych ośrodków • Wzrastająca konkurencja miast ościennych

Tab. 6. Analiza SWOT – sfera gospodarcza

PROBLEMY GOSPODARCZE zidentyfikowane w trakcie spotkań warsztatowych z udziałem interesariuszy rewitalizacji obszaru:

- Niekompletny system obsługi inwestorów
- Niewystarczający poziom informowania na temat pozyskiwanych funduszy.
- Rosnące koszty utrzymania miasta
- Mała ilość miejsc parkingowych (niepełnosprawni)
- Niewykorzystanie Ratusza dla celów rozwoju lokalnego
- Mała różnorodność usług na rynku
- Brak polityki marketingowej w celu ściągnięcia inwestorów
- Niedostateczny poziom rozwoju przemysłu
- Niedostateczna ściągальność inwestycji i inwestorów
- Brak planu rozwoju i niewystarczające ułatwienia dla przedsiębiorców i inwestorów
- Niewielka widoczność wykorzystania funduszy zewnętrznych w przestrzeni miasta
- Niewystarczająco interesująca oferta turystyczna
- Brak znaczących inwestycji
- Niedostosowanie szkolnictwa ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy
- Małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych inwestowaniem w działalność na terenie miasta
- Odpływ wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży z miasta
- Słabo rozwinięty układ sieci drogowej i rowerowej
- Niewystarczająco przygotowana infrastruktura inwestycyjna

POTENCJAŁY OBSZARU w sferze GOSPODARCZEJ, zidentyfikowane w trakcie spotkań warsztatowych z udziałem interesariuszy rewitalizacji obszaru:

- Tereny przemysłowe do zagospodarowania
- Kontakty z inwestorami zewnętrznymi
- Inwencja mieszkańców – rozwój małych przedsiębiorstw
- Tradycje przemysłowe, gospodarcze, handlowe
- Siła robocza
- Lokalizacja
- Rozbudowana infrastruktura handlowa
- Inwencja stowarzyszeń gospodarczych

ZDEFINIOWANE PROBLEMY REWITALIZACJI OBSZARU w sferze GOSPODARCZEJ

Na bazie powyższych analiz określono finalną listę problemów rewitalizacji obszaru w odniesieniu do sfery gospodarczej. Ich lista przedstawia się następująco:

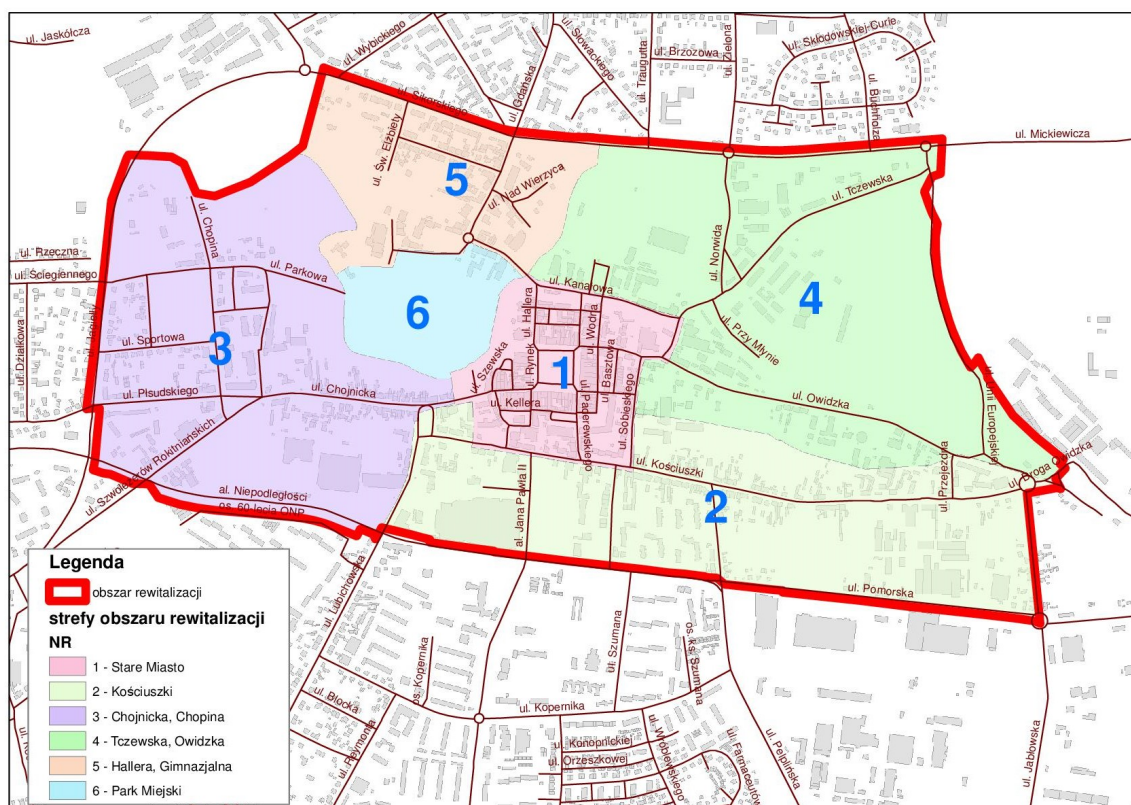
- Niewielka liczba nowych inwestycji i inwestorów zainteresowanych podjęciem działań w obszarze
- Niedostatecznie rozwinięta oferta turystyczna
- Niedostosowanie szkolnictwa ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy
- Odpływ wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży z miasta
- Małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych inwestowaniem w działalność na terenie miasta
- Niewystarczająco przygotowana infrastruktura inwestycyjna

C. Sfera PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA, ŚRODOWISKOWA I TECHNICZNA

POGŁĘBIONA CHARAKTERYSTYKA OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji można zdefiniować jako śródmiejski z historycznym centrum miasta, zajęty głównie przez zabudowę handlowo usługową wraz z funkcją mieszkaniową wielorodzinną, zabudowę wielorodzinną oraz (w części) przez tereny przemysłowe. Ograniczony jest on ul. Pomorską, Al. Niepodległości, ul. Jagiełły, rzeką Wierzycą, ul. Sikorskiego, Mickiewicza, Unii Europejskiej i ul. Jabłowską. W przestrzeni przeznaczonej do rewitalizacji znajduje się duża liczba obiektów użyteczności publicznej tj. Starostwo Powiatowe, Sąd Rejonowy, Prokuratura, Straż Pożarna, Kościoły, szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne, Ośrodek i Sportu Rekreacji i wiele innych, która powoduje, że oprócz ruchu tzw. wewnętrznego przez strefę przemieszcza się codziennie bardzo dużo ludzi i pojazdów. Obszar można podzielić na sześć mniejszych stref:

- Strefa I – obszar tzw. Starego Miasta w skład której wchodzi Rynek i otaczająca go zabudowa ograniczona ul. Kościuszki, Lubichowską, Chojnicką, rzeką Wierzycą, ul. Kanałową, Tczewską i Sobieskiego;
- Strefa II – rejon ul. Kościuszki,
- Strefa III - rejon ul. Chojnickiej i ul. Chopina,
- Strefa IV – rejon Tczewskiej i Owidzkiej,
- strefa V – rejon ul. Hallera i Gimnazjalnej,
- Strefa VI – Park Miejski wraz z terenami rekreacyjnymi wzdłuż rzeki Wierzy.

Ryc. 5. Podział obszaru rewitalizacji na strefy

W strefach I-V zabudowa ma zróżnicowany charakter, występuje tam zarówno zabudowa o tradycyjnej formie i ceglanej elewacji, jak i bardziej współczesna architektura. Jest tam zarówno zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna, która w zdecydowanej większości zarządzana jest przez Spółdzielnię Mieszkaniową Kociwie (zabudowa blokowa w strefie II) oraz Towarzystwo Budownictwa Społecznego Ziemi Kociewskiej Starogardzie Gdańskim (zabudowa w strefie V).

Otoczenie budynków zarządzanych przez SM Kociwie stanowi zieleń osiedlowa – w większości trawniki, a w kilku przypadkach są to zagospodarowane ogródki przy wejściach do klatek z pojedynczymi elementami małej architektury. W przypadku pozostałych budynków wielorodzinnych na pozostałym obszarze brak jest urządzonych miejsc rekreacyjnych, które dawałyby mieszkańcom możliwość odpoczynku i zabawy. Występują tam jedynie pojedyncze ławki o przypadkowym rozmieszczeniu, które w zdecydowanej większości są już w bardzo złym stanie technicznym. Otoczenie budynków jest niezagospodarowane, wykorzystywane głównie jako nieurządzone parkingi.

Zabudowa jednorodzinna występuje w mniejszości i skupiona jest w większości II i III, na pozostałym obszarze zlokalizowane są pojedyncze budynki. Niektóre z tych budynków mają urządzone tzw. urządzone ogródki przydomowe, ale stanowią one mniejszość. Otoczenie zabudowy stanowią tereny o charakterze półprywatnym (w dużym stopniu, w większości niezagospodarowane – głównie wydepczyska, „dzikie” parkingi, niejednokrotnie stanowią tereny o nieuregulowanym stanie prawnym, co dodatkowo utrudnia prowadzenie w ich granicach jakichkolwiek działań. Zastosowane ogrodzenia i elewacje budynków w większości charakteryzują się niskim poziomem estetyki.

W wschodniej części obszaru rewitalizacji tj. głównie w strefie II i IV znajdują się nieużytkowane obecnie i zniszczone budynki dawnych zakładów przemysłowych m.in. strasznie zniszczony teren młynów. Liczba budynków wybudowanych przed 1970r. do ogólnej liczby budynków wynosi ok.79%, a udział procentowy budynków wymagających remontu stanowi ok.42% . Udział procentowy zabudowy o charakterze zabytkowym wynosi ok. 24%, a intensywność zabudowy w kontekście całego obszaru to ok. 0,3%.

Można także stwierdzić że na terenie stanowiącym ok. 80% obszaru rewitalizacji stan nawierzchni jezdni, chodników oraz istniejących miejsc parkingowych wymaga wymiany nawierzchni. W obszarze brak jest wystarczającej ilości miejsc parkingowych. Tereny te, stanowiące miejsca, gdzie przemieszczają się wszyscy mieszkańcy naszego Miasta niejednokrotnie stanowią barierę przestrzenną, uniemożliwiającą swobodne przemieszczanie się osób z niepełnosprawnościami (dziury w nawierzchniach, brak bezpiecznych przejść dla pieszych, wysokie krawężniki na przejściach itp.). W strefach I-V występuje brak terenów urządzonej zieleni.

Teren zieleni urządzonej stanowi prawie w całości strefa VI. Jest to teren z którego korzystają nie tylko mieszkańcy obszaru rewitalizacji ale i wszyscy pozostali mieszkańcy Starogard Gdańskiego. Zdecydowaną większość tej strefy stanowi Park Miejski gdzie zlokalizowana jest fontanna, oczko wodne, liczne alejki przy których zlokalizowane są ławki i kosze na śmieci oraz plac zabaw. Niestety wszystkie te elementy wykazują znaczne ich zużycie. W dalszej części tej strefy, na odcinku od. wzdłuż rzeki Wierzycy tj. od ul. Jagiełły do parku miejskiego oraz od ul. Hallera do ul. Tczewskiej zlokalizowany jest tzw. Bulwar Diepholz i tzw. ścieżki zdrowia. Tak jak w przypadku parku wszystkie elementy małej architektury i zdecydowana większość alejek jest znacznie zdegradowana i nadaje się do wymiany/modernizacji.

Oprócz problemów z infrastrukturą nadziemną i zdegradowaną w znacznym stopniu infrastrukturą terenów zielonych, mieszkańcy obszaru rewitalizacji borykają się z problemami środowiskowymi związanymi z występującą w centrum Starogardu Gdańskiego i na większości terenu wskazanego do rewitalizacji kanalizacją ogólnospławną, odbierającą zarówno ścieki sanitarne jak i spływ wód opadowych. Wynika to z zaszłości sięgających okresu międzywojennego. Dzielnice Starogardu, poza Śródmieściem, budowane w okresie powojennym posiadają sieć wybudowanej kanalizacji sanitarnej. W niektórych rejonach śródmieścia wybudowano kanały kanalizacji sanitarnej natomiast zdecydowana jego część posiada nadal kanalizację ogólnospławną. Funkcjonowanie kanalizacji ogólnospławnej w czasie nasilonych opadów deszczu lub wód roztopowych niekorzystnie wpływa na działanie oczyszczalni ścieków.

Jednym z najpoważniejszych problemów środowiskowych, występujących na obszarze rewitalizacji, jest tzw. niska emisja, wynikająca głównie z obecności indywidualnych źródeł ciepła, tj. kotłów i pieców opalanych węglem lub drewnem w budynkach mieszkalnych, zarówno jednorodzinnych, jak i wielolokalowych. Pomimo, że miasto wyposażone jest w dość rozbudowany system ciepłowniczy, gdyż posiada zasilanie w ciepło z dwóch konkurencyjnych zakładów, tj. GPEC Starogard Sp. z o.o. oraz Elektrociepłowni Starogard Sp. z o.o. oraz rozwiniętą sieć gazową, znaczną część spośród zabudowy przyczyniającej się do zjawiska niskiej emisji na obszarze rewitalizacji stanowią budynki wielorodzinne, w tym budynki socjalne, zamieszkiwane przez najmniej zamożnych mieszkańców, zaopatrywane w ciepło za pośrednictwem nieefektywnych i nieekologicznych indywidualnych instalacji ciepłowniczych. Występujące zjawisko ubóstwa energetycznego wśród powyższej grupy

społecznej powoduje, że jakość powietrza atmosferycznego na omawianym obszarze oraz w jego sąsiedztwie jest wysoce niezadowalająca. Ponadto na złą jakość powietrza w przedmiotowej strefie wpływają znaczne straty energii cieplnej, spowodowane złym stanem technicznym budynków i brakiem ich termomodernizacji. Na terenie miasta, w celu zmniejszenia negatywnych skutków niskiej emisji, realizowane są działania zapisane w programach ochrony powietrza⁶ oraz w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Starogard Gdański na lata 2015-2020⁷ oraz zadania związane z modernizacją źródeł ciepła w budynkach wielorodzinnych, jednak całkowita eliminacja tego zjawiska uwarunkowana jest pozyskaniem zewnętrznych form wsparcia.

Wysokie stężenia zanieczyszczeń pyłowych występują przede wszystkim w okresie grzewczym, jednak na jakość powietrza w pewnym stopniu wpływa również liniowa emisja zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych, która rośnie wraz ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego przy niedostatecznej przepustowości głównych układów drogowych miasta. Dotyczy to w szczególności emisji gazowych (głównie dwutlenku węgla i wielotlenków azotu), ale także zanieczyszczeń pyłowych (pyłem ze ścieranych opon i klocków hamulcowych) oraz zanieczyszczeń metalami ciężkimi (szczególnie ołowiem). W związku z tym należy dążyć do znaczącego ograniczenia ruchu samochodów indywidualnych w strefie śródmiejskiej i budowania modelu transportu zrównoważonego (możliwie niskoemisyjnego) oraz do skierowania ruchu tranzytowego poza teren miasta za pośrednictwem obwodnicy.

Innym negatywnym zjawiskiem na obszarze rewitalizacji jest problem właściwej organizacji miejsc gromadzenia odpadów komunalnych i prowadzenia w sposób właściwy selektywnej zbiórki odpadów. Zwarta zabudowa śródmiejska, szczególnie w strefie nr 1 obszaru rewitalizacji, jako że strefa ta ma charakter zabudowy, a wiele budynków w jej obrębie posadowionych jest po obrysie działek, bez uwzględnienia infrastruktury do gromadzenia odpadów komunalnych, rodzi trudności związane z umiejscowieniem pojemników na odpady komunalne. Pozostaje to również w związku ze zjawiskami niskiej emisji oraz ubóstwa energetycznego, gdyż w sezonie grzewczym na obszarze rewitalizacji obserwuje się zjawisko nielegalnego spalania odpadów w przydomowych piecach.

Oprócz budynków mieszkalnych wiele spośród nieruchomości w strefie rewitalizacji zajęta jest przez przedsiębiorców świadczących różnego rodzaju usługi, zatem w dobie wyzwania, jakim jest współczesna gospodarka odpadami, aspekt właściwego postępowania z odpadami komunalnymi na obszarze rewitalizacji pozostaje jednym z problemów, z którymi musi się uporać miasto, np. poprzez budowę podziemnych zbiorczych miejsc do gromadzenia odpadów komunalnych. Wymaga to jednak znacznych nakładów finansowych oraz edukacji społeczeństwa w zakresie świadomości ekologicznej.

Jeżeli chodzi o pozostałe przekroczenia norm środowiskowych, w obszarze rewitalizacji nie stwierdzono innych znaczących przekroczeń standardów środowiskowych, czy to w zakresie przekroczenia norm hałasu, czy też w kontekście zagrożenia dla form ochrony przyrody.

Na potrzeby przygotowania pogłębionej charakterystyki obszaru przygotowano także **Analizę komunikacyjną obszaru Starego Miasta w Starogardzie Gdańskim** – obejmującą: analizę komunikacji kołowej wraz z propozycjami zmian w kierunku stopniowego wycofywania ruchu samochodowego z obszaru Starego Miasta; analizę i określenie potrzeb ruchu pieszego,

⁶ „Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla strefy pomorskiej, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu” (UCHWAŁA NR 353/XXXIII/17 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO z dnia 27 marca 2017 roku) oraz „Program ochrony powietrza dla strefy pomorskiej na lata 2015-2020 z perspektywą na lata następne określony ze względu na przekroczenia dopuszczalnego poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM2,5” (UCHWAŁA NR 158/XIII/15 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO z dnia 26 października 2015 roku)

⁷ Uchwała nr XIX/176/2016 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie przyjęcia „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Miejskiej Starogard Gdański na lata 2015-2020”

rowerowego i komunikacji zbiorowej wraz z propozycjami rozwiązań w celu poprawy stanu istniejącego; analizę barier komunikacyjnych dla osób niepełnosprawnych; określenie potrzeb parkingowych; oraz określenie wpływu zmian obsługi komunikacyjnej na miejski układ komunikacyjny. W jej wyniku stwierdzono iż obszar Starego Miasta charakteryzuje się licznymi mankamentami oraz obciążony jest wieloma problemami komunikacyjnymi, w efekcie których strefa ta pod względem komunikacyjnym jest przez większość mieszkańców negatywnie postrzegana, a ściśle centrum jest nieatrakcyjne. Koncepcja usprawnień komunikacyjnych tego obszaru powinna opierać się na:

- prowadzeniu działań zapewniających maksymalną przepustowość oraz płynność ruchu po drogach stanowiących granicę analizowanego obszaru,
- ustanowieniu strefy ograniczonej prędkości oraz tonażu wewnątrz obszaru,
- przebudowie dróg wewnątrz obszaru w kierunku rozwiązań pro pieszych oraz pro rowerowych tj. liczne zawężenia, odgięcia toru jazdy pojazdów samochodowych, szerokie ciągi piesze i rowerowe, drogi, pasy oraz kontrapasy rowerowe, liczne urządzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego zapewniające bezpieczeństwo i komfort wszystkich uczestników ruchu drogowego,
- dostosowaniu infrastruktury do potrzeby osób niepełnosprawnych,
- objęciu obszaru ścisłego centrum strefą ograniczonego ruchu samochodowego, opartego na automatycznym systemie rejestracji pojazdów i poboru opłat,
- budowie parkingów zbiorczych wielopoziomowych

Równocześnie wykonano **Badanie obszaru zdegradowanego Starogardu Gdańskiego metodą map mentalnych** - obejmujące następujące etapy: pozyskanie danych do opracowania metodą rozmów z mieszkańcami oraz spotkań warsztatowych ze zróżnicowaną wiekowo, społecznie i zawodowo grupą minimum 70 mieszkańców; wyznaczenie w obszarze rewitalizacji zgodnych z klasyfikacją Kevina Lyncha elementów – dróg, węzłów, punktów odniesienia, obszarów i krawędzi; opracowanie merytoryczne uzyskanych danych w postaci tekstowej i graficznej. Metodologia badania uzupełniona została o elementy map poznawczych – wskazanie miejsc lubianych oraz miejsc niebezpiecznych. Uzyskane w trakcie badania wyniki wskazują na kilka głównych problemów, których rozwiązaniem powinno znaleźć się w Gminnym Programie Rewitalizacji:

- przewyższenie dominacji ruchu samochodowego,
- utrata znaczenia Rynku jako centrum miasta (na rzecz Galerii Handlowej Neptun),
- oswojenie terenów pomiędzy drogą nr 22, parkiem miejskim i ul. Parkową oraz pomiędzy ul. Tczewską, Owidzką, Unii Europejskiej,
- poprawa bezpieczeństwa na ul. Kościuszki, w okolicy młynów i w parku,
- zmiana wizerunku ul. Kościuszki.

**ANALIZA SWOT – sfera PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA,
ŚRODOWISKOWA I TECHNICZNA**

Sily	Słabości
• Historyczny charakter miasta, • Starówka i piękny park miejski blisko starówki • Rozbudowana infrastruktura handlowa • Rzeka Wierzyca • Leśne otoczenie miasta • Obecność jezior na obrzeżach miasta	• Słaba sieć powiązań transportowych z innymi ośrodkami miejskimi w regionie • Słaba sieć powiązań z terenami rekreacyjnymi i turystycznymi regionu • Brak dobrych tradycji przedsięwzięć publiczno-prywatnych • Słaba komunikacja publiczna, w tym z Trójmiastem • Marginalizacja miasta • Bariery architektoniczne głównie w rejonie Starego Miasta • Zaniedbane tereny zielone • Kanalizacja ogólnospławna w centrum • Brak parkingów w rejonie budowli zabytkowych (Rynek) i miejsc rekreacji • Wąskie chodniki przy punktach usługowych i handlowych przy szerokich jezdniach jednokierunkowych • Układ dróg miejskich i parkingi nie zachęcające do zatrzymania i pobytu w mieście • Zanieczyszczenie powietrza
Szanse	Zagrożenia
• Spójne zagospodarowanie wolnych przestrzeni • Lepsze wykorzystanie walorów turystycznych regionu • Stworzenie silnej marki miasta	• Osłabienie znaczenia miasta w województwie na rzecz innych, dynamicznie rozwijających się miast • Dalsza degradacja miasta • Zwiększenie rozwarstwienia społecznego • Wzrastająca konkurencja miast ościennych

Tab. 7. Analiza SWOT – sfera przestrzenno – funkcjonalna, środowiskowa i techniczna

PROBLEMY PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNE, ŚRODOWISKOWE I TECHNICZNE zidentyfikowane w trakcie spotkań warsztatowych z udziałem interesariuszy rewitalizacji obszaru:

- Niski poziom estetyki Rynku, znaczny poziom wyeksploatowania infrastruktury technicznej
- Brak obwodnicy miejskiej
- Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych
- Niewystarczająca przepustowość komunikacyjna układu komunikacyjnego na Starym Mieście
- Nieestetyczne reklamy
- Brak polityki parkingowej
- Brak kompleksowego pomysłu na zagospodarowanie centrum
- Fatalny stan dróg, nawierzchni i chodników w Śródmieściu
- Niewystarczająca dbałość o istniejące zabytki
- Niewystarczający poziom ładu przestrzennego
- Brak współpracy urzędów samorządowych/ Niedostateczna współpraca urzędów samorządowych
- Niewystarczający stan zagospodarowania parku i korytarza ekologicznego doliny Wierzycy (fontanna, tereny rekreacyjne)
- Niski poziom estetyki budynków i modernizacja podwórek
- Niewystarczające wykorzystanie potencjału Rynku oraz Ratusza jako miejsc integrujących mieszkańców oraz promujących lokalne dziedzictwo kulturowe
- Brak przestrzeni wspólnej, miejsca spotkań mieszkańców oraz turystów
- Brak odpowiedniej małej architektury (wygodnych ławek, stojaków na rowery czy oświetlenia) i miejsc odpoczynku
- Nieestetyczny wygląd budynków i podwórek w rejonie Śródmieścia, niewykorzystanie potencjału podwórek
- Zły stan techniczny zabytkowych budynków

POTENCJAŁY OBSZARU w sferach PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNEJ, ŚRODOWISKOWEJ I TECHNICZNEJ, zidentyfikowane w trakcie spotkań warsztatowych z udziałem interesariuszy rewitalizacji obszaru:

- Park miejski w sąsiedztwie Rynku (możliwość połączenia zejściem)
- Tradycje turystyczne miasta
- Centrum historyczne, zabudowa historyczna (mury, budynki)
- Piękny Rynek i Starówka
- Trasy podziemne – możliwość ich wykorzystania
- Rzeka i obszar wokół

ZDEFINIOWANE PROBLEMY REWITALIZACJI OBSZARU w sferach PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNEJ, ŚRODOWISKOWEJ I TECHNICZNEJ

Na bazie powyższych analiz określono finalną listę problemów rewitalizacji obszaru w odniesieniu do sfery przestrzenno – funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Ich lista przedstawia się następująco:

- Dominacja ruchu samochodowego i duże jego natężenie
- Zanieczyszczenie powietrza
- Niski poziom bezpieczeństwa w rejonie ul. Kościuszki, w rejonie młynów i parku
- Zły stan dróg i chodników, niewielka dostępność ścieżek rowerowych – niewielki komfort poruszania się po mieście, w tym dla osób niepełnosprawnych
- Uboga oferta mieszkań socjalnych i komunalnych
- Niska jakość zasobu mieszkaniowego
- Zły stan techniczny obiektów zabytkowych
- Istniejąca kanalizacja ogólnospławna
- Niska jakość bezpośredniego otoczenia obiektów mieszkalnych
- Zaniebane przestrzenie publiczne, w tym tereny zielone i rekreacyjne
- Niewielkie znaczenie Rynku jako istotnego punktu na mapie miasta – utrata jego znaczenia handlowego na rzecz galerii handlowych
- Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych
- Niewielki stopień wykorzystania historycznego centrum miasta jako miejsca realizacji funkcji kulturalnych i społecznych

8.3. Określenie finalnej listy problemów oraz ich źródeł – przyczyn degradacji obszaru

Przeprowadzone studia i analizy pozwoliły na określenie pogłębionej charakterystyki obszaru rewitalizacji. Wnioski z tych analiz – skonfrontowane z wynikami prac warsztatowych – stały się podstawą do określenia źródeł problemów i zjawisk kryzysowych zdiagnozowanych na wyznaczonym obszarze. Ich szczegółową listę w odniesieniu do poszczególnych sfer zaprezentowano poniżej. Przyjęto przy tym, iż szereg zdefiniowanych problemów może wiązać się z jednym, głównym czynnikiem degradacji.

A. Sfera SPOŁECZNA

Zdefiniowane problemy obszaru rewitalizacji	Źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru
- Niski poziom zaangażowania społeczności obszaru w rozwiązywanie problemów lokalnych - Niski poziom uczestnictwa w działaniach konsultacyjnych oraz w pracach organizacji pozarządowych	Niski poziom integracji społecznej mieszkańców
- Znaczący poziom występowania problemu alkoholowego i narkomanii, jak również problemów związanych z wykluczeniem społecznym, - Rozwinięte zjawisko przemocy domowej - Izolacja i alienacja poszczególnych grup społecznych	Niski poziom wsparcia dla rodzin i osób wykluczonych społecznie
- Duży udział osób z niepełnosprawnościami w strukturze społeczności obszaru - Niski poziom integracji społecznej, w tym młodzieży i osób starszych - Dziedziczenie marginalizacji społecznej przez dzieci	Niewystarczający poziom rozwoju systemu wsparcia dla młodzieży i osób starszych

- Niski poziom kompetencji społecznych i edukacyjnych młodzieży - Niewielka ilość imprez masowych i plenerowych, skierowanych do szerokiego grona odbiorców - Brak oferty atrakcyjnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	Niedostatecznie rozwinięta oferta edukacyjna, kulturalna i rozrywkowa
- Znaczący odsetek osób bezrobotnych wśród społeczności lokalnej - Niski poziom dochodów mieszkańców obszaru - Małe zainteresowanie osób mieszkających na obszarze rewitalizacji podejmowaniem pracy	Niski poziom aktywizacji zawodowej mieszkańców

Tab. 8. Powiązanie zdefiniowanych problemów rewitalizacji obszaru z przyczynami degradacji – sfera społeczna

B. Sfera GOSPODARCZA

Zdefiniowane problemy obszaru rewitalizacji	Źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru
- Niewielka liczba nowych inwestycji i inwestorów zainteresowanych podjęciem działań w obszarze - Niedostatecznie rozwinięta oferta turystyczna - Niedostosowanie szkolnictwa ponadgimnazjalnego do potrzeb lokalnego rynku pracy - Odływ wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży z miasta - Małe zainteresowanie inwestorów zewnętrznych inwestowaniem w działalność na terenie miasta - Niewystarczająco przygotowana infrastruktura inwestycyjna	Niewystarczający poziom wsparcia dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych form działalności gospodarczej

Tab. 9. Powiązanie zdefiniowanych problemów rewitalizacji obszaru z przyczynami degradacji – sfera gospodarcza

C. Sfera PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA, ŚRODOWISKOWA I TECHNICZNA

Zdefiniowane problemy obszaru rewitalizacji	Źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru
Niewielki stopień wykorzystania historycznego centrum miasta jako miejsca realizacji funkcji kulturalnych i społecznych	Niski poziom rozwoju infrastruktury na potrzeby rozwoju usług na rzecz społeczności lokalnej
- Uboga oferta mieszkań socjalnych i komunalnych - Niska jakość zasobu mieszkaniowego - Zły stan techniczny obiektów zabytkowych - Niska jakość bezpośredniego otoczenia obiektów mieszkalnych	Niewystarczający poziom wsparcia renowacji obiektów zabytkowych, zasobów mieszkaniowych, infrastruktury i otoczenia budynków
- Zaniedbane przestrzenie publiczne, w tym tereny zielone i rekreacyjne - Zły stan dróg i chodników, niewielka dostępność ścieżek rowerowych – niewielki komfort poruszania się po mieście, w tym dla osób niepełnosprawnych - Niewielkie znaczenie Rynku jako istotnego punktu na mapie miasta – utrata jego znaczenia handlowego na rzecz galerii handlowych	Duży poziom zaniedbania przestrzeni publicznych i stref rekreacyjnych w obrębie obszaru
- Dominacja ruchu samochodowego i duże jego natężenie - Zanieczyszczenie powietrza - Niski poziom bezpieczeństwa w rejonie ul. Kościuszki, w rejonie młynów i parku - Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych	Nieefektywny system komunikacyjny obszaru

Tab. 10. Powiązanie zdefiniowanych problemów rewitalizacji obszaru z przyczynami degradacji – sfera przestrzenno – funkcjonalna, środowiskowa i techniczna

Na bazie zidentyfikowanych w ten sposób źródeł problemów określone zostaną następnie cele rewitalizacji oraz działania do podjęcia w ramach Programu.

9. Wizja obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji

Na bazie powyższej analizy określono wizję stanu docelowego obszaru. Także i w tym wypadku określono zapisy w odniesieniu do poszczególnych sfer. Przedstawiają się one następująco:

A. Wizja społeczna

- Rozwinięte życie kulturalne
- Rozwiązanie problemów bezrobocia
- Lepsze warunki bytowe dla społeczności lokalnej
- Dobrze działające grupy animatorów życia kulturalnego i społecznego
- Rozbudowa infrastruktury dla wszystkich (niepełnosprawni)
- Miasto bezpieczne
- Historyczny Ratusz kluczową atrakcją miasta
- Atrakcyjny Rynek
- Infrastruktura rekreacyjna dla wszystkich
- Aktywna społeczność lokalna i organizacje pozarządowe

B. Wizja Gospodarcza

- Stosowane na szeroką skalę ekologiczne źródła energii
- Skuteczny program zachęt dla inwestorów
- Spójna oferta usługowo-handlowa Rynku, dostosowana do potrzeb mieszkańców i turystów
- Struktura szkolnictwa dostosowana do rynku pracy

C. Wizja Przestrzenno-funkcjonalna, środowiskowa i techniczna

- Uporządkowany układ uliczny i parkingowy
- Zrewaloryzowane historyczne centrum
- Brak barier dla osób niepełnosprawnych
- Uporządkowana estetyka przestrzeni
- Uporządkowane otoczenie rzeki
- Rozbudowany system ścieżek i infrastruktury rowerowej oraz traktów pieszych
- Zagospodarowana przestrzeń parku ze zmodernizowaną fontanną
- Wielofunkcyjna przestrzeń Rynku
- Rozwinięty system zróżnicowanych formalnie i funkcjonalnie przestrzeni publicznych
- Uporządkowany system komunikacji publicznej
- Wprowadzony system roweru miejskiego.

Na tej bazie możliwym stało się sformułowanie finalnego zapisu wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji. Przedstawia się on następująco:

„Historyczne centrum Starogardu Gdańskiego miejscem atrakcyjnym dla mieszkańców i turystów, oferujące wysoką jakość zamieszkania i możliwości rozwoju społecznego oraz prowadzenia działalności gospodarczej”.

10. Cele rewitalizacji

Na podstawie zapisów wizji oraz zidentyfikowanych problemów i potencjałów obszaru określono cele rewitalizacji miasta, w podziale na cel główny oraz cele nadrzędne i szczegółowe w odniesieniu do poszczególnych sfer: przestrzennej, społecznej i gospodarczej. W trakcie ich formułowania wykorzystano także wyniki wcześniej przeprowadzonych badań społecznych. Lista wypracowanych w ten sposób celów przedstawia się następująco:

Cel główny:

Kompleksowa rewitalizacja obszaru z uwzględnieniem różnorodnych funkcji i walorów przyrodniczych i kulturowych

Cele w odniesieniu do sfery społecznej:

Cel nadrzędny:

Poprawa warunków życia i rozwoju społeczności lokalnej

Cele szczegółowe:

- S1. Ograniczenie poziomu wykluczenia społecznego, poprawa bezpieczeństwa
- S2. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej
- S3. Aktywizacja społeczności lokalnej

Cele w odniesieniu do sfery gospodarczej:

Cel nadrzędny:

Rozwój różnorodnych form aktywności gospodarczej w obszarze rewitalizacji

Cele szczegółowe:

- E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta
- E2. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy i podtrzymanie ginących zawodów

Cele w odniesieniu do sfery przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej:

Cel nadrzędny:

Ożywienie przestrzeni wspólnych o kluczowym charakterze

Cele szczegółowe:

- P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich⁸, poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania
- P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego oraz kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej
- P3. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
- P4. Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych
- P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów

⁸ Kluczowe przestrzenie miejskie - rejon Doliny Wierzycy wraz ze Starym Miastem oraz rejon ulicy Kościuszki.

Na bazie tych zapisów sformułowane zostały szczegółowe projekty i przedsięwzięcia, stanowiące następnie podstawę do sformułowania projektu zintegrowanego.

11. Sposoby realizacji celów – określenie głównych kierunków działań

Przystępując do zdefiniowania konkretnych projektów i przedsięwzięć, koniecznym stało się wyprzedzające określenie sposobów realizacji wypracowanych wcześniej celów – czyli głównych kierunków zakładanych do podjęcia działań. Wypracowane zapisy przedstawiono w odniesieniu do każdego z celów. Posłużyły one następnie jako podstawa do określenia głównych projektów i przedsięwzięć do realizacji.

A. Główne kierunki działań w odniesieniu do celów sfery społecznej:

S1. Ograniczenie poziomu wykluczenia społecznego, poprawa bezpieczeństwa

Kierunki działań:

- Rozpoznanie potrzeb mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją
- Ciągły monitoring zjawisk patologicznych
- Wspieranie integracji i rozwoju lokalnej społeczności
- Poprawa bezpieczeństwa – oświetlenie, monitoring, patrole
- Edukacja społeczna

S2. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej

Kierunki działań:

- Rozpoznanie potrzeb mieszkańców obszaru objętego rewitalizacją
- Poprawa warunków bytowych i socjalnych

S3. Aktywizacja społeczności lokalnej

Kierunki działań:

- Przekazywanie realizacji części zadań publicznych i kulturalnych organizacjom pozarządowym
- Wspieranie społecznych inicjatyw dotyczących spędzania czasu wolnego przez mieszkańców

B. Główne kierunki działań w odniesieniu do celów sfery gospodarczej:

E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta

Kierunki działań:

- Różnorodna oferta (zrównoważona – usługi, rozrywka, handel)

- Atrakcyjna oferta handlowa, usługowa i rozrywkowa na Rynku

E2. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy i podtrzymanie ginących zawodów

Kierunki działań:

- Reaktywacja Cechu Rzemiosł Różnych
- Rozwój sieci szkół zawodowych i podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego i ustawicznego

C. Główne kierunki działań w odniesieniu do celów sfer przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej:

P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania

Kierunki działań:

- Opracowanie i wdrożenie projektu kompleksowego ukształtowania przestrzeni publicznych w centrum miasta
- Odnowa obiektów w obszarze rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem budynków publicznych i mogących pełnić istotne funkcje w realizacji programu rewitalizacji
- Poprawa ładu przestrzennego i estetyki, w tym uporządkowanie i ograniczenie reklam

P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego oraz kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej

Kierunki działań:

- Wdrożenie dobrego projektu komunikacyjnego i parkingowego obsługującego Stare Miasto - z uwzględnieniem potrzeb ruchu pieszego
- Ograniczenie poziomu komunikacyjnych zanieczyszczeń powietrza
- Opracowanie i wdrożenie kompleksowego, dostosowanego do realnych potrzeb projektu odnowy infrastruktury technicznej obszaru

P3. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Kierunki działań:

- Przygotowanie i wdrożenie kompleksowego projektu zagospodarowania parku i rzeki Wierzyca

P4. Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych

Kierunki działań:

- Przygotowanie i wdrożenie zestawu działań zmierzających do usunięcia barier dla osób niepełnosprawnych

P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów

Kierunki działań:

- Przygotowanie i wdrożenie projektu rozwoju infrastruktury rowerowej i związanej z potrzebami pieszych – niezależnie do normalnych przestrzeni publicznych miasta

12. Lista przewidzianych do realizacji projektów i przedsięwzięć oraz ich osadzenie we wnioskach wynikających z konsultacji społecznych oraz szczegółowej diagnozy obszaru rewitalizacji

Na bazie wyników konsultacji społecznych oraz diagnozy obszaru rewitalizacji sformułowano ostateczną listę działań do podjęcia. Ich finalna lista obejmuje:

A. Działania w sferze społecznej

- **Zaczynam się interesować- włączenie społeczne**
- **Spoleczne Centrum Wsparcia Rodziny**

B. Działania w sferze gospodarczej

- **Kuźnia przedsiębiorczości - aktywizacja zawodowa mieszkańców**
- **Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości**

C. Działania w sferach przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej

- **Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym**
- **Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości**
- **Modernizacja ulic Śródmieścia**
- **Budowa deptaka rekreacyjnego**
- **Starogardzki Rynek od nowa**
- **Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru**
- **Przebudowa ul. Kościuszki etap II**
- **Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim**
- **Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków**

Działania te stanowią odpowiedź na źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru – zidentyfikowane na etapie pogłębionej diagnozy obszaru (patrz rozdział 8.3). Analiza tych powiązań przedstawiona została w tabeli poniżej.

A. Sfera SPOŁECZNA

Działania – finalne zapisy dotyczące projektów i przedsięwzięć	Źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru
• Zaczynam się interesować- włączenie społeczne	Niski poziom integracji społecznej mieszkańców
• Społeczne Centrum Wsparcia Rodziny	Niski poziom wsparcia dla rodzin i osób wykluczonych społecznie

Tab. 11. Relacje pomiędzy ujętymi w Programie działaniami rewitalizacyjnymi a źródłami problemów – przyczynami degradacji obszaru – w odniesieniu do sfery społecznej

B. Sfera GOSPODARCZA

Działania – finalne zapisy dotyczące projektów i przedsięwzięć	Źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru
• Kuźnia przedsiębiorczości - aktywizacja zawodowa mieszkańców	Niski poziom aktywizacji zawodowej mieszkańców
• Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości	Brak systemu wsparcia dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych form działalności gospodarczej

Tab. 12. Relacje pomiędzy ujętymi w Programie działaniami rewitalizacyjnymi a źródłami problemów – przyczynami degradacji obszaru – w odniesieniu do sfery gospodarczej

C. Sfera PRZESTRZENNO – FUNKCJONALNA, ŚRODOWISKOWA I TECHNICZNA

Działania – finalne zapisy dotyczące projektów i przedsięwzięć	Źródła problemów – przyczyny degradacji obszaru
• Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym • Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim	Brak infrastruktury na potrzeby rozwoju usług na rzecz społeczności lokalnej
• Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości • Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia	Brak systemu wsparcia renowacji obiektów zabytkowych, zasobów mieszkaniowych i otoczenia budynków

budynków	
• Budowa deptaka rekreacyjnego • Starogardzki Rynek od nowa • Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru	Duży poziom zaniedbania przestrzeni publicznych i stref rekreacyjnych w obrębie obszaru
• Modernizacja ulic Śródmieścia • Przebudowa ul. Kościuszki etap II	Nieefektywny system komunikacyjny obszaru

Tab. 13. Relacje pomiędzy ujętymi w Programie działaniami rewitalizacyjnymi a źródłami problemów – przyczynami degradacji obszaru – w odniesieniu do sfery przestrzenno – funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej

13. Mechanizm integrowania działań – projekt zintegrowany

Jak wspomniano w rozdziale 3 Programu, zasada komplementarności interwencji odnosi się do konieczności zapewnienia ich wielowymiarowej komplementarności. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

Zgodnie z przyjętą w „Wytycznych...” metodologią **integrowania działań w obszarze rewitalizacji oraz zapewniania ich komplementarności** zdecydowano o wyróżnieniu w jego granicach tzw. „projektu zintegrowanego”. Założono przy tym, iż:

- Jest on możliwy do realizacji w sposób kompleksowy
- Może łączyć elementy komercyjne z infrastrukturą publiczną
- Może być przedmiotem kompleksowej aplikacji o wsparcie zewnętrzne

13.1. Komplementarność przestrzenna działań w ramach projektu zintegrowanego

Projekt przewiduje skoncentrowanie działań w obszarze o szczególnych walorach kulturowo – przyrodniczych oraz unikatowym znaczeniu dla kształtowania tożsamości Starogardu Gdańskiego. Obecnie w jego granicach obserwować można postępującą degradację przestrzenną, społeczną i ekonomiczną. Praktycznym jej wyrazem jest niska jakość przestrzeni, duża ilość zabudowy zabytkowej wymagającej kosztownych działań remontowych, niski stopień identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz niski poziom aktywności ekonomicznej mieszkańców. Jego głównym zadaniem jest więc eliminacja czynników degradacji oraz odwrócenie negatywnych tendencji. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podjęcie równoległych działań w sferze społecznej (związanych z aktywizacją społeczności lokalnej), przestrzennej (związanych z przebudową ulic lokalnych i przestrzeni publicznych) oraz ekonomicznej (związanych z pobudzaniem mieszkańców do podejmowania nowych form działań w sferze gospodarczej).

Równocześnie projektowi towarzyszy szereg innych działań, realizowanych przez władze miejskie w odniesieniu do kluczowych dla jego charakteru zagadnień. Wymienić tu należy przede wszystkim:

- projekt systemowy „**Alpiniści „Podniesienie motywacji do poprawy sytuacji życiowej osób bezrobotnych, klientów MOPS Starogard Gdański w latach 2008 – 2013”**”.

- projekt socjalny „**Bezpieczne dzieci w bezpiecznej sieci**”, w trakcie którego rodzice mieli możliwość zapoznać się z ofertą placówek podejmujących działania profilaktyczne m.in. na rzecz poprawy funkcjonowania dziecka i rodziny (2017r.)

- projekt socjalny pt. „**Jestem, widzę, reaguję**”, w ramach którego zorganizowano cykl spotkań mających na celu podniesienie kompetencji i umiejętności rodziców dzieci w wieku gimnazjalnym w zakresie wczesnego rozpoznawania i właściwego postępowania w sytuacji zażywania przez dzieci środków psychoaktywnych – dopalaczy (2017r.)

- **Wykonywanie prac społecznie użytecznych** na terenie miasta Starogard Gd. zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lipca 2011r. w sprawie organizowania prac społecznie użytecznych. Do wykonywania tych prac mogą być skierowane osoby bezrobotne bez prawa do zasiłku korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. W tygodniu mogą pracować 10 godzin. Przez wykonywanie prac społecznie użytecznych osoby uczą się nawyku pracy, zdobywają dochody. Często po zakończeniu wykonywania prac społecznie użytecznych osoby otrzymują zatrudnienie w ramach umowy o pracę (projekt ciągły).

- **„Widzę, doświadczam, rozumiem”** – projekt zakładający kompleksowe wsparcie wszystkich szkół i organizację zajęć w okresie od 01/2017 do 07/2018. Skierowany jest on do 2 grup docelowych: 4994 UCZNIÓW i 190 NAUCZYCIELI.

13.2. Komplementarność problemowa działań w ramach projektu zintegrowanego

Powyższe zestawienie pozwala na określenie charakteru poszczególnych przedsięwzięć oraz stopnia powiązań koncepcji wywodzących się z różnych sfer w ramach jednego działania. Stanowi więc to dowód na realizację zasady komplementarności problemowej..

13.3. Komplementarność proceduralno - instytucjonalna działań w ramach projektu zintegrowanego

Wymienione powyżej działania – stanowiąc kluczowe elementy Programu – mogą być realizowane w rozmaity sposób i przy udziale różnorodnych partnerów. Oznacza to iż realizacja Programu wiązać się będzie z budowaniem partnerstw na rzecz realizacji poszczególnych zadań, a w konsekwencji – z podejmowaniem przez różne podmioty działań o charakterze synergicznym, pozwalających na osiągnięcie zamierzonych celów. Wśród kluczowych grup partnerów wymienić należy:

- przedstawicieli sektora publicznego – w tym zarówno władze miasta, władze powiatu jak i inne jednostki administracji publicznej oraz instytucji publicznych;
- przedstawicieli sektora prywatnego – w tym m.in. przedsiębiorców i ich organizacje;
- mieszkańców miasta i ich organizacje – w tym organizacje pozarządowe działające na obszarze rewitalizacji.

Podjęcie działań na rzecz budowy partnerstw obejmujących w/w podmioty wiąże się z zaprojektowaniem systemu zarządzania Programem pozwalającego na efektywne współdziałanie wymienionych powyżej grup. Zagadnienie to szczegółowo omówiono w rozdziale 16 Programu.

13.4. Komplementarność międzyokresowa działań w ramach projektu zintegrowanego

W ramach w/w listy działań do podjęcia ujęto zarówno działania o charakterze podstawowym – niezbędnym do realizacji głównych celów rewitalizacji obszaru – jak i uzupełniającym – mogące przyczynić się do sukcesu tego zamierzenia. Równocześnie zostały one określone na bazie realizowanych dotychczas interwencji, a także z uwzględnieniem przygotowanych już projektów w ramach innych inicjatyw. Pozwoli to na kontynuację dotychczas podejmowanych inicjatyw, w tym – wsparcia udzielonego w ramach polityki spójności z lat 2007 – 2013. Podzielono je także na działania o charakterze podstawowym (obejmujące zadania o charakterze priorytetowym, wchodzące w skład projektu zintegrowanego) oraz uzupełniającym.

I tak, do działań o **charakterze podstawowym** zaliczono:

- Społeczne Centrum Wsparcia Rodziny
- Zaczynam się interesować- włączenie społeczne
- Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
- Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości
- Modernizacja ulic Śródmieścia
- Budowa deptaka rekreacyjnego

Natomiast do działań o **charakterze uzupełniającym** zaliczono:

- Starogardzki Rynek od nowa
- Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru
- Przebudowa ul. Kościuszki etap II
- Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim
- Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców
- Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości
- Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków

Równocześnie podjęto decyzję iż szereg z w/w wypracowanych w ten sposób działań zostanie zarekomendowanych do ujęcia w zapisach programu. Oznacza to iż władze miasta prowadzić będą działania nakierowane na **pozyskanie wsparcia dla rewitalizacji tego obszaru ze środków zewnętrznych** z uwzględnieniem tych działań.

Równocześnie wspomnieć należy o projektach realizowanych we wcześniejszych okresach programowania, stanowiących istotny element przygotowań do realizacji niniejszego Programu. W szczególności wymienić tu należy:

- **„Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Miejskiej Starogard Gdański”**, realizowany w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007 – 2013. Okres realizacji: od 06-06-2014 do 31-12-2015. Celem głównym projektu było przeciwdziałanie zjawisku wykluczenia cyfrowego mieszkańców Gminy Miejskiej Starogard Gdański. Cel ten został realizowany poprzez zapewnienie dostępu do internetu grupie 50 gospodarstw domowych przez okres realizacji projektu oraz bezpośrednio po jego zakończeniu przez 5 lat – zgodnie z wytycznymi dotyczącymi trwałości projektów.

- **„Modernizacja boiska piłkarskiego wraz z remontem zaplecza sportowego (sanitarno – szatniowego) przy ul. Harcerskiej w Starogardzie Gdańskim”** – w jego ramach zrealizowano zadanie inwestycyjne polegające na modernizacji boiska piłkarskiego przy ul. Harcerskiej w Starogardzie Gdańskim wraz z remontem zaplecza sanitarno – szatniowego. Celem przedsięwzięcia była poprawa bazy treningowej dla dzieci i młodzieży, przede wszystkim poprzez poprawę stanu technicznego boiska i zaplecza, dobudowanie nowych pomieszczeń, docieplenie ścian zewnętrznych zaplecza, przystosowanie do wymogów sanitarno – higienicznych. Prace objęły również budowę instalacji oświetleniowej, nawodnienia murawy, a także wymiany ogrodzenia.

- **„Zmiana sposobów użytkowania wraz z przebudową części budynków położonych w Starogardzie Gdańskim”** – w jego ramach Gmina Miejska Starogard Gdański otrzymała wsparcie finansowe na realizację przedsięwzięć polegających na zmianie sposobu użytkowania wraz z przebudową części budynków położonych w Starogardzie Gdańskim, w wyniku których powstanie 5 lokali socjalnych zlokalizowanych przy: ul. Skarszewskiej 7g, ul. Tczewskiej 22B, ul. Kanałowej 15 oraz ul. Chojnicka 71. Projekt jest w trakcie realizacji.

- **„Przebudowa ulicy Kościuszki etap I”** – w ramach której realizowana jest modernizacja odcinka ul. Kościuszki od ul. Lubichowskiej do ul. Pelplińskiej (z wyłączeniem skrzyżowań). Prace polegają na: robotach drogowych, wykonaniu kanalizacji deszczowej, urządzeniach bezpieczeństwa ruchu i oświetlenia. Projekt w trakcie realizacji.

13.5. Komplementarność działań w ramach projektu zintegrowanego w odniesieniu do źródeł finansowania

Zakłada się iż przedstawione powyżej działania będą finansowane na bazie łączenia wsparcia z różnych źródeł, tak publicznych jak i prywatnych. Szczegółowe propozycje w tym względzie zostały zawarte w kolejnych częściach Programu.

Co istotne, w ramach wsparcia publicznego przewidziano zarówno wykorzystanie środków budżetu miasta jak i Europejskiego Funduszu Społecznego, Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego jak i Funduszu Spójności.

14. Ostateczne wskazanie projektów i przedsięwzięć do realizacji wraz z określeniem uproszczonego planu rzeczowo – finansowego ich realizacji oraz ich lokalizacją

Na bazie opisów zawartych w poprzednim rozdziale określono także listę projektów i przedsięwzięć stanowiących **podstawowy zakres programu rewitalizacji miasta** oraz listę przedsięwzięć o charakterze uzupełniającym (wszystkie niżej wymienione projekty i przedsięwzięcia są zlokalizowane w granicach obszaru rewitalizacji za wyjątkiem projektu „Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru” który jest zlokalizowany w obszarze rewitalizacji częściowo – patrz Tab. 14). Uproszczoną ich charakterystykę przedstawiono w tabeli poniżej.

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
ZAKRES PODSTAWOWY						
Spółeczne Centrum Wsparcia Rodziny	Stworzenie placówki wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Stworzenie warunków do szerokiej integracji, edukacji i animacji lokalnego środowiska poprzez funkcjonowanie placówki wzmacniającej kompetencje rodzicielskie i więzy rodzinne. Zadanie będzie miało na celu włączenie społeczne całych rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, także poprzez integrację ze środowiskiem osób i rodzin prawidłowo funkcjonujących (lokalizacja patrz: ryc. 6)	Gmina Miejska Starogard Gdański	- podniesienie kompetencji edukacyjnych i społecznych dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizowanego, - integracja środowiska lokalnego, - eliminowanie dziedziczenia negatywnych postaw społecznych w kolejnych pokoleniach - eliminowanie zjawiska napiętnowania społecznego - otoczenie interwencją osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, - podniesienie poziomu wsparcia specjalistycznego (psycholog, pedagog, terapeuta, trener	01.2019-12.2021	3.000.000 W tym: 150.000 – budżet miasta 2.850.000 – środki unijne	MBP, SCK, MOPS, OSIR, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jaki problem zidentyfikowany na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
			kulturalny i sportowy) dla osób zagrożonych marginalizacją, - wprowadzenie nowych narzędzi i metod edukacyjnych w proces kształtowania postaw społecznych i proces edukacyjny.			
Zaczynam się interesować- włączenie społeczne	Zadanie przewidziane jest jako szeroko pojęta animacja społeczna. Szczególnym celem zadania jest włączenie społeczne poprzez zaangażowanie mieszkańców do działań projektowych zarówno w sferze kultury, sportu jak i edukacji. Przewiduje się spisanie wspomnień mieszkańców i historii miejsc ich zamieszkania, organizacja teatru ulicznego, gry terenowe i miejskie, oraz animacja sportowa. Zatrudnieni streetworkerzy przeprowadzą animację środowiskową i społeczną. (lokalizacja: cały obszar rewitalizacji)	Gmina Miejska Starogard Gdański	- aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego, - podniesienie jakości usług społecznych, - wzrost poziomu kwalifikacji społecznych mieszkańców z obszaru rewitalizacji, - zwiększenie udziału mieszkańców w działaniach społecznych, - zwiększenie ilości animatorów życia kulturalnego i społecznego miasta, - moderowanie działań mających na celu stworzenie samopomocowych grup sąsiedzkich-zdeinstytucjonalizowane formy wsparcia sąsiedzkiego,	01.2018-12.2019	240.000 W tym: 36.000 budżet miasta 204.000 środki unijne	MBP, SCK, MOPS, OSIR, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jake problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
			- eliminowanie dziedziczenia negatywnych postaw społecznych w kolejnych pokoleniach			
Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Projekt zakłada przebudowę budynku dawnej szkoły za potrzeby utworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny. Budynek o powierzchni 208,17 m², znajduje się na działce o powierzchni 2027,36 m². Przebudowa budynku polegać będzie na odświeżeniu elewacji i doprowadzenie jej do stanu pierwotnego, przebudowę konstrukcji budynku, przebudowę wnętrza z lokalizacją nowej windy. W ramach przebudowy wnętrza przewidziano wyodrębnienie 5 pomieszczeń z przeznaczeniem na gabinety, sale zajęć i pracownie tematyczne o powierzchni od 11 do 29 m², oraz dwuczęściowej sali konferencyjnej o łącznej powierzchni 73 m². W budynku znajdują się 4 toalety dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych, kuchnia, zmywalnia, szatnia i pomieszczenie gospodarcze. Zagospodarowanie terenu wokół budynku zakłada utwardzenie drogi, stworzenie 6 miejsc parkingowych, nasadzenia drzew i innej zieleni, stworzenie miejsca do rekreacji. (lokalizacja patrz: ryc. 6)	Gmina Miejska Starogard Gdański	Przywrócenie funkcjonalności historycznego budynku na cele społeczne.	2018	3.500.000 W tym: 525.000 – budżet miasta 2.975.000 - środki unijne	
Modernizacja budynków mieszkalnych	Zadanie polegać będzie na przywróceniu estetyki terenu zdegradowanego poprzez	Gmina Miejska Starogard	Poprawa warunków życia mieszkańców	01.2018-12.2020	4.300.000	– wspólnoty mieszkaniowe,

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości	zagospodarowanie podwórek i poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych w częściach wspólnych. W ramach zagospodarowania przestrzeni wokół budynków planuje się wykonanie nasadzenia zieleni, małej architektury, ciągów pieszych, nawierzchni. Planuje się utworzenie przyjaznych dla mieszkańców podwórek, z ławeczkami, piaskownicami, mini placami zabaw. Wprowadzenie zieleni w przestrzeń publiczną wpłynie również na ochronę przed czynnikami szkodliwymi (np. hałas, zanieczyszczenia). W ramach modernizacji budynków planuje się budowę łazienek w mieszkaniach komunalnych, remonty instalacji sanitarnych, elektrycznych i kanalizacyjnych w częściach wspólnych budynków, izolację fundamentów, docieplenie ich, remonty dachów, stropodachów, pokrycia dachów, remonty kominów, blacharki, remonty elewacji, docieplenia ścian zewnętrznych, lukarn, cokołów, malowanie, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, naprawy/uzupełnianie tynków w częściach wspólnych, wzmocnienie podłóg w na klatkach schodowych, remonty stropów piwnic, remonty stopni schodowych, malowanie części wspólnych, typu brama, piwnice, klatki schodowe, remonty strychów, wymianę elementów okładzin na niepalne, docieplanie stropodachów, czyszczenie elewacji, uzupełnianie braku-	Gdański	Podniesienie standardu technicznego budynków i infrastruktury Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców		W tym: 900.000 – budżet miasta 3.400.000 - środki unijne	– spółdzielnia mieszkaniowa, – organizacje pozarządowe

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jake problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
	jących elementów betonowych elewacji, remonty schodów zewnętrznych, elementów betonowych, wymianę więźb dachowych, pokrycia, wymianę podłóg strychów, przełożenie dachówki ceram., uzupełn. zaprawy pom. ceglami elewacji (lokalizacja patrz ryc. 7)					
Modernizacja ulic Śródmieścia	Wyremontowane i odrestaurowane ulice staną się centrum spotkań dla mieszkańców, miejscem wystaw plenerowych i pracy streetworkerów, kształtowania postaw społecznych. Dzięki jakościowej zmianie warunków miejscowych i radykalnej poprawy wizerunku obszaru, zwiększy się szansa na indywidualny rozwój poszczególnych mieszkańców. Przekształcenie ulic uruchomi proces przyciągania i skupiania w ścisłym centrum miasta młodych ludzi, od których zależy przyszłość miasta. W ramach zadania odnowione zostaną następujące ulice: Chojnicka, Kellera, Kozia, Paderewskiego, Plac 16 Dywizji, Rycerska, Sambora, Spichrzowa, Szewska, (lokalizacja patrz. ryc. 8)	Gmina Miejska Starogard Gdański	- wyeksponowanie i ochronę istotnych elementów, układów przestrzennych przypominających o tożsamości i historii miasta (ochrona i renowacja zabytków), - podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie ład przestrzennego i architektonicznego (położenie nowej nawierzchni nawiązującej do dawnych, brukowanych, kamiennych przestrzeni, wprowadzenie małej architektury nawiązującej do historycznej funkcji miejsca oraz elementów współczesnych podnoszących jakość przestrzeni publicznej),	01.2018-12.2020	4.000.000 W tym: 600.000 – budżet miasta 3.400.000 - środki unijne	

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jaki problem zidentyfikowany na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
			- poprawa stanu technicznego dróg i chodników w rejonie Śródmieścia, - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, - poprawa bezpieczeństwa poprzez montaż nowego, wydajnego i energooszczędnego oświetlenia, - tworzenie warunków do turystyki i rekreacji rowerowej, - poprawa estetyki Śródmieścia,			
Budowa deptaka rekreacyjnego	Budowa deptaka łączącego ulicę Kościuszki z ulicą Owidzką wraz z ścieżką rowerową, jako uzupełnienie zaplanowanej ścieżki przy ulicy Kościuszki. W ramach zadania planuje się montaż kilku urządzeń siłowni zewnętrznej, linarium, ławek, oświetlenia nawiązującego stylem do historii Śródmieścia, monitoringu, oraz nasadzenie niskiej zieleni. Przewiduje się zorganizowane konkursu z nagrodami na nazwę deptaka. (lokalizacja patrz. ryc. 9)	Gmina Miejska Starogard Gdański	- zagospodarowanie terenów w celu wykorzystania ich potencjału w zakresie turystyki, - stworzenie miejsca odpoczynku i rekreacji, - stworzenie miejskiej strefy reprezentatywnej, przestrzeni wspólnej,	01.2018-12.2018	800.000 W tym: 120.000 – budżet miasta 680.000 - środki unijne	

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE						
Starogardzki Rynek od nowa	Prace budowlane w ramach Rynku w Starogardzie Gdańskim oraz jego bezpośrednim otoczeniu na pow. 1,1 ha: 1. MURY OBRONNE - wymiana galerii wraz ze schodami na Baszcie Gdańskiej oraz wykonanie galerii – tarasu wzdłuż muru pomiędzy Basztą Gdańską i Basztą Narożną, - konserwacja i restauracja murów obronnych, - świetlenie i iluminacja murów obronnych, - montaż tabliczek informacyjnych, 2. RATUSZ MIEJSKI - przebudowa i dostosowanie budynku Ratusza Miejskiego dla potrzeb osób niepełnosprawnych pod potrzeby Muzeum Kocińskiego, - renowacja elewacji budynku Ratusza Miejskiego, - oświetlenie i iluminacja elewacji budynku Ratusza Miejskiego, 3. RYNEK MIEJSKI - przebudowa płyty Rynku i układu drogowego (nowa organizacja ruchu, ograniczenie ruchu w obrębie Rynku), - przebudowa infrastruktury technicznej z pracami archeologicznymi, - rozbudowa oświetlenia, - uporządkowanie zieleni, montaż małej architektury, - budowa monitoringu,	Gmina Miejska Starogard Gdański	- przeobrażenie Rynku w centrum historii, miejsce spotkań mieszkańców, miejsce wypoczynku mieszkańców i turystów, - wyeksponowanie i ochronę istotnych elementów, układów przestrzennych przypominających o tożsamości i historii miasta (ochrona i renowacja zabytków), - podniesienie atrakcyjności przestrzeni publicznej poprzez przywrócenie ład przestrzennego i architektonicznego (położenie nowej nawierzchni nawiązującej do dawnych, brukowanych, kamiennych przestrzeni, wprowadzenie małej architektury nawiązującej do historycznej funkcji miejsca oraz elementów współczesnych podnoszących jakość przestrzeni publicznej), - zwiększenie atrakcyj-	2017 – 2018	17 537 526 W tym: 2.495.629 budżet miasta 14 906 897 środki unijne 135.000 środki prywatne	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza – remont murów obronnych. Wydatki ogółem: 900 000,00 zł Wkład parafii: 135 000,00 zł Projekt znajduje się na liście rezerwowej – jeśli u beneficjentów będą oszczędności poprzetargowe, Gmina otrzyma dofinansowanie.

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jake problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
	4. ULICA PODGÓRNA I ULICA HALLERA (CZEŚĆ) - przebudowa nawierzchni ulic Podgórnej i Hallera, - przebudowa infrastruktury technicznej, - rozbudowa oświetlenia ulicznego.		ności miasta jako ośrodka turystycznego poprzez utworzenie dostępnych i bezpiecznych dla mieszkańców i turystów przestrzeni publicznych, - nadanie Rynkowi nowej funkcji społecznej i kulturalnej (stworzenie w Ratuszu Miejskim nowoczesnego, multimedialnego muzeum), - wzrost do 8 000 osób oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne, - poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę monitoringu, rozbudowę oświetlenia			
Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności	Utworzenie 7 – kilometrowego szlaku turystycznego - rekreacyjnego połączonego z edukacją ekologiczną, objęcie 350 ha siedlisk zwiększoną ochroną i zabezpieczenie ich kontrolowanym ruchem turystycznym, budowa infrastruktury ukierun-	Gmina Miejska Starogard Gdański	- zagospodarowanie cennych przyrodniczo terenów w celu wykorzystania ich potencjału w zakresie turystyki, w tym Parku Miejskiego i	2016 – 2017 2015-05-04 - 2017-12-29	12.893.568,13 W tym: 1.934.035,22 – budżet miasta	Gmina Starogard Gdański – realizacja zadań projektowych na terenie gminy wiejskiej Nadleśnictwo Starogard

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru	kowującej ruch turystyczny, w tym w obszarze rewitalizacji: rewaloryzacja Parku Miejskiego wraz z budową znaków informacyjnych, edukacyjnego placu zabaw, montażem fontanny i małej architektury, budowę parkingu, ciągów pieszych, monitoringu i oświetlenia.		korytarza ekologicznego doliny Wierzyca, - stworzenie miejsca odpoczynku i rekreacji, - stworzenie miejskiej strefy reprezentatywnej, przestrzeni wspólnej, - budowa parkingów, - harmonijne uporządkowanie przestrzeni i miejscowej infrastruktury, - zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej, - poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę monitoringu i oświetlenia, - zwiększenie liczby utwardzonych parkingów.		10.959.532,91 – środki unijne	Gdański – działania w zakresie edukacji ekologicznej
Przebudowa ul. Kościuszki etap II	Przebudowa 674 mb odcinka ulicy Kościuszki wraz z budową chodników o długości 1342 m, ścieżki rowerowej o długości 656 m i szerokości 2 m.	Gmina Miejska Starogard Gdański	- poprawa stanu technicznego dróg i chodników w rejonie Śródmieścia, - poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, - poprawa bezpieczeństwa poprzez montaż nowego, wydajnego i energooszczędnego oświetlenia,	04.2017 – 11.2017	6.000. 000,00 Wnioskowane dofinansowanie z Programu rozwoju dróg gminnych i powiatowych: 3 000 000,00	Powiat Starogardzki – współpraca w zakresie współfinansowania zadania (1 500 000,00 zł)

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jaki problem zidentyfikowany na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
			- ochrona stanu zabytkowych budynków poprzez likwidację ubytków w jezdni i niwelowanie drgań, - tworzenie warunków do turystyki i rekreacji rowerowej, - poprawa estetyki Śródmieścia, - pobudzenie aktywności gospodarczej wzdłuż ulicy Kościuszki.		Wkład własny: 1 5000 00,00	
Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim	Ukształtowanie sieci szkół zawodowych z powiatu starogardzkiego poprzez przebudowę, modernizację centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego oraz ich wyposażenia w pomoce dydaktyczne do praktycznej nauki zawodu (ul. Kościuszki 15),	Powiat Starogardzki	- podniesienie jakości szkolnictwa zawodowego, - wzrost poziomu kwalifikacji zawodowych uczniów ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, - dostosowanie wyposażenia i infrastruktury szkół zawodowych oraz dostosowanie ich do poszerzania oferty kształcenia ustawicznego, - utworzenie profesjonalnego, wyposażonego w sprzęty spełniające oczekiwania pracodawców centrów nauki	2017 - 2018	17.457.463,75 W tym: 3.069.765 – budżet powiatu 14.387.698,42 środki unijne	

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
			zawodu w branżach kluczowych, - poprawa estetyki Śródmieścia, - pobudzenie aktywności gospodarczej wzdłuż ulicy Kościuszki.			
Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców	Stworzone zostaną warunki do reaktywowania ginących zawodów, stworzona przestrzeń do pracy twórczej artystów, rzemieślników i rękodzielników, a efekty ich pracy udostępnione mieszkańcom miasta. Zatrudnienie w projekcie lub możliwość założenia przedsiębiorstwa społecznego znajdą osoby twórcze, pragnące kontynuować ginące zawody związane z tradycją regionu kocińskiego. Projekt związany będzie z aktywizacją zawodową osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przywróceniem ich na rynek pracy. Będzie to jednocześnie odpowiedź na zapotrzebowanie środowiska lokalnego na stworzenie marki turystycznej i handlowej związanej z regionem.	Cech Rzemiosł Różnych	Rozwój bazy rzemieślniczej i szkolnictwa	2019-2020	200.000 50.000 budżet miasta 150.000 środki unijne	Gmina Miejska, NGO
Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębior-	Projekt przewiduje wdrożenie systemu zwolnień od podatku od nieruchomości budynków lub ich części oraz budowli lub ich części, będące własnością przedsiębiorców, którzy oddali do użytku nową inwestycję na terenie Gminy, w terminie do 30 miesięcy od dnia jej rozpoczęcia. Zwolnienia będą przyznawane na podstawie	Gmina Miejska Starogard Gdański	- wzrost przedsiębiorczości, -wzrost zainteresowania inwestorów zewnętrznymi inwestowaniem w działalność na terenie miasta, -zmniejszenie odpływu	VIII.2014 – XII.2025	<i>W Uchwale nie określono budżetu, natomiast kwota zwolnienia nie może przekroczyć kwot określonych w</i>	---

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jaki problem zidentyfikowany na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
czości	Uchwały Nr LV/513/2014 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 25 czerwca 2014r. dzielenie pomocy odbywa się w ramach pomocy de mini mis. Zwolnienie przysługuje od 1 stycznia roku następującego po roku, w którym nowa inwestycja została oddana do użytkowania, pod warunkiem złożenia przez przedsiębiorcę stosownych dokumentów, w terminie do 31 stycznia w roku objętym zwolnieniem. Uchwała zawiera katalog wyłączeń, między innymi dla budynków przeznaczonych na działalność handlową, o łącznej powierzchni użytkowej powyżej 400 m².		wykształconej i przedsiębiorczej młodzieży z miasta		art. 3. rozporządzenia Komisji (WE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis (Dz. Urz. UE L Nr 352 z dnia 24.12.2013 r.).	
Poprawa estetyki i rewitalizacja części wspólnych i otoczenia budynków	Projekt przewiduje stworzenie systemu zwolnień od podatku od nieruchomości budynków mieszkalnych lub ich części oraz budynków mieszkalno-użytkowych lub ich części, w których zostaną wykonane remonty elewacji frontowych. Zwolnieniem objęte zostaną budynki położone w obszarze rewitalizacji oraz objęte gminną ewidencją zabytków. Zwolnienie dotyczy będzie wszystkich budynków bez względu na ich stan własnościowy i ich wielkość. Podatnicy spełniający kryteria wymienione w uchwale skorzystają ze zwolnienia od podatku przez pięć lat pod warunkiem, że	Gmina Miejska Starogard Gdański	Poprawa warunków życia mieszkańców Podniesienie standardu technicznego budynków i infrastruktury Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców	Od 2017 r.	Zwolnienie przysługuje do wysokości 50 % poniesionych kosztów kwalifikujących się do objęcia zwolnieniem, na okres nie dłuższy niż 5 lat budżet przeznaczony na	---

Nazwa przedsięwzięcia	Opis przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Oczekiwane rezultaty (jakie problemy zidentyfikowane na etapie diagnozy rozwiązuje planowane przedsięwzięcie?)	Zakres czasowy realizacji	Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania	Potencjalne partnerstwa
	kwota zwolnienia nie przekroczy wysokości 50% wydatków poniesionych na remont. Dla podatników będących przedsiębiorcami zwolnienie od podatku wymienione w projekcie uchwały będzie stanowić pomoc publiczną w ramach pomocy de minimis, gdzie jej udzielenie nastąpi zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie zastosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis. Celem niniejszej uchwały jest wsparcie za pomocą przedmiotowego zwolnienia podatników, których zamiarem będzie przeprowadzenie remontów elewacji frontowych budynków, zmierzające do poprawy ich wyglądu, co w konsekwencji przyczyni się do estetyzacji miasta.				realizację zadania zostanie każdego roku ustalony w uchwale budżetowej.	

MBP - Miejska Biblioteka Publiczna

OSIR - Ośrodek Sportu i Rekreacji

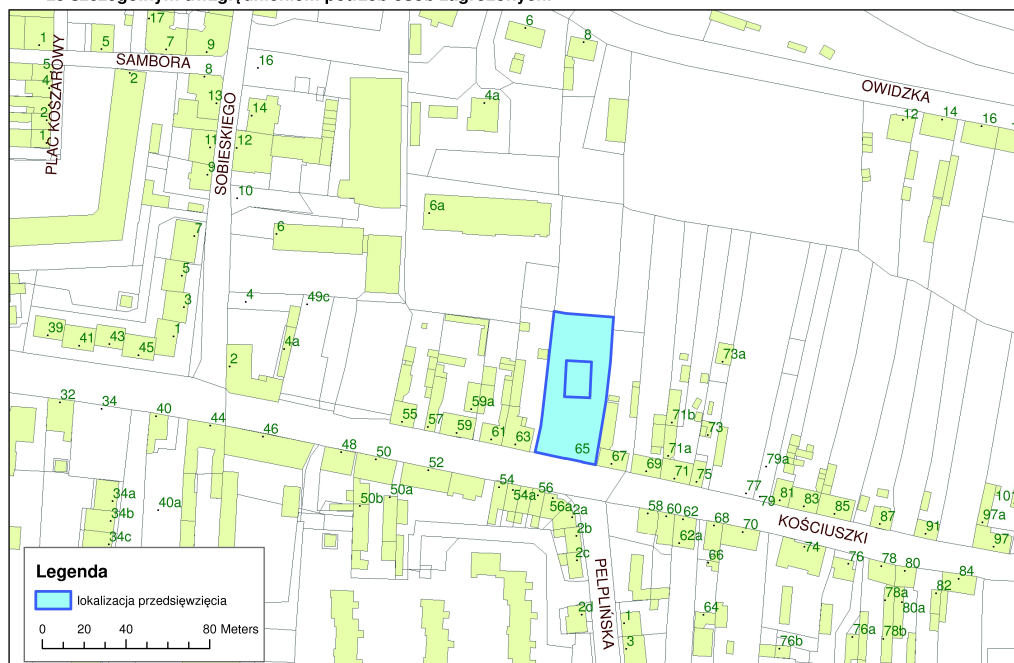
SCK - Starogardzkie Centrum Kultury

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Tab. 14. Uproszczony plan rzeczowo – finansowy realizacji działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji.

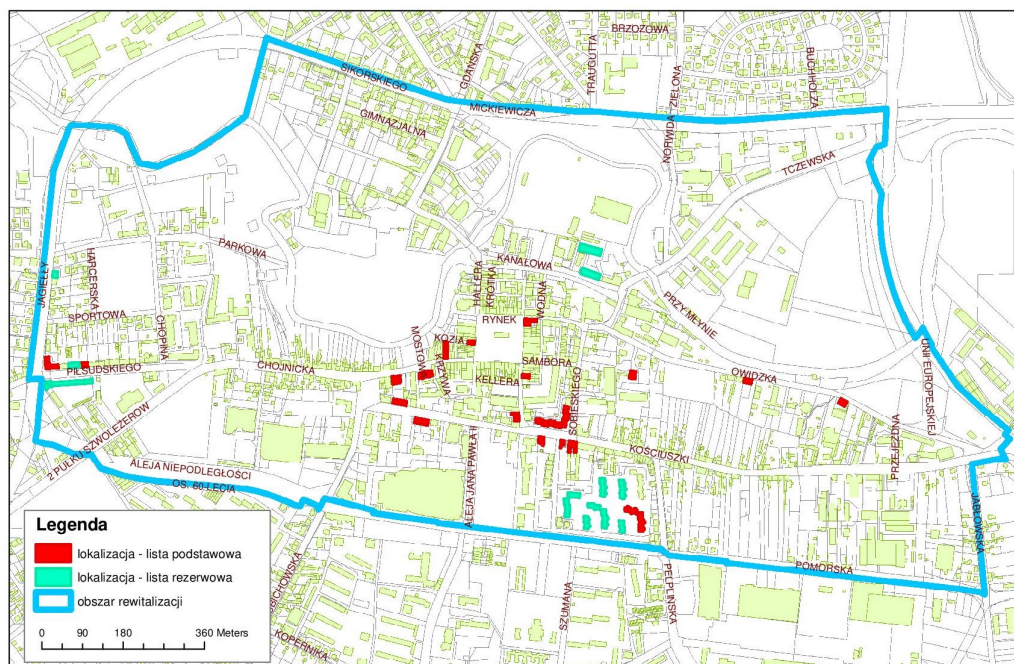
Na poniższych rycinach przedstawiono **lokalizację projektów i przedsięwzięć** o charakterze przestrzenno-funkcjonalnym, środowiskowym i technicznym – zakres podstawowy (jak wskazano w pkt. 13.4), składających się na projekt zintegrowany.

Przedsięwzięcie: Społeczne Centrum Wsparcia Rodziny,
Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wspierania Rodziny,
ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych.

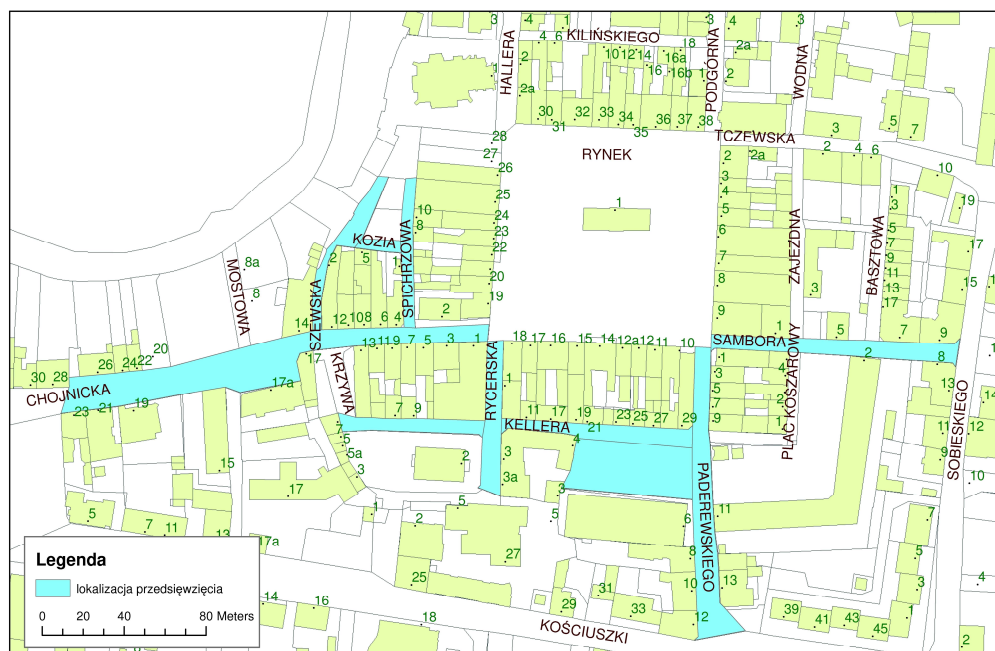
Ryc. 6. Lokalizacja przedsięwzięcia: Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Przedsięwzięcie: Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości.

Ryc. 7. Lokalizacja przedsięwzięcia: Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości

Przedsięwzięcie: Modernizacja ulic Śródmieścia.

Ryc. 8. Lokalizacja przedsięwzięcia: Modernizacja ulic Śródmieścia

Przedsięwzięcie: Budowa deptaka rekreacyjnego.

Ryc. 9. Lokalizacja przedsięwzięcia: Budowa deptaka rekreacyjnego

15. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych

Szczegółowe opisanie projektów i przedsięwzięć do realizacji pozwoliło na określenie szacunkowych ram finansowych realizacji programu, a w szczególności – projektu zintegrowanego. Dokonano tego w odniesieniu do każdego z projektów i przedsięwzięć osobno, wskazując jednocześnie zakładane źródła finansowania. W tabeli poniżej ujęto projekty i przedsięwzięcia zarówno o znaczeniu podstawowym jak i uzupełniającym.

Cel szczegółowy	Nazwa projektu lub przedsięwzięcia	Szacowany koszt realizacji	Wskazane źródła finansowania		
			Budżet miasta	Środki poza-budżetowe (nazwa funduszu)	Środki prywatne
ZAKRES PODSTAWOWY					
S1. Ograniczenie poziomu wykluczenia społecznego, poprawa bezpieczeństwa. P4. Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych.	Społeczne Centrum Wsparcia Rodziny	3.000.000	150.000	2.850.000 (EFS)	0
S3. Aktywizacja społeczności lokalnej.	Zaczynam się interesować- włączenie społeczne	240.000	36.000	204.000 (EFS)	0
P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania.	Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	3.500.000	525.000	2.975.000 (EFRR)	0
S2. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej. P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania.	Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości	4.300.000	900.000	3.400.000 (EFRR)	0
P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego oraz kompleksowa moderni-	Modernizacja ulic Śródmieścia	4.000.000	600.000	3.400.000 (EFRR)	0

Cel szczegółowy	Nazwa projektu lub przedsięwzięcia	Szacowany koszt realizacji	Wskazane źródła finansowania		
			Budżet miasta	Środki poza-budżetowe (nazwa funduszu)	Środki prywatne
zacja układów infrastruktury technicznej. P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów.					
P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów.	Budowa deptaka rekreacyjnego	800.000	120.000	680.000 (EFRR)	0
Łącznie koszty realizacji – zakres podstawowy		15.840.000	2.331.000	13.509.000	0
PRZEDSIĘWZIĘCIA UZUPEŁNIAJĄCE					
P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania. P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego oraz kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej. P4. Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych. P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów.	Starogardzki Rynek od nowa	17.537.526	2.495.629	14.906.897 (EFRR)	135.000
P3. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych.	Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru	12.893.568	1.934.035	10.959.533 (EFRR)	0
P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego oraz kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej. P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów.	Przebudowa ul. Kościuszki etap II	6.000.000	1.500.000	4.500.000 (PR-GiPID)	0
E2. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy i podtrzymanie ginących zawodów.	Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych	17.457.463,75	0	14.387.698,42 (EFS) 3.069. 765,33	0

Cel szczegółowy	Nazwa projektu lub przedsięwzięcia	Szacowany koszt realizacji	Wskazane źródła finansowania		
			Budżet miasta	Środki poza-budżetowe (nazwa funduszu)	Środki prywatne
	szkół zawodowych w województwie pomorskim			(budżet powiatu)	
E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta. E2. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy i podtrzymanie ginących zawodów.	Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców	200.000	50.000	150.000 (EFS)	0
E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizacji, z uwzględnieniem Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta. E2. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy i podtrzymanie ginących zawodów.	Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości	<i>System nie obejmuje kosztów bezpośrednich dla budżetu miasta</i>	0	0	0
S2. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej. P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich, poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania.	Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków	<i>System nie obejmuje kosztów bezpośrednich dla budżetu miasta</i>	0	0	0
Łącznie koszty realizacji – przedsięwzięcia uzupełniające		54.088.557,75	5.979.664	47.973.893,75	135.000
Łącznie koszty realizacji:		69.928.557,75	8.310.664	61.482.893,75	135.000

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

PRGiPID - PROGRAM ROZWOJU GMINNEJ I POWIATOWEJ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ NA LATA 2016-2019

SENIOR+ - Rządowy Program SENIOR+

Tab. 15. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

16. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji wraz z określeniem kosztów oraz harmonogramem realizacji programu

Na realizację przedstawionych w poprzednich rozdziałach dokumentu zapisów Programu wpływ może mieć szereg czynników, w tym zidentyfikowanych na etapie diagnozy stanu obszaru problemów jak i potencjałów.

16.1. Analiza mogących wpływać na realizację Programu zidentyfikowanych problemów obszaru rewitalizacji

W ramach diagnozy stanu obszaru rewitalizacji zidentyfikowano szereg jego problemów, podzielonych na zapisy odnoszące się odpowiednio do sfer: społecznej, gospodarczej oraz przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej. Z przedstawionej we wcześniejszych partiach Programu listy problemów niektóre mogą mieć znaczący wpływ na proces wdrażania Programu. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy:

A. W grupie problemów społecznych:

- Brak miejsca integrującego i kształtującego pozytywne postawy społeczne
- Dezorganizacja społeczności lokalnej
- Niska aktywność mieszkańców, niechęć do włączania się do różnego rodzaju działań, przedsięwzięć
- Izolacja i alienacja poszczególnych grup społecznych
- Mała aktywność organizacji pozarządowych w pozyskiwaniu funduszy na dofinansowanie realizowanych zadań

B. W grupie problemów gospodarczych:

- Niekompletny system obsługi inwestorów
- Niewystarczająco przygotowana infrastruktura inwestycyjna
- Rosnące koszty utrzymania miasta
- Brak polityki marketingowej mającej na celu ściąganie inwestorów
- Brak planu rozwoju i niewystarczające ułatwienia dla przedsiębiorców i inwestorów
- Niewielka widoczność wykorzystania funduszy zewnętrznych w przestrzeni miasta

C. W grupie problemów przestrzennych:

- Brak polityki parkingowej
- Brak kompleksowego pomysłu na zagospodarowanie centrum
- Niewystarczająca dbałość o istniejące zabytki
- Niedostateczny poziom współpracy urzędów samorządowych
- Zły stan techniczny zabytkowych budynków

16.2. Analiza mogących wpływać na realizację Programu zidentyfikowanych lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji

Równolegle do problemów rewitalizacji przedmiotowego obszaru określono także jego potencjały, które mogą być wykorzystywane w procesie wyprowadzania go ze stanu kryzysowego. Także i w tym wypadku z przedstawionej we wcześniejszej partii Programu listy potencjałów niektóre mogą mieć znaczący wpływ na proces wdrażania Programu. Do najważniejszych z nich zaliczyć należy:

A. W grupie potencjałów społecznych:

- Rada organizacji pozarządowych
- Duże zaangażowanie w podejmowanie inicjatyw gospodarczych
- Istnienie różnych aktywnych stowarzyszeń

B. W grupie potencjałów gospodarczych:

- Kontakt z inwestorami krajowymi
- Inwencja mieszkańców – rozwój małych przedsiębiorstw
- Inwencja stowarzyszeń gospodarczych

C. W grupie potencjałów przestrzennych:

- Tradycje turystyczne miasta
- Centrum historyczne, zabudowa historyczna (mury, budynki)
- Piękny Rynek i Starówka

16.3. Struktura zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji

Niezależnie od zdefiniowanych elementów Programu, w tym przyjętych celów rewitalizacji, wdrożenie przewidzianych w nim działań wiąże się z koniecznością podjęcia szeregu inicjatyw na wielu różnych polach. Inicjatywy te możemy sklasyfikować w obrębie trzech podstawowych grup:

- **planistyczno – projektowych** – związanych z opracowaniem stosownych szczegółowych planów i strategii postępowania;
- **organizacyjno – finansowych** – związanych z ukształtowaniem struktur organizacyjnych prowadzących proces rewitalizacji oraz z zapewnieniem niezbędnych funduszy;

- **promocyjno – informacyjnych** – związanych z bieżącą współpracą ze społecznością lokalną przy monitorowaniu postępów procesu rewitalizacji oraz programowania niezbędnych zmian.

Co istotne, niezbędna jest integracja wszystkich wyżej wymienionych wymiarów podejmowanych działań. Zaniechanie podjęcia działań w którymkolwiek z nich może zagrozić powodzeniu całego projektu. Przykładowo – nie podejmowanie na czas konsultacji społecznych i zaniechanie autentycznej partycypacji społeczności lokalnej (w szczególności w przypadku rewitalizacji struktur mieszkaniowych) może prowadzić do napięć i konfliktów, szybko przenoszonych na grunt lokalnej polityki, a efektem stać się może paraliż całego procesu. Podobnie z działaniami organizacyjno – finansowymi – bardzo często istniejące struktury nie są w stanie zarządzać skomplikowanymi, złożonymi przedsięwzięciami i programami. Powierzenie im zadań w tym zakresie może doprowadzić do opóźnień we wdrażaniu programu, a nawet jego zaniechania lub jedynie wyrywkowej realizacji. To samo odnosi się do kwestii finansowych – operator procesu rewitalizacji musi posiadać umiejętność łączenia różnych środków budżetowych, pomocowych, prywatnych w celu zapewnienia właściwego poziomu finansowania poszczególnych przedsięwzięć. Także wymiar planistyczny – projektowy nie jest tu bez znaczenia – jedynie określenie właściwej strategii postępowania, a następnie umiejętne przełożenie jej na programy i projekty operacyjne, doprowadzić może do ostatecznego sukcesu podejmowanego procesu.

W tym kontekście istotnym jest określenie następujących elementów:

- wskazanie wariantowych rozwiązań w zakresie zarządzania procesem rewitalizacji Starogardu Gdańskiego;
- wskazanie kosztów zarządzania w zależności od wybranego wariantu;
- ramowy harmonogram realizacji;
- określenie problemów i możliwości ich rozwiązania;
- podział odpowiedzialności
- wyznaczenie kryteriów sukcesu i narzędzi pomiaru efektywności, ścieżek krytycznych i kamieni milowych

Zagadnienia te przedstawiono w kolejnych częściach niniejszego rozdziału.

16.4. Wskazanie wariantowych rozwiązań w zakresie zarządzania

W odniesieniu procesu zarządzania procesami rewitalizacji obszarów zdegradowanych możliwymi do wykorzystania jest szereg rozwiązań, w tym – odnoszących się do poszczególnych wymiarów tego zagadnienia. Poniżej zaprezentowano podstawowe grupy strategii, możliwych do wykorzystania przy podejmowaniu procesu planowania.

I tak, w odniesieniu do zagadnień planistyczno – projektowych możliwymi do zastosowania są następujące sposoby planowania:

- planowanie eksperckie – czyli powierzenie całości procesu wynajętym ekspertom;
- planowanie ekspercko – uspołecznione – czyli podjęcie współpracy pomiędzy reprezentantami społeczności lokalnej i/lub interesariuszy programu oraz zespołami eksperckimi;
- planowanie uspołecznione – czyli powierzenie przygotowania całości dokumentu zespołowi społecznemu.

W przypadku Starogardu Gdańskiego wybiera się model ekspercko – uspołeczniony, co stanowić będzie „dobrą kontynuację” dotychczas wykorzystywanego sposobu pracy.

Natomiast w odniesieniu do zagadnień organizacyjno – finansowych możliwe jest wykorzystanie w procesie planistycznym następujących modeli finansowych:

- „komercyjnego” – czyli oparcia procesu realizacji poszczególnych zadań na wykorzystaniu funduszy prywatnych;
- „partnerstwa publiczno – prywatnego” – czyli współpracy sektora publicznego i prywatnego;
- „budżetowego” – czyli oparcia procesu realizacji projektów na finansowaniu ze źródeł gminnych i ew. funduszy pomocowych.

W przypadku Starogardu Gdańskiego wybiera się model „budżetowy”, co wynika z uwarunkowań lokalnych – w tym braku silnych partnerów reprezentujących sektor prywatny w obszarze rewitalizacji.

Z kolei w odniesieniu do zagadnień promocyjno – informacyjnych możliwe jest wykorzystanie następujących strategii:

- opartej na zaangażowaniu poszczególnych wydziałów urzędu miasta lub gminy;
- związanej z zaangażowaniem operatora rewitalizacji, prowadzącego specjalne biuro zajmujące się koordynacją działań i promocją, w tym – poszukiwaniem inwestorów;
- opartej na powołaniu specjalnej firmy deweloperskiej, prowadzącej proces rewitalizacji.

W przypadku Starogardu Gdańskiego wybiera się strategię opartą na zaangażowaniu poszczególnych wydziałów Urzędu Miasta, co uzasadnione jest oparciem realizacji Programu na wykorzystaniu środków budżetowych, w tym - pomocowych.

Przedstawione powyżej rozwiązania mogą być modyfikowane w zależności od warunków realizacji poszczególnych zadań. Jednocześnie należy pamiętać iż odmienne strategie i modele można stosować przy przygotowaniu i realizacji różnych projektów i przedsięwzięć.

16.5. Określenie modelu zarządzania

Ostatecznie przyjęto iż wdrażanie programu powierzono władzom miejskim jako gospodarzowi terenu i istotnemu partnerowi w większości planowanych projektów i przedsięwzięć o charakterze szczegółowym. W celu prawidłowej organizacji tego procesu powołano zarządzeniem Prezydenta Miasta Starogard Gdański międzywydziałowy **zespół do spraw rewitalizacji miasta**, kierowany przez jednego z wiceprezydentów miasta. Do zadań zespołu należy w szczególności:

- 1) nadzór nad przygotowaniem Programu Rewitalizacji obszarów zdegradowanych miasta i związanej z nim dokumentacji (analiza wskaźnikowa obszaru miasta z delimitacją obszaru zdegradowanego, ocena oddziaływania na środowisko),
- 2) nadzór nad przygotowaniem i przeprowadzeniem konsultacji społecznych dotyczących zarówno Programu Rewitalizacji jak i zawartych w Programie projektów rewitalizacyjnych,
- 3) nadzór nad przygotowaniem niezbędnej dokumentacji (program funkcjonalno-użytkowy, dokumentacja techniczna, studium wykonalności itp.) wybranych projektów rewitalizacyjnych,

- 4) współpraca z partnerami projektów,
- 5) nadzór nad przygotowaniem specyfikacji istotnych warunków zamówienia i innych dokumentów przetargowych na wykonanie opracowań w ramach poszczególnych projektów,
- 6) nadzór nad opracowaniem planu promocji działań rewitalizacyjnych,
- 7) nadzór nad opracowaniem preliminarza finansowego projektów w korelacji z budżetem gminy,
- 8) nadzór nad przygotowaniem niezbędnych dokumentów aplikacyjnych o środki zewnętrzne dla wybranych projektów,
- 9) bieżąca współpraca wszystkich członków zespołu zadaniowego,
- 10) bieżący monitoring nad realizacją projektów rewitalizacyjnych.

W skład zespołu wchodzi: z-ca prezydenta ds. technicznych (przewodniczący zespołu), specjaliści ds. projektów (2 os.), specjaliści ds. gospodarki przestrzennej (2 os.), specjaliści ds. infrastruktury (2 os.), specjalista ds. finansowych, specjaliści ds. społecznych (2 os.), specjalista ds. informacji społecznej, Pełnomocnik Prezydenta ds. Organizacji Pozarządowych, Dzieci i Młodzieży, przedstawiciel MOPS.

Funkcjonowanie zespołu – zgodnie z zapisami Ustawy o Rewitalizacji – będzie wspomagane przez aktywność **Komitetu Rewitalizacji**, powołanego w trybie przewidzianym Ustawą. Będzie się on spotykać nie rzadziej niż raz na pół roku, a jego rolą jest monitorowanie postępu prac rewitalizacyjnych oraz wyznaczanie kierunków zmian w Programie.

W tym kontekście rola zarówno **Rady Miasta** jak i **Prezydenta Miasta** jest nieco mniejsza i – jak wynika z proponowanej organizacji całości procesu wdrażania Programu – sprowadzi się do spełniania nadzoru nad realizacją całości prac i wprowadzanie – w trybie przewidzianym ustawami – zmian w jego treści.

16.6. Wskazanie kosztów zarządzania w zależności od wybranego wariantu

W kontekście wybranego wariantu dotyczącego sposobu zarządzania realizacją Programu nie przewiduje się powstania dodatkowych kosztów zarządzania programem.

16.7. Ramowy harmonogram realizacji

Harmonogram realizacji Programu wiąże się z dwoma elementami:

- przygotowaniem realizacji;
- realizacją kluczowych zadań;
- podsumowaniem osiągniętych wyników i wyznaczeniem kierunków dalszych działań.

W kontekście **przygotowania realizacji Programu** większość działań powinno się skoncentrować w pierwszej połowie 2017r. Oznacza to iż do końca września 2017r. powinny mieć miejsce następujące działania:

- przygotowanie finalnej wersji Programu i jego przyjęcie przez Radę Miasta;
- powołanie osób i zespołów (w tym Komitetu Rewitalizacji) niezbędnych dla prowadzenia i nadzoru nad realizacją Programu;
- przygotowanie stosownych wniosków o dofinansowanie – w tym z funduszy zarezerwowanych na cele rewitalizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Pomorskiego.

Natomiast w odniesieniu do **realizacji przewidzianych w Programie działań** zaplanować je należy na cały okres obowiązywania Programu. Szczegółowy harmonogram ich wdrażania zaproponowano w tabeli poniżej. Wynika on m.in. z obecnego stanu przygotowywania wniosków o dofinansowanie poszczególnych elementów przewidzianych zapisami Programu.

Harmonogram ten zaprezentowano tabeli poniżej. Równocześnie odmiennymi kolorami zaznaczono terminy realizacji poszczególnych zadań (zgodnie z uzgodnionym w ramach zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego terminarzem) oraz działań związanych z zapewnieniem ich trwałości (co zostało także wskazane w w/w dokumencie).

Nazwa przedsięwzięcia	Zakres czasowy realizacji									Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Społeczne Centrum Wsparcia Rodziny (realizacja projektu – do 2021r. W późniejszym okresie – utrzymanie celów zgodnych z projektem ze środków publicznych)										3.000.000 W tym: 150.000 – budżet miasta 2.850.000 – środki unijne
Zaczynam się interesować- włączenie społeczne										240.000 W tym: 36.000 budżet miasta 204.000 środki unijne
Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (realizacja projektu – do 2018r. W późniejszym okresie – utrzymanie celów zgodnych z projektem ze środków publicznych)										3.500.000 W tym: 525.000 – budżet miasta 2.975.000 - środki unijne
Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości (realizacja projektu – do 2020r. W późniejszym okresie – utrzymanie celów zgodnych z projektem ze środków publicznych)										4.000.000 W tym: 600.000 – budżet miasta 3.400.000 - środki unijne

Nazwa przedsięwzięcia	Zakres czasowy realizacji									Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
nych)										
Modernizacja ulic Śródmieścia (realizacja projektu – do 2020r. W późniejszym okresie – utrzymanie celów zgodnych z projektem ze środków publicznych)										4.000.000 W tym: 600.000 – budżet miasta 3.400.000 - środki unijne
Budowa deptaka rekreacyjnego W późniejszym okresie – utrzymanie celów zgodnych z projektem ze środków publicznych)										800.000 W tym: 120.000 – budżet miasta 680.000 - środki unijne
Starogardzki Rynek od nowa										17 537 526,77 W tym: 2 630 629,02. – budżet miasta 14 906 897,75 - środki unijne
Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzy cy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru										12 893 568,13 W tym: 934. 035,22 – budżet miasta 10. 959. 532,91 – środki unijne
Przebudowa ul. Kościuszki etap II										6.000. 000,00 Wnioskowane dofinansowanie z Programu rozwoju dróg gminnych i powiatowych: 3 000 000,00 Wkład własny: 1 500 00,00
Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomor-										17.457.463,75 W tym: 3.069.765 – budżet powiatu 14.387.698,42 – środki unijne

Nazwa przedsięwzięcia	Zakres czasowy realizacji									Planowany koszt wraz z podziałem na źródła finansowania
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
skim										
Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców										200.000 50.000 budżet miasta 150.000 środki unijne
Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości										<i>System nie obejmuje kosztów bezpośrednich dla budżetu miasta</i>
Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków										<i>System nie obejmuje kosztów bezpośrednich dla budżetu miasta</i>

Tab. 16. Harmonogram realizacji działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji.

Mimo iż Program obejmuje działania planowane do realizacji do 2025r., ich zasadnicza część jest planowana do roku 2022. Data ta wyznacza także planowane zasadnicze **podsumowanie osiągniętych wyników i wyznaczenie kierunków dalszych działań**, które nastąpić powinno pod koniec realizacji Programu. Oznacza to konieczność koncentracji tych działań w latach 2021-2022. Pamiętać jednak należy iż monitorowanie realizacji programu jest procesem ciągłym, który skutkować może wcześniejszym niż w 2022r. postawieniem wniosku o dokonanie zmian w Programie. Natomiast podsumowanie wszystkich działań należy przewidzieć na lata 2025 i następne.

16.8. Określenie problemów i możliwości ich rozwiązania

W kontekście założonej skali działań oraz sposobu ich realizacji zidentyfikować można szereg problemów, mogących mieć wpływ na realizację Programu. W szczególności wymienić tu należy:

- dużą skalę oczekiwanych działań rewitalizacyjnych;
- dużą skalę niezbędnego dla przeprowadzenia działań pozyskania finansowania ze środków zewnętrznych;
- dużą kompleksowość zakładanych interwencji;
- konieczność podjęcia partnerskiej współpracy z szeregiem podmiotów na obszarze rewitalizacji.

Rozwiązanie tych problemów pozwoli na skuteczną realizację zaplanowanych działań, a tym samym – osiągnięcia zamierzonych celów rewitalizacji. W kontekście poszczególnych kwestii wymienić można następujące sposoby poradzenia sobie ze zdiagnozowanymi problemami:

Ad.1. Duża skala oczekiwanych działań rewitalizacyjnych;

Zagadnienie to wiąże się z dużą skalą oczekiwań społecznych, związanych z planowanymi od lat działaniami. Społeczność lokalna, wielokrotnie wypowiadając się na temat planowanych działań, sformułowała szereg daleko idących oczekiwań wobec władz miejskich oraz wobec skutków realizacji programu. W tym kontekście należy zasugerować aby szczególony zakres planowanych działań w jak największym stopniu uwzględniał sformułowane w trakcie partycypacji społecznej elementy wizji i koncepcji projektów, tak aby zabezpieczyć realizację jak najszerzego spektrum oczekiwań społecznych.

Ad.2. Duża skala niezbędnego dla przeprowadzenia działań finansowania ze środków zewnętrznych;

Planowane działania wymagają zabezpieczenia ok. 70 mln zł na ich realizację. Zakłada się przy tym iż prawie 60 mln zł zostanie pozyskanych ze środków pomocowych, a jedynie ok. 11 mln zł zostanie zabezpieczone w budżecie miasta. Oznacza to iż realizacja programu w dużej mierze zależy od sukcesu w pozyskiwaniu środków pomocowych. W tym kontekście należy podjąć szeroko zakrojone działania nad zabezpieczeniem w/w środków pomocowych, w tym – w ramach różnych źródeł. Oznacza to konieczność pilnego przygotowania stosownych wniosków o dofinansowanie poszczególnych działań, zakładając przy tym różne ich źródła dla poszczególnych działań.

Ad.3. Duża kompleksowość zakładanych interwencji;

Zakładane do podjęcia działania mają różnorodny charakter, obejmując projekty i przedsięwzięcia zarówno ze sfer przestrzennej, społecznej jak i gospodarczej. Równocześnie wiele z nich ma charakter łączący zakresy różnych sfer. W tym kontekście zaplanować należy realizację działań o charakterze komplementarnym, tak aby podjęcie nawet jedynie niektórych z nich zapewniło kompleksowość rewitalizacji.

Ad. 4. Konieczność podjęcia współpracy z szeregiem podmiotów na obszarze rewitalizacji.

Skala oraz rodzaj zaplanowanych działań wiąże się z koniecznością zawiązania szeregu partnerstw z różnymi podmiotami, w tym organizacjami społecznymi i podmiotami prywatnymi. Warunkować to będzie skuteczne podjęcie działań zidentyfikowanych w odniesieniu do poszczególnych problemów pozwoli na osiągnięcie pozytywnych efektów, zakładanych przy przystępowaniu do programu. Oznacza to konieczność – już na etapie planowania działań rewitalizacyjnych – zidentyfikowania potencjalnych partnerów w odniesieniu do poszczególnych działań oraz wypracowania sposobów skutecznego angażowania ich w realizację zaplanowanych inicjatyw.

16.9. Podział odpowiedzialności

Jak wspomniano w poprzednim rozdziale opracowania, skuteczna realizacja zapisów Programu wymaga zbudowania szeregu partnerstw z różnymi podmiotami – zarówno z sektora publicznego, sektora prywatnego jak i z grona organizacji pozarządowych. Oznaczać to także będzie zbudowanie systemu podziału odpowiedzialności za sukces realizacyjny

zarówno całości Programu jak i poszczególnych działań. Pamiętać jednak należy iż **wskazane jest dokonanie tego na poziomie poszczególnych działań**, jako że całość Programu jest na tyle złożona iż jedynie władze Miasta mogą być uznane za odpowiedzialne za jego wykonanie.

Sugestie dotyczące możliwych partnerstw w odniesieniu do poszczególnych działań zawarto w poniższej tabeli:

Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Potencjalne partnerstwa wraz z określeniem roli podmiotów
Spółeczne Centrum Wsparcia Rodziny	Gmina Miejska Starogard Gdański	Miejska Biblioteka Publiczna, SCK, MOPS, OSIR, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe
Zaczynam się interesować- włączenie społeczne	Gmina Miejska Starogard Gdański	Miejska Biblioteka Publiczna, SCK, MOPS, OSIR, organizacje pozarządowe, uczelnie wyższe
Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Gmina Miejska Starogard Gdański	---
Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości	Gmina Miejska Starogard Gdański	Wspólnoty mieszkaniowe, spółdzielnia mieszkaniowa, organizacje pozarządowe
Modernizacja ulic Śródmieścia	Gmina Miejska Starogard Gdański	---
Budowa deptaka rekreacyjnego	Gmina Miejska Starogard Gdański	---
Starogardzki Rynek od nowa	Gmina Miejska Starogard Gdański	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Mateusza – remont murów obronnych. Wydatki ogółem: 900 000,00 zł Wkład parafii: 135 000,00 zł Projekt znajduje się na liście rezerwowej – jeśli u beneficjentów będą oszczędności przetargowe, Gmina otrzyma dofinansowanie.
Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru	Gmina Miejska Starogard Gdański	Gmina Starogard Gdański – realizacja zadań projektowych na terenie gminy wiejskiej Nadleśnictwo Starogard Gdański – działania w zakresie edukacji ekologicznej
Przebudowa ul. Kościuszki etap II	Gmina Miejska Starogard Gdański	Powiat Starogardzki – współpraca w zakresie współfinansowania zadania (1 500 000,00 zł)
Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim	Powiat Starogardzki	---
Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców	Cech Rzemiosł Różnych	Gmina Miejska, NGO

Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Potencjalne partnerstwa wraz z określeniem roli podmiotów
Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości	Gmina Miejska Starogard Gdański	---
Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków	Gmina Miejska Starogard Gdański	---

Tab. 17. Określenie możliwych partnerstw w realizacji poszczególnych działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji

Partnerstwa mogą być realizowane zarówno w przypadku podstawowych jak i uzupełniających przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Inicjatorem partnerstw może być zarówno Gmina Miejska Starogard Gd., jak i inni realizatorzy przedsięwzięć tj. instytucje publiczne, organizacje pozarządowe, wspólnoty, przedsiębiorcy.

Nawiązywanie partnerstwa z inicjatywy Gminy Miejskiej z podmiotami spoza sektora finansów publicznych będzie odbywało się w oparciu o otwarty konkurs ofert ogłaszany w sposób zwyczajowo przyjęty tj. na portalu miejskim, w BIP oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta.

W przypadku projektów planowanych do realizacji ze środków Unii Europejskiej nabór Partnera będzie realizowany w oparciu o art. 33 ust. 2 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (Dz.U. 2014 poz. 1146 ze zm.) oraz dodatkowe wytyczne wynikające ze źródeł finansowania.

W przypadku zaproszenia Miasta do partnerstwa przez organizację pozarządową bądź inny podmiot spoza sektora finansów publicznych, podejmowanie decyzji o przystąpieniu do partnerstwa będzie odbywało się na podstawie złożonej przez inicjatora koncepcji zadania wraz z jego zakresem, proponowanymi zadaniami dla Miasta oraz uzasadnieniem i wskazaniem zgodności z celami Gminnego Programu Rewitalizacji.

16.10. Wyznaczenie ścieżek krytycznych, kamieni milowych

Kolejnym elementem systemu zarządzania realizacją Programu jest określenie tzw. ścieżek krytycznych oraz kamieni milowych w odniesieniu do realizacji całości zapisów Programu.

Jak wspomniano we wstępie do niniejszego rozdziału, w uzupełnieniu do w/w. celowym jest określenie tzw. **ścieżek krytycznych**, co wiąże się z określeniem tzw. **kamieni milowych** w odniesieniu do realizacji całości zapisów Programu.

Tzw. **ścieżki krytyczne** określają konieczność logicznego następstwa zadań podejmowanych w związku z realizacją poszczególnych planowanych działań. Obejmują one różnorodne (określane indywidualnie dla każdego działania) zadania, których sukcesywna realizacja prowadzi do finalnego sukcesu danego przedsięwzięcia. Ścieżki te określono indywidualnie dla każdego z przewidzianych programem działań, a szczegółowe zapisy przedstawiono w tabeli poniżej – w rozbiciu na harmonogram obejmujący całość okresu realizacji Programu.

Także i tu określono okresy związane z zapewnieniem trwałości poszczególnych zadań.

Nazwa działania / zadania	Zakres czasowy realizacji								
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Spoleczne Centrum Wsparcia Rodziny									
Wybór lokalizacji									
Pozyskanie finansowania na potrzeby realizacji projektu									
Przygotowanie realizacji									
Realizacja infrastruktury									
Przygotowanie programu działań, dobór partnerów i personelu									
Sukcesywna realizacja zamierzonego programu									
Funkcjonowanie centrum									
Zapewnienie trwałości projektu									
Zaczynam się interesować- włączenie społeczne									
Przygotowanie programu działań									
Pozyskanie finansowania									
Dobór partnerów									
Sukcesywna realizacja poszczególnych zamierzeń									
Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym									
Przygotowanie projektu									
Pozyskanie dofinansowania									
Wybór wykonawcy									
Realizacja inwestycji									
Zapewnienie trwałości projektu									
Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości									
Przygotowanie programu działań									
Pozyskanie finansowania									
Sukcesywny nabór beneficjentów									
Sukcesywna realizacja zadań									
Zapewnienie trwałości projektu									
Modernizacja ulic Śródmieścia									
Przygotowanie programu działań									

Nazwa działania / zadania	Zakres czasowy realizacji									
	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	
Pozyskanie finansowania										
Sukcesywny wybór wykonawców poszczególnych działań										
Sukcesywna realizacja zadań										
Zapewnienie trwałości projektu										
Budowa deptaka rekreacyjnego										
Przygotowanie projektu										
Pozyskanie finansowania										
Realizacja inwestycji										
Zapewnienie trwałości projektu										
Starogardzki Rynek od nowa										
Przygotowanie projektu										
Pozyskanie finansowania										
Realizacja inwestycji										
Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzyca przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru										
Określenie stanu realizacji przedsięwzięcia										
Opracowanie stosownych projektów										
Wybór wykonawcy prac										
Sukcesywna realizacja zadań										
Odbiór całości zadania										
Przebudowa ul. Kościuszki etap II										
Opracowanie dokumentacji technicznej zadania										
Pozyskanie finansowania										
Sukcesywny wybór wykonawców poszczególnych działań										
Sukcesywna realizacja zadań										
Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim										
Przygotowanie projektu										
Pozyskanie finansowania										
Realizacja inwestycji										
Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców										
Przygotowanie programu działań										
Pozyskanie finansowania										
Sukcesywny wybór wykonawców poszczególnych działań										
Sukcesywna realizacja zadań										
Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości										
Przygotowanie programu działań										
Pozyskanie finansowania										
Sukcesywny wybór wykonawców poszczególnych działań										
Sukcesywna realizacja zadań										
Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków										
Przygotowanie programu działań										
Pozyskanie finansowania										
Sukcesywny wybór wykonawców poszczególnych działań										
Sukcesywna realizacja zadań										

Tab. 18. Ścieżki krytyczne i kamienie milowe związane z realizacją poszczególnych działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji

Natomiast w odniesieniu do **kamieni milowych** – czyli kluczowych punktów realizacji całości Programu – zidentyfikować można następujące elementy:

- uchwalenie Programu – warunkujące podjęcie dalszych działań związanych z jego realizacją;
- powołanie wszystkich osób i zespołów związanych z realizacją Programu – co związane jest z uruchomieniem działań;
- opracowanie niezbędnej dokumentacji poszczególnych projektów i przedsięwzięć – niezbędnych dla podjęcia realizacji poszczególnych działań;
- złożenie kompletu wniosków o dofinansowanie – w celu zapewnienia finansowania realizacji poszczególnych działań;
- podpisanie stosownych umów o dofinansowanie – zapewniających wsparcie dla władz miasta w zakresie realizacji zadań;
- wybór wykonawców poszczególnych działań – pozwalających na zabezpieczenie realizacji poszczególnych zadań;
- skuteczna realizacja przewidzianych harmonogramem zadań – skutkujących ukończeniem całości prac przewidzianych w ramach działań;
- rozliczenie umów i zakończenie realizacji działań – co pozwoli na wykazanie osiągnięcia założonych efektów.

Rzecz jasna, w/w kamienie milowe mogą być określone zarówno w stosunku do poszczególnych działań jak i do całości programu. Zasadnym wydaje się jednak każdorazowe określenie zarówno ścieżki krytycznej jak i poszczególnych kamieni milowych w odniesieniu do każdego z planowanych działań, projektu zintegrowanego jak i finalnej wersji całości Programu.

16.11. Mechanizm włączenia mieszkańców i pozostałych interesariuszy Programu w proces jego realizacji

Finalnym elementem systemu zarządzania realizacją Programu jest określenie mechanizmu włączenia mieszkańców i pozostałych interesariuszy Programu w proces jego realizacji. Obejmuje on następujące kwestie:

- udział mieszkańców i innych interesariuszy programu w procesie jego przygotowania;
- udział mieszkańców i innych interesariuszy programu w procesie realizacji zadań przewidzianych w Programie;
- udział mieszkańców i innych interesariuszy Programu w odniesieniu do doradzania i opiniowania w zakresie realizacji zadań przewidzianych jego zapisami;
- udział mieszkańców i innych interesariuszy Programu w procesie monitorowania i oceny stopnia realizacji zaplanowanych działań.

W kontekście udziału mieszkańców i innych interesariuszy w procesie przygotowania Programu wskazać należy na partycypacyjny charakter prac nad dokumentem. Organizacja szeregu tur spotkań warsztatowych oraz – dodatkowo – badań społecznych (omówionych w poprzednich częściach dokumentu) zapewniła możliwe jak najszerszą reprezentację wszystkich zainteresowanych stron w trakcie redakcji zapisów Programu.

Realizacja poszczególnych zadań przewidzianych w Programie jest możliwa jedynie dzięki partnerstwu – w tym z organizacjami społecznymi, biznesowymi oraz wspólnotami

mieszkaniowymi. Także i w tym wypadku udział poszczególnych interesariuszy jest więc zapewniony, albowiem bez tego typu powiązań pomiędzy sektorami: publicznym, prywatnym i organizacjami społecznymi nie możliwe byłoby przygotowanie tychże. Oznacza to, że poprzez partnerstwa właśnie (także opisane we wcześniejszych partiach dokumentu) możliwym stał się realny udział interesariuszy we wdrażaniu zapisów Programu.

Przewidziany zapisami prawa lokalnego udział mieszkańców i przedstawicieli kluczowych interesariuszy w pracach Komitetu Rewitalizacji pozwala na zapewnienie udziału poszczególnych interesariuszy (a w tym wypadku – ich reprezentacji) w nadzorowaniu i opiniowaniu procesu realizacji programu.

Ostatnim elementem jest udział poszczególnych interesariuszy w procesie monitorowania i oceny stopnia realizacji zapisów Programu. O ile kwestie związane z pozyskiwaniem danych oraz oceną stopnia realizacji poszczególnych zadań leży w gestii władz miejskich (przy czym zadanie to delegowane będzie do międzywydziałowego zespołu ds. rewitalizacji kierowanego przez jednego z wiceprezydentów miasta), to ocena i interpretacja danych należeć będzie do szeroko zakrojonego ciała społecznego, w którego skład wchodzi zarówno członkowie Komitetu Rewitalizacji i Rady Miasta, jak również przedstawiciele zainteresowanej problemem rewitalizacji społeczności lokalnej.

17. Zasady wyznaczania składu oraz reguł działania Komitetu Rewitalizacji

Z uwagi na fakt iż dokument Programu jest sporządzany w oparciu o zapisy Ustawy o Rewitalizacji, opiniowanie oraz doradztwo w procesie jego wdrażania oraz realizacji poszczególnych projektów i przedsięwzięć powierzono przewidzianemu w regulacji ustawowej **Komitetowi Rewitalizacji** – czyli specjalnej komisji składającej się z **przedstawicieli organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców oraz reprezentantów społeczności lokalnej aktywnie biorącej udział w wypracowywaniu zapisów dokumentu, a także – z przedstawicieli lokalnych władz.**

Przyjęto powołanie jednego komitetu dla całego obszaru rewitalizacji. W odniesieniu do składu Komitetu przyjęto zasadę iż udział partnerów społecznych powinien być nie mniejszy niż 50% składu w/w komitetu. Szczegółowe zasady dotyczące składu Komitetu oraz sposobu jego działania określone zostaną w uchwale Rady Miasta, zgodnie z przepisami Ustawy.

Postanowiono także iż zespół ten odbywał będzie spotkania **nie rzadziej niż raz na pół roku.** Szczegółowe regulacje w tym zakresie zawarte zostaną w zarządzeniu Prezydenta Miasta dotyczącym powołania w/w komitetu – co jest zgodnie z art. 7 Ustawy o Rewitalizacji.

Komitet Rewitalizacji został powołany zarządzeniem nr 424/10/2017 Prezydenta Miasta Starogard Gdański z dnia 4 października 2017r.

18. System monitoringu i oceny skuteczności działań rewitalizacyjnych

Wdrażanie Programu musi być – zgodnie z zapisami Ustawy – monitorowane, a na bazie wyników tego procesu dokonywana winna być ocena stopnia aktualności Programu. W tym celu koniecznym jest:

- określenie zasad monitorowania realizacji Programu,
- określenie zasad oceny stopnia aktualności Programu.

Monitoring prowadzony będzie w oparciu o analizę wskaźników. Punktem odniesienia w procesie weryfikacji wskaźników będą dane pochodzące z 2016 roku. Szczegółowe zestawienie wskaźników zawarte zostało w tabeli poniżej.

Cele szczegółowe	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło	Wartość 2016	Prognozowana wartość docelowa
Cel nadrzędny: <i>Poprawa warunków życia i rozwoju społeczności lokalnej</i>					
S1. Ograniczenie poziomu wykluczenia społecznego, poprawa bezpieczeństwa	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w Programie	produktu	UM	0	150
	Liczba wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne	produktu	UM	0	1
	Liczba wspartych w Programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	rezultatu	UM	0	30
S2. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej	Liczba budynków mieszkalnych poddanych modernizacji	produktu	TBS SM	0	33
	Liczba zmodernizowanych / przebudowanych przestrzeni wspólnych / podwórek	produktu	TBS	0	18
	Liczba osób korzystających ze zmodernizowanych / przebudowanych przestrzeni wspólnych / podwórek	rezultatu	UM, TBS	0	200
S3. Aktywizacja społeczności lokalnej	Liczba wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych miejsc umożliwiających wspólną aktywność mieszkańców, spędzanie wolnego czasu i rozwój zainteresowań	produktu	UM, OP	0	21
	Liczba nowych placówek świadczenia usług społecznych	produktu	UM, MOPS	0	2
	Liczba osób korzystających z nowych miejsc świadczenia usług społecznych	rezultatu	UM, OP	0	150

Cel nadrzędny: <i>Rozwój różnorodnych form aktywności gospodarczej w obszarze rewitalizacji</i>					
E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizowanego, z uwzględnieniem Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta	Liczba przedsięwzięć ukierunkowanych na tworzenie programów wsparcia, systemów zachęt dla przedsiębiorców chcących podjąć działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji	produktu	UM, SP	0	3
	Liczba podmiotów gospodarczych działających w obszarze rewitalizacji	rezultatu	UM	616	630
E2. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy i podtrzymanie ginących zawodów	Liczba przedsięwzięć ukierunkowanych na tworzenie programów wsparcia, systemów zachęt dla przedsiębiorców chcących podjąć działalność gospodarczą na obszarze rewitalizacji	produktu	UM, SP	0	3
	Liczba obiektów przebudowanych i wyposażonych w zakresie dostosowania do potrzeb kształcenia zawodowego	produktu	SP	0	1
	Liczba osób korzystających z nowych form szkolenia zawodowego	rezultatu	SP	0	700
	Liczba szkoleń/kursów zorganizowanych w systemie kształcenia ustawicznego	rezultatu	SP	0	50
	Liczba podmiotów gospodarczych działających w obszarze rewitalizacji	oddziaływanie	UM	616	630

Cel nadrzędny: <i>Ożywienie przestrzeni wspólnych o kluczowym charakterze</i>					
P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich poprzez odnowę obiektów w obszarze rewitalizacji oraz wprowadzenie w przestrzeni rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania	Liczba nowych miejsc świadczenia usług społecznych	produktu	UM, SP	0	2
	Liczba wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych miejsc umożliwiających wspólną aktywność mieszkańców, spędzanie wolnego czasu i rozwój zainteresowań	produktu	UM, OP	0	21
	Liczba inicjatyw na rzecz wspólnego spędzania czasu wolnego	rezultatu	UM, OP	10	20
P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego oraz kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej	Długość wyremontowanych / przebudowanych dróg, chodników, ścieżek rowerowych	produktu	UM, SP	0	1040 mb.
	Liczba nowych miejsc parkingowych	produktu	UM, SP	0	50
	Liczba zainstalowanych nowych urządzeń technicznych służących poprawie bezpieczeństwa (np. kamery, oświetlenie uliczne)	produktu	UM, SP	0	250

P3. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Powierzchnia zmodernizowanych przestrzeni zieleni publicznej w obszarze rewitalizacji	produktu	UM	0	4000 m2
	Liczba wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych miejsc umożliwiających wspólną aktywność mieszkańców, spędzanie wolnego czasu i rozwój zainteresowań	produktu	UM, OP	0	21
	Liczba osób korzystających z odnowionych przestrzeni zieleni publicznej w obszarze rewitalizacji	rezultatu	UM	0	5000
P4. Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych	Liczba udogodnień dla osób niepełnosprawnych	produktu	UM, SP	0	10
P5. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów	Długość nowych, wyremontowanych / przebudowanych chodników	produktu	UM	0	2080 mb.
	Długość nowych, wyremontowanych / przebudowanych ścieżek rowerowych	produktu	UM, SP	0	800 mb.
	Liczba osób korzystających z nowej, wyremontowanej / przebudowanej infrastruktury dla pieszych i rowerzystów	rezultatu	UM	0	4000

UM - Urząd Miasta

SP - Starostwo Powiatowe

TBS - Towarzystwo Budownictwa Społecznego

MOPS - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

SM – Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kociewie”

CRR - Cech Rzemiosł Różnych

OP – organizacje pozarządowe

Tab. 19 Wskaźniki monitorowania realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji

Na bazie w/w wskaźników prowadzone będzie monitorowanie stopnia realizacji programu – a właściwie określonych w nim działań. Konieczne jest jednak sukcesywne pozyskiwanie danych niezbędnych do prowadzenia tego procesu.

Za zbieranie wymaganych do monitoringu danych odpowiedzialne będą podmioty realizujące poszczególne projekty, jak również w miarę możliwości podmioty niezależne prowadzące własne statystyki w ramach prowadzonej przez siebie działalności, np. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej (pomoc społeczna).

Każdy z podmiotów odpowiedzialnych za zbieranie i dostarczanie danych zobowiązany będzie do przekazania międzywydziałowemu zespołowi ds. rewitalizacji informacji z realizacji projektu wraz z danymi dotyczącymi poziomu osiągniętych wskaźników produktu i rezultatu.

Za gromadzenie, weryfikację i analizę danych będzie odpowiadał międzywydziałowy zespół ds. rewitalizacji kierowany przez jednego z wiceprezydentów miasta.

Ocena w ramach przyjętego systemu będzie dokonywana okresowo - nie rzadziej niż co trzy lata.

Na podstawie zgromadzonych danych sporządzany będzie *Raport z realizacji GPR* zawierający analizy, wnioski i rekomendacje dotyczące realizacji poszczególnych projektów oraz Programu.

Tak przygotowany *Raport* stanowić będzie materiał do prowadzenia oceny stopnia realizacji Programu przez Komitet Rewitalizacji, zostanie podany do wiadomości Prezydentowi i Radzie Miasta, jak również opublikowany na stronie Biuletynu Informacji Publicznej oraz portalu miasta.

Aby zapewnić aktywny udział społeczności lokalnej w ocenie stopnia realizacji Programu, po opublikowaniu *Raportu* zostaną przeprowadzone spotkania z mieszkańcami w celu lepszego zapoznania ich z informacjami zawartymi w dokumencie oraz umożliwienia złożenia ewentualnych uwag i wniosków dotyczących zarówno samego *Raportu* jak i stopnia realizacji Programu oraz wprowadzenia w nim zmian.

Raporty z realizacji GPR będą stanowiły podstawę do okresowej weryfikacji oraz, w razie potrzeby, aktualizacji Gminnego Programu Rewitalizacji. Aktualizacja programu prowadzona będzie przy szerokim współdziale interesariuszy i zgodnie z zasadami ustawy o rewitalizacji.

Po zakończeniu realizacji programu zostanie przeprowadzona ewaluacja dotycząca stopnia osiągnięcia celów strategicznych oraz założeń wizji obszaru rewitalizacji, przy czym podstawowym źródłem danych do końcowego raportu ewaluacyjnego będą poszczególne *Raporty z realizacji GPR*.

19. Specjalna Strefa Rewitalizacji oraz zmiany w uchwałach odnoszących się do zasobu mieszkaniowego

Nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji.

W odniesieniu do uchwał, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 150 oraz z 2015 r. poz. 1322), należy wspomnieć iż w ramach Programu przewiduje się prowadzenie działań w gminnym zasobie mieszkaniowym. Wskazać jednak należy iż gmina posiada odpowiednie (wskazane w ustawie o ochronie lokatorów) dokumenty: wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy i zasady wynajmowania mieszkalnych lokali gminnych. Po uchwaleniu GPR powinno się uwzględnić w tych uchwałach działania prowadzące do zapobieżenia wykluczeniu społecznemu. W szczególności wskazuje się na niepodnoszenie czynszów dla najemców lokali komunalnych po przeprowadzeniu procesu rewitalizacji.

20. Wskazanie dotyczące sposobu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z art. 15. ustawy, stanowiącym o zakresie gminnego programu rewitalizacji, ust. 13 mówi o sposobie realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym wymienia iż obligatoryjnie należy:

- a) wskazać zakres niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- b) wskazać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego konieczne do uchwalenia albo zmiany,
- c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – wskazać granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu;

20.1. Zakres zmian w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z Analizą zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Starogard Gdański wraz z programem sporządzania dokumentów planistycznych na lata 2015-2019 Studium wskazane jest jako dokument planistyczny rekomendowany do zmiany. Rekomendacja zawarta w w/wym. analizie wynika z potrzeby weryfikacji w Studium obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz z potrzeb inwestycyjnych zgłoszonych do Urzędu Miasta, których realizacja wymaga zmiany dokumentów planistycznych (zarówno studium jak i planów miejscowych).

Wyznaczony i przyjęty w formie uchwały obszar zdegradowany zgodnie z art.10 ust. 2 pkt. 14a) ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym powinien zostać zawarty w ustaleniach studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Wyznaczony w drodze uchwały obszar rewitalizacji stanowi akt prawa lokalnego.

W obecnym dokumencie studium uwzględniono:

- **Gminny Program Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański na lata 2017-2025, (Starogard Gdański, 2017);**
- **Analizę wskaźnikową obszaru miasta Starogard Gdański. Delimitacja obszaru zdegradowanego. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji - Uchwała Nr XXV/230/2016 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 27 kwietnia 2016r.**

oraz wskazano

- **Obszary zdegradowane i obszar do rewitalizacji**

Dążąc do wyprowadzenia ze stanu kryzysowego obszarów Starogardu Gdańskiego charakteryzujących się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych przestrzenno-funkcjonalnych wskazuje się na obszary zdegradowane na terenie miasta:

- 1) Jednostka urbanistyczna IV (obszar Kocborowo - Skarszewska), o powierzchni 76,55 ha;
- 2) Jednostka urbanistyczna VI (obszar Aleja Wojska Polskiego, Kolejowa, Gdańska, Traugutta), o powierzchni 80,19 ha;

3) Jednostka urbanistyczna X (obszar Stare Miasto), o powierzchni 180,66 ha;

4) Jednostka urbanistyczna XI (obszar Stado Ogierów), o powierzchni 223,30 ha.

Jako obszar rewitalizacji wskazano jednostkę X - obszar śródmiejski z historycznym centrum miasta, zajęty przez zabudowę handlowo-usługową wraz z funkcją mieszkaniową wielorodzinną oraz (w części) przez tereny przemysłowe.

20.2. Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do uchwalenia lub zmiany

Obszar miasta pokryty jest planami w 98,5 %⁹, z czego obszar rewitalizacji pokryty jest planami w 100%.

Na obszarze rewitalizacji obowiązują następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

2. Uchwała Nr XXXIII/310/2016 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 26 października 2016 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w rejonie ulic Kościuszki – Pomorska w Starogardzie Gdańskim.

3. Uchwała nr XLVII/446/2013 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 18 grudnia 2013r, wraz ze zmianą: uchwała nr XL/392/2017 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 26 kwietnia 2017 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru ograniczonego ulicami: Kanałową, Sobieskiego, Kościuszki, Chojnicką, Mostową i rzeką Wierzycą.

4. Uchwała Rady Miasta Starogard Gdański Nr LIII/458/2010 z dnia 31 marca 2010 roku wraz ze zmianą: Uchwała Rady Miasta Starogard Gdański nr XXXIV/ 326 /2016 z dnia 30 listopada 2016r.

5. Uchwała nr XLVIII/488/2017 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 20 grudnia 2017r.

6. Uchwała Nr XXXV/334/2005 Rady Miejskiej Starogardu Gdańskiego z dnia 14 września 2005r., z późniejszą zmianą: uchwała Nr LXIV/560/2010 z dnia 10 listopada 2011r.

(trzy plany miejscowe są w trakcie opracowywania zmian).

Obszar rewitalizacji pokryty jest w całości miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Nie wskazuje się obszarów koniecznych do objęcia planami miejscowymi.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Starogard Gdański (GPR) planuje się realizację projektów i przedsięwzięć do realizacji w trzech sferach: przestrzennej, społecznej i gospodarczej.

Projekty ze sfery przestrzennej

W ramach tego pakietu planowane są do realizacji następujące zadania: modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej, wykorzystanie wartościowych obiektów do celów społecznych, kulturalnych i komercyjnych, wykorzystanie doliny Wierzycy do celów turystycznych, kompleksowe zagospodarowanie Starówki ze szczególnym uwzględnieniem funkcji usług i kultury, poprawa estetyki elewacji kamienic, kompleksowe rozwiązanie problemu parkowania, uporządkowanie kwestii reklam, stworzenie spójnego systemu informacji przestrzennej, likwidacja barier architektonicznych.

Zadania te polegać będą na remontach, przebudowach dróg i chodników, rewaloryzacji terenów przestrzeni publicznej w tym terenów rekreacyjnych, adaptacji istniejących obiektów na nowe funkcje. W świetle faktu, iż cały obszar rewitalizacji pokryty jest miejscowymi

⁹ Na podstawie Wyników analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta Starogard Gdański wraz z programem sporządzania dokumentów planistycznych na lata 2015-2019

planami zagospodarowania przestrzennego a zadania dotyczą istniejącej tkanki miasta wymagającej rewaloryzacji i podniesienia jakości nie przewiduje się w ramach tych prac potrzeby zmiany obowiązujących planów miejscowych. Przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na przygotowanie procesów budowlanych z uwagi na szczególne uwarunkowania wynikające z ustanowionych form ochrony walorów i zasobów dziedzictwa kulturowego.

W obowiązujących planach zawarte są ustalenia dotyczące kształtowania i ochrony ładu przestrzennego, w których ustalone są zasady lokalizacji i formy dopuszczonych reklam. Zapisy te wraz z odpowiednimi uchwałami wynikającymi z tzw. ustawy krajobrazowej pozwolą na kontrolę nad estetyką reklam w przestrzeni publicznej.

Dostosowanie istniejących obiektów w tym dróg i chodników do potrzeb osób niepełnosprawnych nie wymaga wprowadzania zmian w obowiązujących mpzp, ponadto wynika z przepisów odrębnych.

Oznacza to iż realizacja projektów rewitalizacyjnych ze sfery przestrzennej nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązujących planach miejscowych.

Projekty ze sfery społecznej

W ramach tego pakietu zadań planowane jest zwiększenie wsparcia organizacji pozarządowych, przekazanie realizacji zadań publicznym organizacjom pozarządowym, wsparcie edukacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wsparcie rozwoju różnorodnych inicjatyw społecznych (kulturalnych i sportowych), wsparcie inicjatyw związanych z organizacją czasu wolnego mieszkańców, organizacja cyklicznych i dobrze wypromowanych imprez, stworzenie skutecznego systemu przepływu informacji pomiędzy interesariuszami programu, zawiązanie trójsektorowego partnerstwa na rzecz realizacji inicjatyw lokalnych, oświetlenie i monitoring obszaru rewitalizacji.

Efektom tych działań może być zwiększenie aktywności mieszkańców obszaru rewitalizacji. Skutkiem większej aktywności mogą być inicjatywy z katalogu poprawy stanu podwórek, większej dbałości o najbliższe otoczenie. Inicjatywy prowadzone na tak małą, podwórkową skalę nie będą sprzeczne z ustaleniami planów miejscowych, ponieważ najprawdopodobniej dotyczyć będą obszarów zabudowy mieszkaniowej lub mieszkaniowo – usługowej, gdzie dopuszcza się lokalizację terenów zieleni towarzyszącej, małej architektury, kształtowania terenów zieleni oraz lokalizacji obiektów małej architektury.

Najbliżej działań inwestycyjnych, których kwestie regulują miejscowe plany jest oświetlenie i monitoring obszaru, które nie są sprzeczne z ustaleniami obowiązujących miejscowych planów.

Oznacza to iż realizacja projektów rewitalizacyjnych ze sfery społecznej nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Projekty ze sfery gospodarczej

W ramach tego pakietu zadań planowane są działania promocji zagospodarowania terenów przemysłowych, stworzenie systemu wsparcia dla pracodawców – w tym uwzględnienie ginących zawodów, wspieranie funkcji i zadań związanych z turystyką i rekreacją, stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych w tym inkubatora przedsiębiorczości, stworzenie programu

budownictwa mieszkaniowego o charakterze komunalnym, usprawnieni procesu obsługi inwestorów, stworzenie strategii promocji marki miasta, stworzenie programu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych.

Efektom prowadzenia działań ze sfery gospodarczej winno być ożywienie gospodarcze nie tylko obszaru rewitalizacji ale i całego miasta. Na obszarze miasta wyznaczone są tereny inwestycyjne, promowane do rozwoju przedsiębiorczości, dla których obowiązują plany miejscowe zawierające odpowiednie zapisy. Są to oferty inwestycyjne zarówno dla dużych inwestorów jak i mniejszych, lokalnych przedsiębiorców. Promocja drobnego rzemiosła i innych aktywności gospodarczych nie wymaga wprost zmian w obowiązujących planach, ale należy przewidzieć sytuację, kiedy zakres danej działalności gospodarczej, przetwórczej lub wytwórczej nie będzie zgodny z obowiązującym planem. Sytuacje takie są jednak łatwe do przewidzenia i wówczas, po analizie innych wariantów, wskazane będzie dokonanie ewentualnych punktowych zmian w mpzp.

Zadania z zakresu promocji marki miasta nie wymagają zmian w planach miejscowych – ewentualne działania promocyjne jak np. punkty informacyjne itp. należy dostosować do obowiązujących ustaleń planistycznych.

Program rozwoju budownictwa o charakterze komunalnym to działanie, które winno podążać za ustaleniami obowiązujących planów miejscowych, gdyż to właśnie struktura funkcjonalno – przestrzenna obszaru jest przedmiotem planów. Działania te należy więc dostosować do obowiązujących planów miejscowych. Ewentualne zmiany mogłyby wynikać jedynie z przyczyn trudnych do przewidzenia z poziomu GPR (jak na przykład rządowe programy rozwoju budownictwa, katastrofy budowlane lub naturalne itp.).

Oznacza to iż realizacja projektów rewitalizacyjnych ze sfery gospodarczej nie powinna wymagać wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, wręcz to te działania winny być dostosowane do obowiązującego prawa lokalnego.

Analiza zadań rewitalizacyjnych zawartych w Zintegrowanym Projekcie Rewitalizacyjnym

W ramach Gminnego programu rewitalizacji miasta Starogard Gdański (GPR) zawartych w Zintegrowanym Projekcie Rewitalizacyjnym planuje się realizację zadań z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, aktywizacji społeczności lokalnych i podniesienia aktywności obywatelskiej a także zadania składające się na kompleksowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne – działania inwestycyjne i remontowe a także działania z zakresy poprawy estetyki miasta i ogólnej poprawy sytuacji parkingowej.

Szczegółową analizą w zakresie planów miejscowych objęto zadania planowane do realizacji w ramach GPR-u zlokalizowane w granicach obszaru rewitalizacji.

Zadania z zakresu aktywnej integracji i usług społecznych

- **Zaczynam się interesować – włączenie społeczne**
- **Spoleczne Centrum Wsparcia Rodziny**

Zadania te nie zakładają realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych. W ramach tych zadań planowane jest podniesienie poziomu uczestnictwa i aktywności obywatelskiej wśród mieszkańców obszaru rewitalizacji. Efektem może być na przykład większe zainteresowanie

inicjatywami typu budżet obywatelski, w ramach którego możliwe jest zgłaszanie przez mieszkańców projektów inwestycyjnych. Projekty zgłaszane do budżetów obywatelskich co do zasady powinny być zgodne z obowiązującym prawem lokalnym.

Skutkiem większej aktywności mogą być inicjatywy z katalogu poprawy stanu podwórek, większej dbałości o najbliższe otoczenie. Inicjatywy prowadzone na tak małą, podwórkową skalę nie będą sprzeczne z ustaleniami planów miejscowych, ponieważ najprawdopodobniej dotyczyć będą obszarów zabudowy mieszkaniowej lub mieszkaniowo – usługowej, gdzie dopuszcza się lokalizację terenów zieleni towarzyszącej, małej architektury, kształtowania terenów zieleni oraz lokalizacji obiektów małej architektury.

Oznacza to iż realizacja zadań planowanych w ramach zintegrowanego projektu rewitalizacyjnego nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązujących planach miejscowych.

Zadania z zakresu odnowy materialnej struktur miejskich

- **Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.**
- **Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości**
- **Modernizacja ulic Śródmieścia**
- **Budowa deptaka rekreacyjnego**
- **Starogardzki Rynek od nowa**
- **Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru**
- **Przebudowa ul. Kościuszki etap II**
- **Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim**
- **Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków**

Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

To zadanie jest związane ze stworzeniem Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny. Projekt zakłada przebudowę budynku dawnej szkoły Zakres prac przewidywanych do wykonania w budynku dawnej szkoły to: odświeżenie elewacji i doprowadzenie jej do stanu pierwotnego, przebudowa konstrukcji budynku, przebudowę wnętrza z lokalizacją nowej windy. W ramach przebudowy wnętrza przewidziano: wyodrębnienie 5 pomieszczeń przeznaczonych na gabinety, sale zajęć i pracownie tematyczne oraz dwuczęściowej sali konferencyjnej o łącznej powierzchni. Wariant ten zakłada dobudowane skrzydła budynku, o wielkości odpowiadającej obecnej budowli i umiejscowieniu tam brakujących pomieszczeń (czyli rozbudowę o około 200m²). Zagospodarowanie terenu wokół budynku zakłada utwardzenie drogi, stworzenie 6 miejsc parkingowych, nasadzenie drzew i innej zieleni oraz stworzenie miejsca do rekreacji

Realizacja zadania „Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, planowanego w ramach programu rewitalizacji nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązującym planie miejscowym. Planowana funkcja obiektu jest zgodna z funkcjami dopuszczonymi w planie. Projekt musi być także zgodny z wymogami planu dot. zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i ustaleń szczegółowych w tym parametrów urbanistycznych i wymaga uzyskania zgody właściwego Konserwatora Zabytków. Przy opracowywaniu koncepcji rozbudowy szczególną uwagę należy zwrócić na zachowanie wymaganych parametrów zabudowy i zagospodarowania terenu.

Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości

W ramach tego zadania planowana jest rewaloryzacja i remonty budynków mieszkalnych w częściach wspólnych, tak aby poprawić stan techniczny i estetykę. Planowane jest również zagospodarowanie podwórek w obszarach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej. W ramach prac rewaloryzacyjnych w terenach podwórek planowane są prace w zakresie nasadzeń zielni, realizacji małej architektury, remonty i budowa ciągów pieszych lub mini placami zabaw. W ramach GPR-u planuje się przeprowadzenie prac w około 30 budynkach i na około 20 podwórkach wstępnie określonych w dokumencie GPR-u. Wszystkie budynki i podwórka znajdują się w obszarze rewitalizacji, objętym aktualnymi zapisami planu. W ustaleniach ogólnych planu oraz w poszczególnych kartach terenów dla obszarów zabudowy mieszkaniowo – usługowej, mieszkaniowej oraz usługowej dopuszcza się przebudowy i remonty budynków mieszkalnych z zastrzeżeniem, że dla obiektów objętych ochroną konserwatorską (wpis do ewidencji zabytków lub ochrona na mocy ustaleń planu) należy uwzględnić zasady ich ochrony oraz wymóg uzgodnienia lub zaopiniowania zakresu prac budowlanych z właściwym Konserwatorem zabytków. Szczególnej ochronie podlega pierzeja ulicy Kościuszki.

Przebudowy i remonty części wspólnych ani rewaloryzacja terenów przyległych (podwórek) nie będą jednak wymagały zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Modernizacja ulic Śródmieścia

Tereny komunikacji stanowią przestrzenie publiczne. W ustaleniach ogólnych planu oraz w poszczególnych kartach terenów dla terenów komunikacji dopuszcza się przebudowy i remonty z zastrzeżeniem, że należy uwzględnić zasady ich ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego oraz wymóg uzgodnienia lub zaopiniowania zakresu prac budowlanych z właściwym Konserwatorem zabytków. Szczególnej ochronie podlegają nawierzchni brukowe. Dopuszcza się lub zaleca uzupełnienie terenów o urządzoną zieleń publiczną. W terenach publicznych obowiązują szczegółowe zasady lokalizowania reklam – zasady te należy każdorazowo analizować w oparciu o projekty lub koncepcje architektoniczno – budowlane.

Oznacza to iż realizacja zadania nie wymagać będzie zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Budowa deptaka rekreacyjnego

Realizacja zadania „Budowa deptaka rekreacyjnego” nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązującym planie miejscowym. Przy czym dopiero na etapie opracowania szczegółowego projektu budowlanego możliwa będzie weryfikacja, czy planowane urządzenia rekreacyjne będą możliwe do montażu w ramach terenów przeznaczonych pod

układ drogowy, w tym pieszy i rowerowy uwzględniając przepisy odrębne w tym zakresie. Planowana ciąg pieszy wraz ze ścieżką rowerową jest zgodny z przeznaczeniem terenu w planie. Na etapie sporządzania projektu architektoniczno – budowlanego szczególną uwagę należy zwrócić na parametry dróg i ciągów pieszych ustalonych w planie.

Oznacza to iż realizacja zadania nie wymagać będzie zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Starogardzki Rynek od nowa

W ramach działania przewidziano:

- konserwację i restaurację murów obronnych w części północno-zachodniej, wymianę galerii wraz ze schodami na Baszcie Gdańskiej oraz wykonanie galerii – tarasu wzdłuż muru pomiędzy Basztą Gdańską i Basztą Narożną, oświetlenie i iluminację murów oraz umieszczenie tabliczek informacyjnych,
- przebudowę i dostosowanie Ratusza Miejskiego dla potrzeb Muzeum Ziemi Kociewskiej, dostosowanie dla potrzeb osób niepełnosprawnych, renowację oraz iluminację elewacji,
- przebudowę płyty Rynku oraz układu drogowego w kierunku ograniczenia ruchu, przebudowę infrastruktury technicznej, wprowadzenie małej architektury, uporządkowanie zieleni, rozbudowę oświetlenia i monitoringu,
- przebudowę nawierzchni, infrastruktury technicznej oraz rozbudowę oświetlenia ulicznego ulic Podgórnej i Hallera (część).

Obszar działania znajduje się na obszarze gdzie obowiązuje mpzp: Uchwała Rady Miasta Starogard Gdański Nr XLVII/446/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. wraz ze zmianą: uchwała nr XL/392/2017 Rady Miasta Starogard Gdański z dnia 26 kwietnia 2017 r.

Po analizie zapisów tego dokumentu stwierdzić można iż realizacja zadania „Starogardzki Rynek od nowa” nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązującym planie miejscowym. Planowane funkcje obiektów i obszarów są zgodne z funkcjami dopuszczonymi w planie. Należy zwrócić uwagę, że wszelkie działania inwestycyjne w granicach obiektów lub obszarów wpisanych do rejestru zabytków wymagają zgody Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku.

Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru

Realizacja zadania „Zachowanie wartości przyrodniczych i krajobrazowych korytarza ekologicznego doliny Wierzycy przez ochronę bioróżnorodności oraz ukierunkowanie wykorzystania tego obszaru” - w zakresie działań dotyczących odnowy przyrodniczej parku Miejskiego - nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązującym planie miejscowym. Planowana rewitalizacja Parku Miejskiego wraz z budową znaków informacyjnych, edukacyjnego placu zabaw, montażem fontanny i małej architektury, budową parkingu, ciągów pieszych, monitoringu i oświetlenia jest zgodna z przeznaczeniem w miejscowym planie, a zakres proponowanych prac jest zgodny z ustaleniami planu dla tego terenu. Szczególną uwagę należy zwrócić na zachowanie w obszarze zieleni parkowej co najmniej 90% powierzchni biologicznie czynnej oraz przestrzeganie zapisów dotyczących strefy ochrony ekspozycji.

Oznacza to iż realizacja zadania nie wymagać będzie zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Przebudowa ul. Kościuszki etap II

W ustaleniach ogólnych planu oraz w kartach terenów dla terenów komunikacji dla obszaru objętego planowanym zadaniem dopuszcza się przebudowy i remonty. Dopuszcza się lub zaleca uzupełnienie terenów o liniowe układy zieleni wysokiej i tworzące pasma zieleni izolacyjnej, o ile nie koliduje to z bezpieczeństwem ruchu i z uwzględnieniem lokalnych warunków siedliskowych, doboru gatunków właściwych dla możliwości przestrzennych wprowadzenia tej zieleni oraz przebiegu sieci uzbrojenia. W ramach działania przewiduje się realizację jedynie takich zadań, jakie są dopuszczone zapisami w/w planu.

Oznacza to iż realizacja zadania nie wymagać będzie zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Przebudowa i remont wraz z wyposażeniem obiektu centrum kształcenia ustawicznego i praktycznego w Powiecie Starogardzkim w ramach kształtowania sieci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych w województwie pomorskim

W ustaleniach ogólnych planu oraz w kartach terenów dla obszaru objętego planowanymi zadaniami dopuszcza się przebudowy i remonty. W ramach działania przewiduje się realizację jedynie takich zadań, jakie są dopuszczone zapisami w/w planu.

Oznacza to iż realizacja zadania nie wymagać będzie zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia budynków

W ustaleniach ogólnych planu oraz w kartach terenów dla obszaru objętego planowanymi zadaniami dopuszcza się przebudowy i remonty. W ramach działania przewiduje się realizację jedynie takich zadań, jakie są dopuszczone zapisami w/w planu.

Oznacza to iż realizacja zadania nie wymagać będzie zmiany obowiązujących planów miejscowych.

Zadania z zakresu ożywienia gospodarczego

- **Kuźnia przedsiębiorczości- aktywizacja zawodowa mieszkańców**
- **Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości**

Zadania te – podobnie jak zadania z zakresu aktywnej integracji i usług społecznych – nie zakładają realizacji konkretnych zadań inwestycyjnych. W ramach tych zadań planowane jest podniesienie poziomu aktywności gospodarczej mieszkańców, w tym poprzez prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i promocyjnym, a także związanych z ułatwieniami dla przedsiębiorców w rozpoczynaniu działalności gospodarczej. Także ew. stworzenie inkubatora przedsiębiorczości nie wymagać będzie podjęcia działań wymagających inwestycji budowlanych. Skutkiem większej aktywności gospodarczej mieszkańców mogą być

inicjatywy związane z uruchamianiem nowych placówek handlowych, usługowych czy rzemieślniczych. Co do zasady ich lokalizacja musi być zgodna z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Oznacza to iż realizacja zadań z zakresu ożywienia gospodarczego nie będzie wymagać wprowadzenia zmian w obowiązujących planach miejscowych.

Rekomendacje odnośnie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla obszaru rewitalizacji

Jak wynika z przedstawionej powyżej analizy, **realizacja zadań zawartych w Gminnym Programie Rewitalizacji nie będzie wymagała wprowadzenia zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.** Wszystkie działania zawarte w dokumencie GPR są możliwe do realizacji w świetle obowiązującego prawa lokalnego. Przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na zachowanie obowiązujących wskaźników i parametrów zabudowy w przypadku rozbudów lub budowy nowych obiektów. Szczegółowa analiza wskaźników i parametrów zabudowy wymagana jest na etapie opracowywania koncepcji architektonicznej i na podstawie aktualnych map zasadniczych / sytuacyjno – wysokościowych. Szczególną uwagę należy zwrócić na ochronę walorów konserwatorskich – obszar rewitalizacji jest objęty wieloma formami prawnej ochrony – każdorazowo szczegółowo opisanymi w mpzp. Każde działania remontowo budowlane / inwestycyjne wymaga uzgodnienia bądź zgody właściwego Konserwatora Zabytków.

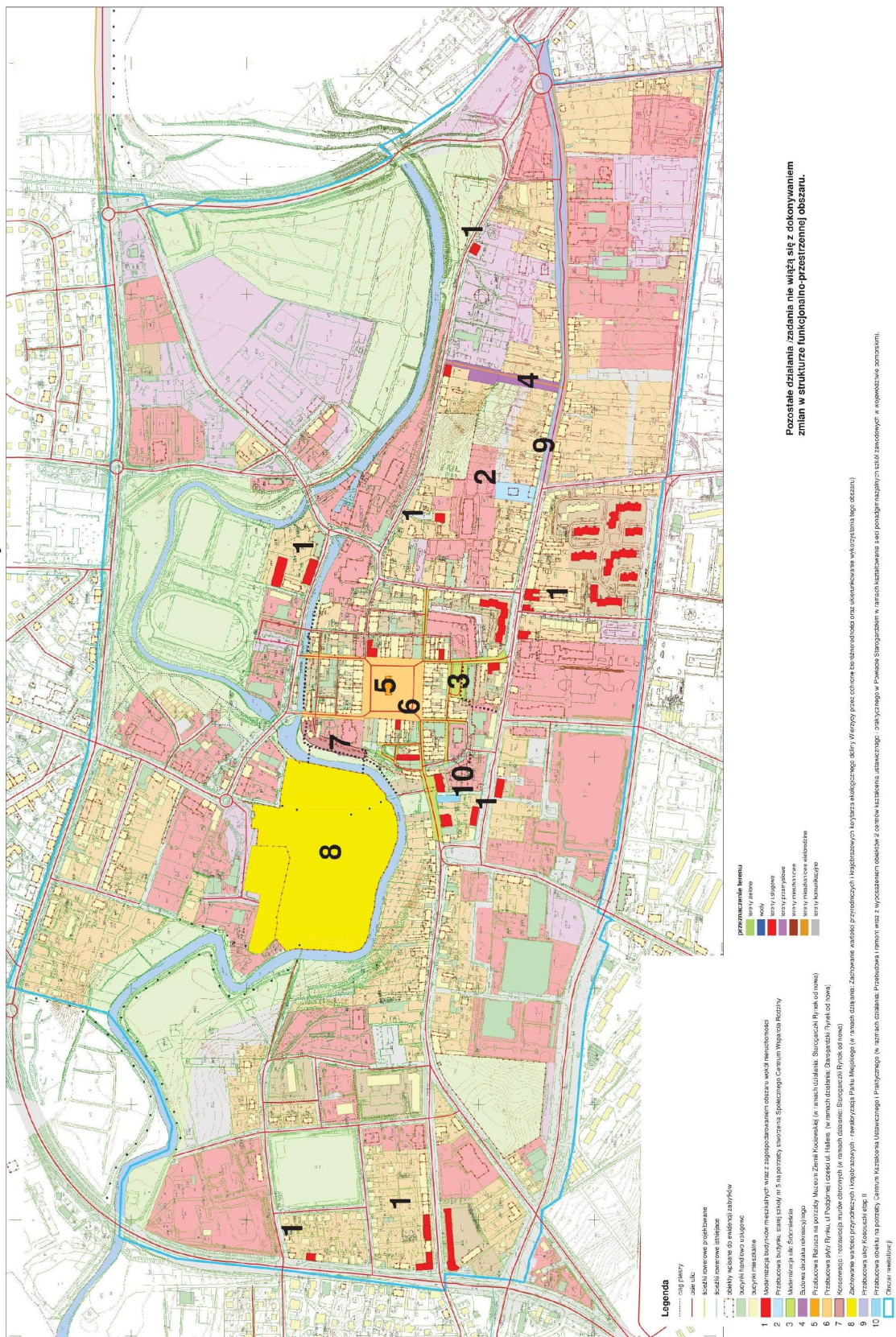
20.3. Wskazanie dotyczące miejscowego planu rewitalizacji

Analizując działania wskazane w GPR oraz badając ustalenia obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego nie wskazuje się granic dla sporządzanie miejscowych planów rewitalizacji. Rekomendacja ta poparta jest ponadto wnioskiem z konsultacji społecznych, gdzie w świetle obowiązujących mpzp nie postuluje się opracowania dodatkowego dokumentu planistycznego.

20.4. Kierunki zmian funkcjonalno – przestrzennych obszaru rewitalizacji

Podsumowaniem przedstawionych w niniejszej części dokumentu rozważań jest określenie kierunków zmian funkcjonalno – przestrzennych obszaru rewitalizacji. Zgodnie z wymogami ustawy, został on sporządzony na mapie w skali 1:2000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej.

Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji.

Ryc. 10. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Fundusz Spójności

21. Podsumowanie

Opracowany dokument Programu stanowi bazę do podjęcia skoordynowanych działań zmierzających do rewitalizacji miasta. Opisano w nim zarówno przewidziane do realizacji projekty i przedsięwzięcia jak i sposób ich realizacji. W szczególności dotyczy to tzw. „projektu zintegrowanego”, pozwalającego na powiązanie ze sobą transformacji przestrzennej z działaniami w sferze społecznej i gospodarczej. Także określono sposób realizacji całości programu.

Z uwagi na zmieniające się uwarunkowania – w tym pojawiające się nowe regulacje prawne – konieczną stanie się sukcesywna aktualizacja programu, w tym uzupełnianie zapisów szczegółowych dotyczących projektów i przedsięwzięć przewidzianych do realizacji.

Aneks 1 – Udokumentowanie konsultacji społecznych

Jak wspomniano w rozdziale 4 dokumentu, jego zapisy zostały wypracowane w trakcie szeregu dyskusji nad kierunkami i sposobami działania w obszarze rewitalizacji. Prace te toczyły się w kilku etapach, co pozwoliło na gruntowne przedyskutowanie wszystkich istotnych zagadnień.

Celem udokumentowania tego procesu – w tym wykazania faktycznego udziału społecznego w procesie wypracowywania zapisów Programu – w niniejszym aneksie przedstawiono:

- zbiorcza listę osób uczestniczących w wypracowywaniu zapisów programu;
- zdjęcia dokumentujące poszczególne spotkania konsultacyjne, prezentacje, warsztaty i spacer studyjny.

Szczegółowa dokumentacja kolejnych działań partycypacyjnych znajduje się w posiadaniu Wydziału Planowania i Urbanistyki Urzędu Miasta Starogard Gdański.

Zbiorcza lista osób uczestniczących w wypracowywaniu zapisów programu

Irena Krzykowska	Małgorzata Kwiatkowska	Dariusz Bieliński
Karmelita Grabińska	Krystyna Konowska	Henryk Klecha
Piotr Nowotny	Bożena Sobecka	Maria Drwięga
Danuta Kozikowska	Wojciech Pielecki	Józef Baska
Hanna Wnuk-Zaremba	Jan Mokwa	Krzysztof Wutrych
Piotr Tobolski	Wojciech Milewski	Robert Rogaczewski
Marek Sobecki	Patryk Piłat	Krystian Sarnowski
Zbigniew Kotlewski	Maria Szumacher	Przemysław Gryniuk
Anna Muchowska	Anna Lembicz	Anna Czapska
Maria Brzozowska	Sylvia Ossowska	Maciej Tobolski
Edyta Pliszka-	Sławomir Ałaszewski	Katarzyna Tobolska
Kuraszewicz	Hanna Stole	Tomasz Konowski
Mariusz Mecka	Marcin Kaszubowski	Jarosław Czyżewski
Joanna Kurkowska	Lidia Gostomska	Janusz Rokiciński
Maria Landowska	Beata Drózkowska	Andrzej Grabowski
Patrycja Ruszniak-Fic	Magdalena Pokojewska	Robert Rogaczewski
Marta Saj	Krystian Sarnowski	Maria Kielb-Stańczuk
Paweł Trzeciak	Barbara Podsiadło	Justyna Czystek
Janusz Nowak	Danuta Nowak	Teresa Gilla
Hanna Bielang	Krystyna Stella	Tadeusz Błędzki
Mirosław Zielenkiewicz	Grzegorz Chudzik	Piotr Malowany
Bożena Orwat	Grzegorz Borzeszkowski	Tomasz Drózkowski
Andrzej Wrzosekiewicz	Jarosław Potasznik	Tomasz Gdaniec

Dokumentacja fotograficzna wybranych spotkań

Omówienie wyników analizy wskaźnikowej dla miasta – delimitacja obszaru rewitalizacji

Spacer studyjny po obszarze rewitalizacji

Spotkania warsztatowe – służące wypracowaniu kluczowych elementów programu

Aneks 2.

Koncepcje projektów i przedsięwzięć sformułowane w trakcie konsultacji społecznych

Na bazie kierunków realizacji celów określonych dla każdego z nich w trakcie konsultacji społecznych dla każdej ze sfer określono szereg koncepcji projektów i przedsięwzięć, których realizacja przyczyni się do osiągnięcia zamierzonych celów oraz realizacji wypracowanej wizji. Zbiorcza ich lista przedstawia się następująco:

A. Koncepcje projektów ze sfery społecznej

- B1. Zwiększenie poziomu wsparcia organizacji pozarządowych
- B2. Przekazywanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym
- B3. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- B4. Wsparcie rozwoju różnorodnych inicjatyw społecznych (kulturalnych, sportowych)
- B5. Wsparcie inicjatyw związanych z organizacją czasu wolnego mieszkańców
- B6. Organizacja cyklicznych i dobrze wypromowanych imprez zgodnych z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej
- B7. Stworzenie systemu skutecznego przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi interesariuszami programu
- B8. Zawiązanie trójsektorowego partnerstwa na rzecz realizacji inicjatyw lokalnych
- B9. Oświetlenie i monitoring obszaru rewitalizacji
- B10. Podniesienie poziomu identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania
- B11. Podniesienie poziomu kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców
- B12. Podniesienie poziomu integracji społeczności lokalnej

B. Koncepcje projektów ze sfery gospodarczej

- C1. Promocja zagospodarowania terenów przemysłowych
- C2. Stworzenie systemu wspierania wielofunkcyjności obszaru rewitalizacji
- C3. Stworzenie systemu wsparcia dla pracodawców – w tym z uwzględnieniem ginących zawodów
- C4. Wspieranie funkcji i działań związanych z turystyką i rekreacją
- C5. Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości
- C6. Stworzenie programu budownictwa mieszkaniowego o charakterze komunalnym
- C7. Usprawnienie procesu obsługi inwestorów
- C8. Stworzenie strategii promocji marki miasta
- C9. Stworzenie programu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych

C. Koncepcje projektów ze sfer przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej

- A1. Modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej

- A2. Wykorzystanie wartościowych obiektów do celów społecznych, kulturalnych i komercyjnych
- A3. Wykorzystanie doliny Wierzycy (wraz ze Strzelnicą i Francuską Górką) do celów turystycznych
- A4. Kompleksowe zagospodarowanie Starówki ze szczególnym uwzględnieniem funkcji kultury i usług
- A5. Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia kamienic
- A6. Kompleksowe rozwiązanie problemu parkowania
- A7. Uporządkowanie kwestii reklam
- A8. Stworzenie spójnego systemu informacji przestrzennej
- A9. Likwidacja barier architektonicznych
- A10. Poprawa standardu budynków mieszkalnych
- A11. Zagospodarowanie nieużytków miejskich i terenów zieleni na cele rekreacyjne
- A12. Konserwacja i pielęgnacja istniejącej zieleni i przestrzeni wspólnych

Dla każdej z w/w koncepcji projektów zostały zaproponowane szczegółowe zapisy dotyczące ich zakresu, znaczenia, możliwości realizacji i kolejnych działań, których podjęcie służyć będzie realizacji zamierzenia. W szczególności dla każdej z koncepcji projektów określono:

- centralny cel przedsięwzięcia;
- cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do realizacji których przyczynia się dany projekt;
- znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu;
- analizę SWOT dla projektu;
- matrycę logiczną projektu;
- zakładany sposób finansowania realizacji projektu;
- zakładany sposób realizacji projektu – w tym określenie podmiotu odpowiedzialnego za wdrożenie.

Opis koncepcji możliwych do realizacji projektów i przedsięwzięć – wypracowanych w trakcie konsultacji społecznych

A1 – Modernizacja infrastruktury technicznej i drogowej

Centralny cel projektu:

Uporządkowanie infrastruktury drogowej z ruchem pieszym i stworzenie miejsc parkingowych z jednoczesną modernizacją i rozbudową infrastruktury technicznej (kanalizacji, wodociągów, gaz, telekomunikacja)

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego
- P3. Kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Poprawa komunikacji oraz komfortu życia zwiększy dostępność rejonu miasta, tym samym jego atrakcyjność gospodarczą i mieszkaniową.	- Opracowanie kompleksowego planu poprawy stanu układu drogowego i infrastruktury technicznej - utworzenie komórki kierującej i koordynującej oraz nadzorującej prace - wybór wykonawców prac - kompleksowa szybka realizacja	- Lepsza komunikacja drogowa w rejonie projektu - Poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszych - Ożywienie gospodarcze rejonu - Poprawa warunków socjalnych mieszkańców

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
Bogaty układ dróg	Przestarzały układ dróg Drogi w złym stanie technicznym
Szanse	Zagrożenia
Poprawa komunikacji miejskiej Zwiększenie atrakcyjności turystycznej Zwiększenie atrakcyjności gospodarczej	Brak środków finansowych Niedostateczne zaangażowanie władz w modernizację infrastruktury drogowej

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Uporządkowanie infrastruktury drogowej z ruchem pieszych i stworzenie miejsc parkingowych z jednoczesną rozbudową i modernizacją infrastruktury technicznej	Przepustowość dróg Ilość odbiorców mediów	Dane właściciela mediów	Okresowe pobieranie danych Okresowe badania
Centralny cel projektu:	Poprawa funkcjonalnego układu komunikacyjnego , poprawa dostępności mediów	Płynność ruchu	Czas przejazdu przez obszar	okresowe badania
Efekty:	Uporządkowany, bezpieczniejszy ruch drogowy i pieszych Większa dostępność mediów i infrastruktury telekomunikacyjnej	Badanie zadowolenia mieszkańców i prowadzonych działalności gospodarczych	ankiety	Okresowe badania

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Urząd Miasta z wykorzystaniem istniejących funduszy i wsparcie właścicieli nieruchomości w zakresie ich posesji

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta Starogardu Gdańskiego

A2. Wykorzystanie wartościowych obiektów do celów społecznych, kulturalnych i komercyjnych

Centralny cel projektu:

Ochrona wartościowych obiektów i poprawa ich atrakcyjności

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich

P8. Odnowa kluczowych obiektów w obszarze rewitalizacji

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Ożywienie Centrum miasta poprzez wprowadzenie różnych funkcji - Zwiększenie atrakcyjności miasta - Promocja miasta - Stworzenie przyjaznego klimatu dla mieszkańców i inwestorów	- Analiza stanu istniejącego - Stworzenie ogólnej, kompleksowej koncepcji obszarów wartościowych powiązanych przestrzennie - Podział obszaru na indywidualne projekty - Konkursy architektoniczne i urbanistyczne - Pozyskanie inwestorów dla poszczególnych inwestycji	- Podniesienie wartości komercyjnej i kulturalnej - Uatrakcyjnienie i ułatwienie życia mieszkańcom - Wypełnienie obszarów wartościowymi obiektami, ludźmi i nowymi funkcjami

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- położenie obiektów zabytkowych w centrum miasta - interesująca historia i architektura obiektów	- zły stan techniczny obiektów - zawyły stan prawny i sytuacja własnościowa obiektów
Szanse	Zagrożenia
- zwiększenie atrakcyjności całego obszaru	- wysokie koszty podejmowanych działań - niesprzyjająca sytuacja gospodarcza

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Ocena wizualna przestrzeni	Ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców	Ankieta wykonywana cyklicznie
Centralny cel projektu:	Ochrona wartościowych obiektów i poprawa ich atrakcyjności	Ilość zrewitalizowanych obiektów	Rejestr podjętych działań	Coroczna inwentaryzacja
Efekty:	Uzupełnienie struktury obszaru nowymi atrakcyjnymi funkcjami	Ocena atrakcyjności miejsca	Ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców	Ankieta wykonywana cyklicznie

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Środki unijne
- Partnerstwo publiczno-prywatne
- Środki własne i kredytowe inwestorów

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Inwestorzy prywatni
- Organizacje pozarządowe

A3. Wykorzystanie doliny Wierzycy (wraz ze Strzelnicą i Francuską Górką) do celów turystycznych.

Centralny cel projektu:

Wykorzystanie naturalnego potencjału terenu do nowych celów

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P5. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Zieleń jako magnes przyciągający mieszkańców i turystów - Wykorzystanie naturalnego potencjału terenu - Uzyskanie centralnego punktu organizacji imprez masowych	- Uporządkowanie przestrzeni - Otworzenie istniejącego ciągu komunikacyjnego - Oświetlenie i oznaczenie ciągów komunikacyjnych - Stworzenie zaplecza – muszla koncertowa, skocznia, tor saneczkowy, przystań kajakowa - Uatrakcyjnienie – mała architektura - Promocja obszaru i informacja	- Stworzenie miejsca przyjaznego wypoczynkowi o wyjątkowych rozwiązaniach architektury zieleni - Wypełnienie ludźmi zrewitalizowanego obszaru - Odzyskanie centralnego miejsca spotkań i imprez

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Atrakcyjna rzeka - Ciąg atrakcji (od Piekielek do Strzelnicy)	- Zanieczyszczenie rzeki - Zaniedbanie terenu
Szanse	Zagrożenia
- Kompleksowe wykorzystanie doliny rzeki na potrzeby różnych funkcji - Rozwój turystyki - Integracja społeczna	- Brak środków finansowych - Niedostateczna współpraca podmiotów i instytucji

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Ilość użytkowników	Okresowe pomiary ilości osób korzystających z przestrzeni	Przynajmniej raz do roku przeprowadzenie badań
Centralny cel projektu:	Wykorzystanie naturalnego potencjału terenu do nowych celów	Ilość użytkowników	Okresowe pomiary ilości osób korzystających z przestrzeni	Przynajmniej raz do roku przeprowadzenie badań
Efekty:	Stworzenie miejsca atrakcyjnego dla wypoczynku w granicach doliny Wierzycey	Ilość użytkowników	Okresowe pomiary ilości osób korzystających z przestrzeni	Przynajmniej raz do roku przeprowadzenie badań

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Budżet województwa
- Sponsorzy
- Finanse unijne
- Budżet państwa
- Fundusz Ochrony Środowiska

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta

A4. Kompleksowe zagospodarowanie Starówki ze szczególnym uwzględnieniem funkcji kultury i usług

Centralny cel projektu:

Uporządkowanie obszaru, wyeksponowanie walorów i uzupełnienie o nowe funkcje i formy zagospodarowania

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego
- P3. Kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej
- P8. Odnowa kluczowych obiektów w obszarze rewitalizacji
- E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizowanego

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Zwiększenie dostępności mieszkańcom do obszaru Starówki - Zwiększenie atrakcyjności obszaru - Rynek jako centrum życia miasta	- Analiza stanu istniejącego - Kompleksowy projekt architektoniczny i infrastruktury - Rewitalizacja zabytków - Stworzenie miejsc parkingowych - Stworzenie wydolnego systemu kanalizacji i burzowego	- Podniesienie wartości komercyjnej przestrzeni - Wypełnienie ludźmi przestrzeni Starego Miasta - Rozwój turystyki - Stworzenie strefy sprzyjającej konsolidacji społecznej

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
- Centralne połozenie w mieście - Duże poparcie społeczne dla realizacji działań - Historyczny układ urbanistyczny obszaru	- Negatywne nastawienie części społeczeństwa do zmian - Nieuporządkowana sytuacja w zakresie obsługi infrastrukturalnej
Szanse	Zagrozenia
- Wzrost zainteresowania mieszkańców miasta obszarem - Rozwój nowych form wykorzystania terenu - Wzrost zainteresowania społecznego obszarem	- Brak funduszy - Brak porozumienia co do zasadności realizacji

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni Starego Miasta	Ilość funkcji	Okresowa inwentaryzacja podmiotów funkcjonujących na terenie	Okresowe badania
	Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego	Płynność ruchu	Czas przejazdu przez obszar	Okresowe badania
Centralny cel projektu:	Uporządkowanie obszaru, wyeksponowanie walorów i uzupełnienie o nowe funkcje i formy zagospodarowania	Poziom atrakcyjności obszaru dla mieszkańców	Badanie poziomu satysfakcji mieszkańców	Okresowe badania
Efekty:	Rozwój obszaru i zwiększenie liczby osób odwiedzających Stare Miasto	Ilość osób odwiedzających	Badanie ilości osób odwiedzających	Okresowe badania

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Budżet województwa
- Budżet państwa
- Środki unijne
- Środki prywatne

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Inwestorzy instytucjonalni i prywatni

A5. Poprawa estetyki i rewaloryzacja części wspólnych i otoczenia kamienic

Centralny cel projektu:

Poprawa walorów estetycznych i stanu technicznego kamienic

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich

P8. Odnowa kluczowych obiektów w obszarze rewitalizowanym

E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Poprawa atrakcyjności przestrzeni Zwiększenie potencjału handlowego, turystycznego	- Ustalenie koncepcji wyglądu Starego Miasta - Ustalenie konkursu na poprawienie miasta	- Ustalenie konkursu na wygląd Starego Miasta - Pozyskanie dofinansowania z gminy

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Chęć właścicieli posesji - Potencjał lokalizacji - Stare Miasto	- Wysokie koszty remontów i modernizacji - Zbyt duża biurokracja w uzyskaniu pozwoleń - Trudności w pozyskaniu funduszy, brak informacji od miasta - Brak W-C
Szanse	Zagrożenia
- Poprawa klimatu handlowo-usługowego - Poprawa walorów turystycznych - Poprawa monitoringu - Lepszy odbiór przez społeczeństwo	- Brak kontroli nad realizacją projektów - Samowolne realizacje niezgodne z estetyką starówki - Trwałe uszkodzenia budynków prowadzące do ruiny przez niewłaściwe użytkowanie - Utrata szczególnego charakteru centrum miasta (puste lokale powodujące brak środków na utrzymanie) - Wzrastająca liczba przestępstw

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Odbiór stanu technicznego realizowanego projektu	Kontrola urzędowa	Coroczny przegląd stanu obszaru
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Ilość odwiedzających	Ankiety i badania	Coroczne badanie atrakcyjności obszaru

Centralny cel projektu:	Poprawa walorów estetycznych i stanu technicznego kamienic	Odbiór stanu technicznego realizowanego projektu	Kontrola urzędowa	Coroczny przegląd stanu obszaru
-------------------------	--	--	-------------------	---------------------------------

Efekty:	Polepszenie standardu miasta	Odbiór stanu technicznego realizowanego projektu	Kontrola urzędowa	Coroczny przegląd stanu obszaru
---------	------------------------------	--	-------------------	---------------------------------

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Fundusze miejski i unijne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Miasto wspólnie z właścicielami budynków

A6. Kompleksowe rozwiązanie problemu parkowania

Centralny cel projektu:

Zabezpieczenie miejsc parkingowych dla mieszkańców, pracowników oraz osób przybywających do miasta

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P2. Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego

E2. Utrzymanie Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Dostępność parkingów ożywi obszar rewitalizowany	- Parkingi na terenie Rynku w Starogardzie Gdańskim - Parkingi na terenie osiedli	Poprawa dostępności Rynku i Starego Miasta

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
Wsparcie społeczności mieszkańców i przedsiębiorców	Wielość właścicieli w rejonie niezbędnych parkingów
Szanse	Zagrożenia
- Rozwój przedsiębiorczości - Poprawa dostępności miejsc	- Niedostateczna współpraca podmiotów i instytucji - Brak środków finansowych - Konflikt interesów grup społecznych

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa stanu układu komunikacyjnego i parkingowego	Ilość miejsc parkingowych	Dochód z parkometrów i ilość biletów	Raz do roku dokonywana analiza
	Utrzymanie Rynku jako kluczowego fragmentu przestrzeni handlowo – usługowej miasta	Ilość usług zlokalizowanych w obszarze Rynku	Dane Urzędu Miasta	Raz do roku dokonywana analiza

Centralny cel projektu:	Zabezpieczenie miejsc parkingowych dla mieszkańców, pracowników i osób przybywających do miasta	Ilość nowych miejsc parkingowych i ich ilość całkowita	Plany miejsc parkingowych zweryfikowane w terenie	Raz do roku dokonywana analiza
-------------------------	---	--	---	--------------------------------

Efekty:	Ułatwienia w dostępności danego miejsca	Ilość sprzedanych biletów parkingowych	Dane z parkometrów	Raz do roku dokonywana analiza
---------	---	--	--------------------	--------------------------------

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Urząd Miejski przy wykorzystaniu istniejących funduszy

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta

A7. Uporządkowanie kwestii reklam

Centralny cel projektu:

Polepszenie walorów estetycznych i przestrzennych centrum miasta

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich

E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Poprawa percepcji miasta przez turystów i mieszkańców	Ustalenie zasad stosowania reklam oraz kontroli	Poprawa wyglądu oraz percepcji przestrzeni

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Opracowanie planu zagospodarowania przestrzennego - Architektura miasta, historyczny walor centrum miasta	Niechlujny wygląd ładnych kamienic spowodowany ordynarnymi reklamami
Szanse	Zagrożenia
- Ustalanie zasad reklam, wielkości i kontrola przestrzegania - edukacja	- zły odbiór społeczny - nadmiar informacji powodujący mętlik a nie zamierzony skutek reklamy

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Poziom satysfakcji społecznej	ankieta	Badanie raz w roku
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Ilość odwiedzających	Badania ankietowe	Coroczna analiza

Centralny cel projektu:	Polepszenie walorów estetycznych i przestrzennych centrum miasta	Poziom satysfakcji społecznej	Badania ankietowe	Coroczna analiza
-------------------------	--	-------------------------------	-------------------	------------------

Efekty:	Większe zadowolenie Polepszenie odbioru starego miasta Czytelność reklama Kontrola nad realizacją reklam	Poziom satysfakcji społecznej	Badania ankietowe	Coroczna analiza
---------	---	-------------------------------	-------------------	------------------

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Dofinansowanie z funduszy miejskich

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Udostępnienie propozycji reklam nawiązujących do istniejącego obiektu

A8. Stworzenie spójnego systemu informacji przestrzennej

Centralny cel projektu:

Poprawa dostępności informacji o dostępnych przestrzeniach

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich

E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów

E7. Rozwój promocji i marki miast

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Zapewnienie informacji na temat walorów i zasobów znajdujących się na obszarze rewitalizacji	- Informacja o ciągach komunikacyjnych - Informacja o zabytkach i ośrodkach kontroli - Informacja o punktach usługowych i handlowych	Zwiększenie wiedzy o obszarze i jego odwiedzinach

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
Wielość dostępnych miejsc na punkty informacyjne wszelkiego rodzaju	Brak tradycji marketingowych
Szanse	Zagrożenia
Zwiększenie ruchu turystycznego	- Brak środków finansowych - Brak fachowców marketingu i reklamy

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Poziom satysfakcji społecznej	ankieta	Badanie raz w roku
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Ilość odwiedzających	Badania ankietowe	Coroczna analiza
	Rozwój promocji i marki miasta	Rozpoznawalność miasta	Badania marketingowe	Coroczna analiza
Centralny cel projektu:	Poprawa dostępności informacji o dostępnych przestrzeniach	Poziom satysfakcji społecznej	Badania ankietowe	Coroczna analiza
Efekty:	Lepsza rozpoznawalność miasta i poszczególnych jego części, walorów i zasobów	Poziom satysfakcji społecznej	Badania ankietowe	Coroczna analiza

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Środki Urzędu Miejskiego i projekty pomocowe

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta

A9. Likwidacja barier architektonicznych

Centralny cel projektu:

Poprawa dostępności obszaru dla niepełnosprawnych

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P6. Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych

S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa

E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Dostępność i atrakcyjność obszaru magnesem do odwiedzenia obszaru rewitalizacji	- Poszerzenie chodników - Stworzenie podjazdów	Zadowolenie niepełnosprawnych

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
Płaska płyta Rynku	- brak podjazdów dla niepełnosprawnych - Dolina Wierzycy – pochyła - Wąskie chodniki
Szanse	Zagrożenia
Lepsza komunikacja dla niepełnosprawnych	Niemożliwość dotarcia niepełnosprawnych w różne części miasta

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych	Procent obszaru dostępny dla osób niepełnosprawnych	Analiza przestrzeni	Coroczny przegląd obszaru
	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Poziom stanu bezpieczeństwa	Ilość przestępstw	Coroczna analiza obszaru
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Poziom atrakcyjności obszaru	Ilość odwiedzających	Coroczna analiza obszaru
Centralny cel projektu:	Poprawa dostępności obszaru dla osób niepełnosprawnych	Procent obszaru dostępny dla osób niepełnosprawnych	Analiza przestrzeni	Coroczny przegląd obszaru
Efekty:	Przestrzeń w pełni dostępna dla osób niepełnosprawnych	Procent obszaru dostępny dla osób niepełnosprawnych	Analiza przestrzeni	Coroczny przegląd obszaru

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Odpowiednie urzędy

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta

A10. Poprawa standardu budynków mieszkalnych

Centralny cel projektu:

Zapewnienie mieszkańcom wysokiego standardu zamieszkania

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P3. Kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej
 E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy
 E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów
 S6. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Zatrzymanie obecnych mieszkańców na obszarze rewitalizowanym Stworzenie warunków dla wzrostu liczby ludności na obszarze rewitalizowanym	Określenie potrzeb i możliwości Przygotowanie koncepcji realizacji poszczególnych zadań Sukcesywna realizacja zamierzeń	Poprawa warunków życia mieszkańców Podniesienie standardu technicznego budynków i infrastruktury Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
- Duże możliwości terenowe realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej - Duży zasób obiektów istniejących, mogących stanowić bazę mieszkaniową - Centralne położenie obszaru – teren potencjalnie atrakcyjny dla mieszkalnictwa	- Konflikty interesów pomiędzy władzami miasta a właścicielami terenów oraz wspólnotami mieszkaniowymi - Zła opinia o terenie – degradacja moralna - Niska aktywność mieszkańców, wspólnot i właścicieli terenów
Szanse	Zagrozenia
- Potrzeby mieszkaniowe mieszkańców - Zmiany stylu życia – moda na zamieszkanie w centrum - Pozytywne oddziaływanie rewitalizowanych przestrzeni staromiejskich	- Brak wsparcia finansowego z zewnątrz - Brak zainteresowania mieszkańców i właścicieli realizacją programu - Nieskuteczna likwidacja zjawisk przyczyniających się do złej opinii na temat obszaru

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej	Procent układów infrastrukturalnych w dobrym stanie	Urząd Miasta, Starostwo Powiatowe	Coroczna informacja
	Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy	Ilość miejsc pracy Stopa bezrobocia	Urząd Pracy, Urząd Miasta	Sukcesywne pozyskiwanie danych i ich analiza
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Ilość odwiedzających	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej	Procent osób zadowolonych z warunków zamieszkania	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań

Centralny cel projektu:	Zapewnienie mieszkańcom wysokiego standardu zamieszkania	Procent osób zadowolonych z warunków zamieszkania	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
-------------------------	--	---	-------------------	------------------------------

Efekty:	Zwiększenie liczby mieszkań o przyzwoitym standardzie	Procent mieszkań o przyzwoitym standardzie	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Zadowolenie mieszkańców	Procent osób zadowolonych z warunków zamieszkania	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Poprawa komfortu i jakości zamieszkania	Procent osób zadowolonych z warunków zamieszkania	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Liczba zachorowań	Badania statystyczne	Sukcesywne zbieranie danych

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Urząd Miasta, fundusze Unii Europejskiej, środki własne mieszkańców

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Właściciele terenów

A11. Zagospodarowanie nieużytków miejskich i terenów zieleni na cele rekreacyjne

Centralny cel projektu:

Zwiększenie ilości terenów rekreacyjnych

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Zwiększenie atrakcyjności obszaru rewitalizowanego Pobudzenie mieszkańców do większej aktywności fizycznej Poprawa jakości życia mieszkańców	Określenie potrzeb i możliwości Opracowanie stosownych projektów Identyfikacja partnerów realizujących projekt Sukcesywna realizacja zamierzeń	Wykreowanie przestrzeni zielonych o wysokich walorach rekreacyjnych Wzrost zadowolenia mieszkańców

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Duża podaż terenów do zagospodarowania - Istniejące projekty i zamierzenia władz miejskich - Duża atrakcyjność przyrodnicza i kulturowa obszaru - Chęć mieszkańców do podjęcia działań	- Sprzeczności interesów społecznych i własnościowych - Rozdrobniona własność
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost zainteresowania mieszkańców swoim otoczeniem - Wzrost zainteresowania mieszkańców podejmowaniem aktywności fizycznej i rekreacyjnej na świeżym powietrzu - Pozyskanie części terenów obecnie będących własnością prywatną lub o nieuregulowanym statusie	- Brak środków finansowych na realizację zamierzeń - Brak zainteresowania mieszkańców podejmowanymi działaniami

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość podejmowanych inicjatyw Ilość osób zaangażowanych w działania	Badania statystyczne	Sukcesywne prowadzenie badań
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Ilość osób korzystających z wykreowanej infrastruktury	Badania ankietowe i statystyczne	Sukcesywne prowadzenie badań

Centralny cel projektu:	Zwiększenie ilości terenów rekreacyjnych	Powierzchnia terenów rekreacyjnych	Inwentaryzacja	Sukcesywna weryfikacja stanu zagospodarowania obszaru
-------------------------	--	------------------------------------	----------------	---

Efekty:	Powstanie atrakcyjnych przestrzeni i terenów	Ilość osób korzystających z wykreowanej infrastruktury	Badania ankietowe i statystyczne	Sukcesywne prowadzenie badań
	Wzrost poziomu zadowolenia mieszkańców	Ilość osób korzystających z wykreowanej infrastruktury	Badania ankietowe i statystyczne	Sukcesywne prowadzenie badań

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Środki miejskie, fundusze UE

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Władze miejskie (Urząd Miasta), Ew. gospodarze terenów w partnerstwie z władzami miejskimi

A12. Konserwacja i pielęgnacja istniejącej zieleni i przestrzeni wspólnych

Centralny cel projektu:

Podniesienie jakości przestrzeni wspólnej

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich
 P5. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
 S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Polepszenie wizerunku obszaru Pozwoli na wykreowanie zainteresowania osób mogących osiedlić się na terenie	Identyfikacja istniejących zasobów Określenie programu i kierunków działania Sukcesywna realizacja poszczególnych zadań	Zwiększenie ilości osób aktywnie korzystających z poszczególnych obszarów Podniesienie poziomu satysfakcji społeczności lokalnej z podejmowanych działań

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
- Istniejące instytucje zajmujące się obszarami wartosciowymi - Zainteresowanie mieszkanców stanem przestrzeni wspólnych	- Brak znaczących środków na realizację zamierzenia - Niskie zainteresowanie części mieszkanców podejmowaniem wspólnych działań
Szanse	Zagrozenia
- Integracja mieszkanców i instytucji wokół pozytywnego programu działań na rzecz przestrzeni - Wykreowanie „mody na miejsce”	- Postępująca dewastacja obszaru - Brak środków na utrzymanie zrealizowanych zamierzeń - Nieprzewidziane zjawiska pogodowe

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Ilość osób zadowolonych ze stanu kluczowych przestrzeni obszaru	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Procent terenów o dużych walorach zagospodarowanych i aktywnie wykorzystywanych	Inwentaryzacje w terenie Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie inwentaryzacji i badań
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość podejmowanych inicjatyw Ilość osób zaangażowanych w działania	Badania statystyczne	Sukcesywne prowadzenie badań

Centralny cel projektu:	Podniesienie jakości przestrzeni wspólnej	Odsetek mieszkańców zadowolonych z jakości przestrzeni	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
-------------------------	---	--	-------------------	------------------------------

Efekty:	Zwiększony poziom zainteresowania mieszkańców	Odsetek mieszkańców zadowolonych z jakości przestrzeni	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Lepsza jakość życia	Odsetek mieszkańców zadowolonych z jakości życia	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Budżet miasta (Urząd Miasta), środki UE, środki prywatne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Właściciele terenów

B1. Zwiększenie poziomu wsparcia organizacji pozarządowych

Centralny cel projektu:

Aktywizacja organizacji pozarządowych do działań na obszarze rewitalizacji

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S1. Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Zwiększenie aktywności społecznej - Zwiększenie poziomu identyfikacji społeczności lokalnej z zagadnieniem rewitalizacji	- Analiza stanu istniejącego – przegląd organizacji ich możliwości oraz dotychczasowych działań - Określenie planu działania - Realizacja projektu	- Większa aktywność organizacji - Powstanie nowych inicjatyw społecznych

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Duża ilość organizacji pozarządowych - Duża aktywność istniejących organizacji	- Niewystarczające wsparcie finansowe dla działań podejmowanych przez organizacje - Brak informacji dla mieszkańców o podejmowanych działaniach - Słaba baza lokalowa organizacji - Słaba aktywność znacznej części organizacji
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost zainteresowania mieszkańców podejmowaniem aktywności społecznych - Nowe formy finansowania działań organizacji	- Trudne warunki dostępu do środków finansowych - Skomplikowane uregulowania prawne dla działań organizacji

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście	Poziom aktywności społecznej	Badania ankietowe	Okresowe badania
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość organizacji pozarządowych	Dane statystyczne	Okresowe badania
Centralny cel projektu:	Aktywizacja organizacji pozarządowych do działań na obszarze rewitalizacji	Ilość członków organizacji	Dane organizacji i z urzędów	Cykliczne pozyskiwanie danych
Efekty:	Większa aktywność organizacji	Ilość członków organizacji	Dane organizacji i z urzędów	Cykliczne pozyskiwanie infor.
	Rozwój nowych inicjatyw społecznych	Ilość realizowanych inicjatyw społecz.	Dane organizacji i z urzędów	Cykliczne pozyskiwanie danych

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Budżet województwa

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Starostwo powiatowe
- Gmina

B2. Przekazywanie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym

Centralny cel projektu:

Stworzenie nowej jakości realizacji zadań publicznych dzięki zaangażowaniu organizacji społecznych

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Włączenie organizacji pozarządowych w proces rewitalizacji poprzez realizowanie zleconych zadań	- Przegląd organizacji i ich możliwości – analiza stanu istniejącego - Określenie planu działania - Organizacja projektu - Sukcesywna realizacja poszczególnych zadań	- Większa aktywność organizacji - Powstanie nowych inicjatyw społecznych

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
- Duża liczba organizacji pozarządowych - Duża liczba zadań do realizacji przez organizacje pozarządowe	- Brak doświadczenia wspólnych działań - Brak bazy lokalowej w centrum - Brak w centrum organizacji pozarządowych, kadry (koordynatora)
Szanse	Zagrozenia
- Ożywienie społeczne mieszkańców - Nowa jakość realizowanych projektów - Większa liczba ciekawych projektów do realizacji	- Trudne warunki dostępu do środków finansowych - Skomplikowane uregulowania prawne dla działań organizacji

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Aktywizacja organizacji pozarządowych do działań na rzecz rewitalizacji	Liczba członków organizacji	Dane z organizacji	Coroczna analiza
Centralny cel projektu:	Stworzenie nowej jakości realizacji działań publicznych	Liczba zrealizowanych zadań	Dane organizacje, monitoring	Coroczna analiza
Efekty:	Większa aktywność i wzmocnienie organizacji pozarządowych	Ilość działań podejmowanych przez organizacje	Dane organizacje, monitoring	Coroczna analiza
	Wzrost liczby organizacji ukierunkowanych na konkretne zadania	Ilość organizacji	Dane Urzędu Miasta	Coroczna analiza
	Większa liczba realizowanych projektów i inicjatyw	Ilość zadań i inicjatyw realizowanych przez organizacje pozarządowe	Dane organizacji oraz z Urzędu Miasta	Coroczna analiza

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Samorząd

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Samorząd i organizacje pozarządowe

B3. Wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Centralny cel projektu:

Zmniejszenie poziomu zagrożenia wykluczeniem społecznym grup zagrożonych

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa

S3. Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Poprawienie warunków bytowych społeczności lokalnej - Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	- Realizacja szkolnictwa przede wszystkim zawodowego - Pomoc władz państwowych i samorządowych utworzenia dobrych miejsc nauki zawodu - Wsparcie przedsiębiorców w prowadzeniu praktyk zawodowych - Ustawiczne prowadzenie szkoleń, kursów itd.	- Poprawa warunków bytowych - Poprawa bezpieczeństwa - Likwidowanie grup osób wykluczonych - Powrót do miasta osób, które wyemigrowały

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Baza szkół i wyposażenia - Dogodny dojazd dla zainteresowanych - Wykwalifikowana kadra - Istniejące instytucje	- brak ofert zatrudnienia - brak właściwej komunikacji personalnej - trudności w pozyskiwaniu niezbędnych danych - niewystarczający poziom wsparcia - brak grup wsparcia
Szanse	Zagrożenia
- lepszy poziom wykorzystania istniejących placówek szkolnych i doradztwa zawodowego - poprawa jakości życia	- długi czas oczekiwania na efekty - niska samoocena mieszkańców i przedsiębiorców - degradacja identyfikowanych - słaba obecność w przestrzeni miejskiej

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy	zwiększenie aktywności realizowanych w przestrzeni miasta	badania ankietowe dane statystyczne	stały monitoring personalny i instytucjonalni
	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Stan bezpieczeństwa	badania ankietowe dane statystyczne	stały monitoring personalny i instytucjonalni
Centralny cel projektu:	Zmniejszenie poziomu zagrożenia wykluczeniem społecznym grup zagrożonych	Jakość życia	Statystyki instytucjonalne	Coroczne pozyskiwanie niezbędnych danych
Efekty:	funkcjonowanie aktywne wykluczonych i integracja społeczna	Wzrost zatrudnienia, aktywności społecznej, poprawa stanu zdrowia społeczności lokalnej	Dane środowiskowe	Cykliczność badań, diagnozy zjawisk

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Środki samorządów terenowych, urzędy szczebla marszałkowskiego, sponsoring biznesu

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Administracja samorządowa, wojewódzkie organy edukacji i oświaty, prywatny biznes miejscowy i okoliczny, organizacje rządowe

B4. Wsparcie rozwoju różnorodnych inicjatyw społecznych (kulturalnych, sportowych)

Centralny cel projektu:

Wzrost aktywności społecznej mieszkańców

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P5. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych

S1. Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Aktywizacja społeczeństwa – społeczności lokalnej - Wygenerowanie większej aktywności mieszkańców w zrewitalizowanych obszarach miasta	- Mieszkańcy i potencjalni goście – określenie odbiorców - Wypracowanie metod finansowania - Określenie kręgów zainteresowań i grup inicjatywnych pod kątem realizacji zadań kulturalnych i sportowych - Stworzenie odpowiedniej infrastruktury i terenów do rekreacji	- Polepszenie relacji pomiędzy urzędnikami i mieszkańcami - Zwiększenie oferty kulturalno-rekreacyjnej - Zwiększenie atrakcyjności turystycznej - Stworzenie mieszkańcom warunków do rozwoju ich zainteresowań i umiejętności oraz aktywizacja

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- poparcie społeczne - możliwości przestrzenne - odnowiony stadion, dobra baza sportowa - silne grupy sportowe i z zakresu kultury	- słaba baza hotelowa - słabe funkcjonowanie stadionu i innych obiektów sportowych - niewystarczający poziom wsparcia inicjatyw społecznych - mała ilość obiektów kulturalnych
Szanse	Zagrożenia
- duży potencjał młodzieży i przyszłych emerytów - rozwój aktywności komercyjnej - poprawa jakości życia przyszłych pokoleń	- odpływ młodych ludzi z miasta - długi czas oczekiwania na efekty

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście	Aktywność lokalnej społeczności	Badania ankietowe	Cykliczność badań
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Aktywność lokalnej społeczności	Badania ankietowe Dane statystyczne	Cykliczność badań i pozyskiwania danych
	Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Przyrost ilości obiektów sportowych i kulturalnych	Badania ankietowe Dane statystyczne	Cykliczność badań i pozyskiwania danych
Centralny cel projektu:	Wzrost aktywności społecznej mieszkańców	Liczba podejmowanych akcji i przedsięwzięć	Badania ankietowe Dane statystyczne	Cykliczność badań i pozyskiwania danych
Efekty:	Polepszenie relacji pomiędzy urzędnikami a mieszkańcami	Ilość załatwionych spraw	Badania ankietowe Dane statystyczne	Cykliczność badań i pozyskiwania danych
	Powiększenie oferty kulturalnej i rekreacyjnej	Liczba imprez	Badania ankietowe Dane statystyczne	Cykliczność badań i pozyskiwania danych
	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej	Liczba turystów	Badania ankietowe Dane statystyczne	Cykliczność badań i pozyskiwania danych
	Stworzenie mieszkańcom warunków do rozwoju	Ilość imprez i ich uczestników		

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Sponsorzy
- Fundusze unijne

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Organizacje pozarządowe
- Grupy inicjatywne

B5. Wsparcie inicjatyw związanych z organizacją czasu wolnego mieszkańców

Centralny cel projektu:

Stworzenie oferty i infrastruktury czasu wolnego

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich
- S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa
- S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Wykorzystanie atutu przyrodniczo krajobrazowego - Poprawa warunków wykorzystania zieleni w mieście - Zacieśnienie więzów społecznych - Poprawa warunków życia i warunków osiedleńczych - Większa i bardziej atrakcyjna przestrzeń publiczna	- Inwentaryzacja zasobów służących spędzaniu czasu wolnego - Określenie preferencji spędzania wolnego czasu - Przygotowanie planu inwestycyjnego - Promocje, informacje przyjętych rozwiązań - Budowa i przebudowa infrastruktury	- Uzyskanie atrakcyjnych miejsc wypoczynku - Poprawa stanu zdrowia - Integracja społeczna - Poprawa atrakcyjności obszarów (osiedleńcza)

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- związanie mieszkańców z miastem - możliwości przestrzenne - potrzeby przez mieszkańców w zakresie korzystania z czasu wolnego na terenie miasta	- niewydolność organizacji kulturalnych - degradacja atrakcyjnych miejsc - brak informacji o odbywających się imprezach - brak aktywności mieszkańców
Szanse	Zagrożenia
- poprawa relacji pomiędzy mieszkańcami - wzrost zatrudnienia w sektorach: kulturalnym i sportowym - promocja miasta	- brak źródeł finansowania - emigracja z miasta

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Zwiększenie aktywności realizowanych w przestrzeni miasta	Badania ankietowe	Cykliczność badań
	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Zmniejszenie wskaźnika przestępczości	Dane statystyczne	Pozyskiwanie niezbędnych danych
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Liczba podejmowanych akcji i przedsięwzięć	Badania ankietowe	Cykliczność badań

Centralny cel projektu:	Stworzenie oferty i infrastruktury czasu wolnego	Ilość imprez i obiektów	Dane od jednostek organizacyjnych i urzędów	Pozyskiwanie niezbędnych danych
-------------------------	--	-------------------------	---	---------------------------------

Efekty:	Uzyskanie atrakcyjnych miejsc wypoczynku	Ilość obiektów	Dane z urzędu	Pozyskiwanie niezbędnych danych
	Poprawa stanu zdrowia mieszkańców	Ilość osób chorujących	Dane statystyczne	Pozyskiwanie niezbędnych danych
	Zwiększenie poziomu integracji społecznej	Ilość działań podejmowanych przez mieszkańców	Badania ankietowe ilości uczestników	Cykliczność badań
	Poprawa atrakcyjności osiedleńczej obszaru	Ilość osób zamieszkujących obszar	Dane statystyczne	Pozyskiwanie niezbędnych danych

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Lasy Państwowe
- NFOZ i GW
- RPO
- Lotto
- Organizacje ekologiczne
- Mieszkańcy danego obszaru

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd miasta
- Prywatni inwestorzy
- Mieszkańcy

B6. Organizacja cyklicznych i dobrze wypromowanych imprez zgodnych z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej

Centralny cel projektu:

Stworzenie jednego, centralnego kalendarium imprez

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S7. Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców

E6. Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów

E7. Rozwój promocji i marki miast

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Jednolita i klarowna oferta umożliwi mieszkańcom uczestnictwo w życiu kulturalnym oraz przyczyni się do wzrostu atrakcyjności obszaru rewitalizacji	Analiza obecnie organizowanych imprez Określenie charakteru pożądanych imprez Stworzenie planu rozwoju imprez w przestrzeni miasta Sukcesywna realizacja	Zwiększenie liczby odbiorców imprez

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Szeroka oferta imprez - Duża liczba miejsc do organizacji imprez - Duża liczba organizacji pozarządowych chętnych do organizacji imprez	- Słaba komunikacja między organizatorami imprez (powielanie tematów) - Niewykorzystanie wszystkich miejsc na imprezy - Brak infrastruktury około imprezowej (brak muszli koncertowej, sceny, amfiteatru) - Słaba promocja imprez - Brak funduszy na organizację wartościowych społecznie imprez
Szanse	Zagrożenia
- Mieszkańcy chętnie uczestniczą w imprezach - Rozwój intelektualno – emocjonalny mieszkańców - Kontynuowanie cyklicznych imprez - Przeprojektowanie parku jako centrum rekreacyjno – rozrywkowego (Scena i widownia i zejście z – kładka z Rynku do Parku)	Przedkładanie efektów finansowych nad walorami użyteczno - estetycznymi

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Dostosowanie oferty kulturalnej do potrzeb mieszkańców	Ilość mieszkańców uczestniczących w imprezach	Analiza ilości osób uczestniczących w imprezach	Badania w odniesieniu do każdej z imprez
	Podniesienie atrakcyjności przestrzeni rewitalizowanej dla mieszkańców i turystów	Poziom satysfakcji mieszkańców i odwiedzających	Badania ankietowe	Coroczne badania
	Rozwój promocji i marki miast	Atrakcyjność i rozpoznawalność miasta na zewnątrz	Badania ankietowe	Coroczne badania
Centralny cel projektu:	Stworzenie jednego, centralnego kalendarium imprez	Istnienie jednolitego kalendarium	Strona internetowa U Miasta	Sukcesywne i systematyczne zamieszczanie informacji o imprezach
Efekty:	Zwiększenie liczby odbiorców imprez	Ilość uczestników imprez	Analiza ilości osób uczestniczących w imprezach	Badania w odniesieniu do każdej z imprez

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Samorząd, organizacje pozarządowe dofinansowane przez środki zewnętrzne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta

B7. Stworzenie systemu skutecznego przepływu informacji pomiędzy poszczególnymi interesariuszami programu

Centralny cel projektu:

Włączenie wszystkich interesariuszy w proces realizacji programu

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S1. Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Projekt pozwoli na zbudowanie partnerstw na rzecz realizacji programu	Identyfikacja kluczowych interesariuszy programu Określenie możliwości i sposobów włączenia interesariuszy w proces realizacji programu Zawiązywanie i realizacja partnerstw na rzecz realizacji poszczególnych zadań	Pełne włączenie wszystkich kluczowych interesariuszy w realizację poszczególnych celów programu

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Świadoma społeczność lokalna - Istniejące organizacje pozarządowe	- Nisko poziom współpracy pomiędzy kluczowymi interesariuszami programu - Brak zaufania poszczególnych interesariuszy do siebie - Brak świadomości konieczności wspólnego działania
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost poziomu zaufania społecznego i współpracy - Pojawienie się mechanizmów wymuszających współpracę i partnerstwo	- Narastający poziom nieufności i agresji w życiu publicznym - Zanik mechanizmów zmuszających interesariuszy do efektywnej współpracy

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście	Poziom satysfakcji społecznej	Badania ankietowe	Coroczne badania
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Poziom aktywności społeczności lokalnej	Badania ankietowe Dane Urzędu Miasta i jednostek miejskich	Coroczne analizy

Centralny cel projektu:	Włączenie wszystkich interesariuszy w proces realizacji programu	Ilość zawiązanych partnerstw	Analiza procesu realizacji programu	Coroczny przegląd
-------------------------	--	------------------------------	-------------------------------------	-------------------

Efekty:	Pełne włączenie wszystkich kluczowych interesariuszy w realizację poszczególnych celów programu	Procent kluczowych interesariuszy włączonych w proces realizacji programu	Analiza procesu realizacji programu	Coroczny przegląd
---------	---	---	-------------------------------------	-------------------

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Samorząd, organizacje pozarządowe dofinansowane przez środki zewnętrzne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta

B8. Zawiązanie trójsektorowego partnerstwa na rzecz realizacji inicjatyw lokalnych

Centralny cel projektu:

Partnerska realizacja kluczowych elementów programu

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S1. Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Projekt pozwoli na zbudowanie partnerstw na rzecz realizacji programu	Identyfikacja kluczowych interesariuszy programu Określenie możliwości i sposobów włączenia interesariuszy w proces realizacji programu Zawiązywanie i realizacja partnerstw na rzecz realizacji poszczególnych zadań	Pełne włączenie wszystkich kluczowych interesariuszy w realizację poszczególnych celów programu

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Świadoma społeczność lokalna - Istniejące organizacje pozarządowe	- Nisko poziom współpracy pomiędzy kluczowymi interesariuszami programu - Brak zaufania poszczególnych interesariuszy do siebie - Brak świadomości konieczności wspólnego działania
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost poziomu zaufania społecznego i współpracy - Pojawienie się mechanizmów wymuszających współpracę i partnerstwo	- Narastający poziom nieufności i agresji w życiu publicznym - Zanik mechanizmów zmuszających interesariuszy do efektywnej współpracy

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Lepsza informacja i komunikacja społeczna w mieście	Poziom satysfakcji społecznej	Badania ankietowe	Coroczne badania
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Poziom aktywności społeczności lokalnej	Badania ankietowe Dane Urzędu Miasta i jednostek miejskich	Coroczne analizy
Centralny cel projektu:	Partnerska realizacja kluczowych elementów programu	Ilość zawiązanych partnerstw	Analiza procesu realizacji programu	Coroczny przegląd
Efekty:	Pełne włączenie wszystkich kluczowych interesariuszy w realizację poszczególnych celów programu	Procent kluczowych interesariuszy włączonych w proces realizacji programu	Analiza procesu realizacji programu	Coroczny przegląd

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Samorząd, organizacje pozarządowe dofinansowane przez środki zewnętrzne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Kluczowi interesariusze programu

B9. Oświetlenie i monitoring obszaru rewitalizacji

Centralny cel projektu:

Polepszenie stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich

S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Realizacja projektu warunkuje osiągnięcie szeregu innych celów programu	Analiza skali i charakteru zagrożeń i potrzeb Opracowanie kompleksowego projektu Sukcesywna realizacja	Zwiększenie atrakcyjności obszaru

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Obszar dobrze zdefiniowany - Świadoma społeczność lokalna	- Duża ilość zjawisk patologicznych w przestrzeni miasta - Niski poziom bezpieczeństwa w bezpośrednim sąsiedztwie historycznego centrum
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost świadomości społecznej problemu - Poprawa stanu zamożności społeczności lokalnej - Zmniejszenie się poziomu wykluczeń społecznych	- Brak woli i zrozumienia znaczenia problemu wśród kluczowych interesariuszy - Brak środków

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Poziom satysfakcji mieszkańców i odwiedzających	Badania ankietowe	Coroczna weryfikacja
	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Ilość osób wykluczonych społecznie Ilość przestępstw	Dane Urzędu Miasta i MOPS	Coroczne badanie
Centralny cel projektu:	Polepszenie stanu bezpieczeństwa na obszarze rewitalizowanym	Ilość przestępstw	Dane Policji	Coroczna analiza
Efekty:	Zwiększenie atrakcyjności obszaru	Poziom satysfakcji mieszkańców i odwiedzających	Badania ankietowe	Coroczna weryfikacja

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Samorząd, organizacje pozarządowe dofinansowane przez środki zewnętrzne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta

B10. Podniesienie poziomu identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania

Centralny cel projektu:

Zwiększenie poziomu identyfikacji mieszkańców z obszarem

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

P7. Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Podniesienie poziomu zaangażowania mieszkańców realizację zadań związanych z rewitalizacją obszaru	Określenie potrzeb i zakresu działania Opracowanie szczegółowego programu działania Sukcesywna realizacja zamierzeń	Budowa infrastruktury na potrzeby mieszkańców Realizacja placów zabaw Integracja sąsiedzka

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
- Zaangażowanie niektórych mieszkańców w realizację projektów i przedsięwzięć na rzecz wspólnoty lokalnej - Atrakcyjność kulturowa i przyrodnicza obszaru	- Brak funduszy na realizację zadań - Bierność niektórych środowisk lokalnych
Szanse	Zagrozenia
- Rozwój współpracy sąsiedzkiej - Poprawa dbałości o wygląd otoczeni wśród społeczności lokalnej - Ukształtowanie struktur systemowo zajmujących się integracją społeczności lokalnej	- Wzrastająca bierność społeczeństwa - Rozwój zjawisk patologicznych - Wzrastający poziom wyobcowania - Brak zainteresowania problemami własnego środowiska

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Ilość przestępstw i wykroczeń Ilość interwencji	Statystyki policyjne i Straży Miejskiej	Sukcesywne pozyskiwanie danych
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość podejmowanych działań	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Rozwój infrastruktury dla pieszych i rowerzystów	Ilość zrealizowanych elementów	Inwentaryzacje	Sukcesywna dokumentacja prac

Centralny cel projektu:	Zwiększenie poziomu identyfikacji mieszkańców z obszarem	Poziom identyfikacji mieszkańców	Badania ankietowe	Coroczna weryfikacja
-------------------------	--	----------------------------------	-------------------	----------------------

Efekty:	Większy poziom integracji społeczności lokalnej	Poziom identyfikacji mieszkańców	Badania ankietowe	Coroczna weryfikacja
---------	---	----------------------------------	-------------------	----------------------

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Środki miejskie, Unii Europejskiej

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta, organizacje pozarządowe, grupy społeczne (inicjatywy lokalne)

B11. Podniesienie poziomu kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców

Centralny cel projektu:

Zwiększenie szans mieszkańców obszaru na rynku pracy

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa

S3. Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy

S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej Aktywizacja społeczności lokalnej	Szkolenia zawodowe Działania integrujące społeczność lokalną Podejmowanie inicjatyw na rzecz realnej partycypacji mieszkańców w procesach decydowania o swojej przyszłości	Większa ilość ofert pracy dla mieszkańców Zmniejszenie ilości wykluczeń i patologii społecznych Podniesienie poziomu kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
- Aktywność części społeczeństwa - Wzrastająca świadomość społeczna dotycząca możliwości uczestniczenia w procesie decyzyjnym - Potrzeby rynku pracy	- Brak rozpoznawalnych liderów lokalnych - Niewysoki poziom płac - Niewielki poziom aktywności gospodarczej w granicach obszaru
Szanse	Zagrozenia
- Łatwość utrzymani a się na rynku pracy – brak poważnej konkurencji - Malejące bezrobocie - Wzrastające zapotrzebowanie na usługi	- Zanikająca spółdzielczość i rzemiosło - Konkurencja ze strony podmiotów działających w innych częściach miasta oraz w regionie

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Ilość przestępstw i wykroczeń Ilość interwencji	Statystyki policyjne i Straży Miejskiej	Sukcesywne pozyskiwanie danych
	Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy	Ilość dostępnych kursów i szkoleń	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość podejmowanych działań	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań

Centralny cel projektu:	Zwiększenie szans mieszkańców obszaru na rynku pracy	Poziom bezrobocia	Dane statystyczne	Sukcesywne pozyskiwanie danych
-------------------------	--	-------------------	-------------------	--------------------------------

Efekty:	Większa ilość ofert pracy dla mieszkańców	Poziom bezrobocia	Dane statystyczne	Sukcesywne pozyskiwanie danych
	Zmniejszenie ilości wykluczeń i patologii społecznych	Ilość przestępstw i wykroczeń Ilość interwencji	Statystyki policyjne i Straży Miejskiej	Sukcesywne pozyskiwanie danych
	Podniesienie poziomu kompetencji społecznych i zawodowych mieszkańców	Ilość osób kończących kursy i szkolenia	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Budżet miasta, środki UE

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Stowarzyszenia mieszkańców, stowarzyszenia rzemieślników, władze miejskie

B12. Podniesienie poziomu integracji społeczności lokalnej

Centralny cel projektu:

Osiągnięcie wysokiego poziomu integracji społecznej mieszkańców obszaru

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa
- S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta
- S5. Stworzenie centrum organizacji pozarządowych

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Wzrost poziomu identyfikacji mieszkańców z miejscem Rozwój społeczeństwa obywatelskiego – stworzenie możliwości realizacji szeregu zadań	Rozwój stowarzyszeń i organizacji lokalnych, zajmujących się realizowaniem zadań na rzecz poprawy środowiska zamieszkania Stworzenie centrum organizacji pozarządowych Wykreowanie systemu zachęt do podejmowania działań wspólnych	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego Wykreowana infrastruktura pozwalająca na przygotowanie i prowadzenie działań na rzecz społeczności lokalnej

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Zaangażowanie niektórych mieszkańców w realizację projektów i przedsięwzięć na rzecz wspólnoty lokalnej - Wykształcone więzi sąsiedzkie	- Brak funduszy na realizację zadań - Bierność niektórych środowisk lokalnych
Szanse	Zagrożenia
- Rozwój współpracy sąsiedzkiej - Ukształtowanie struktur systemowo zajmujących się integracją społeczności lokalnej	- Wzrastająca bierność społeczeństwa - Rozwój zjawisk patologicznych - Wzrastający poziom wyobcowania

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Ilość przestępstw i wykroczeń Ilość interwencji	Statystyki policyjne i Straży Miejskiej	Sukcesywne pozyskiwanie danych
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość podejmowanych działań	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Stworzenie centrum organizacji pozarządowych	Powstanie centrum	Dane władz miejskich i stowarzyszeń	Coroczna weryfikacja

Centralny cel projektu:	Osiągnięcie wysokiego poziomu integracji społecznej mieszkańców obszaru	Ilość podejmowanych działań	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
-------------------------	---	-----------------------------	-------------------	------------------------------

Efekty:	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	Ilość podejmowanych działań	Badania ankietowe	Sukcesywne prowadzenie badań
	Wykreowana infrastruktura pozwalająca na przygotowanie i prowadzenie działań na rzecz społeczności lokalnej	Stworzone miejsce prowadzenia działań	Dane władz miejskich i stowarzyszeń	Coroczna weryfikacja

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Budżet miasta, środki Unii Europejskiej

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta, porozumienie (partnerstwo) organizacji pozarządowych

C1. Promocja zagospodarowania terenów przemysłowych

Centralny cel projektu:

Włączenie terenów przemysłowych w obszar aktywnie wykorzystywanego wielofunkcyjnego obszaru śródmiejskiego

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

P4. Wprowadzenie w przestrzeni Rynku i obszarów sąsiadujących różnorodnych form zagospodarowania i użytkowania

E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy

E5. Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Ożywienie Centrum miasta oraz rozszerzenie funkcji centrum - Zwiększenie atrakcyjności miasta poprzez atrakcyjną lokalizację nowych terenów mieszkaniowych, usługowych i handlowych - Pozyskanie nowych inwestorów dla miasta	- Analiza stanu istniejącego - Wyłonienie najlepszych pomysłów i projektów w procesie konkursowym - Opracowanie programu wspomagającego inwestorów - Pomoc w uzyskaniu środków finansowych - Stworzenie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej - Wsparcie w uzyskaniu uzgodnień z gestorami sieci i dróg	- Przyciągnięcie inwestorów - Przywrócenie martwych terenów dla miasta - Stworzenie atrakcyjnych przestrzeni miejskich pod względem uzyskania pracy, dostępu do kultury

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- znaczący zasób terenów przemysłowych - lokalizacja terenów przemysłowych w pobliżu centrum miasta	- skomplikowana sytuacja własnościowa terenów - zły stan techniczny zabudowy zlokalizowanych na obszarach przemysłowych
Szanse	Zagrożenia
- wzrastające potrzeby w zakresie nowych terenów inwestycyjnych w mieście - kreowanie nowych miejsc pracy - wzrost atrakcyjności obszaru śródmiejskiego i całego miasta	- brak źródeł finansowania - niechęć właścicieli terenów do podjęcia działań wspólnych z władzami miasta

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Intensyfikacja zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni Rynku i ulic w obszarze Starego Miasta	Liczba osób korzystających z oferty usługowej Liczba miejsc pracy Liczba nowych inwestycji Procent terenów kompleksowo zagospodarowanych	Okresowe inwentaryzacje Dane statystyczne Ankiety	Powołanie komórki ds. nadzorowania realizacji przekształceń i inwestycji w obszarze, odpowiedzialnej za gromadzenie tych danych
	Kreowanie nowych miejsc pracy	Ilość nowych miejsc pracy Jakość oferty	Dane Urzędu Pracy	Powołanie komórki ds. nadzorowania realizacji przekształceń i inwestycji w obszarze, odpowiedzialnej za gromadzenie tych danych
	Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów	Ilość nowych inwestycji Ilość ofert promocyjnych	Dane statystyczne Rejestr działalności gospodarczej	

Centralny cel projektu:	Włączenie terenów przemysłowych w obszar aktywnie wykorzystywanego wielofunkcyjnego obszaru śródmiejskiego	Procent zagospodarowanych na nowe cele obszarów przemysłowych	Dane statystyczne Okresowa inwentaryzacja Rejestr działalności gospodarczej	
-------------------------	--	---	---	--

Efekty:	Przyciągnięcie nowych inwestorów	Ilość nowych inwestycji Ilość ofert promocyjnych	Dane statystyczne Rejestr działalności gospodarczej	
	Przywrócenie życia na terenach obecnie „martwych”	Udział przestrzeni atrakcyjnie zagospodarowanych w granicach obszaru Ilość nowych miejsc pracy	Okresowa inwentaryzacja Dane statystyczne Rejestr działalności gospodarczej	
	Stworzenie przestrzeni miejskich atrakcyjnych pod każdym względem	Ilość nowych miejsc pracy Ilość osób korzystających z oferty obszaru	Okresowe ankiety Dane statystyczne Rejestr działalności gospodarczej	

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Zarządy dróg i gestorów sieci
- Środki unijne

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Gestorzy sieci i Zarządy dróg
- Organizacje pozarządowe

C2. Stworzenie systemu wspierania wielofunkcyjności obszaru rewitalizacji

Centralny cel projektu:

Uatrakcyjnienie przestrzeni śródmieścia – wykreowanie przestrzeni interesującej do zamieszkania i wykorzystywania przez różnorodne grupy społeczne

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich
- P3. Kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej
- S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta
- E1. Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni obszaru rewitalizowanego

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Poprawa jakości życia - Zwiększenia atrakcyjności miejsca - Poprawa wizerunku - Eliminacja monofunkcji - Magnes przyciągający mieszkańców i turystów	- Określenie programu inwestycyjnego - Określenie priorytetowych funkcji - Określenie mechanizmów wsparcia priorytetowych funkcji - Promocja rozwiązań, działań oraz obszaru	- Uzyskanie atrakcyjnego miejsca do życia - Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej (wypełnienie ludźmi) - Wypracowanie rozwiązań przyszłym pokoleniom

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- tradycja wielofunkcyjności terenu - atrakcyjna lokalizacja w centrum miasta	- dominacja komunikacji indywidualnej (samochodowej) w obszarze śródmieścia - sprzeczność interesów rozmaitych grup społecznych i politycznych - brak spójnej koncepcji zagospodarowania obszaru
Szanse	Zagrożenia
- wykreowanie w obszarze śródmieścia wielofunkcyjnej, atrakcyjnej przestrzeni miejskiej - integracja różnych środowisk - wzrost ilości miejsc pracy w mieście	- konflikty społeczne - brak porozumienia pomiędzy poszczególnymi grupami społecznymi - brak jakichkolwiek zmian (pozostawienie ruchu samochodowego w obszarze Rynku) - brak źródeł finansowania przekształceń obszaru

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Utrzymanie wielofunkcyjnego charakteru przestrzeni Starego Miasta	Ilość prowadzonych firm Stopień zróżnicowania funkcjonalnego prowadzonej działalności	Dane Urzędu Miasta Okresowe inwentaryzacje	Powołanie komórki ds. nadzorowania realizacji przekształceń i inwestycji w obszarze, odpowiedzialnej za gromadzenie tych danych
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Liczba inicjatyw społecznych	Badania ankietowe Dane statystyczne	
	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Ilość zrealizowanych projektów i przedsięwzięć	Badania ankietowe Dane statystyczne Okresowe inwentaryzacje	Powołanie komórki ds. nadzorowania realizacji przekształceń i inwestycji w obszarze, odpowiedzialnej za gromadzenie tych danych
	Kompleksowa modernizacja układów infrastruktury technicznej	Ilość zrealizowanych projektów i przedsięwzięć	Badania ankietowe Dane statystyczne Okresowe inwentaryzacje	
Centralny cel projektu:	Uatrakcyjnienie przestrzeni śródmieścia – wykreowanie przestrzeni interesującej do zamieszkania i wykorzystywania przez różnorodne grupy społeczne	Ilość osób korzystających z oferty obszaru śródmiejskiego	Badania ankietowe Dane statystyczne	
Efekty:	Uzyskanie atrakcyjnego miejsca do życia	Ilość osób korzystających z oferty obszaru śródmiejskiego	Badania ankietowe Dane statystyczne	
	Stworzenie atrakcyjnej przestrzeni publicznej	Ilość osób korzystających z oferty obszaru śródmiejskiego Udział przestrzeni publicznej w powierzchni obszaru śródm.	Badania ankietowe Dane statystyczne Okresowe inwentaryzacje	

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Regionalny Program Operacyjny
- Partnerstwo Publiczno - Prywatne

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Organizacje pozarządowe
- Prywatni przedsiębiorcy

C3. Stworzenie systemu wsparcia dla pracodawców – w tym z uwzględnieniem ginących zawodów

Centralny cel projektu:

Rozwój lokalnej przedsiębiorczości z uwzględnieniem ginących zawodów

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- S3. Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy
- E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy
- E4. Podtrzymanie ginących zawodów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Utrzymanie istniejących miejsc pracy Kreowanie nowych miejsc pracy Zwiększenie atrakcyjności dla inwestorów	Określenie potencjałów i możliwości Przygotowanie programu działania Tworzenie nowych kierunków w szkołach zawodowych Stworzenie systemu zachęt dla rzemieślników wykonujących ginące zawody	Rozwój bazy rzemieślniczej i szkolnictwa

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Istniejące tradycje zawodowe - Silna pozycja miasta jako ośrodka subregionalnego – stolica Kociewia	- Brak silnej lokalnej klasy średniej - Brak rozwiniętego rynku produktów regionalnych i turystycznych
Szanse	Zagrożenia
- Wzrastające zainteresowanie produktami regionalnymi - Wzrost zainteresowania unikatową tożsamością Kociewia	- Brak wsparcia dla szkolnictwa zawodowego - Postępująca uniformizacja towarów i usług

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy	Ilość miejsc w szkołach kształcących w zawodach unikatowych	Dane U Miasta i St. Powiatowego	Coroczne pozyskiwanie danych i ich analiza
	Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy	Ilość miejsc pracy w zawodach unikatowych	Dane U. Miasta i U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie danych i ich analiza
	Podtrzymanie ginących zawodów	Ilość zakładów i pracowni oferujących unikatowe produkty i usługi	Dane U. Miasta i U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie danych i ich analiza
Centralny cel projektu:	Rozwój lokalnej przedsiębiorczości z uwzględnieniem ginących zawodów	Ilość miejsc pracy w zawodach unikatowych	Dane U. Miasta i U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie danych i ich analiza
Efekty:	Rozwój bazy rzemieślniczej i szkolnictwa	Ilość miejsc nauki i pracy w zawodach unikatowych	Dane U. Miasta i U. Skarbowego oraz St. Powiatowego	Coroczne pozyskiwanie danych i ich analiza

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Partnerstwo publiczno-prywatne

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Rzemieślnik, szkoła, miasto

C4. Wspieranie funkcji i działań związanych z turystyką i rekreacją

Centralny cel projektu:

Rozwój turystyki i rekreacji w obszarze rewitalizacji

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich
- P5. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
- S4. Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta
- E4. Podtrzymanie ginących zawodów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Zwiększenie atrakcyjności turystycznej obszaru - Budowanie tożsamości społecznej mieszkańców miasta - polubienie i zaakceptowanie „swojego miejsca” przez mieszkańców - Poprawa kondycji fizycznej mieszkańców - Profilaktyka prozdrowotna	- Analiza stanu istniejącego - Określenie możliwości rozwoju - Stworzenie planu działania - Realizacja kolejnych zadań	- Poprawa atrakcyjności turystycznej - Rozwój patriotyzmu lokalnego - Aktywizacja fizyczna mieszkańców - Zwiększenia świadomości i wiedzy na temat atrakcyjności miasta wśród mieszkańców - Podwyższenie poziomu integracji społecznej

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- walory historyczne i zabytkowe Starego Miasta - potencjał przyrodniczy doliny rzeki Wierzycy - nowo wyremontowany kompleks sportowy (stadion miejski i hala sportowa) - potencjał ludzki - istnienie na obszarze miasta licznych organizacji pozarządowych	- niski poziom wykorzystania potencjału przyrodniczego miasta - zaniedbane zabytki i zanieczyszczona rzeka - niska skuteczność działań związanych z promocją miasta i regionu
Szanse	Zagrożenia
- zwiększone zainteresowanie potencjałem turystycznym miasta i regionu - kompleksowy i harmonijny rozwój miasta - zwiększone zainteresowanie mieszkańców miasta wykorzystaniem oferty w zakresie spędzania wolnego czasu - wzrost poziomu integracji społecznej mieszkańców miasta	- brak źródeł finansowania - marginalizacja miasta w kontekście regionu i kraju

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	Poziom atrakcyjności przestrzeni dla mieszkańców miasta	Badania ankietowe	Cykliczne badania opinii społeczności lokalnej
	Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	Łączna długość nowo powstałych szlaków turystycznych i rekreacyjnych	Okresowe inwentaryzacje Dane z Urzędu Miasta	Coroczne badanie
	Aktywizacja społeczności lokalnej do działań na rzecz miasta	Ilość inicjatyw społecznych Frekwencja w trakcie organizowanych spotkań i imprez	Badania ankietowe Dane statystyczne	Coroczna analiza
	Podtrzymanie ginących zawodów	Ilość podjętych działań na rzecz podtrzymywania ginących zawodów Ilość osób wykonujących tzw. ginące zawody	Dane statystyczne	Coroczna analiza

Centralny cel projektu:	Rozwój turystyki i rekreacji w obszarze rewitalizacji	Ilość i długość szlaków turystycznych i rekreacyjnych Ilość zrealizowanych działań / imprez związanych z turystyką i rekreacją	Badania ankietowe Dane statystyczne Dane Urzędu Miasta Okresowe inwentaryzacje	Coroczne badanie
-------------------------	---	---	---	------------------

Efekty:	Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru	Ilość i długość szlaków turystycznych i rekreacyjnych Ilość zrealizowanych działań / imprez związanych z turystyką i rekreacją	Badania ankietowe Dane statystyczne Dane Urzędu Miasta Okresowe inwentaryzacje	Powołanie komórki ds. nadzorowania realizacji przekształceń i inwestycji w obszarze, odpowiedzialnej za gromadzenie tych danych
	Aktywizacja fizyczna mieszkańców	Ilość i długość szlaków turystycznych i rekreacyjnych Ilość osób czynnie uprawiająca aktywne formy rekreacji	Badania ankietowe Dane statystyczne Dane Urzędu Miasta	Coroczna analiza
	Większy poziom integracji społecznej mieszkańców	Ilość imprez i ich uczestników	Badania ankietowe Dane statystyczne Dane Urzędu Miasta	Coroczna analiza

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

- Budżet miasta
- Budżet województwa
- Fundusze unijne

Zakładany sposób realizacji projektu:

- Urząd Miasta
- Urząd Gminy
- Starostwo Powiatowe

C5. Stworzenie systemu wsparcia rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz indywidualnych działalności gospodarczych, w tym – inkubatora przedsiębiorczości

Centralny cel projektu:

Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy
E4. Podtrzymanie ginących zawodów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
Rozwój sektora MSP pozwoli na zróżnicowanie gospodarki miasta oraz na ożywienie obszaru rewitalizowanego, w szczególności z wykorzystaniem tzw. ginących i niszowych zawodów	• Określenie potrzeb w zakresie wsparcia dla MSP • Określenie priorytetowych funkcji programu wspierania przedsiębiorczości • Utworzenie podwalin miejskiego programu wsparcia przedsiębiorczości • Zabezpieczenie miejsca na utworzenie inkubatora przedsiębiorczości	• Wzrost wskaźnika przedsiębiorczości • Mniejszy odpływ osób 20-30 lat z miasta • Wzrost wskaźnika życia firmy

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Slabosci
• Tradycje zawodowe miasta • Pozycja miasta jako silnego ośrodka subregionalnego – stolica Kociewia	• Brak rozwiniętej, silnej lokalnej klasy średniej • Brak rozwiniętego rynku produktów regionalnych i turystycznych
Szanse	Zagrozenia
• Wzrastające zainteresowanie produktami regionalnymi • Wzrost zainteresowania unikatową tożsamością Kociewia	• Brak wsparcia dla szkolnictwa zawodowego • Postępująca uniformizacja towarów i usług

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy	Ilość miejsc pracy w sektorze MSP	Dane U Miasta, U. Pracy, U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie i analiza danych
	Podtrzymanie ginących zawodów	Ilość miejsc pracy w zakładach związanych z tzw. „ginącymi zawodami”	Dane U Miasta, U. Pracy, U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie i analiza danych
Centralny cel projektu:	Rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw	Ilość zakładów z sektora MSP	Dane U Miasta, U. Pracy, U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie i analiza danych
Efekty:	Lepszy profil ekonomiczny miasta	Stopień zróżnicowania ekonomicznego miasta	Dane U Miasta, U. Pracy, U. Skarbowego	Coroczne pozyskiwanie i analiza danych

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Współpraca między gminami (partycypacja)
Dofinansowanie z UE

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta we współpracy ze Starostwem Powiatowym

C6. Stworzenie programu budownictwa mieszkaniowego o charakterze komunalnym

Centralny cel projektu:

Wspieranie programu budownictwa mieszkaniowego o charakterze komunalnym

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa

S6. Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Zwiększenie zasobów mieszkaniowych - Spowolnienie odpływu mieszkańców - Profilaktyka prospołeczna - Poprawa warunków bytowych - Powstanie i zaakceptowanie „swojego miejsca” przez mieszkańców	- Analiza stanu istniejącego - Określenie możliwości rozwoju - Stworzenie planu działania - realizacja	- poprawa warunków bytowych - ilość mieszkań dostosowana do zapotrzebowania - zmniejszenie zjawisk patologicznych - poprawa samopoczucia mieszkańców

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- spółdzielnia mieszkaniowa - TBS - Dostępne i uzbrojone tereny pod inwestycje	- Ograniczone fundusze - Duże zapotrzebowanie - Dramatyczny stan istniejących budynków komunalnych - Koncentracja środowisk patologicznych
Szanse	Zagrożenia
- Poprawa warunków bytowych - Wzrost wrażliwości - Zwiększenie własnego poczucia wartości mieszkańców - Wyliminowanie zjawisk patologicznych	- Zwiększenie zadłużenia miasta - Brak szacunku, dbania o obiekty komunalne, dewastacja

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa warunków bytowych społeczności lokalnej	Ilość wybudowanych mieszkań Ilość rodzin które trzymały mieszkania	Ewidencja prowadzona przez inwestora MOPS UM	Powołanie zespołu ds. budownictwa komunalnego składającego się z urzędników instytucji, prywatnych przedsiębiorców
	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	Ilość przestępstw, Ilość rodzin klasyfikowanych jako patologiczne	Dane U Miasta, Policji, MOPS	Coroczna weryfikacja stanu

Centralny cel projektu:	Wspieranie programu budownictwa mieszkaniowego o charakterze komunalnym	Ilość osób korzystających z mieszkań komunalnych	Ewidencja dewelopera Spółdzielnia UM	Coroczna weryfikacja stanu
-------------------------	---	--	---	----------------------------

Efekty:	Uzyskanie godnego miejsca do życia poprzez stworzenie atrakcyjnej oferty mieszkaniowej	Ilość osób korzystających z oferty mieszkaniowej	Ewidencja dewelopera Spółdzielnia UM	Coroczna weryfikacja stanu
---------	--	--	---	----------------------------

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Budżet UM, Województwa, Unia, Sektor publiczno-prywatny

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Gmina, prywatni przedsiębiorcy

C7. Usprawnienie procesu obsługi inwestorów

Centralny cel projektu:

Stworzenie przyjaznego klimatu dla inwestorów

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy

E5. Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
• Ułatwienia dla inwestorów • Poprawa życia mieszkańców	• Usprawnienie systemu pracy kadry urzędniczej - • Kadencyjność stanowiska „Naczelnik” w urzędach • Praca urzędu w godzinach atrakcyjnych dla petentów • Doradca petenta w urzędach • Lepsza współpraca pomiędzy wydziałami	• Sprawna i kompetentna obsługa petenta • Poprawa pracy w urzędach – wzrosty wydajności • Wzrost atrakcyjności miasta

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
• Wola działania ze strony Urzędu Miasta • Silne lokalne środowisko gospodarcze	• Brak spójnego systemu pomocy dla petenta • Zbyt duża ilość dokumentów • Długi okres załatwiania spraw
Szanse	Zagrożenia
• Satysfakcja petentów i urzędników • Wzrost inwestycji i utrzymanie zagrożonych miejsc pracy • Rozwój miasta	• Inercja urzędnicza • Dalszy upadek miasta

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy	Ilość i czas załatwiania spraw	Zapytania do petentów Ankiety Strona WWW Telefony z zapytaniem	Urząd przyjazny petentowi Wzrost atrakcyjności miasta (gospodarka, turystyka)
	Stworzenie systemu zachęt dla inwestorów	Ilość nowych inwestycji	Dane U Miasta i St. Powiatowego, U. pracy	Coroczne badanie i przegląd
Centralny cel projektu:	Stworzenie przyjaznego klimatu dla inwestorów	ilość nowych inwestycji	Dane U Miasta i St. Powiatowego, U. pracy	Coroczne badanie i przegląd
Efekty:	Napływ nowych inwestycji i inwestorów	ilość nowych inwestycji	Dane U Miasta i St. Powiatowego, U. pracy	Coroczne badanie i przegląd

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Środki U Miasta, środki U Pracy, środki RPO WP

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta we współpracy z innymi jednostkami administracji

C8. Stworzenie strategii promocji marki miasta

Centralny cel projektu:

Wzrost świadomości i atrakcyjności marki Starogardu Gdańskiego wśród turystów i inwestorów

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- P1. Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich
- P5. Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych
- E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy
- E7. Rozwój promocji i marki miast

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Polepszenie wizerunku miasta i jego kluczowych przestrzeni - Stworzenie warunków do rozwoju społecznego i gospodarczego miasta ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji	- Wybór agencji marketingowej, która przygotuje strategię marketingową - Znalezienie wyróżników Starogardu Gdańskiego na tle miast ościennych - Stworzenie spójnej identyfikacji wizualnej miasta - Wybór kanałów marketingowych i przygotowanie materiałów promocyjnych	- Wzrost świadomości marki miasta poza jego granicami - Większa ilość turystów - Większe zainteresowanie

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- Miasto trzech kultur - Silne wyróżniki miasta na tle regionu	- Brak wydajnej promocji - Brak strategii promocji - Brak kompetentnych osób w tym zakresie - Słabość w myśleniu długofalowym
Szanse	Zagrożenia
- Wzrost znaczenia turystyki - Rozwój regionu (Kociewie)	- Lobby kaszubskie - Wzrost znaczenia Trójmiasta

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Poprawa wizerunku kluczowych przestrzeni miejskich	- Liczba turystów - Liczba nowych inwestycji	Badania ankietowe	Cykliczne badania opinii lokalnej
	Lepsze wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych	- Liczba turystów - Liczba wydarzeń w przestrzeni miasta	- Ilość imprez plenerowych - Badania ankietowe	- Cykliczne badania opinii lokalnej - Cykliczne analizy społeczne i gospodarcze
	Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy	- Stopa bezrobocia - Liczba turystów	- Badania ankietowe - Dane Urzędu Miasta i jednostek podległych	- Cykliczne badania opinii lokalnej - Cykliczne analizy społeczne i gospodarcze
	Rozwój promocji i marki miast	- Liczba turystów - Liczba nowych inwestycji	- Badania ankietowe - Dane Urzędu Miasta i jednostek podległych	- Cykliczne badania opinii lokalnej - Cykliczne analizy społeczne i gospodarcze

Centralny cel projektu:	Stworzenie strategii marki miasta	Wzrost atrakcyjności	Sprawdzenie zrealizowanej strategii Plan operacyjny	Stworzenie komórki rozwoju strategii w UM
-------------------------	-----------------------------------	----------------------	---	---

Efekty:	Wzrost liczby turystów	Obłożenie hoteli Zapytania do informacji turystycznej	Dane urzędów	Coroczny przegląd danych
	Większe zainteresowanie ze strony inwestorów	Ilość zapytań do WIG Uzbrojenie terenów inwestycyjnych	Dane urzędów	Coroczny przegląd danych

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

Środki UM, środki z UE

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

Urząd Miasta
Starostwo Powiatowe

C9. Stworzenie programu aktywizacji zawodowej osób wykluczonych

Centralny cel projektu:

Wspieranie aktywizacji zawodowej osób wykluczonych (S2, S6)

Cele rewitalizacji Starogardu Gdańskiego, do których realizacji przyczynia się projekt:

- S2. Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa
- S3. Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy
- E3. Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy
- E4. Podtrzymanie ginących zawodów

Znaczenie, zakres i zakładane wyniki realizacji projektu:

Znaczenie projektu dla rewitalizacji Starogardu	Zakres projektu	Zakładane wyniki realizacji projektu
- Zmniejszenie bezrobocia - Zmniejszenie szarej strefy - Potencjał ludzki odpowiadający zapotrzebowaniu rynku pracy - Siła ludzka (wykształcenie) dostosowane do potrzeb inwestorów	- Analiza istniejącego stanu - Określenie potrzeb rynku pracy - Stworzenie sieci wsparcia - realizacja	- stworzenie nowych miejsc pracy - zwiększenie kompetencji pracowników - przywrócenie na rynek pracy osób nieaktywnych zawodowo - integracja środowiska - atrakcyjna oferta dla inwestorów – wykwalifikowana kadra

Analiza SWOT dla projektu:

Sily	Słabości
- lokalni przedsiębiorcy - projekty zakończone sukcesem - doświadczenia	- PUP – mało efektywny - Doża liczba osób wykluczonych zawodowo - Brak organizacji pozarządowej działającej w tym obszarze - Niechęć ludzi do zmiany statusu społecznego
Szanse	Zagrożenia
- Zwiększenie liczby osób atrakcyjnych dla rynku pracy ze względu na wykształcenie - Poprawa sytuacji materialnej mieszkańców - Zwiększenie możliwości rozwoju dzieci i młodzieży	Brak zainteresowanie beneficjentów

Matryca logiczna projektu:

	Logika interwencji	Mierniki:	Źródła weryfikacji	Założenia:
Cel rewitalizacji:	Likwidacja zjawisk patologicznych i poprawa bezpieczeństwa	- Ilość osób przywróconych na rynek pracy - Ilość nowopowstałych miejsc pracy	- PUP - MOPS - UM	Coroczne pozyskanie i analiza danych
	Wsparcie systemu kształcenia ustawicznego i dopasowanie go do potrzeb rynku pracy	Stopa bezrobocia	- PUP - MOPS - UM	Coroczne pozyskanie i analiza danych
	Tworzenie warunków dla rozwoju nowych miejsc pracy	Dochód na osobę w rodzinie	- MOPS - Urząd Skarbowy	Coroczne pozyskanie i analiza danych
	Podtrzymanie ginących zawodów	- Ilość osób przywróconych na rynek pracy - Ilość nowopowstałych miejsc pracy	- PUP - MOPS - UM	Coroczne pozyskanie i analiza danych

Centralny cel projektu:	Wspieranie aktywizacji zawodowej osób wykluczonych	Ilość osób przywróconych na rynek pracy	PUP MOPS	Coroczne pozyskanie i analiza danych
-------------------------	--	---	-------------	--------------------------------------

Efekty:	Zmniejszenie bezrobocia	Ilość osób przywróconych na rynek pracy	PUP MOPS	Coroczne pozyskanie i analiza danych
	Poprawa warunków bytowych	Zwiększenie dochodu na osobę	PUP MOPS	Coroczne pozyskanie i analiza danych

Zakładany sposób finansowania realizacji projektu:

MOPS, Starostwo, PUP, PLPS, RPO, sektor prywatny, organizacje pozarządowe

Zakładany sposób realizacji projektu (jaki podmiot będzie go realizował):

MOPS, organizacje pozarządowe, inkubator przedsiębiorczości

Spis tabel i rycin

Ryciny:

Ryc. 1. Starogard Gdański w kontekście regionu pomorskiego

Ryc. 2. Granice obszaru zdegradowanego

Ryc. 3. Granice i struktura obszaru rewitalizacji - do objęcia wsparciem działań rewitalizacyjnych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego

Rysunek 4. Udział zdarzeń odnotowanych na obszarze rewitalizacji i zdarzeń z obszaru Starogardu Gdańskiego w latach 2010-2015 z podziałem na 7 podstawowych kategorii przestępstw kryminalnych

Ryc. 5. Podział obszaru rewitalizacji na strefy

Ryc. 6. Lokalizacja przedsięwzięcia: Przebudowa budynku starej szkoły nr 5 na potrzeby stworzenia Społecznego Centrum Wsparcia Rodziny, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym

Ryc. 7. Lokalizacja przedsięwzięcia: Modernizacja budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem obszaru wokół nieruchomości

Ryc. 8 Lokalizacja przedsięwzięcia: Modernizacja ulic Śródmieścia

Ryc. 9. Lokalizacja przedsięwzięcia: Budowa deptaka rekreacyjnego

Ryc. 10. Załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji

Tabele:

Tab. 1. Charakterystyka jednostek wchodzących w skład obszaru zdegradowanego

Tab. 2. Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Tab.3. Liczba czynów popełnionych przez nieletnich na obszarze miasta i rewitalizacji w latach 2010-2015

Tab. 4. Dane dotyczące pomocy udzielanej przez MOPS w Starogardzie Gdańskim na obszarze rewitalizacji i całego miasta w 2015 r.

Tab. 5. Analiza SWOT – sfera społeczna

Tab. 6. Analiza SWOT – sfera gospodarcza

Tab. 7. Analiza SWOT – sfera przestrzenno – funkcjonalna, środowiskowa i techniczna

Tab. 8. Powiązanie zdefiniowanych problemów rewitalizacji obszaru z przyczynami degradacji – sfera społeczna

Tab. 9. Powiązanie zdefiniowanych problemów rewitalizacji obszaru z przyczynami degradacji – sfera gospodarcza

Tab. 10. Powiązanie zdefiniowanych problemów rewitalizacji obszaru z przyczynami degradacji – sfera przestrzenno – funkcjonalna, środowiskowa i techniczna

Tab. 11. Relacje pomiędzy ujętymi w Programie działaniami rewitalizacyjnymi a źródłami problemów – przyczynami degradacji obszaru – w odniesieniu do sfery społecznej

Tab. 12. Relacje pomiędzy ujętymi w Programie działaniami rewitalizacyjnymi a źródłami problemów – przyczynami degradacji obszaru – w odniesieniu do sfery gospodarczej

Tab. 13. Relacje pomiędzy ujętymi w Programie działaniami rewitalizacyjnymi a źródłami problemów – przyczynami degradacji obszaru – w odniesieniu do sfery przestrzenno – funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej

Tab. 14. Uproszczony plan rzeczowo – finansowy realizacji działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji.

Tab. 15. Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji

Tab. 16. Harmonogram realizacji działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji.

Tab. 17. Określenie możliwych partnerstw w realizacji poszczególnych działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji

Tab. 18. Ścieżki krytyczne i kamienie milowe związane z realizacją poszczególnych działań (projektów i przedsięwzięć) składających się na Gminny Program Rewitalizacji

Tab. 19 Wskaźniki monitorowania realizacji celów Gminnego Programu Rewitalizacji